

А. А. Ростовцев-Попель
М. И. Тетрадзе

ГРУЗИНСКИЙ ЯЗЫК без репетитора

Самоучитель
грузинского языка

Издательство АСТ
Москва

УДК 811.353.1(075.4)

ББК 81.2Гру-9

Г90

Ростовцев-Попель, Александр Александрович.

Г90 Грузинский язык без репетитора. Самоучитель грузинского языка / А.А. Ростовцев-Попель, М.И. Тетрадзе. — Москва: Издательство АСТ, 2020. — 352 с. — (Иностранный без репетитора).

ISBN 978-5-17-119997-5

Цель данного самоучителя, включающего в себя шестнадцать уроков, — помочь читателю быстро и эффективно освоить грузинский язык, не прибегая к помощи репетитора. Книга охватывает весь объем грамматического и лексического материала, необходимого для изучения языка на начальных уровнях А1 и А2. Авторы постарались изложить грамматический материал в максимально доступной форме и снабдить его большим количеством наглядных схем, таблиц и примеров с общеупотребительной лексикой.

За исключением первого урока, который целиком посвящен грузинскому письму, каждый из оставшихся пятнадцати уроков содержит новую лексику, текст, по тематике соответствующий материалу всего урока, грамматическую часть, а также примеры фраз и выражений, распространенных в грузинской повседневной речи. Кроме того, материал некоторых уроков включает в себя тематические диалоги и информацию о продуктивных словообразовательных моделях.

Для успешного закрепления каждой пройденной темы в конце каждого урока помещены упражнения разнообразного характера.

Завершают издание два приложения — это ключи к упражнениям и перечень-словник, в котором в алфавитном порядке приведены лексические единицы, словосочетания и выражения, использованные в книге.

Пособие предназначено для широкого круга лиц, изучающих грузинский язык, и, в первую очередь, для тех, кто решил овладеть им самостоятельно.

Авторы будут глубоко признательны за любые замечания и предложения по данному самоучителю и желают читателям успеха в изучении грузинского языка!

УДК 811.353.1(075.4)

ББК 81.2Гру-9

© Ростовцев-Попель А.А., 2020

© Тетрадзе М.И., 2020

© ООО «Издательство АСТ», 2020

ISBN 978-5-17-119997-5

Дорогие читатели!

Настоящее пособие представляет собой переложение наших материалов, до настоящего времени с успехом применявшихся в обучении грузинскому языку как иностранному, в формат самоучителя.

В книге вы найдете все необходимое для освоения основ грузинской грамматики и лексикона, сможете ознакомиться с основными морфологическими и лексическими закономерностями языка и, в частности, благодаря особой секции — «Повседневный грузинский» — запомнить и научиться произносить слова и фразы, являющиеся ключевыми при общении в том или ином социальном контексте.

Мы призываем вас закреплять материал каждого урока, опираясь не столько на приведенные в конце книги ключи, сколько на живое общение

с носителями грузинского языка. Пусть каждый ваш шаг на этом пути будет пусть мал, но тверд и уверен!

Мы желаем вам успеха в этом непростом, но увлекательном деле освоения грузинского языка!

Александр и Мака
rostovts@uni-mainz.de
maka.tetradze@tsu.ge

Урок I

Учимся читать и писать по-грузински

Грузинский алфавит: написание и произнесение

Часть I

В современном грузинском алфавите (письмо *мхедрули*) 33 буквы:

написание	произнесение	название буквы	произнесение
ა	а	აბ	ан
ბ	б	ბაბ	бан
გ	г	გაბ	ган
დ	д	დაბ	дон
ე	э	ებ	эн
ვ	в	ვაბ	вин
ზ	з	ზებ	зэн
თ	т (с придыха- нием)	თაბ	тан
ო	и	ობ	ин
კ	к (как в рус- ском <i>хоккей</i>)	კაბ	кан
ლ	л	ლაბ	лас
მ	м	მაბ	ман

написание	произнесение	название буквы	произнесение
ბ	н	ბარ	нар
ო	о	ობ	он
პ	п (как в рус- ском <i>трупа</i>)	პარ	пар
ჯ	ж (как в мо- сковском русском <i>по- бережье</i>)	ჯაბ	жан
რ	р	რავ	раэ
ს	с	სარ	сар
ტ	т (как в рус- ском <i>отту- да</i>)	ტარ	тар
უ	у	უბ	ун
ფ	п (с придыха- нием)	ფარ	пар
ქ	к (с придыха- нием)	ქაბ	кан
ღ	г (как в юж- норусском и украинском)	ღაბ	ган
ყ	кх (произно- сится слитно и резко)	ყარ	кхар
შ	ш (нечто среднее меж- ду русскими <i>ш</i> и <i>щ</i>)	შაბ	шин
წ	ч (с придыха- нием)	წაბ	чин

написание	произнесение	название буквы	произнесение
ც	ц (с придыханием)	ცაბ	цан
ძ	дз (произносится слитно, как в русском <i>отец делал</i>)	ძილ	дзил
წ	ц (как в русском <i>купаться</i>)	წილ	цил
ჭ	ч (как в русском <i>отче</i>)	ჭარ	чар
ხ	х	ხან	хан
ჯ	дж (произносится слитно, как в русском <i>дочь была</i>)	ჯან	джан
ჰ	х (как английское <i>h</i>)	ჰაე	хаэ

Как пишутся грузинские буквы?

В современном грузинском алфавите прописных, или заглавных, букв нет. Все буквы строчные.

С точки зрения условной прописи буквы делятся на четыре группы:

1) Буквы, которые пишут над строкой прописи, подобно русской букве *а*:

это ც, ძ, წ и ჰ.

2) Буквы, которые пишут над строкой прописи и под нею, подобно русской букве *р*:

ЭТО Б, Д, Е, З, К, Л, П, Р, С, Т, Ф, Х И Ц.

3) Буквы, которые пишут над строкой прописи и над нею, подобно русской букве б:

это Ѣ, Ѥ, Ѧ, Ё, Ъ, Ы, Ѯ, Ѱ, Ѳ, Ѵ, Ѷ и Ѹ.

4) Буквы, которые пишут над строкой прописи, выше нее и под нею одновременно (в русском алфавите у таких букв аналога нет):

это ђ, ѣ и ѵ.

Часть II

Из 33 букв пять — гласные:

Буква *з* произносится как буква *а* в русском слове *сад*.

Буква *ɟ* произносится как буква *э* в русском слове *мэр*.

Буква о произносится как буква и в русском слове *мил*.

Буква ѣ произносится как буква о в русском слове *кот*.

Буква ъ произносится как буква у в русском слове *ГУМ*.

Остальные 28 букв – согласные. Начнем с пяти, мало чем отличающихся от их эквивалентов в русском:

୩ ୪ ୫ ୬ ୭

Буква *ლ* произносится как буква *л* в русском слове *лаз*.

Буква *ḍ* произносится как буква *м* в русском слове *мак*.

Буква ბ произносится как буква *н* в русском слове *надо*.

Буква რ произносится как буква *р* в русском слове *ров*.

Буква ვ произносится как буква *в* в русском слове *вот*.

Прочтите вслух:

ნა – ნე – ნი – ნო – ნუ

მა – მე – მი – მო – მუ

ლა – ლე – ლი – ლო – ლუ

რა – რე – რი – რო – რუ

ვა – ვე – ვი – ვო – ვუ

აი ია – აი ნანა – აი მამა – აი ნინა

ნენე – ნინი – ნუნუ

ეი – ენი – ელენე

ლალა – ლილე – ლილი – ლალი – ლულუ – მუმუ

რა – რერო – რუ – რურო

ვა – ვაი – ვანო – ვირი – ვალი

ვაიმე – რამე – რალი – რული – როლი

მარი – მანი – მალა – მული

ლანა – ლამა – ლავა

Повседневный грузинский

Слово აი «вот» часто употребляется в начале предложения и указывает на что-либо или на кого-либо, например: აი ია «вот фиалка», აი ლანა «вот Лана», აი ნინა «вот Нина».

Слово ვაი «вай» выражает обеспокоенность или сожаление.

Слово ვაიმე «вайме» — вероятно, самое широко распространенное междометие в грузинском. Вы его

будете часто слышать в повседневной речи грузин. Это слово обозначает не только обеспокоенность или сожаление, но также восторг, негодование, просьбу. Как правило, это слово стоит в начале предложения.

Слово **ჲო** «эй» может использоваться при оклике (будьте аккуратны, это слово не является литературным).

Часть III

Теперь давайте перейдем к следующим десяти согласным буквам:

ჭ ლ ჟ თ ზ ც ბ ძ ღ ჳ

Буква **ჭ** произносится как буква **з** в русском слове *зонтик*.

Буква **ლ** произносится как буква **с** в русском слове *сон*.

Буква **ჟ** произносится мягче, чем буква **ж** в русском слове *жар*, и поэтому ее более близким эквивалентом было бы *ж* в словах *позже* и *побережье* (если произносить на московский лад).

Буква **თ** произносится мягче, чем буква *ш* в русском слове *шар*, и поэтому ее более близким эквивалентом было бы нечто среднее между буквой *ш* в русском слове *шелк* и буквой *щ* в русском слове *шелк*.

Буква **ც** произносится как буква **г** в русских словах *ого*, *ага* и *бухгалтер*.

Буква **ბ** произносится как буква **г** в русском слове *газ*.

Буква **ძ** произносится как буква **х** в русском слове *хор*, но с большей интенсивностью.

Буква ღ произносится как буква б в русском слове *бал*.

Буква ღო произносится как буква д в русском слове *дол*.

У буквы ჳ нет прямого эквивалента в русском, хотя при транслитерации зачастую используется буква х. Чтобы ее произнести, можно ориентироваться на произнесение буквы h в английском слове *hello*.

Прочтите вслух:

ზა – ზე – ზი – ზო – ზუ
 სა – სე – სი – სო – სუ
 ჟა – ჟე – ჟი – ჟო – ჟუ
 შა – შე – ში – შო – შუ
 გა – გე – გი – გო – გუ
 ღა – ღე – ღი – ღო – ღუ
 ხა – ხე – ხი – ხო – ხუ
 ჰა – ჰე – ჰი – ჰო – ჰუ
 ბა – ბე – ბი – ბო – ბუ
 და – დე – დი – დო – დუ

✓ Обратите внимание, что დე произносится, именно как ძე (как в русском слове *дизм*), а не ძე (как в русском слове *день*); то же относится к დი (ни в коем случае не ძი, как в русском слове *дичь*).

Прочтите вслух:

ზაზა – ზიზი – ზუზუ – ზურა
 სასა – სესე – სოსო
 შიში – შოშია – შუმა
 ჟუჟუ – ჟიჟილა – ჟამი – ჟოლო
 გაგა – გეგა – გიგა – გოგო – გუგუ – გუგა – გემი –
 გომი – გულილია

ღოდო – ღოდო – ღალა – ღამე – ღომი
ხახა – ხალი – ხარი – ხე – ხემი – ხევი – ხელი –
ხულო – ხვალ – ხვია
ჰა – ჰო – ჰავა – ჰაერი – ჰალვა
ბეზა – ბოზო – ბუ – ბური – ბარი – ბანი – ბალი –
ბელი – ბიმი
და – დალი – დანა – დოდო – დუდუ – დონე –
დუნე – დარი – დოლი
ლადო – მარი – ბეზია – ავდარი – ავი –
დარიალი – ბურდული – ბერდია – ბარდი
დრამი – მარდი – დრო – გრამი – გრილი – ჟურნალი
ბრაზი – ზღარბი – ხრამი – ბოჰემა – ჰეგემონია

✓ **Запомните!**

В грузинском языке, как и в русском, много слов, заимствованных из других языков. На протяжении двадцатого века заимствования попадали в грузинский преимущественно через русский язык. В связи с этим мы увидим большое количество интернационализмов, которые в русском и грузинском языках выглядят похожим образом (например: **რევოლუცია** «революция», **ლიბერალიზაცია** «либерализация», **ოპტიმიზმი** «оптимизм»). С другой стороны, некоторые слова, в частности, имена собственные, записываются средствами грузинского алфавита не совсем так, как в русском, так что, например, русскому *г* в грузинском зачастую соответствует не *გ*, а *ჰ*:

ჰომეროსი «Гомер»
ჰენრი «Генри»
ჰერმანი «Герман»
ჰავანა «Гавана»
ჰამბურგი «Гамбург»

То же касается целого ряда случаев, в которых русскому *х* в грузинском соответствует не *ხ*, а *ჰ*:

ჰიროსიმა «Хиросима»

ჰელსინკი «Хельсинки»

ჰალვა «халва»

Следующие семь букв, которые мы рассмотрим, представлены в таблице ниже:

ო ქ ფ ტ ჰ ჰ ყ

Буква *ო* произносится как буква *т* в русском слове *вот...* (произнесенном с задумчивой интонацией, которая обеспечивает придыхание).

Буква *ქ* произносится как буква *к* в русском слове *курс*, однако с бóльшим придыханием.

Буква *ფ* произносится как буква *п* в русском слове *пук*, однако с бóльшим придыханием.

Данным трем придыхательным согласным соответствует три звука, которые, напротив, произносятся без придыхания, четче, интенсивнее и одновременно более кратко:

Буква *ტ* произносится как буквосочетание *тт* в русских словах *оттуда* и *оттого*.

Буква *ჰ* произносится как буквосочетание *кк* в русских словах *хоккей* и *аккредитация*.

Буква *ჰ* произносится как буквосочетание *пп* в русских словах *оппонент* и *труппа*.

Кроме того, в грузинском есть специфический звук, обозначаемый буквой *ყ*. Он не имеет даже относительного аналога в русском, и его можно при-

мерно описать как резкий интенсивный звук, сочетающийся в себе русские звуки *к* и *х*, однако произносимые слитно и интенсивно.

Прочтите вслух:

თა – თე – თი – თო – თუ

ტა – ტე – ტი – ტო – ტუ

ქა – ქე – ქი – ქო – ქუ

კა – კე – კი – კო – კუ

ფა – ფე – ფი – ფო – ფუ

პა – პე – პი – პო – პუ

ყა – ყე – ყი – ყო – ყუ

თათა – თითი – თუ – თუთა

ტატა – ტეტე – ტორი – ტურა

ქარი – ქალი – ქულა – ქონი – ქოსა – ქურდი

კარი – კაკა – კი – კილო – კოკობი

ფაფა – ფული – ფინია – ფირმა – ფერმა

პაპა – პალტო – პალმა

ყავა – ყვავი – ყორანი – ყურმა

Часть IV

Наконец, нам предстоит узнать еще шесть согласных букв, которые вызывают у изучающих грузинский язык наибольшее количество вопросов.

ძ

ც

ჯ

ჩ

წ

ჭ

Буква *ძ* произносится как буквосочетание *ძз*, однако слитно, как, например, в русских словосочетаниях *отец дал* и *отец бил*.

Буква ც произносится как буква ц в русском слове *царь*, однако с бóльшим придыханием.

Буква ზ произносится как буква ч в русском слове *чай*, однако с бóльшим придыханием и без смягчения (как в южнорусском или украинском).

Буква ჟ произносится как буквосочетание *дж*, однако слитно, как, например, в русских словосочетаниях *дочь была* и *речь долга*.

Буква ლწ произносится как буквосочетание *тц*, однако слитно, и ее эквивалентом в русском может служить буквосочетание *тьс* в русском слове *купаться* (ср. разговорное *купацца*).

Буква ჯზ произносится как буквосочетание *тч*, однако слитно, и ее эквивалентом в русском может служить буквосочетание *тч* в русском слове *отче* (на московский лад).

Прочтите вслух:

ძა — ძე — ძი — ძო — ძუ

ცა — ცე — ცი — ცო — ცუ

ჩა — ჩე — ჩი — ჩო — ჩუ

ჯა — ჯე — ჯი — ჯო — ჯუ

ქა — ქე — ქი — ქო — ქუ

ძია — ძილი — ბიძა

ცა — ცაცა — ცუდი — ცოლი

ჩაი — ჩუმბი — ჩოჩორი

ჯარი — ჯალათი — ჯანი

ქა — ქაქა — ქერი — ქირი

ჯიყელა — ყაყაჩო — ჯეჯილი

ქერამი — ბაჭია

ცემენტი — ჩურჩხელა

✓ **Запомните!**

Для грузинского языка характерно противопоставление трех типов согласных — звонких, глухих придыхательных и глухих «резких». Обратите внимание на следующие тройки согласных:

<u>ბ</u>	<u>ფ</u>	<u>პ</u>
<u>ბილიარდი</u>	<u>ფერმა</u>	<u>პასპორტი</u>

<u>დ</u>	<u>თ</u>	<u>ტ</u>
<u>დევი</u>	<u>თბილისი</u>	<u>ტოკიო</u>

<u>გ</u>	<u>ქ</u>	<u>კ</u>
<u>გორი</u>	<u>ქუთაისი</u>	<u>კაირო</u>

<u>ძ</u>	<u>ც</u>	<u>წ</u>
<u>ძიუდო</u>	<u>ცერნი</u>	<u>წიწილა</u>

<u>ჯ</u>	<u>ჩ</u>	<u>ჭ</u>
<u>ჯემი</u>	<u>ჩაი</u>	<u>ჭაჭა</u>

Прочтите вслух:

ბა — ფა — პა

ბე — ფე — პე

ბო — ფო — პო

ბუ — ფუ — პუ

და — თა — ტა

დე — თე — ტე

დო – თო – ტო
 დუ – თუ – ტუ
 გა – ქა – კა
 გე – ქე – კე
 გო – ქო – კო
 გუ – ქუ – კუ
 ძა – ცა – წა
 ძე – ცე – წე
 ძო – ცო – წო
 ძუ – ცუ – წუ
 ჯა – ჩა – ჭა
 ჯე – ჩე – ჭე
 ჯო – ჩო – ჭო
 ჯუ – ჩუ – ჭუ
 კაკა – ყაყამ ქალა
 ზაზა – ძაძა – დედა
 ჟამი – ჯამი – ჭამა – ჩალა

✓ **Запомните!**

• В современном грузинском нет буквы, которая бы обозначала звук *ф*. В связи с этим слова, попавшие в грузинский из русского или через русский язык и имеющие в своем составе букву *ф*, пишутся с буквой ფ: ფირმა «**ф**ирма», ფიზიკი «**ф**изик», ტელეფონი «**т**еле**ф**он».

• В иностранных словах, которые, в частности, в русском языке содержат букву *п*, в грузинском пишется именно буква პ, а не ფ: პასპორტი «**п**аспорт», პალმა «**п**альма», კორპუსი «**к**ор**п**ус», ოპერა «**о**пера».

• То же касается слов с буквой *т* – ее передают при помощи буквы ტ, а не თ: ტრანსპორტი «**т**ранс-порт», ტრაქტორი «**т**рактор», ტუალეტი «**т**уалет», სპორტი «**с**порт».

- Последние два правила также относятся к передаче русских фамилий: პეტროვი «Петров», პანკრატოვი «Панкратов».

- С другой стороны, для передачи русских букв *ц* и *ч* используются как раз буквы *ც* и *ჩ*, а не *წ* и *ჭ*: როსტოვცევი «Ростовцев», ჩერკასოვი «Черкасов».

- Прямых соответствий русским буквам *й*, *ы*, *б*, *б* в грузинском письме нет. Первые две транслитерируются при помощи грузинской буквы *ო* (ჩაო «чай», ვიბორგი «Выборг»), тогда как последние две при транслитерации игнорируются (ვილნიუსი «Вильнюс»).

- Обратите внимание, что русское буквосочетание *ий*, как правило, транслитерируется в грузинском за счет одной буквы *ი*: ბელინსკი «Белинский».

Прочтите вслух:

Мужские имена: გიორგი, ვალერი, ნიკა, ლუკა, მათე, ვატო, ალექსანდრე, კონსტანტინე, გივი, დამიანე, თორნიკე, ლაშა, ლევან-ი, ვახტანგ-ი, ნუგზარ-ი, ნოდარ-ი, თემურ-ი.

Женские имена: ლამარა, მანანა, ნელი, ნუნუ, ნინო, მაკა, მარი, მადონა, დეა, დიანა, ლია, ლალი, ზინა, ზაირა, ნათია, თამარ-ი, მარიამ-ი, თინათინ-ი, ქეთევან-ი.

Грузинские фамилии: ხატიაშვილი, ბარამაშვილი, ხოსიტაშვილი, ჭეიშვილი, აგიაშვილი, ლაზაძე, ლოლაძე, დრეიძე, წოწონავა, ლაშხია, ფიფია, კუკავა, ჭკადუა, ჟღენტი, ღლონტი, თურმანაული, წიკლაური, თიღილაური, არაბული, ჯაღმაძე, უთურგაძე, კერესელი, კვეზერელი, ნაპირელი, ნაკანი, ნავერიანი, ჩხეტიანი, ასათიანი, საღლიანი,

შავრეშიანი, ბარათაშვილი, ბაგრატიონი, დადიანი, შერვაშიძე, აფაქიძე, ზაზაძე.

✓ **Это интересно!**

Как правило, у грузинских фамилий можно выделить ряд типичных окончаний. Это, в частности, -ძე, -შვილი, -ავა, -ია, -უა, -ური, -ული, -აბი и -იაბი. Для каждого из регионов Грузии характерны те или иные типы окончаний, хотя, разумеется, нельзя исключать того, что в числе привычных для той или иной местности фамилий окажется и «нетипичная». Так, например, фамилии, которые оканчиваются на -შვილი (а вообще — შვილი означает «ребенок») чаще всего встречаются в восточной Грузии; фамилии, оканчивающиеся на -ური и -ული обычно говорят нам о том, что их носитель родом из гористой местности восточной Грузии (в частности, из Хевсуретии или Тушетии); окончания -ავა, -ია и -უა наиболее распространены в Мегрелии; если же фамилия оканчивается на -აბი или -იაბი, то, скорее всего, речь идет о выходцах из горных районов уже западной Грузии, а именно Сванетии, Рачи и Лечхуми. А вот фамилии на -ძე (ძე означает «сын») можно встретить почти в любом уголке Грузии.

Упражнения

Упражнение 1. Прочтите, определите значения по словарю и перепишите от руки:

თბილისი, მოსკოვი, პიატიგორსკი, ჩელიაბინსკი, ნოვოსიბირსკი, კიევი, ლონდონი, ჰააგა, ბერნი, ბორდო, ბარსელონა, პეკინი, მადრიდი, ერევანი, ქუთაისი, ნიუ იორკი, ვარშავა, მეხიკო, ბოგოტა, სანტიაგო, ლოს ანჯელესი, თელავი, მარნეული, ვილნიუსი, რიგა, საგარეჯო, ტოკიო, კიოტო, თეირანი, ქაბული, ტაშკენტი, ათენი, ისლამაბადი, ბეირუთი.

Упражнение 2.

2.1. Впишите пропущенные буквы (на выбор – ა, ე, ი, ო, უ):

გ_ორგი, თბილ_სი, კი_ვი,
მარი_მი, თ_მარა, ჩა_,
ტოკი_, ლ_ნდონი, ვარშ_ვა.

2.2. Допишите пропущенные буквы (на выбор – ბ, ფ, პ):

_ირმა, ლამ_ა, _ასპორტი, ტელე_ონი, _იზნესი, კოვ_ოი.

2.3. Допишите пропущенные буквы (на выбор – თ, ტ, ქ, კ):

_ელეფონი, ტორ_ი, _ბილისი, _რაქტორი, _რამვაი, _უთაისი, ტო_ო, ფინი_ი, _აქსი

Упражнение 3. Напишите по-грузински:

1. Хиросима → _____

2. Гомер → _____

3. Гайдн → _____
4. фирма → _____
5. фото → _____
6. лампа → _____
7. Москва → _____
8. Тбилиси → _____
9. телефон → _____
10. фонарь → _____
11. Георгий → _____
12. Гиви → _____
13. опера → _____
14. трамвай → _____
15. троллейбус → _____
16. метро → _____
17. концерт → _____
18. камера → _____
19. паспорт → _____
20. студент → _____
21. турист → _____
22. Лондон → _____
23. Берлин → _____
24. Варшава → _____
25. Рига → _____
26. Пекин → _____
27. университет → _____
28. институт → _____
29. парк → _____
30. корпус → _____

Упражнение 4. Распределите приведенные ниже слова на группы по именам и фамилиям:

ჭკადუა, ნინო, თემური, აგიაშვილი, ლაბაძე,
ნუნუ, ვატო, ვალერი, ბაგრატიონი, თიღილაური,

კუკავა, ნავერიანი, ქეთევანი, ბარათაშვილი, შანიძე,
თინათინი, გიორგი, ხოსიტაშვილი, ზაირა, ნათია.

Имя	Фамилия

Упражнение 5. Найдите слова в филворде (их всего семь):

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ
ლ	მ	წ	ფ	წ	დ	წ	დ	წ	ს
ფ	ს	კ	ა	ფ	ე	წ	ე	ფ	ვ
ს	კ	ლ	რ	ტ	ი	ე	წ	ე	წ
ს	დ	ს	ტ	უ	დ	ე	ნ	ტ	ი
ფ	ბ	ზ	რ	რ	ს	ქ	ე	ა	მ
დ	ს	ე	ა	ი	ა	ხ	კ	ქ	ს
ა	ხ	ა	მ	ს	კ	ს	ქ	ს	ტ
დ	ბ	ქ	ვ	ტ	ჭ	ს	ლ	ი	ს
ს	ფ	ს	ა	ი	ფ	ი	რ	მ	ა
დ	ს	წ	ი	ს	ლ	ფ	ს	წ	ხ

Урок II

Знакомство

Темы урока:

Повседневный грузинский (необходимые фразы)

Глагол ყოფნა «быть»

Личные местоимения

Указательные местоимения

Именительный падеж

Звательный падеж

===== Новая лексика =====

ეს «этот»

ის «он/она/оно, тот»

უგ «этот/тот рядом с тобою/вами»

ვინ «кто»

რა «что»

როგორ «как»

ლექტორი «лектор»

სტუდენტი «студент»

ტურისტი «турист»

ტაქსი «такси»

ტაქსისტი «таксист»

დირექტორი «директор»

ჟურნალისტი «журналист»

უნივერსიტეტი «университет»

ინსტიტუტი «институт»

ქალბატონი «госпожа»

ბატონი «господин»

ჟურნალი «журнал»

წიგნი «книга»

ახალი «НОВЫЙ»
საინტერესო «ИНТЕРЕСНЫЙ»
და «И»
-ა «есть» (частица)

Прочтите диалог и переведите его:

- ეს გიორგია. გიორგი სტუდენტია. ის თამარია.
თამარი ლექტორია უნივერსიტეტში.
- გამარჯობა, გიორგი!
 - გამარჯობა, ქალბატონო თამარ!
 - როგორ ხარ, გიორგი?
 - გმადლობთ, კარგად, თქვენ როგორ ხართ?
 - მეც კარგად, მადლობა.
 - ეგ რა არის?
 - ეს ახალი წიგნია.
 - რა საინტერესოა!

Грамматика

Личные местоимения

მე «Я»
შენ «ТЫ»
ის «ОН/ОНА/ОНО»
ჩვენ «МЫ»
თქვენ «ВЫ»
ისინი «ОНИ»

В грузинском языке нет категории грамматического рода. Поэтому местоимение третьего лица **ის** соответствует местоимениям *он, она и оно* в русском. Определить род при переводе можно только исходя из контекста.

Глагол ყოფნა «быть»

Образец спряжения:

მე ვარ «я есть»

შენ ხარ «ты есть»

ის არის «он есть»

ჩვენ ვართ «мы есть»

თქვენ ხართ «вы есть»

ისინი არიან «они есть»

Примеры:

მე ვარ სტუდენტი. = მე სტუდენტი ვარ. =
სტუდენტი ვარ მე. «Я студент».

მე ვარ სტუდენტი? = ვარ მე სტუდენტი? = მე
სტუდენტი ვარ? = სტუდენტი ვარ? «Я студент?»

მე არ ვარ სტუდენტი. = მე სტუდენტი არ ვარ. =
სტუდენტი მე არ ვარ. = სტუდენტი არ ვარ მე. «Я не
студент».

შენ ხარ ტურისტი. = შენ ტურისტი ხარ. =
ტურისტი ხარ შენ. «Ты турист».

შენ ხარ ტურისტი? = ხარ შენ ტურისტი? = შენ
ტურისტი ხარ? = ტურისტი ხარ? «Ты турист?»

შენ არ ხარ ტურისტი. = შენ ტურისტი არ ხარ. =
ტურისტი შენ არ ხარ. = ტურისტი არ ხარ შენ. «Я не
турист».

ის არის ლექტორი. = ის ლექტორი არის. =
ლექტორი ის არის. «Он/она лектор».

ის არის ლექტორი? = ის ლექტორი არის? =
 ლექტორი ის არის? = ლექტორი არის ის? «Он/она
 лектор?»

ის არ არის ლექტორი. = ის ლექტორი არ არის. =
 ლექტორი ის არ არის. = ლექტორი არ არის ის. «Он/
 она не лектор».

Как видно из примеров, порядок слов можно на-
 зывать свободным. В утвердительном предложении
 обычно выделяется тот компонент, который выне-
 сен вперед.

В утвердительных и вопросительных предложе-
 ниях порядок слов может совпадать, а различия яв-
 ляться только интонационными. Вопросительные
 конструкции характеризуются повышением интона-
 ции в конце предложения, а утвердительные, напро-
 тив, понижением:

შენ სტუდენტი ხარ.

შენ სტუდენტი ხარ?

В отрицательных конструкциях непосредственно
 перед глаголом употребляется отрицательная части-
 ца არ:

Правильно: მე არ ვარ ჟურნალისტი. «Я не журна-
 лист».

Неправильно: მე ვარ არ ჟურნალისტი.

✓ **Запомните!**

Поскольку глагол в грузинском языке выражает как лицо, так и число подлежащего, употребление личных местоимений в общем случае не является обязательным:

მე ვარ «я есть» = ვარ

შენ ხარ «ты есть» = ხარ

ის არის «он/она/оно есть» = არის

Примеры:

მე ვარ მენეჯერი. = ვარ მენეჯერი. «Я менеджер».

შენ ხარ ჟურნალისტი. = ხარ ჟურნალისტი. «Ты журналист».

ის არის დირექტორი. = არის დირექტორი. «Он/она директор».

В третьем лице единственного числа глагола უფნა «быть» форма არის может быть сокращена до -ა, которое присоединяется к именной части сказуемого.

Примеры:

ის გიორგი არის. = ის გიორგია. «Он Георгий».

ის თამარი არის. = ის თამარია. «Она Тамар».

ის ჟურნალისტი არის. = ის ჟურნალისტია. «Он/она журналист».

ის უნივერსიტეტში არის. = ის უნივერსიტეტშია. «Он/она в университете».

В отрицательных конструкциях არ არის «не есть» может сокращаться до формы არაა.

Примеры:

ის ლექტორი არ არის. = ის ლექტორი არაა. «Он/она не лектор».

ის დირექტორი არ არის. = ის დირექტორი არაა. «Он/она не директор».

ის კირილი არ არის. = ის კირილი არაა. «Он/она не Кирилл».

Таким образом, при отрицании глагола ყოფნა «быть» может возникнуть форма არაა. Подобного рода сокращения с буквосочетанием აა в конце слова мы видим при присоединении -ა (из არის) к различным местоимениям:

Примеры:

ის არის → ისაა

ის არის მენეჯერი. = ისაა მენეჯერი. «Он/она менеджер».

ის არის ტაქსისტი. = ისაა ტაქსისტი. «Он/она таксист».

ის არის სახლში. = ისაა სახლში. «Он/она дома».

ვინ არის → ვინაა

ის ვინ არის? = ის ვინაა? «Кто он/она?»

რა არის → რაა

ის რა არის? = ის რაა? «Что это (такое)?»

Указательные местоимения

ეს წიგნი «Эта книга»

ის წიგნი «Та книга»

ეგ წიგნი «Эта/та книга рядом с тобою/вами»

Таким образом, местоимение **ეს** указывает на объект, находящийся рядом с говорящим, местоимение **ის** – на объект, удаленный как от говорящего, так и от слушающего, а местоимение **ეგ** – на объект, который находится близко к слушающему или ближе к слушающему, чем к говорящему.

ეს არის წიგნი. = **ესაა** წიგნი. «Это книга».

ეგ არის ტელეფონი. = **ეგაა** ტელეფონი. «Это/то рядом с тобою/вами» книга».

ის არის ლამპა. = **ისაა** ლამპა. «То лампа».

Как видно из примеров, буквосочетание **აა** появляется в результате присоединения **ა** (из **არის**) и к указательным местоимениям:

ეს არის → **ესაა**

ეგ არის → **ეგაა**

ის არის → **ისაა**

Формальное и неформальное обращение на грузинском

При неформальном общении вы можете обращаться к человеку просто по имени (а обращение по отчеству в грузинской культуре встречается крайне редко):

გოგორგი! «Георгий!»

პაშა! «Паша!»

თამარ! «Тамар!»

В ситуации, требующей более формального подхода к общению, перед именем (поскольку обра-

щение по фамилии не принято) нужно употреблять слова **ბატონო** «господин» и **ქალბატონო** «госпожа»:

ბატონო გიორგი! «Господин Георгий!»

ქალბატონო თამარ! «Госпожа Тамар!»

ბატონო ვიქტორ! «Господин Виктор!»

ქალბატონო ნატალია! «Госпожа Наталия!»

Обратите внимание на следующее различие:

ბატონი გიორგი დირექტორია «Господин Георгий – директор»,

но ბატონო გიორგი, გამარჯობა! «Господин Георгий, здравствуйте!»

ქალბატონი თამარი ლექტორია «Госпожа Тамар – лектор»,

но ქალბატონო თამარ, როგორ ხართ? «Госпожа Тамар, как Вы поживаете?»

Выражение **თქვენ ხართ** «вы есть» может использоваться при официальном обращении. Сравните:

თქვენ ხართ ქალბატონი თამარი? «Вы госпожа Тамар?»

შენ ხარ ნინა? «Ты Нина?»

თქვენ ხართ ბატონი გიორგი? «Вы господин Георгий?»

შენ ხარ პაშა? «Ты Паша?»

Именительный и звательный падежи

Именительный падеж является назывной формой имени (существительного, прилагательного и т.д.). В форме этого падежа имя представлено в слове (словарная форма). В грузинском языке в форме

именительного падежа может выступать как подлежащее, так и дополнение.

У имен с основой, оканчивающейся на гласную букву, показатель именительного падежа отсутствует: მაკა «Мака», ლანა «Лана», პაშა «Паша», გიორგი «Георгий».

У имен с основой, оканчивающихся на согласную букву, показателем именительного падежа является -ო: თამარ-ო «Тамар», თამაზ-ო «Тамаз», მერაბ-ო «Мераб», იგორ-ო «Игорь».

В некоторых случаях буква -ო, на которую оканчивается основа, может ей принадлежать, а не быть отдельным показателем, как, например, в имени გიორგი «Георгий».

Ко всем иностранным именам, фамилиям и названиям, оканчивающимся на согласную букву, в грузинском языке присоединяется -ო, показатель именительного падежа:

Виктор → ვიქტორ-ო

Смирнов → სმირონოვ-ო

Санкт-Петербург → სანქტ-პეტერბურგ-ო

Воронеж → ვორონეჟ-ო

При склонении показатель именительного падежа -ო выпадает, а взамен присоединяются показатели других падежей, как, например, в уже знакомом вам слове ბატონ-ო «господин (именительный падеж)», но ბატონ-თ «господин (звательный падеж)».

Так, -თ является показателем звательного падежа. Его форма используется при обращении. В русском языке звательный падеж тоже существовал (он знаком нам по таким формам, как, например, *отче*, *старче*), а также начал заново формироваться, но уже в другом виде и в неформальных контекстах

(*Коль, Маш, Петь*). А вот в грузинском звательный падеж активно используется, являясь достоянием современного литературного языка. Показатель **-ო** присоединяется к основам, оканчивающимся на согласную букву: **ბატონ-ო!** «господин!», **წიგნ-ო!** «книга!», **თბილის-ო!** «Тбилиси!», **კახეთ-ო!** «Кахетия!», **სმირნოვ-ო!** «Смирнов!», **ბეჟიაშვილ-ო!** «Бежишвили!». В форме звательного падежа слова с основой на гласную букву могут присоединять как **-ო**, так и его укороченный вариант, **-ვ**. Кроме того, в таких словах этот показатель может не употребляться вообще: **კატა-ვ!** «кошка!», **მთა-ო!** «гора!», **ქვეყანა-ვ!** «страна!», **ქვეყანა!** «страна!».

У некоторых имен формой звательного падежа служит основа: **თამარ!** «Тамар!» (не **თამარ-ო!**), **იგორ!** «Игорь!», **ოთარ!** «Отар!» (не **ოთარ-ო!**), **ომარ!** «Омар!» (не **ომარ-ო!**), **გიორგი!** «Георгий!», **ირაკლი!** «Ираклий!»

Употребление имени и фамилии вместе

При употреблении имени и фамилии вместе имя, которое предшествует фамилии, не склоняется и выступает в виде основы, тогда как фамилия склоняется (здесь она приводится в форме именительного падежа):

ეს არის ვიქტორ სმირნოვ-ო. «Это Виктор Смирнов».

ეს არის ნინა პეტროვა. «Это Нина Петрова».

ეს არის გიორგი ჭამიაშვილ-ო. «Это Георгий Чамиаშвили».

ეს არის ლევან გორგაძე. «Это Леван Георгадзе».

ეს არის თამარ თუხარელ-ო. «Это Тамар Тухарели».

Повседневный грузинский

გამარჯობა! «здравствуй(те)!»
რა საინტერესოა! «как интересно!»
როგორ ხარ? «Как ты/как у тебя дела?»
როგორ ხართ? «Как вы/как у вас дела?»
კარგად «хорошо»
კარგად, შენ? «хорошо, а ты/а у тебя?»
მეც «и у меня»
მადლობა! «спасибо!»
გმადლობთ «благодарю Вас»
დიდი მადლობა! «большое спасибо!»

Упражнения

Упражнение 1. Заполните пропуски подходящими по контексту личными местоимениями (მე, შენ, ის, ჩვენ, თქვენ, ისინი):

1. ___ ვარ გიორგი.
2. ___ ხარ დირექტორი?
3. არა, ___ დირექტორი არ ვარ.
4. ___ ვინ არის?
5. ___ არის ლექტორი.
6. ___ ვართ უნივერსიტეტში.
7. ___ არიან ოპერაში.
8. ___ ხართ ბატონი ირაკლი?
9. ხარ ___ სტუდენტი?
10. ___ არ არის ტაქსისტი.

Упражнение 2. Перепишите предложения, переформулировав утвердительные предложения в вопросительные и отрицательные.

Образец:

მე ვარ ნინო «Я Нино» →

მე არ ვარ ნინო «Я не Нино»

მე ნინო ვარ? «Я Нино?»

1. ის არის ბატონი ლევანი.

2. შენ ხარ ჟურნალისტი.

3. მე ვარ მარინე.

4. თქვენ ხართ ვარშავაში.

5. ისინი არიან თბილისში.

6. ჩვენ ვართ პარკში.

7. ის არის ტურისტი.

8. ჩვენ ვართ უნივერსიტეტში.

9. ისინი არიან ბატონი გიორგი და ქალბატონი მათა.

10. მე ვარ დირექტორი.

Упражнение 3. Употребите сокращенные формы.

Образец:

ეს არის ნინო → ეს ნინოა «Это Нино»

1. ის არის პაშა.

2. ის არის სტუდენტი.

3. ვინ არის ლექტორი?

4. ეს არის ჟურნალი?

5. ის არის ქალბატონი თამარი?

6. ეგ არის ტელეფონი.

7. ის არ არის პარკში.

8. ვინ არის ბატონი გივი?

9. ეს რა არის?

10. ეგ არ არის წიგნი.

Упражнение 4. Исходя из формы именительного падежа, приведите слова в форме звательного падежа.

Образец:

ბატონი → ბატონო

თამარი → თამარ

ქალბატონ-ი _____, ლევან-ი _____,
ვიქტორ-ი _____, პეტროვ-ი _____,
პუშკინ-ი _____, ნიკოლსონ-ი _____,
გუდიაშვილ-ი _____, გიორგი _____,
თამარ-ი _____, ნინა _____, დიანა
_____, ქეთევან-ი _____, მარგებაძე
_____, ბატონ-ი ირაკლი _____,
ქალბატონ-ი მაია _____, შარაშენიძე
_____, დირექტორ-ი _____,

ჟურნალისტ-ი _____, თბილის-ი _____,
კიევ-ი _____, ვილნიუს-ი _____,
მთა _____, რიგა _____, ნიუ იორკ-ი
_____.

Упражнение 5. Переведите предложения на русский язык:

1. ეს ვინ არის?

2. ეგ რა არის?

3. როგორ ხარ?

4. ეს არის ახალი წიგნი.

5. ისინი არიან თბილისში.

6. ჩვენ არ ვართ უნივერსიტეტში.

7. თქვენ ხართ ბატონი დიმიტრი?

8. არა, ისინი არ არიან პარკში.

9. მე ვარ ტურისტი.

10. ვინ არის ლექტორი?

Урок III

Друзья и семья

Темы урока:

Повседневный грузинский (необходимые фразы)

Выражение значения обладания

Притяжательные местоимения

Дательный падеж

Новая лексика

ოჯახი «семья»

სახელი «имя»

ქალი «женщина»

კაცი «мужчина»

სახლი «дом»

ეზო «двор»

ვისი «чей»

ვის «кому»

სადაური «откуда» (прилагательное)

დედა «мать»

მამა «отец»

ძმა «брат»

და «сестра»

და-ძმა «брат-сестра» (по-грузински – «сестра-брат»)

ბებია «бабушка»

პაპა «дедушка»

ბაბუა «дедушка»

დეიდა «тетя (по матери)»

მამიდა «тетя (по отцу)»

ბოძა «дядя»

მეგობარი «друг»
 მეგობრები «друзья»
 შვილი «ребенок»
 შვილიშვილი «внук»
 ქალიშვილი «дочь»
 ვაჟიშვილი «сын»
 დედ-მამა «родители» (по-грузински –
 «мать-отец»)
 მშობლები «родители»
 გოგო «девушка»
 ბიჭი «мальчик»
 უფროსი «старший»
 უმცროსი «младший»
 ველოსიპედი «велосипед»
 უკრაინელი «украинец/украинка»
 ლამაზი «красивый»
 აღნიშნავენ «они отмечают»
 დაბადების დღე «день рождения»
 ერთად «вместе»
 -ში «в» (послелог)
 -ზე «на» (послелог)

Прочтите и переведите текст:

გიორგის დღეს დაბადების დღე აქვს. ის სახლშია.
 სახლში არის მისი დედა, მამა, ბებია და პაპა.
 გიორგის ჰყავს ორი ძმა, ისინი სახლში არ არიან.
 გიორგის სახლში არიან მისი მეგობრებიც. ისინი
 ერთად აღნიშნავენ გიორგის დაბადების დღეს.

Грамматика

Выражение значения обладания

В грузинском языке обладание выражается при помощи двух различных глаголов..

Первый глагол, **ქონა** «иметь (о неодушевленном)», используется в том случае, когда требуется указать на обладание неодушевленным и не способным к самостоятельному передвижению объектом, например:

მე მაქვს ტელეფონი «у меня есть телефон»
მას აქვს სახლი «у него/у нее есть дом»

Второй глагол, **ყოლა** «иметь (об одушевленном)», используется, когда речь идет об обладании одушевленным или способным к самостоятельному передвижению объектом:

მე მყავს დედა «у меня есть мама»
მას ჰყავს ოჯახი «у него/у нее есть семья»
მას ჰყავს მანქანა «у него/у нее есть машина»

✓ Запомните!

Глагол **ყოლა** «иметь», как правило, также употребляется со способными к самостоятельному передвижению неодушевленными транспортными средствами (например, მანქანა «машина», ავტობუსი «автобус», თვითმფრინავი «самолет» и т.д.).

Образцы конструкций с глаголом ყოფა:

утвердительные	вопросительные	отрицательные
მე მყავს მეგობარი. «У меня есть друг».	მყავს მე მეგობარი? «Есть ли у меня друг?»	მე არ მყავს მეგობარი. «У меня нет друга».
შენ გყავს მეგობარი. «У тебя есть друг».	გყავს შენ მეგობარი? «Есть ли у тебя друг?»	შენ არ გყავს მეგობარი. «У тебя нет дру- га».
მას ჰყავს მეგობარი. «У него/у нее есть друг».	ჰყავს მას მეგობარი? «Есть ли у не- го/у нее друг?»	მას არ ჰყავს მეგობარი. «У него/у нее нет друга».
ჩვენ გვყავს მეგობარი. «У нас есть друг».	გვყავს ჩვენ მეგობარი? «Есть ли у нас друг?»	ჩვენ არ გვყავს მეგობარი. «У нас нет дру- га».
თქვენ გყავთ მეგობარი. «У вас есть друг».	გყავთ თქვენ მეგობარი? «Есть ли у вас друг?»	თქვენ არ გყავთ მეგობარი. «У вас нет дру- га».
მათ ჰყავთ მეგობარი. «У них есть друг».	ჰყავთ მათ მეგობარი? «Есть ли у них друг?»	მათ არ ჰყავთ მეგობარი. «У них нет дру- га».

Примечание: В разговорной речи звук, обознача-
емый буквой ჰ, перед другим согласным может не
произноситься, как, например, в формах (ჰ)ყავს,
(ჰ)ყავთ.

Образцы конструкций с глаголом ქონა:

утвердительные	вопросительные	отрицательные
მე მაქვს სახლი. «У меня есть дом».	მაქვს მე სახლი? «Есть ли у меня дом?»	მე არ მაქვს სახლი. «У меня нет дома».
შენ გაქვს სახლი. «У тебя есть дом».	გაქვს შენ სახლი? «Есть ли у тебя дом?»	შენ არ გაქვს სახლი. «У тебя нет дома».
მას აქვს სახლი. «У него/у нее есть дом».	აქვს მას სახლი? «Есть ли него/у нее дом?»	მას არ აქვს სახლი. «У него/у нее нет дома».
ჩვენ გვაქვს სახლი. «У нас есть дом».	გვაქვს ჩვენ სახლი? «Есть ли у нас дом?»	ჩვენ არ გვაქვს სახლი. «У нас нет дома».
თქვენ გაქვთ სახლი. «У вас есть дом».	გაქვთ თქვენ სახლი? «Есть ли вас дом?»	თქვენ არ გაქვთ სახლი. «У вас нет дома».
მათ აქვთ სახლი. «У них есть дом».	აქვთ მათ სახლი? «Есть ли у них дом?»	მათ არ აქვთ სახლი. «У них нет дома».

В грузинском языке глаголы подразделяются на несколько групп, характеризующихся особым падежным оформлением подлежащего и дополнений. Так, при глаголах **ქონა** и **ყოლა** «иметь», как видно из примеров, используются те же личные местоимения первого и второго лица, что и при глаголе **ყოფნა**

«быть», а вот местоимение третьего лица приводится уже не в форме **ის**, а в форме **მას**, а вместо **ისინი** употреблена форма **მათ**.

Если при глаголах **ქონა** и **ყოლა** «иметь» вместо местоимений мы используем имя существительное, то нам потребуется присоединить к его основе окончание **-ს**. Например:

მას ჰყავს მეგობარი. «У него/у нее есть друг». →
თამარ-ს ჰყავს მეგობარი. «У Тамар есть друг».

მას აქვს სახლი. «У него/у нее есть дом». → იგორ-ს
აქვს სახლი. «У Игоря есть дом».

Показатель **-ს** здесь — это окончание дательного падежа. Одной из его функций является оформление подлежащего при определенных глаголах, в частности, таких, как **ქონა** и **ყოლა** «иметь». Показатель дательного падежа **-ს** одинаковым образом прибавляется к основам, оканчивающимся как на гласную, так и на согласную буквы:

именительный падеж	თამარ-ი	ლენა	გიორგი
дательный падеж	თამარ-ს	ლენა-ს	გიორგი-ს

✓ Запомните!

При глаголах **ქონა** და **ყოლა** «иметь», а также при всех глаголах, принадлежащих к данному типу (с ними мы познакомимся позже), подлежащее всегда стоит в форме дательного падежа, а дополнение — в форме именительного. Например:

ლევან-ს აქვს ტელეფონი. «У Левана есть телефон».

Леван является владельцем. Он приводится в данном предложении в форме дательного падежа, а те-

лефон — это то, чем Леван владеет. В данном предложении телефон приводится в форме именительного падежа. Иными словами, дословно по-грузински данная фраза звучит как «Левану имеется телефон».

გორგი-ს ჰყავს ველოსიპედი. «У Георгия есть велосипед».

В данном предложении Георгий выступает владельцем, и его имя находится в форме дательного падежа. С другой стороны, велосипед — это то, чем Георгий владеет, поэтому приводится в форме именительного падежа.

	«Я»	«ТЫ»	«ОН/ОНА/ ОНО»	«МЫ»	«ВЫ»	«ОНИ»
именительный падеж	მე	შენ	ის	ჩვენ	თქვენ	ისინი
дательный падеж	მე	შენ	მას	ჩვენ	თქვენ	მათ

	«КТО»	«ЧТО»
именительный падеж	ვინ	რა
дательный падеж	ვინ	რას

Примеры:

— ვინ არის ის? «Кто это (он)?»

— ის პაშაა. «Это (он) Паша».

— ვის აქვს სახლი? «У кого есть дом?»

— პაშა-ს აქვს სახლი. «У Паши есть дом».

— ვის ჰყავს ძმა? «У кого есть брат?»

— პაშა-ს ჰყავს ძმა. «У Паши есть брат».

— რა არის ეს? «Что это?»

— ეს ახალი კორპუსია. «Это новый дом (корпус)».

— რა-ს აქვს ეზო? «У чего есть двор?»

— კორპუს-ს აქვს ეზო. «У дома (корпуса) есть двор».

Притяжательные местоимения

Притяжательные местоимения отвечают на вопрос **ვისი?** «чей?». Ниже приведены основные притяжательные местоимения:

ჩემი «мой»

შენი «твой»

მისი «его/ее»

ჩვენი «наш»

თქვენი «ваш»

მათი «их»

Примеры:

ჩემი ლექტორი «мой лектор», შენი ველოსიპედი «твой велосипед», მისი ოჯახი «его/ее семья», ჩვენი მეგობარი «наш друг», თქვენი შვილი «ваш ребенок», მათი სახლი «их дом»

ეს ჩემი სახლია. «Это мой дом».

ის მისი ტელეფონია. «Это его телефон».

ეგ წიგნი შენია? «Эта книга (у тебя в руках) твоя?»

არა, ეს წიგნი ჩემი არ არის. «Нет, эта книга не моя».

ეს გიორგის წიგნია. «Это книга Георгия».

— რა არის შენი სახელი? «Как тебя зовут?» (дословно: «Что есть твое имя?»)

— ჩემი სახელია ნინა. «Меня зовут Нина» (дословно: «Мое имя – Нина»)

— ის ვინ არის? «Кто он?» (дословно: «Он кто?»)

— ის ჩვენი დირექტორია. მისი სახელია ვიქტორი. «Он наш директор. Его зовут Виктор». (дословно: «его имя»)

— რა არის თქვენი სახელი? «Как Вас зовут?» (дословно: «Что есть Ваше имя?»)

— ჩემი სახელია ლია. მე თქვენი ლექტორი ვარ. «Меня зовут (дословно: «мое имя») Лия. Я Ваш лектор».

— ეგ ვისი წიგნია? «Это чья книга?»

— ეს ჩემი წიგნია. «Это моя книга».

✓ Запомните!

Как правило, притяжательные местоимения предшествуют существительному. Например: ჩემი წიგნი «моя книга», შენი ტელეფონი «твой телефон», მისი დირექტორი «его/ее директор». Однако в случаях, когда мы имеем дело со словами, обозначающими старших членов семьи, притяжательные местоимения в обязательном порядке не предшествуют им, а следуют за ними, причем на письме это отражается слитным написанием:

დედა + ჩემი «мама + моя» → დედაჩემი «моя мама»

მამა + ჩემი «папа + мой» → მამაჩემი «мой папа»

ბებია + შენი «бабушка + твоя» → ბებიაშენი «твоя бабушка»

პაპა + მისი «дедушка + его/ее» → პაპამისი «его/ее дедушка»

ბაბუა + მისი «дедушка + его/ее» → ბაბუამისი «его/ее дедушка»

დეიდა + თქვენი «тетя (по матери) + ваша» →
დეიდათქვენი «ваша тетя (по матери)»

მამიდა + ჩვენი «тетя (по отцу) + наша» →
მამიდაჩვენი «наша тетя (по отцу)»

ბიძა + მისი «дядя + его/ее» → ბიძამისი «его/ее
дядя»

Таким словам, как ძმა «брат» и და «сестра», а также ქალიშვილი «дочь» и ვაჟიშვილი «сын», притяжательные местоимения предшествуют: ჩემი ძმა «мой брат», შენი და «твоя сестра», ჩვენი ქალიშვილი «наша дочь», თქვენი ვაჟიშვილი «ваш сын».

Прочтите диалог:

– გამარჯობა, გიორგი! «Здравствуй, Георгий!»

– გამარჯობა, ირაკლი! «Здравствуй, Ираклий!»

– გიორგი, დღეს შენი დაბადების დღეა? გილოცავ!
«Георгий, сегодня у тебя день рождения? Я тебя поздравляю!»

– დიდი მადლობა! «Большое спасибо!»

– გიორგი, ეს ვისი ფოტოა? «Георгий, чье это фото?»

– ეს ჩემი ფოტოა. «Это мое фото».

– ვინ არიან ფოტოზე? «Кто на фото?» (множественное число)

– ფოტოზე არიან: დედაჩემი, მამაჩემი, ჩემი უფროსი ძმა და ბებიაჩემი. ჩემი უმცროსი ძმა და პაპაჩემი ფოტოზე არ არიან. «На фото «есть» (множественное число): моя мама, мой папа, мой старший брат и моя бабушка. Моих старшего брата и дедушки на фото нет».

– ძალიან ლამაზი ფოტოა! «Очень красивое фото!»

– მადლობა. «Спасибо».

– ეს ვინ არის? «Это кто?»

— ეს ჩემი მეგობარია. მისი სახელია ლანა. «Это моя подруга. Ее зовут Лана». (дословно: «Ее имя — Лана»)

— ლანა სადაურია? «Откуда Лана?» (дословно: «откудашняя»)

— ის უკრაინელია. «Она украинка».

— ლანა ლამაზი გოგოა. «Лана — красивая девушка».

— კი, ლამაზია. «Да, красивая».

Послелоги -ში «в» и -ზე «на»

В отличие от русского языка, в котором используются предлоги (например, *с, в, к, от* и т.д.), в грузинском языке распространены послелоги, то есть такие грамматические показатели, которые следуют за словом, а не предшествуют ему, как в русском. Большая их часть пишется слитно со словом, к которому они примыкают.

Мы начнем наше знакомство с послелогам с двух показателей. Это -ში и -ზე. Их основная функция состоит в указании места. -ში является эквивалентом русского предлога «в», а -ზე — по значению соответствует русскому предлогу «на». Когда мы говорим о том, что кто-либо или что-либо находится внутри чего-либо, мы используем послелог -ში: უნივერსიტეტი-ში «в университете», სახლ-ში «в доме/дома». Для указания на то, что кто-либо или что-либо находится на поверхности чего-либо, мы используем послелог -ზე: ფოტო-ზე «на фото», მაგიდა-ზე «на столе».

Повседневный грузинский:

გილოცავ დაბადების დღეს! «Я поздравляю тебя с днем рождения!»

გილოცავთ დაბადების დღეს! «Я поздравляю Вас с днем рождения!»

არაფრის! «Не за что!»

გაიხარეთ! «Спасибо!/От души!/Не за что!»

ნახვამდის! «До свидания!»

მადლობა მოლოცვისთვის! «Спасибо за поздравление!»

✓ Это интересно!

В грузинском языке есть два слова для обозначения дедушки — ჰაპა и ბაბუა. В настоящее время оба слова являются достоянием литературного языка, при этом если первое из них чаще употребляется в восточной части страны, то второе — в западной.

Упражнения

Упражнение 1. Заполните пропуски подходящими по контексту притяжательными местоимениями.

Образец:

_____ სახლი (ის) «дом (он/она)» → მისი სახლი «его/ее дом».

1. _____ ტელეფონი. (მე)
2. _____ დაბადების დღე. (შენ)
3. _____ პროფესორი. (თქვენ)
4. _____ დირექტორი. (ჩვენ)
5. _____ ჟურნალი. (ის)
6. _____ წიგნი. (ვინ)
7. _____ მეგობარი. (ისინი)

Упражнение 2. Запишите названия старших членов семьи в привычной для грузинского языка форме.

Образец:

მისი დედა «его мама» → დედამისი «его мама»

1. ჩვენი ბებია → _____
2. თქვენი პაპა → _____
3. მისი მამა → _____
4. შენი მამიდა → _____
5. ჩემი ბიძა → _____
6. მისი ბაბუა → _____
7. შენი დეიდა → _____
8. ჩვენი დედა → _____
9. შენი ბებია → _____
10. ჩემი პაპა → _____

Упражнение 3. Объедините названия членов семьи в группы по мужскому и женскому роду:

ბებია, ბაბუა, პაპა, მამა, ბიძა, დეიდა, მამიდა, და, დედა, ძმა, ვაჟიშვილი, გოგო, კაცი, ქალი, ბიჭი, ქალიშვილი.

Упражнение 4. Заполните пропуски глаголами ქონა и ყოლა «иметь» в соответствующей форме:

1. მე _____ ტელევიზორი.
2. მას _____ ტელეფონი.
3. ჩვენ _____ ბებია.
4. მათ _____ დირექტორი.
5. შენ _____ სახლი.
6. თქვენ _____ და-ძმა.
7. მას _____ ქალიშვილი.
8. მათ _____ შვილიშვილი.
9. მე _____ ფოტო.
10. ზაზას _____ დედა და მამა.

Упражнение 5. Перепишите предложения, переформулировав утвердительные в вопросительные и отрицательные.

Образец:

მას ჰყავს მამა «У него/у нее есть папа» →

ჰყავს მას მამა? «Есть ли у него/у нее папа?»

მას არ ჰყავს მამა. «У него/у нее нет папы».

1. მე მყავს კოლეგა.

2. შენ გყავს ძმა.

3. მას აქვს ახალი წიგნი.

4. ჩვენ გვაქვს ველოსიპედი.

5. მათ ჰყავთ ვაჟიშვილი.

6. მე მაქვს პასპორტი.

7. მას ჰყავს შვილი.

8. ნინას ჰყავს დეიდა.

9. მარიამს აქვს ჟურნალი.

10. თედოს ჰყავს პაპა.

Упражнение 5. Перепишите текст, заменив третье лицо на первое:

აი, ის. მისი სახელია გიორგი. ის პროფესორია. ის არის უნივერსიტეტში. ის არ არის სახლში. მას ჰყავს სტუდენტი. მას აქვს ახალი წიგნი. მას არ აქვს ველოსიპედი. მას ჰყავს დიდი ოჯახი. დღეს არის მისი დაბადების დღე. მას ჰყავს სახლში მეგობარი და მშობლები. დედამისი არის ჟურნალისტი, მამამისი არის ინჟინერი. მას ჰყავს და-ძმა. მას ჰყავს უფროსი და და უმცროსი ძმა. მას არ ჰყავს შვილი.

Упражнение 6. Сопоставьте восклицания и вопросы с ответами и соотнесите их.

Образец:

გილოცავ → დიდი მადლობა

1	გამარჯობა!	a	არაფრის!
2	ნახვამდის!	b	გამარჯობა!
3	დიდი მადლობა!	c	ეს ჩემი სახლია.
4	ეს ვისი სახლია?	d	ჩემი სახელია ნანა.
5	ვინ არის ფოტოზე?	e	ფოტოზე მე ვარ.
6	რა არის შენი სახელი?	f	მადლობა!
7	გილოცავ დაბადების დღეს!	g	ნახვამდის!

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	

Упражнение 7. Заполните пропуски таким образом, чтобы получился диалог:

- გამარჯობა!
- _____!
- როგორ ხართ, _____ ვიქტორ?
- _____, კარგად, თქვენ როგორ ხართ?
- მეც _____, მადლობა.
- ეს ვინ _____?
- ეს ჩვენი ახალი დირექტორია, _____
თამარი.
- ძალიან სასიამოვნოა.

Урок IV

Географические названия

Темы урока:

Глаголы с суффиксом -ობ

Происхождение

Множественное число

Счет от одного до десяти

Новая лексика

გვარი «фамилия»

ცოლი «жена»

ქმარი «муж»

ცოლიანი «женатый»

ცხოვრება «жить»

ვცხოვრობდი «я жил»

მუშაობა «работать»

ვმუშაობ «я работаю»

სწავლა «учиться/изучать»

ვსწავლობ «я учусь/изучаю»

სკოლა «школа»

კინო «кино»

ახლა «сейчас»

მესამე «третий»

კურსი «курс»

სამედიცინო «медицинский»

ფაკულტეტი «факультет»

მქვია «меня зовут»

გქვია «тебя зовут»

ჰქვია «его/ее зовут»

კი «да»

კერძო «частный»
მენეჯერი «менеджер»
კომპანია «компания»

В грузинском языке существует несколько слов, выступающих эквивалентом русского *да*: это **კი**, **დიახ** и **ჰო/ხო**. Первое из них, **კი**, является наиболее распространенным и как формальным, так и неформальным *да*. Второе слово, **დიახ**, представляет собой очень вежливое и крайне формальное *да*. Третье слово, **ჰო/ხო**, напротив, употребляется исключительно в разговорном языке.

Отрицательный ответ, в свою очередь, один: это слово **არა** «нет». Обратите внимание, что, в отличие от уже знакомой нам отрицательной частицы **არ** «не», грузинское «нет» пишется с буквой **ა** на конце.

Прочтите диалоги:

- შენ რა გკვია? «Как тебя зовут?»
- მე მქვია ნინა. «Меня зовут Нина».

- რა არის შენი გვარი? «Это твоя фамилия?»
- ჩემი გვარია პეტრიაშვილი. «Моя фамилия — Петриашвили».

- ეს არის ჩემი მეგობარი. «Это моя подруга».
- მისი სახელი? «Ее имя?»
- მისი სახელია ნანა. «Ее имя — Нана».
- გვარი? «Фамилия?»
- ლომინაძე. «Ломинадзе».

- შენ ხარ ლალი აკობია? «Ты Лали Акобия?»
- დიახ, მე ვარ. «Да, это я».

– თქვენ ხართ სვეტლანა ლომიძე? «Вы Светлана Ломидзе?»

– კი, მე ვარ. «Да, это я».

– თქვენი სახელია ლევანი? «Ваше имя – Леван?»

– დიახ, ჩემი სახელია ლევანი. «Да, мое имя – Леван».

– შენი გვარია ნინიძე? «Ваша фамилия – Нинидзе?»

– არა, ჩემი გვარი არ არის ნინიძე. «Нет, моя фамилия не Нинидзе».

Спросить человека, как его зовут, можно двумя способами. Первый из них был рассмотрен в предыдущем уроке:

– რა არის შენი სახელი? «Как тебя зовут?» (дословно: «Что есть твое имя?»)

Второй способ, и он звучит более естественно, – это сформулировать вопрос иначе – при помощи глагола со значением *зваться* (у него нет начальной формы):

– რა გქვია? «Как тебя зовут?» (дословно: «Как (чем = каким именем) ты зовешься?»)

Примеры:

მე **მქვია** ნინა. «Меня **зовут** Нина».

შენ **გქვია** ივანე. «Тебя **зовут** Иванэ».

მას **ჰქვია** ლენა. «Ее **зовут** Лена».

✓ Запомните!

При употреблении данного глагола, причем как в вопросе, так и в ответе, подразумевается только имя и никогда – фамилия.

Прочтите и переведите текст:

მე მართა ვარ. ჩემი გვარია მეიერი. მე ახლა პეტერბურგში ვცხოვრობ. ვსწავლობ უნივერსიტეტში. მესამე კურსის სტუდენტი ვარ. მე ვსწავლობ სამედიცინო ფაკულტეტზე. მე გერმანიიდან ვარ. ჩემი მშობლები მაინცში ცხოვრობენ. დედაჩემი თურქია, მამაჩემი კი გერმანელი.

ჩემი სახელია თამარი. ჩემი გვარია გიორგაძე. მე ქართველი ვარ. ვცხოვრობდი ბათუმში. ახლა მოსკოვში ვარ, რუსეთში. ჩემი ქმარი რუსია. ის მოსკოვიდანაა. ჩვენ ახლა მოსკოვში ვცხოვრობთ. მე არ ვმუშაობ. ჩემი ქმარი კი ბანკში მუშაობს.

ესბოა. ბოშვედია. ის შვედეთიდანაა, სტოკჰოლმში ცხოვრობს. ბო ცოლიანია. მისი ცოლი დანიელია. მას ჰქვია კატრინი. მათ ორი შვილი ჰყავთ: გოგო და ბიჭი. ისინი ერთად ცხოვრობენ სტოკჰოლმში. კატრინი უნივერსიტეტში მუშაობს. ბო მენეჯერია კერძო კომპანიაში.

Грамматика

У целого ряда глаголов в формах настоящего времени имеется суффикс **-ობ**. К числу таких глаголов относятся в том числе ცხოვრება «жить», მუშაობა «работать», სწავლა «учиться». У таких глаголов показателем первого лица является префикс **ვ-**, а во множественном числе к ним прибавляется окончание **-თ**. Во втором лице префикса нет, а вот во множественном — то же окончание **-თ**, что и в формах первого лица. У форм третьего лица также нет префикса, но зато есть окончания **-ს** в единственном числе и **-ენ** — во множественном:

მე ვ-ცხოვრობ «я живу»
შენ ცხოვრობ «ты живешь»
ის ცხოვრობ-ს «он/она живет»
ჩვენ ვ-ცხოვრობ-თ «мы живем»
თქვენ ცხოვრობ-თ «вы живете»
ისინი ცხოვრობ-ენ «они живут»

მე ვ-მუშაობ «я работаю»
შენ მუშაობ «ты работаешь»
ის მუშაობ-ს «он/она работает»
ჩვენ ვ-მუშაობ-თ «мы работаем»
თქვენ მუშაობ-თ «вы работаете»
ისინი მუშაობ-ენ «они работают»

მე ვ-სწავლობ «я учусь/изучаю»
შენ სწავლობ «ты учишься/изучаешь»
ის სწავლობ-ს «он/она учится/изучает»
ჩვენ ვ-სწავლობ-თ «мы учимся/изучаем»
თქვენ სწავლობ-თ «вы учитесь/изучаете»
ისინი სწავლობ-ენ «они учатся/изучают»

В предложениях с глаголами **მუშაობა** «работать» и **ცხოვრება** «жить» имеется только подлежащее в именительном падеже, а дополнений нет. С другой стороны, в таких предложениях можно увидеть различные обстоятельства, например, места – с уже знакомым нам послелогом **-ში** «в»:

ის მუშაობ-ს ბანკ-ში. «Он/она работает в банке».
ბორის-ი მუშაობ-ს ბანკ-ში. «Борис работает в банке».

ის ცხოვრობ-ს რუსეთ-ში. «Он/она живет в России».

მარინა ცხოვრობ-ს რუსეთ-ში. «Марина живет в России».

С другой стороны, при глаголе **სწავლა** «учиться» можно употребить, помимо подлежащего, и дополнение. В этом случае последнее стоит в форме дательного падежа:

ის სწავლობს ქართულს. «Он/она изучает грузинский».

კოლია სწავლობს ქართულს. «Коля изучает грузинский».

Образование форм множественного числа

В грузинском языке показателем множественного числа существительных является суффикс **-ებ**. Он добавляется прямо к основе, а показатели падежей следуют уже за ним. Например:

კაც-ი «мужчина» → კაც-ებ-ი «мужчины», კაც-ებ-ო! «мужчины!», კაც-ებ-ს «мужчинам»

ოჯახ-ი «семья» → ოჯახ-ებ-ი «сёмьи», ოჯახ-ებ-ო! «сёмьи!», ოჯახ-ებ-ს «семьям»

Следует запомнить, что если основа слова оканчивается на букву **ა**, то в формах множественного числа она перед суффиксом **-ებ** исчезает. Например:

დედა «мать» → დედ-ებ-ი «матери», დედ-ებ-ო! «матери!», დედ-ებ-ს «матерям»

ძმე «брат» → ძმ-ებ-ი «братья», ძმ-ებ-ო! «братья!», ძმ-ებ-ს «братьям»

Прочтите и переведите текст:

ეს კაცები სკოლაში მუშაობენ. ძმები და დები ერთად არიან კინოში. ჩემი მეგობრები ცხოვრობენ ვორონეჟში. რუსები და პოლონელები აქ არიან. შვედებს აქვთ კარგი კომპანიები.

Выражение происхождения из какой-либо страны, местности или населенного пункта в грузинском

Названия стран в грузинском языке зачастую схожи с теми названиями, которые используются в русском, например: ბელგია «Бельгия», გერმანია «Германия», ხორვატია «Хорватия», იაპონია «Япония», კანადა «Канада», ამერიკა «Америка».

С другой стороны, есть целый ряд названий, образованных при помощи грузинского суффикса -**ეთ**. Этот суффикс прибавляется непосредственно к корню, и лишь затем следует падежный показатель: ჩინეთ-ი «Китай», რუმინეთ-ი «Румыния», ესპანეთ-ი «Испания». Данный суффикс мы находим в названиях не только стран, но и исторических регионов Грузии. Например: კახეთ-ი «Кахетия», სვანეთ-ი «Сванетия».

Другой суффикс, характерный для географических названий, — -**ის**: ინგლის-ი «Англия», თბილის-ი «Тбилиси», დმანის-ი «Дманиси».

Значение, связанное с вопросом *откуда?*, выражается за счет присоединения суффикса -**იდან** / -**დან** к названию страны, местности или города. Например: რუსეთ-ი «Россия» → რუსეთ-იდან «из России», შვედეთ-ი «Швеция» → შვედეთ-იდან «из Швеции», მოსკოვ-ი «Москва» → მოსკოვ-იდან «из Москвы». Как и при образовании форм множественного числа, если слово оканчивается на букву ღ, то она при присоединении суффикса -**იდან** выпадает. Например: კანადა → კანად-იდან «из Канады», ამერიკა → ამერიკ-იდან «из Америки», ვარშავა → ვარშავ-იდან «из Варшавы».

Если географическое название оканчивается на буквы მ, უ или ე, то к нему присоединяется суффикс

-**დან** (без начального **ი**). Например: მონაკო «Монако» → მონაკო-**დან** «из Монако», მალიბუ «Малибу» → მალიბუ-**დან** «из Малибу», ჩილე «Чили» → ჩილე-**დან** «из Чили».

Названия жителей стран, местностей и городов, как правило, образуются при помощи присоединения к корню суффикса **-ელ**, функция которого сопоставима с функцией суффиксов **-ец** и **-ич** в русском (например, *Петербург* → *петербург-ец*, *Омск* → *ом-ич*). Обратите внимание, что, если в названии страны присутствует суффикс **-ეთ**, то при присоединении суффикса **-ელ** он отбрасывается. Например:

ესპან-**ეთ**-ი «Испания» → ესპან-**ელ**-ი «испанец/испанка»

რუმინ-**ეთ**-ი «Румыния» → რუმინ-**ელ**-ი «румын/румынка»

ბულგარ-**ეთ**-ი «Болгария» → ბულგარ-**ელ**-ი «болгарин/болгарка»

ფინ-**ეთ**-ი «Финляндия» → ფინ-**ელ**-ი «финн/финка»

კახ-**ეთ**-ი «Кахетия» → კახ-**ელ**-ი «кахетинец/кахетинка»

იმერ-**ეთ**-ი «Имеретия» → იმერ-**ელ**-ი «имеретинец/имеретинка»

Если основа географического названия оканчивается на буквы **ჰ** или **ე**, то эти гласные при присоединении суффикса **-ელ** выпадают. Например:

იტალი-**ჰ** «Италия» → იტალი-**ელ**-ი «итальянец/итальянка»

ამერიკ-**ე** «Америка» → ამერიკ-**ელ**-ი «американец/американка»

ჩილე «Чили» → ჩილე-**ელ**-ი «чилиец/чилийка»

В случае с такими названиями, как **გერმანია** «Германия» и **იაპონია** «Япония», выпадает не только конечная буква **ა**, но и предшествующая ей **ი**:

გერმანია «Германия» → **გერმან-ელ-ი** «немец/немка»

იაპონია «Япония» → **იაპონ-ელ-ი** «японец/японка»

При образовании названий жителей стран, местностей и городов, в названиях которых суффикс **-ეთ** не употребляется, суффикс **-ელ** прибавляется непосредственно к основе. Например:

პერუ «Перу» → **პერუ-ელ-ი** «перуанец/перуанка»

კონგო «Конго» → **კონგო-ელ-ი** «конголезец/конголезка»

დაღესტანი «Дагестан» → **დაღესტნ-ელ-ი** «дагестанец/дагестанка»

თბილისი «Тбилиси» → **თბილის-ელ-ი** «тбилисец/тбилиска»

მოსკოვი «Москва» → **მოსკოვ-ელ-ი** «москвич/москвичка»

Также существует ряд исключений, в которых название жителя не содержит суффикса **-ელ**, и уже от такого названия при помощи при суффикса **-ეთ** образуется название страны или местности. Например:

რუსი «русский/русская/россиянин/россиянка» → **რუს-ეთი** «Россия»

შვედი «швед/шведка» → **შვედ-ეთი** «Швеция»

ჩეჩენი «чеченец/чеченка» → **ჩეჩნ-ეთი** «Чечня»

ჩეხი «чех/чешка» → **ჩეხ-ეთი** «Чехия»

სლოვაკი «словак/словачка» → **სლოვაკ-ეთი** «Словакия»

სომეხი «армянин/армянка» → სომხ-**ეთ**-ი «Армения»

Кроме того, также существует более сложный способ образования названия страны от названия ее жителей. В нем одновременно участвуют префикс **სა-** и суффикс — либо **-ო**, либо **-ეთ**:

ქართველ-ი «грузин/грузинка» → **სა**-ქართველ-**ო** «Грузия»

ბერძენ-ი «грек/гречанка» → **სა**-ბერძნ-**ეთ**-ი «Греция»

ფრანგ-ი «француз/француженка» → **სა**-ფრანგ-**ეთ**-ი «Франция»

Запомните эти вопросы и ответы:

— სადაური ხარ? «Ты откуда?» (дословно: «*Откудашний ты есть?*»)

— რუსი ვარ / მოსკოველი ვარ / ესპანელი ვარ / ვალენსიელი ვარ. «Я русский / я москвич / я испанец / я валенсиец».

— საიდან ხარ? «Ты откуда?»

— რუსეთიდან ვარ / მოსკოვიდან ვარ / ესპანეთიდან ვარ / ვარ ვალენსიიდან. «Я из России / я из Москвы / я из Испании / я из Валенсии».

Счет от одного до десяти:

ერთი «один»

ორი «два»

სამი «три»

ოთხი «четыре»

ხუთი «пять»

ექვსი «шесть»

შვიდი «семь»

რვა «восемь»

ცხრა «девять»

ათო «десять»

✓ **Запомните!**

В литературном языке следующие за числительными существительные стоят в форме единственного числа, хотя речь и идет о множественности:

კაცი-ო «мужчина» → კაც-ებ-ო «мужчины» → ნო ოთხი კაცი-ო «четыре мужчины»

და «сестра» → დ-ებ-ო «сестры» → ნო სამი და «три сестры»

✓ **Это интересно!**

Название столицы Грузии, Тбилиси, происходит от слова თბილი «теплый», а собственно слово თბილი-თბ-ო «Тбилиси» — с уже известным нам суффиксом **-თბ** — когда-то означало «место с теплыми водами». Тбилиси с давних времен известен своими горячими серными источниками. В том месте, где они выходят на поверхность, были построены знаменитые тбилисские серные бани, которые, в том числе, воспел Пушкин. Эти бани до сих пор пользуются большой популярностью у жителей и гостей столицы.

Упражнения

Упражнение 1. Напишите утвердительные или отрицательные ответы на вопросы.

Образец:

თქვენ პროფესორი ხართ? «Вы профессор?»

დიახ, _____ «Да,...

დიახ, მე პროფესორი ვარ. «Да, я профессор».

არა, _____ «Нет,...

არა, მე პროფესორი არ ვარ. «Нет, я не профессор».

1. შენ ჟურნალისტი ხარ?

დიახ, _____.

არა, _____.

2. ის კაცი აქ ცხოვრობს?

დიახ, აქ _____.

არა, აქ _____.

3. ეს თქვენი ცოლია?

კი, _____.

არა, _____.

4. შენ სწავლობ ქართულს?

ჰო, _____.

არა, _____.

5. თქვენ გაქვთ ველოსიპედი?

კი, _____.

არა, _____.

Упражнение 2. Используйте глагол **ცხოვრება** в соответствующей контексту форме.

Образец:

მე _____ ლონდონში.

მე ვცხოვრობ ლონდონში.

1. გიორგი _____ თბილისში.
2. დიმიტრი _____ რუსეთში.
3. ჩემი შვილები _____ ამერიკაში.
4. თქვენ _____ სანქტ-პეტერბურგში.
5. მე _____ ინგლისში.
6. ნინა და ნანა _____ გერმანიაში.
7. პაპა არ _____ ბერნში.
8. მათი მეგობარი _____ იტალიაში.
9. ჩვენ _____ ესპანეთში.
10. ისინი _____ სომხეთში.

Упражнение 3. Употребите один из глаголов (ცხოვრება, მუშაობა или სწავლა) в соответствующей контексту форме.

Образец:

მე _____ კიევში.

მე ვცხოვრობ კიევში.

1. შენ _____ უნივერსიტეტში?
2. ის _____ მოსკოვში.
3. ჩემი ცოლი და შვილი _____
ვორონეჟში, მე კი ბერლინში _____.
4. ჩვენ _____ ქართულს.
5. თქვენ _____ პარკში?
6. ვინ _____ რუსულს?
7. მე _____ სკოლაში.
8. ჩვენ _____ საბერძნეთში.
9. ისინი _____ ბანკში.
10. ის _____ სომხეთში.

Упражнение 4. Составьте предложения так, чтобы в существительных были верно употреблены окончания и послелог.

Образец:

ცხოვრობს «живет» (ქმარ-ი «муж», თბილის-ი «Тбилиси»)

ქმარი ცხოვრობს თბილისში. «Муж живет в Тбилиси».

1. სწავლობს (ლევან-ი, ქართულ-ი)

2. ცხოვრობენ (შვილ-ებ-ი, მოსკოვ-ი)

3. მუშაობს (პეტრე, ინსტიტუტ-ი).

4. აქვს (ბებია, წიგნ-ებ-ი).

5. არის (ჩემ-ი ცოლ-ი, სახლ-ი).

Упражнение 5. Образуйте формы множественного числа от существительных.

Образец:

შვილი → შვილები

ველოსიპედი → _____

ჟურნალი → _____

ცოლი → _____

შვილიშვილი → _____

დეიდა → _____

მამა → _____

პაპა → _____

და → _____

სახელი → _____

გვარი → _____

Упражнение 6. Соотнесите названия стран и названия их жителей.

Образец:

რუსეთი → რუსი

1	ინგლისი	a	ფრანგი
2	შვედეთი	b	უკრაინელი
3	უკრაინა	c	გერმანელი
4	იტალია	d	ინგლისელი
5	ესპანეთი	e	ქართველი
6	პოლონეთი	f	სომეხი
7	გერმანია	g	პოლონელი
8	სომხეთი	h	ესპანელი
9	საფრანგეთი	i	იტალიელი
10	საქართველო	j	შვედი

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	

Упражнение 7. Заполните таблицу:

ქვეყანა	საიდან?	სადაური?
რუსეთი	რუსეთიდან	რუსი
პოლონეთი		

ჩეხეთი		
საბერძნეთი		
იაპონია		
ბულგარეთი		
რუმინეთი		
ინდოეთი		
დანია		

Урок V

Передвижение

Темы урока:

Местоположение и направление
Транспорт и способ передвижения
Глаголы движения
Глагольные приставки *მო-* и *მი-*
Повседневный грузинский

Новая лексика

აქ «здесь»
მანდ «там (близко к тебе/вам)»
იქ «там»
აქეთ «сюда»
მანდეთ «туда (ближе к тебе/вам)»
იქით «туда»
სად «где»
საით «куда»
შინ «домой/дома»
გარეთ «на улицу/на улице»
შიგნით «внутри»
მეუღლე «супруг/супруга»
მოსვლა «приходить (туда)»
მოსვლა «приходить (сюда)»
რბენა «бегать»
ხტომა «прыгать»
ფრენა «летать»
ცურვა «плавать»
კენგურუ «кунгуру»
ცხენი «лошадь»

მინდორი «поле»
 აეროპორტი «аэропорт»
 თვითმფრინავი «самолет»
 მატარებელი «поезд»
 მანქანა «машина»
 ტაქსი «такси»
 ტროლეიბუსი «троллейбус»
 ავტობუსი «автобус»
 ტრამვაი «трамвай»
 მეტრო «метро»
 გემი «корабль»
 ფეხი «нога»
 ფეხით «пешком»
 ტრანსპორტი «транспорт»

Обозначение местоположения и направления

	вопроси- тельное слово	ориентир: говоря- щий	ориентир: слушаю- щий	ориентир: третье лицо
местопо- ложение	სად?	აქ	მანდ	იქ
направ- ление	საით?	აქეთ	მანდეთ	იქით

Примеры:

— სად ხარ? «Где ты?»

— აქ ვარ. «Я здесь».

— საით მიდიხარ? «Куда ты идешь?»

— იქით მივდივარ. «Я иду туда».

Наречия места **აქ** «здесь», **მანდ** «там (близко к слушающему)» и **იქ** «там» указывают на местопо-

жение, тогда как производные от них **აქეთ** «сюда», **მანდეთ** «туда (по направлению к слушающему)» и **ოქოთ** «туда» — на направление движения. Следует, однако, отметить, что в повседневной речи грань между двумя группами наречий не является четкой и они зачастую взаимозаменяемы. Например:

ოქოთ მოვდივარ. «Я иду туда».

ოქ მოვდივარ. «Я иду туда» (дословно: «там»)

აქ ვარ. «Я здесь».

აქეთ ვარ. «Я здесь».

✓ **Об этом не пишут в учебниках!**

С другой стороны, применительно ко второй паре примеров можно утверждать наличие разницы в значении. Оно сводится к тому, что наречия **აქ** «здесь», **მანდ** «там (близко к слушающему)» и **ოქ** «там» указывают на местоположение в общем случае, тогда как употребление производных от них наречий направления (**აქეთ**, **მანდეთ** и **ოქოთ**, соответственно) для указания на местоположение связано с временным характером этого местонахождения. Например:

შეხ საით ხარ? «Ты где?» (в значении: «Где ты теперь живешь?» или «Где ты сейчас работаешь/ учишься?»)

მე აქეთ ვარ. «Я здесь». (в значении: «Теперь я на какое-то время/с недавнего времени здесь».)

Грамматика

Глагол სვლს «ходить»

Основным глаголом движения в грузинском языке является глагол სვლს «ходить», от которого путем присоединения различных приставок образуется большое количество глаголов, описывающих движение в том или ином направлении и относительно того или иного ориентира. Однако прежде чем мы остановимся на первых двух таких глаголах, а именно მოსვლს «приходить туда/уходить» и მოსვლს «приходить сюда», необходимо сделать следующее примечание: помимо обозначения ходьбы пешком, как в русском языке (*ходить, идти*), данные глаголы также описывают передвижение при помощи транспортного средства, в частности, *ездить, ехать*. В переводах примеров в таблицах данное значение приводиться не будет, но его следует держать в уме.

Глагол მოსვლს «приходить туда/уходить»:

Настоящее время

მე მო-ვ-დი-ვარ «я ухожу/иду туда »	ჩვენ მო-ვ-დი-ვარ-თ «мы уходим/идем туда »
შენ მო-დო-ხარ «ты уходишь/идешь туда »	თქვენ მო-დო-ხარ-თ «вы уходите/идете туда »
ის მო-დო-ს «он/она/оно уходит/идет туда »	ისინი მო-დო-ან «они уходят/идут туда »

Глагол მოხვლა «приходить сюда»

Настоящее время

მე მო-ვ-დი-ვარ «я прихожу/иду сюда»	ჩვენ მო-ვ-დი-ვარ-თ «мы приходим/идем сюда»
შენ მო-დო-ხარ «ты приходишь/иду сюда»	თქვენ მო-დო-ხარ-თ «вы приходите/идете сюда»
ის მო-დო-ს «он/она/оно приходит/идет сюда»	ისინი მო-დო-ან «они приходят/идут сюда»

Как видно из таблиц, формы первого и второго лица, помимо личных и числовых окончаний, также содержат в себе вспомогательный глагол в соответствующих лично-числовых формах (მოვდი-ვარ, მოდო-ხარ и т.д.). В третьем лице мы видим окончания -ს в единственном числе и -ან – во множественном.

С точки зрения формообразования глаголы მოხვლა «приходить туда/уходить» и მოხვლა «приходить сюда» различаются только приставками, а именно მო- и მო-. Одной из основных функций приставок в грузинском языке является указание направления и ориентации движения.

Приставка დო- указывает на направление движения в сторону от говорящего или слушающего.

Приставка მო- указывает на направление движения в сторону к говорящему или слушающему.

Примеры:

მიდის «он/она/оно уходит» — მოდის «он/она/оно приходит сюда»

მირბის «он/она/оно убегает» — მორბის «он/она/оно бежит/прибегает сюда»

მიხტის «он/она/оно прыгает/*упрыгивает* туда» —
მოხტის «он/она/оно прыгает/*припрыгивает* сюда»

Подобно уже рассмотренным глаголам **მისვლა** «приходить туда/уходить» и **მოსვლა** «приходить сюда» спрягаются и другие глаголы движения, например, упомянутые в предыдущем абзаце глаголы **მორბენა** «убегать/бежать туда» — **მორბენა** «прибегать/бежать сюда», **მიხტომა** «прыгать туда» — **მოხტომა** «прыгать сюда», а также многие другие.

Глагол **მორბენა** «убегать/бежать туда»

Настоящее время

მე მი -ვ-რბი-ვარ «я убегаю/бегу туда »	ჩვენ მი -ვ-რბი-ვარ-თ «мы убегаем/бежим туда »
შენ მი -რბი-ხარ «ты убегаешь/бежишь туда »	თქვენ მი -რბი-ხარ-თ «вы убегаете/бежите туда »
ის მი -რბი-ს «он/она/ оно убегает/бежит туда »	ისინი მი -რბი-ან «они убегают/бегут туда »

Глагол **მორბენა** «прибегать/бежать сюда»

Настоящее время

მე მო -ვ-რბი-ვარ «я прибегаю/бегу сюда »	ჩვენ მო -ვ-რბი-ვარ-თ «мы прибегаем/бежим сюда »
შენ მო -რბი-ხარ «ты прибегаешь/бежишь сюда »	თქვენ მო -რბი-ხარ-თ «вы прибегаете/бежите сюда »
ის მო -რბი-ს «он/она/ оно прибегает/бежит сюда »	ისინი მო -რბი-ან «они прибегают/бегут сюда »

Глагол ფრენა «летать»: მოფრენა «улетать/лететь туда» – მოფრენა «прилетать/лететь сюда»

მოფრენა, настоящее время

მე მო-ვ-ფრინავ «я улетаю/лечу туда »	ჩვენ მო-ვ-ფრინავ-თ «мы улетаем/летим туда »
შენ მო-ფრინავ «ты улетаешь/летишь туда »	თქვენ მო-ფრინავ-თ «вы улетаετε/летите туда »
ის მო-ფრინავ-ს «он/она/оно улетаєт/летит туда »	ისინი მო-ფრინავ-ენ «они улетают/летят туда »

მოფრენა, настоящее время

მე მო-ვ-ფრინავ «я прилетаю/лечу сюда »	ჩვენ მო-ვ-ფრინავ-თ «мы прилетаем/летим сюда »
შენ მო-ფრინავ «ты прилетаешь/летишь сюда »	თქვენ მო-ფრინავ-თ «вы прилетаєте/летите сюда »
ის მო-ფრინავ-ს «он/она/оно прилетает/летит сюда »	ისინი მო-ფრინავ-ენ «они прилетают/летят сюда »

Обратите внимание на окончание третьего лица во множественном числе: здесь это -ენ, а не -ან. Аналогичным образом спрягаются глаголы ცურვა «плавать/плыть», ხოხვა «ползать/ползти» и многие другие.

მე მივცურავ «я уплываю/плыву туда»

შენ მიცურავ «ты уплываешь/плывешь туда»...

მე მოვზოხავ «я приползаю/ползу сюда»

შენ მოხობხავ «ты приползаешь/ползешь сюда»...

Прочтите предложения и переведите их при помощи словаря:

1. მე უნივერსიტეტში მივდივარ.
2. გიორგი ნიუ-იორკში მიფრინავს.
3. ნინო მირზის მაღაზიაში.
4. კენგურუ მოხტის.
5. ცხენები მორბიან მინდორში.
6. ჩვენ არ მოვდივართ სახლში.
7. შენ მოფრინავ მოსკოვში?
8. ეს გემი მიცურავს პეტერბურგიდან ჰელსინკიში.
9. კაცები მირბიან ოფისში.
10. ის გოგო მიდის სკოლაში.
11. მოდიან ისინი კანადაში?
12. არა, ისინი კანადაში არ მოდიან, ისინი გერმანიაში მიფრინავენ.

Окончание -ით как показатель способа передвижения

Для указания на способ передвижения, будь то транспортные средства или ходьба пешком, в грузинском языке чаще всего используется особый падеж, который можно сравнить с творительным падежом (в русском отвечает на вопросы: кем? чем?). Его показателем является окончание **-ით**. Например:

ავტობუს-ი «автобус» → ავტობუს-ით «на автобусе»

ტროლეიბუს-ი «троллейбус» → ტროლეიბუს-ით «на троллейбусе»

ველოსიპედ-ი «велосипед» → ველოსიპედ-ით «на велосипеде»

თვითმფრინავ-ი «самолет» → თვითმფრინავ-ით «на самолете»

ფეხ-ი «нога» → ფეხ-ით «пешком»

Обратите внимание, что в основах определенных типов при присоединении окончания **-ით** происходит утрата гласного в предыдущем слове:

მატარებელ-ი «поезд» → მატარებლ-ით «на поезде» (неправильно: მატარებელ-ით)

Если основа существительного оканчивается на букву **ჰ**, то при присоединении окончания **-ით** эта **ჰ** выпадает:

მანქანა «машина» → მანქან-ით «на машине»

Если основа существительного оканчивается на букву **ო**, то вместо окончания **-ით** необходимо прибавить только **-თ**:

ტაქსი «такси» → ტაქს-თ «на такси»

ტრამვაი «трамвай» → ტრამვა-თ «на трамвае»

Если же основа существительного оканчивается на букву **ო**, то вместо окончания **-ით** необходимо прибавить окончание **-თი**:

მეტრო «метро» → მეტრ-თი «на метро»

Запомните типовые вопросы и ответы на них:

— საიდან მოდიხარ? «Откуда ты едешь (в этом направлении)?»

— სახლიდან მოვდივარ. «Я еду (в этом направлении) из дома».

– საით / სად მიდიხარ? «**Куда/куда** (дословно: «где») ты едешь?»

– აეროპორტში მივდივარ. «Я еду **в** аэропорт».

– რით / როგორ მიდიხარ? «**На чем/как** ты едешь?»

– ავტობუსით მივდივარ. «Я еду **на** автобусе».

Повседневный грузинский

ავტობუსის გაჩერება «автобусная остановка»

მეტროსადგური «станция метро»

აეროპორტი «аэропорт»

ჩამოსვლა «прилет/прибытие»

გაფრენა «вылет»

გააჩერეთ გაჩერებაზე! «остановите на остановке!»

გამიჩერეთ! «остановите для меня (автобус/маршрутное такси/такси)»

თუ შეიძლება «если можно»

უკაცრავად «извините» (извинение заранее)

ბოდიში «простите» (извинение по факту)

Упражнения

Упражнение 1. В соответствии с приведенными выше таблицами проспрягайте глаголы მიხტობა – მოხტობა и მიცურვა – მოცურვა.

Упражнение 2. Заполните пропуски указанными в скобках глаголами в нужной лично-числовой форме.

Образец:

ის _____ იქით. (მისვლა)

ის მდის იქით.

1. მე აქეთ _____. (მოსვლა)
2. ჩემი ქმარი გემით _____ იაპონიაში.
(ცურვა)
3. თქვენ _____ შინ? (მისვლა)
4. თქვენი მეგობრები _____ პარკში.
(სირბილი)
5. შენ _____ ნიუ იორკში? (მიფრენა)
6. ბებიაჩემი _____ ფეხით კომპანიაში.
(მისვლა)
7. დედამისი მეტროთი _____ ოფისში.
(მოსვლა)
8. მე _____ ვარშავიდან თბილისში.
(მოფრენა)
9. _____ თქვენ კინოში? (მოსვლა)
10. შენ _____ სანქტ-პეტერბურგიდან
ჰელსინკიში. (ცურვა)

Упражнение 3. Найдите антонимы:

1	აქ	a	ფეხით
2	იქით	b	მიხტის
3	ტრანსპორტით	c	გარეთ
4	მიფრინავს	d	მოფრინავს
5	მოხტის	e	იქ
6	შინ	f	გაფრენა
7	ჩამოსვლა	g	მოვდივარ
8	მივდივარ	h	აქეთ

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	

Упражнение 4. Заполните пропуски указанными в скобках существительными в правильной форме.

Образец:

ტაქსი → ტაქსით

1. მე მივდივარ უნივერსიტეტში _____.
(მეტრო)

2. გიორგი _____ მირბის შინ. (ფეხი)

3. ჩემი შვილიშვილი _____
მოფრინავს. (თვითმფრინავი)

4. დეიდაშენი _____ მოდის
(ველოსიპედი)?

5. მე და ბატონი ლევანი _____
მოვდივართ დაბადების დღეზე. (ტრამვაი)

6. ჩემი მეუღლე მიდის ოფისში _____.
(მანქანა)

Упражнение 5. Переведите предложения на русский:

1. ქალბატონი კარინა მიფრინავს ვარშავიდან
ჰელსინკიში.

2. მე მანდეთ მოვდივარ.

3. სად არიან თქვენი მეუღლე და შვილი?

4. ჩემი ცოლი და შვილი საბერძნეთში არიან, გემით მიცურავენ იტალიაში.

5. სად არის აქ ავტობუსის გაჩერება?

6. თუ შეიძლება, აქ გააჩერეთ!

7. შენ მიფრინავ თვითმფრინავით ურუგვაიში?

8. ცხენი მიხტის პარკში.

9. საიდან მოდიხარ ტაქსით?

10. სახლიდან მოვდივარ ტაქსით.

Упражнение 6. Найдите в примерах ошибки и исправьте их.

Образец:

მე არის ბატონი გიორგი.

მე ვარ ბატონი გიორგი.

1. შენ მიდის კომპანიაში?

2. თქვენ მოდიხართ იქ?

3. პაპაჩემი მოდის შინ ფეხი.

4. მე მაქვს ახალი მანქანა.

5. ის აქვს კინოს ბილეთები.

6. დეიდა არიან კინოში.

7. ჩვენ ცხოვრობენ ტოკიოში.

8. ისინი ვმუშაობ კერძო კომპანიაში.

9. თქვენ ცხოვრობთ რუსეთზე.

10. ფრანგელი სწავლობს ქართულს.

Урок VI

Направление и расположение

Темы урока:

Повседневный грузинский

Родительный падеж

Частица -ც «и/тоже»

Частица კი «а/же»

Новая лексика

ქუჩა «улица»

გზა «дорога»

უბანი «район (города, деревни)»

ქალაქი «город»

ქვეყანა «страна»

სოფელი «деревня»

რაიონი «район (уезд)»

მიკრორაიონი «микрорайон»

გამზირი «проспект»

შესახვევი «переулок»

მოედანი «площадь»

სადგური «станция»

პარკი «парк»

კინოთეატრი «кинотеатр»

თეატრი «театр»

შენობა «здание»

სუპერმარკეტი «супермаркет»

სავაჭრო ცენტრი «торговый центр»

შესასვლელი «вход»

გასასვლელი «выход»

მისამართი «адрес»

ღვინო «вино»
 პალტო «пальто»
 კაშნე «кашне»
 ფოთოლი «лист»
 ხე «дерево»
 შორს «далеко»
 ახლოს «близко»
 მდებარეობა «расположение»
 მდებარეობს «располагается»
 უკან «назад/позади»
 წინ «вперед/впереди»
 მოპირდაპირედ «напротив»
 პირდაპირ «прямо/напротив»
 გვერდით «рядом/сбоку»
 მარჯვენა «правый»
 მარჯვნივ «направо/справа»
 მარცხენა «левый»
 მარცხნივ «налево/слева»

Прочтите текст и переведите его со словарем:

ეს ჩვენი უბანია. ჩვენ ახლა ალექსანდრე
 ჭავჭავაძის ქუჩაზე ვართ. ეს ლამაზი შენობა
 კონსერვატორიაა. კონსერვატორიის მოპირდაპირედ
 სავაჭრო ცენტრია. ახლოს არის სუპერმარკეტიც.
 სავაჭრო ცენტრს შესასვლელი და გასასვლელი აქვს
 რუსთაველის გამზირზე. რუსთაველის გამზირი
 მთავარი გამზირია თბილისში. აქ მდებარეობს
 ოპერა. ოპერის მარჯვნივ თეატრია, მარცხნივ კი -
 კაფე. ეს დიდი შენობა პარლამენტია. პარლამენტის
 უკან პატარა პარკია. ეს მეტროს სადგურია. აქ არის
 ავტობუსის გაჩერებაც.

Выпишите из текста устойчивые словосочетания
 (например, სავაჭრო ცენტრი, მთავარი გამზირი,
 ავტობუსის გაჩერება) и выучите их.

Грамматика

Родительный падеж

Основной функцией родительного падежа в грузинском языке является выражение принадлежности. Его показатели — это **-ის** и **-ს**. Они, как и другие падежные окончания, присоединяются к именной основе:

კაც-ი «мужчина» → კაც-ის სახლი «дом мужчины»
სტუდენტ-ი «студент» → სტუდენტ-ის წიგნი
«книга студента»

Как было показано выше, окончание **-ის** просто присоединяется к основе имени нарицательного, оканчивающейся на согласный. Если основа оканчивается на буквы **ჰ** или **ჯ**, то они после присоединения окончания **-ის** выпадают:

ოპერა «опера» → ოპერ-ის «оперы»
ხე «дерево» → ხ-ის «деревя»
დღე «день» → დღ-ის «дня»

В случае с именами собственными окончание в том же виде (**-ის**) присоединяется к основе, оканчивающейся на согласную:

ვახტანგ-ი «Вахтанг» → ვახტანგ-ის «Вахтанга»
ვარლამ-ი «Варлам» → ვარლამ-ის «Варлама»
რიჩარდ-ი «Ричард» → რიჩარდ-ის «Ричарда»

Если же основа имени собственного оканчивается на буквы **ჰ** или **ჯ**, эти гласные не исчезают, а показатель падежа представлен укороченной формой **-ს**:

პაშა «Паша» → პაშა-ს მანქანა «машина Паши»
 პავლე «Павел» → პავლე-ს ტელეფონი «телефон
 Павла»

Если в основе, оканчивающейся на согласный, в последнем слоге имеется буква **ა**, **ე** или **ო**, а за ними следует буква **ნ**, **ლ**, **მ** или **რ**, то в этом случае при соединении к основе окончания **-ის** гласные буквы **ა**, **ე** и **ო** выпадают:

უბან-ი «район» → უბნ-ის «района»
 სოფელ-ი «деревня» → სოფლ-ის «деревни»
 ფოთლ-ი «лист» → ფოთლ-ის «листа»
 მეგობარ-ი «друг» → მეგობრ-ის «друга»

У имен как нарицательных, так и собственных, чья основа оканчивается на гласную букву **ო**, **ი** или **უ** показателем родительного падежа выступает окончание **-ს**:

პალტო «пальто» → პალტო-ს «пальто»
 ჩაი «чай» → ჩაი-ს «чая»
 კენგურუ «кенгуру» → კენგურუ-ს «кенгуру»
 გიორგი «Георгий» → გიორგი-ს «Георгия»
 ვატო «Вато» → ვატო-ს «Вато»

Примечание 1: Исключением из данного правила является слово ღვინო «вино», у которого родительный падеж представлен формой ღვინ-ის.

Примечание 2: У недавних заимствований, основа которых оканчивается на букву **ე**, показателем родительного падежа служит **-ს**, а не **-ის**: კაფე «кафе» → კაფე-ს «кафе» (неправильно: კაფ-ის), კაშნი «каш-не» → კაშნი-ს (неправильно: კაშნ-ის).

Приведенные правила можно представить в виде следующей таблицы:

показа- тель роди- тельного падежа	у каких имен?	примеры
-ის	имена нарицатель- ные с основой на согласную	ქალ-ი → ქალ- ის, ლექტორ-ი → ლექტორ-ის, უნივერსიტეტი-ი → უნივერსიტეტი-ის
	у имен нарицатель- ных с основой на -ან, -ამ, -ალ, -არ, -ენ, -ელ, -ემ, -ერ, -ონ, -ოლ, -ომ, -ორ в последнем слоге основы теряются гласные ა, ე, ო	უბან-ი → უბნ- ის, სოფელ-ი → სოფლ-ის, ფოთოლ-ი → ფოთლ-ის
	имена собственные с основой на со- гласную	ვახტანგ-ი → ვახტანგ-ის, ვარლამ-ი → ვარლამ-ის, რიჩარდ-ი → რიჩარდ-ის.
	имена нарицатель- ные с основой на ა и ე (выпадают ко- нечные ა и ე)	ოპერა → ოპერ-ის, ხე → ხ-ის

-ს	имена собственные с основой на гласную	პაშა → პაშა-ს, პავლე → პავლე-ს
	имена собственные и нарицательные с основой на ო, ი и უ	პალტო → პალტო-ს, ჩაი → ჩაი-ს, კენგურუ → კენგურუ-ს, გიორგი → გიორგი-ს, ვატო → ვატო-ს.
	некоторые недавние заимствования с исходом основы на ე	კაფე → კაფე-ს, კაშნე → კაშნე-ს

✓ **Об этом не пишут в учебниках!**

В Уроке III мы рассматривали использование притяжательных местоимений с существительными, обозначающими старших членов семьи. Напомним, что в отличие от всех остальных существительных, они не следуют за притяжательными местоимениями, а предшествуют им, и, более того, пишутся с ними слитно. Так вот у этой группы существительных — а именно **დედა** «мама», **მამა** «папа», **ბები** «бабушка», **პაპა** «дедушка», **ბაბუ** «дедушка», **დეიდა** «тетя (по матери)», **მამიდა** «тетя (по отцу)», **ბიძა** «дядя» — по общему правилу форма родительного падежа выглядит как **დედ-ის** «мамы», **მამ-ის** «папы», **ბები-ის** «бабушки», **პაპ-ის** «дедушки», **ბაბუ-ის** «дедушки», **დეიდ-ის** «тети (по матери)», **მამიდ-ის** «тети (по отцу)», **ბიძ-ის** «дяди», соответственно. Тем не менее, когда речь идет о старших членах семьи говорящего, эти существительные начинают вести себя, как имена собственные, и, таким образом, не

происходит утраты основной гласной **ა** при образовании форм родительного падежа:

დედა-ს პალტო «мамино пальто/пальто моей/нашей мамы»

მამა-ს ღვინო «папино вино/вино моего/нашего папы»

ბებია-ს ძროხა «бабушкина корова/корова моей/нашей бабушки»

პაპა-ს ეზო «дедушкин двор/двор моего/нашего дедушки»

ბაბუა-ს მეგობარი «дедушкин друг/друг моего/нашего дедушки»

დეიდა-ს წიგნი «тетина книга/книга моей/нашей тети (по матери)»

მამიდა-ს სოფელი «тетина деревня/деревня моей/нашей тети (по отцу)»

ბიძა-ს მანქანა «дядина машина/машина моего/нашего дяди»

В том же Уроке III речь шла об окончании дательного падежа **-ს**. Теперь давайте сравним его с одним из двух вариантов окончания родительного падежа, а именно **-ს**. Прочтите следующие предложения и постарайтесь разобраться в том, какова разница между ними:

გორგი-ს ჰყავს და-ძმა. «У Георгия (есть) брат и сестра». (дательный падеж)

ეს გორგი-ს დაა. «Это сестра Георгия». (родительный падеж)

პაპა-ს აქვს დიდი სახლი. «У Паши (есть) большой дом». (дательный падеж)

ეს პაპა-ს სახლია. «Это Пашин дом/дом Паши». (родительный падеж)

Оказывается, что определить, является ли **-ს** показателем родительного или дательного падежа, можно только исходя из контекста. В данных предложениях окончание дательного падежа **-ს** присоединяется к подлежащему, а окончание родительного падежа **-ს** выражает значение принадлежности. Для того, чтобы разобраться, показателем какого из двух падежей является **-ს**, можно подставить в предложение слово, у которого окончания родительного и дательного падежей различаются. Например, взяв имя нарицательное с основой на согласную (но не на **-ან**, **-ამ**, **-ალ**, **-არ**, **-ენ**, **-ელ**, **-ემ**, **-ერ**, **-ონ**, **-ოლ**, **-ომ**, **-ორ**), скажем, **კაც-ი** «мужчина».

კაც-ს ჰყავს და-ძმა. «У мужчины (есть) брат и сестра». (дательный падеж)

ეს კაც-ის დაა. «Это сестра мужчины». (родительный падеж)

კაც-ს აქვს დიდი სახლი. «У мужчины (есть) большой дом». (дательный падеж)

ეს კაც-ის სახლია. «Это дом мужчины». (родительный падеж)

Как уточнить направление?

წადით წიბ! «Идите вперед!»

წადით უკან! «Идите назад!»

წადით მარჯვნივ! «Идите направо!»

წადით მარცხნივ! «Идите налево!»

წადით პირდაპირ! «Идите прямо!»

✓ Запомните!

Слова **წიბ** «вперед/впереди», **უკან** «назад/позади», **გვერდით** «рядом/сбоку», **შემდეგ** «далее/

следом», პირდაპირ «прямо», მარჯვნივ «направо/справа», მარცხნივ «налево/слева» могут использоваться в предложении как наречия, как, например, в предложении წადით წინ! «Идите вперед!» Однако с тем же успехом они могут следовать за существительным, выполняя роль послелога (в русском языке в этой роли обычно выступают предлоги). Существительное при этом, как правило, стоит в форме родительного падежа. Например:

ოპერ-ის წინ / უკან «перед/за оперой»

გაჩერებ-ის შემდეგ / პირდაპირ / მოპირდაპირედ
«после/напротив/на противоположной стороне от остановки»

კონსერვატორი-ის მარჯვნივ / მარცხნივ «справа от/слева от консерватории»

Где я живу?

მე ვცხოვრობ რუსთაველის გამზირ-ზე «Я живу на проспекте Руставели» = მე ვცხოვრობ რუსთაველ-ზე «Я живу на Руставели».

✓ Запомните!

Когда мы указываем местоположение, к ключевому слову прибавляются окончания **-ზე** или **-ში** — в зависимости от того, каким является ключевое слово. Так, **-ზე** требуют такие слова, как ქუჩა «улица», გამზირი «проспект», მოედანი «площадь», а **-ში** присоединяют такие слова, как უბანი «район (города, деревни)», ქალაქი «город», სოფელი «деревня», რაიონი «район (уезд)».

При этом сами наименования приводятся в форме родительного падежа, если за ними следует имя нарицательное, как, например, ქუჩა «улица», გამზირი

«проспект», მოედანი «площадь», სკვერი «сквер», პარკი «парк» и т.д.

— ეს რა ქუჩაა? «Какая это **улица**?»

— ეს ჭავჭავაძის ქუჩაა. «Это **улица** Чавчавадзе».

— სად ცხოვრობ? «Где ты **живешь**?»

— ჭავჭავაძის ქუჩაზე / გამზირზე ცხოვრობ. «Я живу **на улице/проспекте** Чавчавадзе».

— ქალაქში / სოფელში / რაიონში ცხოვრობ. «Я живу **в городе/в деревне/в районе**».

Если же используется только название, а упоминание *улицы, проспекта* или *площади* опускается, то **-ზე** присоединяется к нему напрямую. Например:

— შენი და სად ცხოვრობს? «Где живет твоя **сестра?**»

— ჩემი და პუშკინ-ზე ცხოვრობს. «Моя **сестра** живет на **Пушкина**».

Частица -ც «и/тоже»

Частицу -ც «и/тоже» можно присоединить практически к любому слову в грузинском языке за исключением личных форм глагола. Например:

მე «я» → მე-ც «**и я (тоже)**»

შენ «ты» → შენ-ც «**и ты (тоже)**»

ის «он/она/оно» → ის-ო-ც «**и он/она/оно (тоже)**»

(Сочетание სც носители языка не жалуют и поэтому добавляют на конце слова между ს и ც гласную **ო**, а в случае со словом დღეს, которое будет приведено ниже, между ს и ც вставляется **ა**.)

ჩვენ «мы» → ჩვენ-ც «**и мы (тоже)**»

თქვენ «вы» → თქვენ-ც «**и вы (тоже)**»

ისინი «они» → ისინი-ც «и они (тоже)»
ნინო «Нино» → ნინო-ც «и Нино (тоже)»
კინო «кино» → კინო-ც «и кино (тоже)»
ქუჩა «улица» → ქუჩა-ც «и улица (тоже)»

Обратите внимание, что эта частица, присоединяясь к разным членам предложения, выделяет именно каждое из них в отдельности и не относится ко всему предложению:

დღეს მე-ც მივდივარ კინოში. «Сегодня и я (тоже) иду в кино». (помимо кого-либо еще)

დღეს მე მივდივარ კინოში-ც. «Сегодня я иду и в кино (тоже)». (помимо других мест)

დღეს-აც მე მივდივარ კინოში. «И сегодня (тоже) я иду в кино». (помимо других дней)

Частица ჯო «а/же»

У частицы ჯო есть два основных значения: 1. Она обозначает обособленный утвердительный ответ *да*; 2. Если она находится в предложении, она выражает противопоставление и соответствует русскому союзу *а*. Например:

ოპერის მარჯვნივ თეატრია, მარცხნივ ჯო – კაფე.
«Справа от оперы (находится) театр, а слева/слева же – кафе».

შენ ქალაქში ცხოვრობ, მე კი სოფელში ვცხოვრობ.
«Ты живешь в городе, а я/я же живу в деревне».

Прочтите и переведите диалоги:

(На улице)

Диалог 1.

- უკაცრავად, თქვენ აქ ცხოვრობთ?

- არა, აქ არ ვცხოვრობ.

- მითხარით, სად არის პუშკინის ქუჩა?
- სამწუხაროდ, არ ვიცი.

Диалог 2.

- უკაცრავად, თქვენ აქ ცხოვრობთ?
- კი, რით შემიძლია დაგეხმაროთ?
- სად მდებარეობს კლინიკა?
- წადით პირდაპირ, შეუხვით მარჯვნივ და იქ არის კლინიკა.
- დიდი მადლობა!
- არაფრის!

Диалог 3.

- გამარჯობა!
- გამარჯობა!
- თუ შეიძლება, მითხარით, როგორ მივიდე უნივერსიტეტში.
- წადით მარცხნივ. იქ არის ავტობუსის გაჩერება. გაჩერების შემდეგ შეუხვით მარჯვნივ და შემდეგ პირდაპირ.
- გმადლობთ.
- არაფრის, რა მადლობა.
- კარგად ბრძანდებოდეთ!
- ნახვამდის!

Повседневный грузинский

სამწუხაროდ «к сожалению»
არ ვიცი «не знаю»
მითხარით «скажите мне»
როგორ მივიდე ***-ში «как мне пройти в/к/на
***»
წადით «идите»
შეუხვით «поверните»

რა მადლობა «спасибо ни к чему»
კარგად ბრძანდებოდეთ «всего Вам доброго»
ნახვამდის «до свидания»
რით შემიძლია დაგეხმაროთ? «чем я могу Вам по-
мочь?»

Упражнения

Упражнение 1. Поставьте существительные в форму родительного падежа.

Образец:

კაცი → კაცის

ხე → ხის

დღე → _____

ცოლი → _____

ქმარი → _____

შვილიშვილი → _____

ბაბუა → _____

მამა → _____

ავტობუსი → _____

ველოსიპედი → _____

თვითმფრინავი → _____

მატარებელი → _____

კაშნე → _____

კაფე → _____

ღვინო → _____

კონგო → _____

რუსეთი → _____

კანადა → _____

იაპონია → _____

თურქეთი → _____

ოპერა → _____

კინო → _____
 კომპანია → _____
 დედა → _____
 სახლი → _____
 ქალაქი → _____
 სოფელი → _____
 ვაჟიშვილი → _____
 გოგო → _____

Упражнение 2. Поставьте существительные в форму, соответствующую контексту.

Образец:

ოპერა მარჯვნივ → ოპერის მარჯვნივ

1. კინო გვერდით → _____
2. კორპუსი უკან → _____
3. უნივერსიტეტი მოპირდაპირედ → _____
4. კონცერტი წინ → _____
5. კომპანია პირდაპირ → _____

Упражнение 3. Заполните пропуски таким образом, чтобы получился диалог:

— გამარჯობა!
 — _____!
 — თუ _____, მითხარით, სად _____
 კინო?
 — _____ პირდაპირ, შემდეგ მარცხნივ
 და _____ არის.
 — დიდი _____.
 — არაფრის, რა _____.
 — ნახვამდის!
 — _____!

Упражнение 4. Ответьте на вопросы по тексту, приведенному в начале урока:

1. ეს ვისი უბანია?

2. სად ხართ თქვენ ახლა?

3. ეს ლამაზი შენობა კონსერვატორიაა?

4. რა არის კონსერვატორიის მოპირდაპირედ?

5. სად არის სუპერმარკეტი?

6. საით აქვს შესასვლელი და გასასვლელი სავაჭრო ცენტრს?

7. სად მდებარეობს ოპერა?

8. რა არის ოპერის მარჯვნივ?

9. სად არის პატარა პარკი?

10. ავტობუსის გაჩერებაც აქ არის?

Упражнение 5. Поставьте существительные в правильную падежную форму (обратите внимание, что иногда ничего уже изменять не нужно).

Образец:

ვახტანგ___ აქვს ახალი სახლი ____.
ვახტანგს აქვს ახალი სახლი.

1. ეს შენობა___ მდებარეობს ვარშავაში.
2. ოპერ ___ წინ მდებარეობს სავაჭრო ცენტრ ____.

3. ვიქტორ ___ ჰყავს ორი და და ორი ძმა.
4. სადგურ ___ აქვს ლამაზი შესასვლელ ___.
5. ბებია ___ ცხოვრობს ამ შენობაში.
6. სუპერმარკეტში მივდივარ მანქანა ___.
7. ჩემ ___ კოლეგა ___ ოფისში ფეხ ___ მოდის.
8. კინო ___ გვერდით არის პარლამენტ ___.
9. მე მაქვს ღვინო ___ სახლ ___.
10. ეს არის მეგობარ ___ კორპუსი.

Упражнение 6. Присоедините частицу **-ც** к одному из слов в предложении по смыслу.

Образец:

მე მივფრინავ ტოკიოში. «Я лечу в Токио».

მეც მივფრინავ ტოკიოში. «**И** я (**тоже**) лечу в Токио».

1. შენ მიცურავ გემით საბერძნეთში.

2. ისინი მირბიან რუსთაველის გამზირზე.

3. ჩვენ ვცხოვრობთ პუშკინის ქუჩაზე.

4. მარინა ცხოვრობს მაიაკოვსკის ქუჩაზე.

5. ის მიდის კონცერტზე დღეს.

Урок VII

Покупки

Темы урока:

Счет от 10 до 100

Меры веса и объема

Множественное число (продолжение)

Глагол ნდომა «хотеть»

Новая лексика

წვენი «сок»

ყველი «сыр»

კარაქი «сливочное масло»

რძე «молоко»

მაწონი «мацони»

იოგურტი «йогурт»

არაჟანი «сметана»

ღვინო «вино»

წყალი «вода»

ლუდი «пиво»

თაფლი «мед»

არაყი «водка»

მარილი «соль»

შაქარი «сахар»

გამაგრილებელი «прохладительный»

სასმელი «питье/напиток»

საჭმელი «еда»

ნდომა «хотеть»

საყიდელი «то, что нужно купить»

ყიდვა «покупать»

ვყიდულობ «я покупаю»

ვიყიდი «я купил»
 ხილი «фрукт(ы)»
 ბოსტნეული «овощ(и)»
 ბრინჯი «рис»
 კვერცხი «яйцо»
 ბანანი «банан»
 ფორთოხალი «апельсин»
 კარტოფილი «картофель»
 პომიდორი «помидор»
 კიტრი «огурец»
 პური «хлеб»
 ხორცი «мясо»
 ღორი «свинья»
 ძროხა «корова»
 ხბო «теленки»
 ცხვარი «овца»
 ქათამი «курица»
 საქონელი «скот»
 ვაშლი «яблоко»
 ატამი «персик»
 ქლიავი «слива»
 ბროწეული «гранат»
 ღირს «стоит»
 დევს «лежит»
 დავლევ «я выпью»
 ძვირი «дорогой»
 იაფი «дешевый»
 საათი «час/часы»
 კიდევ «все еще/еще/снова»

Прочтите диалоги:

Диалог 1.

- გინდა «კამკა?»
- არა, ეგ რა არის?
- წვენია.

Варианты: პრეზიდენტი «Президент» — ყველი «сыр», მარგო «Марго» — არაქანი «сметана», პეპსი «Пепси» — გამაგრილებელი სასმელი «прохлажда-
тельный напиток», ქინძმარაული «Киндзмараули» —
ღვინო «вино» и т.д.

Диалог 2.

- კიდევ გვაქვს ყველი?
- არა, საყიდელია.
- კარგი, ბაზარში მივდივარ და ვიყიდი.
- კარგი იქნება.

Варианты: რძე «молоко», მაწონი «мацони»,
ვაშლი «яблоко», კარტოფილი «картофель», პური
«хлеб» и т.д.

Диалог 3.

- რა გვაქვს მაცივარში?
- მაცივარში ძეხვი და კარაქია. გინდა?
- არა, ძეხვი არ მინდა.
- აბა, რა გინდა?
- ჩაის დავლევ.

Диалог 4.

- უკაცრავად, სად არის შაქარი?
- შაქარი იქაა.
- დიდი მადლობა. სად იქნება მაწონი?
- სამწუხაროდ, დღეს მაწონი არ გვაქვს.
- ძალიან ცუდი.
- იოგურტი გაქვთ?
- კი, იოგურტი გვაქვს, გნებავთ?
- კი, ორი ქილა იოგურტი მინდა.
- ინებეთ.

Грамматика

Глагол **ნდობა** «хотеть» используется в предложениях следующего типа: подлежащее, то есть слово, обозначающее того, кто хочет, стоит в форме дательного падежа (если подлежащее выражено не существительным, а личным местоимением третьего лица, то используется форма **მას**), а дополнение, то есть то, чего хотят, стоит в форме именительного падежа (у личных местоимений третьего лица это **ის** для единственного числа и **ისინი** – для множественного).

მე მ -ინდ-ა ის (ვაშლ-ი), ისინი (ვაშლ-ებ-ი) «я хочу его (яблоко) / их (яблоки)»	ჩვენ გვ -ინდ-ა ის (ვაშლ-ი) / ისინი (ვაშლები) «мы хотим его (яблоко) / их (яблоки)»
შენ გ -ინდ-ა ის (ვაშლ-ი) / ისინი (ვაშლ-ებ-ი) «ты хочешь его (яблоко) / их (яблоки)»	თქვენ გ -ინდ-ა-თ ის (ვაშლ-ი) / ისინი (ვაშლ- ებ-ი) «вы хотите его (яблоко) / их (яблоки)»
მას უნდ-ა ის (ვაშლ-ი) / ისინი (ვაშლ-ებ-ი) «он/она хочет его (яблоко) / их (яблоки)»	მათ უნდ-ა-თ ის (ვაშლ-ი) / ისინი (ვაშლ- ებ-ი) «они хотят его (яблоко) / их (яблоки)»

Если заменить личные местоимения существительными, то мы получим следующие формы:

მარიამ-ს უნდა ვაშლი. «Мариам хочет яблоко».

კირილ-ს უნდა ფორთოხალი. «Кирилл хочет апельсин».

ნინა-ს და გიორგი-ს უნდათ ყავა. «Нина и Георгий хотят кофе».

Меры веса и объема

კილო «кило» / კილოგრამი «килограмм»
გრამი «грамм»
ლიტრი «литр»
პაკეტი «упаковка»
ყუთი «ящик»
ქილა «банка»
ბოთლი «бутылка»

Множественное число (продолжение)

При образовании форм множественного числа от существительных с основой на -აღ, -არ, -ენ, -ელ, -ემ, -ერ, -ონ, -ოღ, -ომ и -ორ при присоединении показателя множественного числа -ებ выпадают гласные основы ა, ე и ო:

ფორთოხღ-ი «апельсин» → ფორთოხღ-ებ-ი «апельсины»

ატღმ-ი «персик» → ატღმ-ებ-ი «персики»

ცხვარ-ი «овца» → ცხვარ-ებ-ი «овцы»

Исключением служит слово ბანღნ-ი «банан», у которого во множественном числе сохраняется гласный основы ა: ბანღნ-ებ-ი (дело в том, что это, во-первых, недавнее заимствование, а во-вторых, сочетание ზზ в предполагаемом ბანღნ-ებ-ი не нравится носителям).

Кроме того, если основа оканчивается на букву ა, то во множественном числе она выпадает:

ძროხღ «корова» → ძროხღ-ებ-ი «коровы»

თხღ «коза» → თხღ-ებ-ი «козы»

С другой стороны, если основа оканчивается на букву ე, то во множественном числе ე сохраняется:

დღე «день» → დღე-ებ-ი «дни»

Также существует несколько слов-исключений с основой на гласную, в которых происходит утрата сразу двух гласных основы при образовании форм множественного числа. Во-первых, исчезает конечная буква ზ при присоединении показателя множественного числа -ებ, как в примере ძროხე — ძროხე-ებ-ი. А во-вторых, исчезает еще один гласный основы, и это, вероятно, вызвано наличием в основе буквосочетаний -ან, -ელ и некоторых других, уже описанных в начале этого раздела для существительных с основой на согласную. Например:

ქვეყანა «страна» → ქვეყნ-ებ-ი «страны»

ქარხანა «завод» → ქარხნ-ებ-ი «заводы»

პეპელა «бабочка» → პეპლ-ებ-ი «бабочки»

В грузинском языке, как и в русском, возникают трудности с образованием форм множественного числа собирательных существительных.

თაფლ-ი «мед» → ???თაფლ-ებ-ი «???меды/меда»

ლუდ-ი «пиво» → ???ლუდ-ებ-ი «???пива»

Нужно признать, что в разговорной речи зачастую можно столкнуться с подобного рода формами, например, ლუდ-ებ-ი «???пива», ღვინო-ებ-ი «вина», რძე-ებ-ი «???молока», причем под ними подразумеваются не сорта во множественном числе (как в случае с русским «вина»), а множественное число банок или бутылок. Поэтому лучше будет сказать:

ბოთლი ღვინო / რძე / წვენი «бутылка вина/молока/сока»

ქილა ლუდი / თაფლი / მაწონი / იოგურტი «банка пива/меда/мацони/йогурта»

კილო შაქარი / პომიდორი / ხორცი «кило сахара/помидоров/мяса»

პაკეტი ყავა / ჩაი / მარილი «упаковка кофе/чая/соли»

✓ **Запомните!**

В отличие от ситуации в русском языке (*килограмм мандаринов, сахара* и т.д.), в грузинском падеж существительного, обозначающего продукт, от названия меры веса или объема не зависит:

ბოთლი ღვინო «бутылка вина» (дословно: «бутылка вино»)

ქილა თაფლი «банка меда» (дословно: «банка мед»)

✓ **Запомните!**

При использовании числительных наименования мер веса и объема остаются в форме единственного числа:

ერთი კილო ღორის ხორცი «одно кило свинины»

ორი კილო პომიდორი «два кило помидоров»

ათი გრამი შაქარი «десять граммов сахара»

То же касается названий продуктов, представленных не только неисчисляемыми, но и исчисляемыми существительными:

სამი კილო ვაშლი «три кило яблок» (дословно: «три кило яблоко»)

რვა კილო ფორთოხალი «восемь кило апельсинов» (дословно: «восемь кило апельсин»)

✓ **Запомните!**

Глагол-сказуемое согласуется во множественном числе только с одушевленными существительными, тогда как при неодушевленных глагол стоит в форме единственного числа – вне зависимости от того, представлено подлежащее формой единственного или множественного числа или же представлено однородными подлежащими:

სუპერმარკეტში **არის** შაქარი, მარილი, ხორცი და ყავა. «В супермаркете **есть** сахар, соль, мясо и кофе». (არის, а не არიან)

სახლში **არის** ახალი ჟურნალები. «Дома **есть** новые журналы». (არის, а не არიან)

ვამლები, ატმები და **ბანანი** არის მაგიდაზე. «На столе лежат (дословно: «есть») яблоки, персики и бананы». (არის, а не არიან)

✓ **Запомните!**

В отличие от русского языка, в грузинском нет отдельных слов для обозначения видов мяса (как, например, *говядина, телятина, свинина, баранина* и т.д. в русском). Данные значения передаются по следующей модели: название животного/птицы в родительном падеже + слово ხორცი «мясо»:

ღორ-ი «свинья» → ღორ-ის ხორცი «свинина» (дословно: «мясо свиньи»)

ხბო «теленка» → ხბო-ს ხორცი «телятина» (дословно: «мясо теленка»)

ძროხა «корова» → ძროხ-ის ხორცი «говядина» (дословно: «мясо коровы»)

საქონელ-ი «скот» → საქონლ-ის ხორცი «говядина» (дословно: «мясо скота»)

ქათამ-ი «курица» → ქათმ-ის ხორცი «курятина» (дословно: «мясо курицы»)

იხდაურ-ი «индейка» → იხდაურ-ის ხორცი «индюшати́на» (дословно: «мясо индейки»)

ცხვარ-ი «овца» → ცხვრ-ის ხორცი «барани́на» (дословно: «мясо овцы»)

Счет от 10 до 100

Счет от 10 до 20:

ათი «10»

თერთმეტი «11»

თორმეტი «12»

ცამეტი «13»

თოთხმეტი «14»

თხუთმეტი «15»

თექვსმეტი «16»

ჩვიდმეტი «17»

თვრამეტი «18»

ცხრამეტი «19»

ოცი «20»

Сложные числительные образуются следующим образом:

ოცი «20» + და «и» + ერთი «1» → ოცდაერთი «21»

ოცი «20» + და «и» + ორი «2» → ოცდაორი «22»

ოცი «20» + და «и» + სამი «3» → ოცდასამი «23»...

ოცი «20» + და «и» + ათი «10» → ოცდაათი «30»

ოცი «20» + და «и» + თერთმეტი «11» → ოცდათერთმეტი «31»

ოცი «20» + და «и» + თორმეტი «12» → ოცდათორმეტი «32»

ოცო «20» + და «и» + ცამეტი «13» → ოცდაცამეტი «33»...

ოცო «20» + და «и» + ცხრამეტი «19» → ოცდაცხრამეტი «39»

Таким образом, счет от 20 до 39, с точки зрения способа образования числительных, непрерывен. С другой стороны, более сложные числительные образуются путем умножения числа 20 и добавления при необходимости числительных от 1 до 19:

ორ «2» + მ «раз» + ოცი «20» → «2×20» → «40»

სამ «3» + ოცი «20» → «3×20» → «60»

ოთხ «4» + მ «раз» + ოცი «20» → «4×20» → «80»

ორმოც «2×20» + და «и» + ერთი «1» → ორმოცდაერთი «41»

ორმოც «2×20» + და «и» + თერთმეტი «11» → ორმოცდათერთმეტი «51»

სამოც «3×20» + და «и» + ხუთი «5» → სამოცდახუთი «65»

სამოც «3×20» + და «и» + ათი «10» → სამოცდაათი «70»

სამოც «3×20» + და «и» + თექვსმეტი «16» → სამოცდათექვსმეტი «76»

ოთხმოც «4×20» + და «и» + შვიდი «7» → ოთხმოცდაშვიდი «87»

ოთხმოც «4×20» + და «и» + ათი «10» → ოთხმოცდაათი «90»

ოთხმოც «4×20» + და «и» + ჩვიდმეტი «17» → ოთხმოცდაჩვიდმეტი «97»

ასი «100»

Прочтите предложения вслух:

1. ერთი კილო ღორის ხორცი ღირს 15 ლარი.

2. ერთი კილო ატამი ღირს 2 ლარი და 50 თეთრი
(= ორ ლარნახევარი).

3. მე 11 საათზე ვარ ბაზარში.

4. მინდა 3 ყუთი შაქარი.

5. მას უნდა ფორთოხლის წვენი და 2 პაკეტი ყავა.

Прочтите и переведите диалоги:

Диалог 1. საცხობში «в пекарне»

— გამარჯობა!

— გამარჯობათ!

— პური გაქვთ?

— კი, როგორი პური გნებავთ?

— ორი თეთრი პური, თუ შეიძლება.

— აი, ინებეთ. ცხელია, ფრთხილად!

— დიდი მადლობა.

— ნახვამდის.

Диалог 2. ხილ—ბოსტნეულის მაღაზიაში «в овощ-
ном магазине»

— დილა მშვიდობისა!

— დილა მშვიდობისა! მობრძანდით!

— გაქვთ ატამი?

— კი, რამდენი გინდათ?

— რა ღირს?

— კილო 4 ლარი.

— მინდა 3 კილო.

— ინებეთ. კიდევ რამე გინდათ?

— კიდევ მინდა 2 კილო ვაშლი და კილო ნახევარი
ქლიავი.

— კარგი, აი, 2 კილო ვაშლი და კილო ნახევარი
ქლიავი.

— დიდი მადლობა.

Диалог 3. საყსაბოში (ხორცის მაღაზიაში) «в мясной лавке»

- გამარჯობა. გაქვთ ცხვრის ხორცი?
- სამწუხაროდ, ცხვრის ხორცი არ გვაქვს.
- ძროხის ხორცი?
- კი, ძროხის ხორცი გვაქვს. გნებავთ?
- კი, ერთი კილო, თუ შეიძლება.
- აი, იწებეთ.
- ხბოს ხორცი გაქვთ?
- დიახ.
- სად არის?
- აი, აქ არის.
- რა ღირს?
- 18 ლარი. რამდენი გინდათ?
- ორ კილო ნახევარი.
- იწებეთ.
- დიდი მადლობა.
- არაფრის.

Повседневный грузинский

იწებეთ «прошу» (в значении «(вот,)возьмите, пожалуйста»)

- რა გნებავთ? «чего Вы желаете?»
- რა გინდათ? «чего Вы хотите?»
- რამდენი გნებავთ? «сколько Вы желаете?»
- რამდენი გინდათ? «сколько Вы хотите?»
- კიდევ რამე გინდათ / გნებავთ? «еще чего-нибудь хотите/желаете?»
- რა ღირს ...? «сколько стоит ...?»
- მოზრძანდით «добро пожаловать»
- ფრთხილად «осторожно»
- ცხელია «оно горячее»

Упражнения

Упражнение 1. Образуйте формы множественного числа.

Образец:

ბანანი → ბანანები

ვაშლი → _____

მსხალი → _____

ცხვარი → _____

ძროხა → _____

ხბო → _____

ატამი → _____

კორპუსი → _____

მეგობარი → _____

მშობელი → _____

ბებია → _____

დეიდა → _____

თხა → _____

დღე → _____

ოპერა → _____

კონცერტი → _____

ქუჩა → _____

ქალაქი → _____

ქვეყანა → _____

სახელი → _____

გვარი → _____

სოფელი → _____

Упражнение 2. Запишите числительные прописью.

Образец:

26 → ოცდაექვსი

- 12 → _____
25 → _____
10 → _____
15 → _____
40 → _____
42 → _____
47 → _____
60 → _____
61 → _____
68 → _____
50 → _____
53 → _____
17 → _____
90 → _____
94 → _____
99 → _____
100 → _____
33 → _____
36 → _____
49 → _____
51 → _____
8 → _____
18 → _____
19 → _____
20 → _____

Упражнение 3. Поставьте глагол «ნდობა» в нужную форму.

Образец:

შენ _____ ფორთოხლის წვენი?

შენ **გინდა** ფორთოხლის წვენი?

1. მე _____ ახალი ტელეფონი.

2. მარინას და ვალერის _____ 5 კილო ღორის ხორცი.

3. ჩვენ _____ ატმის წვენი.

4. მათ _____ ერთი ბოთლი რძე.

5. ნინას _____ ორი პაკეტი ყავა.

Упражнение 4. Сопоставьте меры веса и объема и наименования продуктов:

1	კილო	a	ყავა
2	პაკეტი	b	შაქარი
3	ბოთლი	c	რძე
4	თავი	d	ლუდი
5	ყუთი	e	ვაშლი
6	კილო	f	ქლიავი
7	ქილა	g	მაწონი
8	ქილა	h	ღვინო
9	ბოთლი	i	პური
10	ყუთი	j	ყველი

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	

Упражнение 5. Задайте вопрос подчеркнутому слову.

Образец:

მე ვარ სუპერმარკეტში. «Я в супермаркете».
სად ვარ მე? «Где я?»

1. ვიქტორს უნდა ორი კილო ატამი. _____?
_____?
2. სახლიდან უნივერსიტეტში ავტობუსით მივდივართ. _____?
_____?
3. საყასბოში არის ცხვრის ხორცი. _____?
_____?
4. მე მინდა თხუთმეტი კვერცხი. _____?
_____?
5. ვარლამი მიფრინავს ბუქარესტში. _____?
_____?
7. რატი საქართველოდან მოფრინავს. _____?
_____?
8. კიტრი ღირს კილო ორი ლარი. _____?
_____?
9. ჟურნალისტი მიდის იქით. _____?
_____?
10. ნინო არის იტალიელი. _____?
_____?

Упражнение 6. Распределите слова по группам:

ყველი, ბანანი, ფორთოხალი, ინეზეთ, კარტოფილი, ბროწეული, კარაქი, რა გნეზავთ? პომიდორი, კიტრი, რა გინდათ? რძე, ქლიავი, მაწონი, რა ღირს ...? მოზრძანდით, არაქანი, კიდეც რამე გნეზავთ? ფრთხილად, იოგურტი, ვაშლი, ცხელია, ატამი

[illegible]

Урок VIII

Мой день

Темы урока:

Наречия времени

Как сказать, который час?

Глаголы с суффиксом -ებ, -ამ и -ავ

Глагольные приставки

Повседневный грузинский

Послелог -კებ «(по направлению) к»

Новая лексика

ვიღვიძებ «я просыпаюсь»

ვდგები «я встаю»

ვწვები «я ложусь»

ვჯდები «я сажусь»

ვსაუბრობ «я беседую»

ვიცვამ «я одеваюсь/надеваю на себя»

ვსვამ «я пью»

ვჭამ «я ем»

შხაპს ვიღებ «я принимаю душ»

კბილების გახეხვა (ვიხეხავ კბილებს) «чистка зубов (я чищу (себе) зубы»

კბილი «зуб»

ტანსაცმელი «одежда»

ბიბლიოთეკა «библиотека»

ვიბან «я мою (себе)»

იწყება «оно начинается»

ვკითხულობ «я читаю»

ვსადილობ «я обедаю»

ვუყურებ «я смотрю»

ვვახშობ «я ужинаю»
გავდივარ «я выхожу»
საუზმე «завтрак»
ვახშამი «ужин»
სადილი «обед»
რიგითი «обычный»
დილა «утро»
შუადღე «полдень/середина дня»
სალამო «вечер»
ღამე «ночь»
შემდეგ «затем/после»
ადრე «рано»
გვიან «поздно»
დღეს «сегодня»
ყოველდღე «каждый день»
მთელი დღე «весь день»
თითქმის «почти»
ასეთი «такой»
ამიტომ «поэтому»
რატომ «почему»
ისევ «снова»

Прочтите и переведите текст:

ჩემი ერთი დღე

მე ლანა ვარ. მოსკოვში ვცხოვრობ და უნივერსიტეტში ვსწავლობ. მე ყოველდღე დავდივარ უნივერსიტეტში. ჩემი რიგითი დღე ასეთია: დილით ადრე ვიღვიძებ. დილით 7 საათზე ვდგები და შხაპს ვიღებ. შემდეგ ვიცვამ. ვსაუზმობ. საუზმეზე ვსვამ ყავას და ვჭამ ბუტერბროტს. 8 საათზე სახლიდან გავდივარ და უნივერსიტეტისკენ მივდივარ. უნივერსიტეტი შორს არ არის, ამიტომ

მ ფეხით მივდივარ. ლექცია 9 საათზეა. ლექციების შემდეგ ბიბლიოთეკაში მივდივარ. იქ წიგნებს ვკითხულობ. 2 საათზე ვსადილობ უნივერსიტეტის კაფეში. შემდეგ ისევ ლექციებია. თითქმის მთელი დღე უნივერსიტეტში ვარ. საღამოს შინ მივდივარ. ვსწავლობ. საღამოს 8 საათზე მეგობრები მოდიან. ჩვენ ვლაპარაკობთ ან კინოს ვუყურებთ. ღამის 12 საათზე ვიძინებ.

Как сказать, который час?

ორი საათია (= 2 საათი არის). «Два часа (= 2 часа есть)».

სამი საათია. «Три часа».

ოთხი საათია. «Четыре часа».

თერთმეტი საათია. «Одиннадцать часов».

თორმეტი საათია. «Двенадцать часов».

მაგრამ **პირველი** საათია. «Час (дня/ночи)». Выражение ერთი საათია «один час» употребляется только в значении промежутка времени, но не при обозначении времени суток.

Обычно при указании времени суток уточняется и их более широкая временная часть, а именно: **დილის** «утра», **დღის** «дня», **საღამოს** «вечера», **ღამის** «ночи» (все эти слова стоят в родительном падеже).

Например:

დილის თერთმეტი საათი «одиннадцать часов утра»

საღამოს თერთმეტი საათი «одиннадцать часов вечера»

დილის ათი საათი «десять часов утра»

საღამოს ათი საათი «десять часов вечера»

დღის ორი საათი «два часа дня»

ღამის ორი საათი «два часа ночи»

Для уточнения того, в котором часу что-либо происходит, к слову **საათი** «час» (а в случае его опущения — к числительному) необходимо добавить послелог **-ზე**:

პირველ საათზე «в час (дня/ночи)» = პირველზე «в час (дня/ночи)»

ორ საათზე «в два часа (дня/ночи)» = ორზე «в два (дня/ночи)»

სამ საათზე «в три часа (дня/ночи)» = სამზე «в три (дня/ночи)»

ოთხ საათზე «в четыре часа (дня/утра)» = ოთხზე «в четыре (дня/утра)»

ხუთ საათზე «в пять часов (вечера/утра)» = ხუთზე «в пять (вечера/утра)»

რვა საათზე «в восемь часов (вечера/утра)» = რვაზე «в восемь (вечера/утра)»

ცხრა საათზე «в девять часов (вечера/утра)» = ცხრაზე «в девять (вечера/утра)»

თერთმეტ საათზე «в одиннадцать часов (ночи/утра)» = თერთმეტზე «в одиннадцать (ночи/утра)»

თორმეტ საათზე «в двенадцать часов (ночи/дня)» = თორმეტზე «в двенадцать (ночи/дня)»

Таким образом, как видно из примеров, послелог **-ზე** присоединяется к основе слова, а окончание **-ი** при этом отпадает: ორი საათი «два часа», но ორ საათზე «в два часа (дня/ночи).

— რომელი საათია? «Который час?»

— ორი საათია. «Два часа».

— რომელ საათზეა ლექცია? «В котором часу лекция?»

— ორ საათზე (= ორზე). «В два часа (= в два)».

Кроме того, послелог **-ზე** также способен выражать значение времени не только у числительных, но и у существительных. Например:

საუზმე «завтрак» → საუზმე-ზე «**во время** завтрака»

სადილ-ი «обед» → სადილ-ზე «**во время** обеда/в обед/в обеденное время»

ვახშამ-ი «ужин» → ვახშამ-ზე «**во время** ужина»

Грамматика

Спряжение глаголов с суффиксами -ებ, -ამ и -ავ в настоящем времени

В Уроке IV мы с вами рассмотрели спряжение глаголов с суффиксом **-ობ**. Не менее продуктивным способом основообразования у глаголов является использование суффиксов **-ებ, -ამ и -ავ**. Так, например, в глаголах ღოვობებ «я просыпаюсь», ღოვებ «я принимаю», ღოვამ «я одеваюсь/надеваю на себя», ღვამ «я пью», ღვებავ «я чищу себе», можно выделить суффиксы **-ებ, -ამ и -ავ**. У этих глаголов показателем первого лица является префикс **ვ-**, а для выражения значения множественного числа к ним прибавляется окончание **-თ**. Во втором лице личного префикса нет, а во множественном числе, как и в соответственной форме первого лица есть окончание **-თ**. В третьем лице единственного числа можно выделить окончание **-ს**, тогда как во множественном — окончание **-ებ**. Эти данные можно суммировать в следующей таблице:

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-----	ვ -----თ
II лицо	-----	-----თ
III лицо	-----ს	-----ებ

Таким образом, вооружившись этими сведениями, можно проспрягать глаголы в настоящем времени:

გაღვიძება «просыпаться»

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-იღვიძებ «я просыпаюсь»	ვ-იღვიძებ-თ «мы просыпаемся»
II лицо	იღვიძებ «ты просыпаешься»	იღვიძებ-თ «вы просыпаетесь»
III лицо	იღვიძებ-ს «он/она/ оно просыпается»	იღვიძებ-ებ «они просыпаются»

მიღება «принимать»

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-იღებ «я принимаю»	ვ-იღებ-თ «мы принимаем»
II лицо	იღებ «ты принимаешь»	იღებ-თ «вы принимаете»
III лицо	იღებ-ს «он/она/оно принимает»	იღებ-ებ «они принимают»

ზადბა «одеваться/надевать на себя»

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-ოცვამ «я одеваюсь»	ვ-ოცვამ-თ «мы одеваемся»
II лицо	ოცვამ «ты одеваешься»	ოცვამ-თ «вы одеваетесь»
III лицо	ოცვამ-ს «он/она/оно одевается»	ოცვამ-ებ «они одеваются»

სმა «пить»

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-სვამ «я пью»	ვ-სვამ-თ «мы пьем»
II лицо	სვამ «ты пьешь»	სვამ-თ «вы пьете»
III лицо	სვამ-ს «он/она/оно пьет»	სვამ-ებ «они пьют»

გაბეზვა «чистить»

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-ობეზავ «я чищу себе»	ვ-ობეზავ-თ «мы чистим себе»
II лицо	ობეზავ «ты чистишь себе»	ობეზავ-თ «вы чистите себе»
III лицо	ობეზავ-ს «он/она/оно чистит себе»	ობეზავ-ებ «они чистят себе»

Глагольная приставка და-

В тексте, приведенном выше, вам встретилась форма **დავდივარ** «я хожу»: მე დავდივარ უნივერსიტეტში «я хожу в университет». В Уроке V мы рассматривали глаголы **მოვდივარ** «я ухожу/иду туда» и **მოდდივარ** «я прихожу/иду сюда». Глагол **დავდივარ** отличается от них тем, что он образован при помощи приставки **და-**, а не **მო-** или **მო-**.

✓ Запомните!

Приставка **და-** в настоящем времени глаголов движения указывает нам на такое движение, направление которого не уточняется: **და-დის** «ходит (туда-сюда)», **და-ბტის** «прыгает (туда-сюда)», **და-რბის** «бегает (туда-сюда)».

Кроме того, приставку **და-** также могут присоединять и другие глаголы, т.е. не только глаголы движения. Например, если взять глагол **ღიღინებ** «напевать» и образовать от него форму настоящего времени — **ღიღინებს** «он/она/оно напевает» — и присоединить к нему приставку **და-**, то получится форма **და-ღიღინებს** «он/она/оно ходит туда-сюда и напевает».

✓ Запомните!

Поскольку в грузинском глаголе морфологически выражены и лицо, и число, упоминания подлежащего зачастую не требуется:

მე ვიღვიძებ «я просыпаюсь» = ვიღვიძებ «просыпаюсь»

შენ სწავლობ «ты учишься» = სწავლობ «учишься»

ის დადის «он/она/оно ходит туда-сюда» = დადის «ходит туда-сюда»

Послелог -კებ «(по направлению) к»

Послелог -კებ присоединяется к имени, находящемуся в форме родительного падежа, и указывает на направление движения. Например:

მე უნივერსიტეტ-**ის-კებ** მივდივარ. «Я иду **(по направлению) к** университету».

შენ საგურ-**ის-კებ** მიდიხარ? «Ты идешь **(по направлению) к** станции?»

Использование данного послелога не предполагает, что говорящий идет обязательно в университет или на станцию. Последние лишь являются ориентирами. Сравним два примера:

მე უნივერსიტეტ-**ში** მივდივარ. «Я иду **в** университет».

(ანუ: იქ ვსწავლობ, ვმუშაობ და უნივერსიტეტში უნდა ვიყო. «То есть: я там учусь, работаю и должен/должна быть в университете».)

მე უნივერსიტეტ-**ის-კებ** მივდივარ. «Я иду **(по направлению) к** университету».

(ანუ: იმ გზაზე მივდივარ, სადაც უნივერსიტეტი მდებარეობს, არ არის აუცილებელი პირობა, რომ უნივერსიტეტში ვსწავლობ ან ვმუშაობ. «То есть: я иду по той дороге, на которой находится университет, (и) то, чтобы я в университете учился/ась бы и работал/а, обязательным условием не является».)

Глагольные приставки

Приставки в глаголах движения выражают направление и ориентацию этого движения. Мы уже успели рассмотреть приставки **მი-**, **მო-** и **და-**. Как вы

помните, **მო-** указывает на движение в направлении от говорящего и слушающего или к третьему лицу, **ძო-**, напротив, указывает на движение по направлению к говорящему или слушающему, а **და-** — на движение без какого-либо уточнения конкретного.

Ниже приводится таблица, которая иллюстрирует использование других приставок и их значение.

приставка	остальная часть глагола	типичное пространственное наречие или косвенное дополнение
ა- «вверх»	დის «идет» ¹	ზევით/ზემოთ «наверх/выше»
გა- «наружу»	დის «идет»	გარეთ «наружу»
შე- «внутри»	დის «идет»	შიგნით «внутри»
ჩა- «вниз (и внутрь)»	დის «идет»	ქვემოთ/ქვევით «вниз/ниже»
გადა- «через препятствие»	დის «идет»	გზაზე/ხიდზე «через дорогу/через мост»

1

Указанные приставки способны образовывать вместе с уже хорошо знакомой вам приставкой **მო-** составные приставки. Их функция состоит в том, чтобы одновременно указать как пространственное направление движения (*вверх, внутрь, наружу, вниз, через препятствие*), так и ориентацию по отношению к говорящему или слушающему. Таким образом, возникает целый ряд пар, в основе которых лежит противопоставление «вверх/наружу...» и «вверх/наружу... + сюда». Например, предложение **გიზო ა-დის მეორე სართულზე** «Гизо поднимается на второй этаж» оз-

¹ Необходимо отметить, что в современном языке форма დის «идет» без приставки не употребляется.

начает, что мы (говорящий и слушающий) находимся на первом этаже, а Гизо удаляется от нас в направлении снизу вверх. С другой стороны, если мы в этом предложении заменим глагол с простой приставкой **ღ-** на глагол с составной приставкой **ჰმ-**, то получится, что мы с вами уже на втором этаже, а Гизо, в свою очередь, поднимается к нам.

Глаголы движения в формах настоящего времени различают следующие приставочные пары:

ღ-დობ «он/она/оно поднимается (**мы пока внизу**)» — **ჰმ-**დობ «он/она/оно поднимается **к нам** (**мы уже наверху**)»

გა-დობ «он/она/оно выходит наружу (**мы остаемся внутри**)» — **გამ-**დობ «он/она/оно выходит наружу (**мы уже снаружи**)»

შე-დობ «он/она/оно заходит внутрь (**мы пока снаружи**)» — **შემ-**დობ «он/она/оно заходит внутрь (**мы уже внутри**)»

წა-დობ «он/она/оно спускается вниз (**мы еще наверху**)» — **წამ-**დობ «он/она/оно спускается **к нам**»

გადა-დობ «он/она/оно переходит (**мы еще не перешли**)» — **გადამ-**დობ «он/она/оно переходит **к нам**»

✓ Запомните!

Даже в глаголах движения приставки могут быть многозначны. Так, например, представление о том, что другой край — это то, что за горой, и, соответственно, прибывающему издалека человеку, чтобы попасть куда-либо, сначала нужно спуститься с горы, привело к формированию у приставки **ჩამ-** значения «издалека»:

დაათ დღეს **ჩამ-**დობ ამერიკიდან. «Дато сегодня прилетает из Америки».

Соответственно, и у приставки **ჩა-**, таким образом, возникает значение «далеко отсюда»:

ჩვენი ავტობუსი ჩა-დის ზუგდიდში ხვალ დილით. «Наш автобус прибывает в Зугдиди завтра утром».

Схожие сдвиги в значении отмечаются и у других приставок.

Повседневный грузинский

დილა მშვიდობისა! «Доброе утро!»
საღამო მშვიდობისა! «Добрый вечер!»
შუაღლე მშვიდობისა! «Добрый день!»
ღამე მშვიდობისა! «Спокойной ночи!»
დილით / დილას «утром»
საღამოს «вечером»
ღამე «ночью»
უზმოზე «натошак»
მშვენიერია! «Прекрасно!»

Упражнения

Упражнение 1.

Глаголы ვსაუზმობ «я завтракаю», ვსადილობ «я обедаю», ვლაპარაკობ «я говорю» спрягаются в настоящем времени точно так же, как и уже известные вам глаголы ვსწავლობ «я учусь» и ვცხოვრობ «я живу». Проспрягайте их.

Обращец:

მე ვსაუზმობ
შენ საუზმობ
ის ...

Упражнение 2. Прочтите и переведите текст:

გიორგი ქართველი სტუდენტია. ის ყოველდღე დადის უნივერსიტეტში. დღესაც გიორგის ლექციები აქვს. ის დღეს უნივერსიტეტშია. გიორგი 7 საათზე დგება, იღებს შხაპს, იხეხავს კბილებს, საუზმობს, იცვამს ტანსაცმელს და სახლიდან გადის. გიორგი სახლთან ახლოს, გაჩერებაზე მიდის. ის ავტობუსს ელოდება. ავტობუსი 8 საათზე მოდის. გიორგი ავტობუსში ადის. ერთ ბილეთს იღებს. სამი გაჩერების შემდეგ უნივერსიტეტია. გიორგი ამ გაჩერებაზე ჩადის და ქუჩაზე გადადის. 8:30-ზე გიორგი აუდიტორიაში შედის. ლექცია იწყება. გიორგი სახლში შუადღეს მოდის.

Упражнение 3. Ответьте на вопросы по тексту из Упражнения 2:

1. სადაურია გიორგი?

2. სად დადის გიორგი ყოველ დღე?

3. დღესაც ლექციები აქვს გიორგის?

4. რომელ საათზე დგება გიორგი?

5. შემდეგ რას აკეთებს?

6. სად ელოდება ის ავტობუსს?

7. რომელ საათზე მოდის ავტობუსი?

8. რამდენი გაჩერების შემდეგ არის უნივერსიტეტი?

9. რომელ საათზე იწყება ლექცია?

10. როდის მოდის გიორგი შინ?

Упражнение 4. Перепишите текст из Упражнения 2 от первого лица.

Упражнение 5. Укажите глагольные приставки, соответствующие приведенным в таблице наречиям и косвенным дополнениям:

ზევით	ა-
შიგნით	
ქვემოთ	
ქუჩაზე	
აქეთ	
გარეთ	
იქით	
ზემოთ	

Упражнение 6. Впишите в пропуски следующие окончания и послелог: -ში, -ზე, -ზე, -კენ, -მდე, -ამდე, -იდან, -დან, -ით, -ო (в некоторых случаях может потребоваться изменить основу или уже имеющееся окончание слова):

1. დილა მშვიდობისა, ქალბატონი___ ვიქტორია!
2. საუზმე___ ვჭამ ვაშლს და ვსვამ რძეს.
3. ტურისტები სავაჭრო ცენტრი___ მირზიან.
4. დილა___ ვიხეხავ კბილებს და ვიღებ შხაპს.
5. კონცერტი იწყება საღამოს 9 საათი___.

6. კაფე___ გამოდის ჩვენი მეგობარი.
 7. ჩვენ დილა___ საღამო___ ვმუშაობთ ოფისში.
 8. ეს მატარებელი ჩადის ვოლგოგრადი___ დღეს
 საღამოს.
 9. ჩვენი ახალი მენეჯერი ინგლისი___ ჩამოდის.

Упражнение 7. Определите антонимы.

Образец:

ზევით «вверх» – ქვევით «вниз»

1	დილა	a	ქვემოთ
2	ღამე	b	ახლოს
3	ზემოთ	c	საღამო
4	ადრე	d	გარეთ
5	შიგნით	e	ძვირი
6	აქეთ	f	გვიან
7	შორს	g	იქით
8	არა	h	დღე
9	იაფი	i	დიახ
10	ეს	j	ის

Упражнение 8. Напишите небольшой рассказ об одном вашем дне.

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	

Урок IX

Изучение языка

Темы урока:

Глаголы ცოდნა «знать» и ლაპარაკი «говорить»

Языки

Суффикс прилагательных -ურ

Послелogi წიხ «назад» и შემდეგ «через»

Счет выше ста

Вопросительные слова როგორ? «как?» и როგორი? «какой?»

Новая лексика

ცოდნა «знать»

იცის «он/она/оно знает»

დიდი «большой»

პატარა «маленький»

რადგან «так как»

ამიტომაც «и поэтому»

საქმე «дело»

ვწერთ «мы пишем»

სწავლება «учить/обучать»

უცხო ენა «иностраннyй язык»

მასწავლებელი «учитель»

ხშირად «часто»

ხშირი «частый»

პოლიგლოტი «полиглот»

ჭკვიანი «умный»

სულელი «глупый»

ადვილი «простой»

რთული «сложный»

კარგი «хороший»
 ცუდი «плохой»
 კარგად «хорошо»
 ცუდად «плохо»
 მშვენიერი «прекрасный»
 მშვენივრად «прекрасно»
 შარშან «в прошлом году»
 უკვე «уже»
 ასწავლიან «они учат/обучают»
 ყველა «все»
 ჩართული «включенный»

Прочтите и переведите текст:

დღეს დიდი დღეა. მთელი დღე ოფისში ვარ, რადგან ბევრი საქმე გვაქვს. დღეს ვწერთ ახალ პროექტს. პროექტი არის უცხო ენის სწავლებაზე. ოფისში არიან: ჩვენი ახალი დირექტორი, პროექტების მენეჯერი, ჩვენი მასწავლებლები და სპეციალისტები. ჩვენი ახალი დირექტორი დანიელია. მან კარგად იცის ქართული. 6 წელი საქართველოში ცხოვრობდა. ახლა ხშირად ჩამოდის თბილისში. ის კომპანიას დანიიდან მართავს. პროექტებს ის მენეჯერმა იცის ბევრი ენა. ის პოლიგლოტია. ლაპარაკობს რუსულად, გერმანულად, ინგლისურად, ქართულად და ჩინურად. ჩინურს პეკინში სწავლობდა. ქართულს კი - ქუთაისში. ქართულად ხშირად არ ლაპარაკობს, ამიტომაც ახლა ცუდად იცის.

ჩვენი მასწავლებლები უკვე 10 წელი უნივერსიტეტში ასწავლიან. ერთი მასწავლებელი კი სკოლაში მუშაობს. ბავშვებს ასწავლის ქართულ ენას და ლიტერატურას. ჩვენი პროექტი რთულია. ყველა ჩართული ვართ პროექტში.

რა ენა იცი? «Какой язык ты знаешь?»

Суффикс прилагательных -ურ

Постарайтесь вспомнить, как образуются от географических названий названия их жителей или людей родом оттуда (это материал Урока IV). Например, мы рассматривали такие пары, как გერმანია «Германия» → გერმანელი «немец», ესპანეთი «Испания» → ესპანელი «испанец».

Когда возникает необходимость охарактеризовать не человека, а вещь, животное или нечто абстрактное, например, язык, по месту их происхождения, в грузинском используются прилагательные, образованные от основы географического названия при помощи суффикса -ურ. Принцип образования тот же, что и с уже рассмотренным суффиксом -ელი.

Таким образом, если у нас есть географическое название, содержащее суффикс -ეთ, то для образования прилагательного, относящегося не к человеку, а к вещи, животному или языку, необходимо заменить суффикс -ეთ на суффикс -ურ. Например:

პოლონ-ეთ-ი «Польша» → პოლონ-ურ-ი «польский (язык)»

ესპან-ეთ-ი «Испания» → ესპან-ურ-ი «испанский (язык)»

შვედ-ეთ-ი «Швеция» → შვედ-ურ-ი «шведский (язык)»

Если же в географическом названии нет суффикса -ეთ, то суффикс -ურ прибавляется прямо к основе существительного-названия:

ინგლის-ი «Англия» → ინგლის-ურ-ი «английский (язык)»

მოსკოვ-ი «Москва» → მოსკოვ-ურ-ი «московский (юмор)»

თბილის-ი «Тбилиси» → თბილის-ურ-ი «тбилисский (колорит)»

Если основа географического названия оканчивается на букву ა, то при добавлении суффикса -ურ она выпадает:

იტალია «Италия» → იტალი-ურ-ი «итальянский (язык)»

კანადა «Канада» → კანად-ურ-ი «канадский (хоккей)»

მალტა «Мальта» → მალტ-ურ-ი «мальтийский (язык)»

Что касается Японии и Германии, то в их основах пропадают сразу две последних буквы:

იაპონია «Япония» → იაპონ-ურ-ი «японский (язык)»

გერმანია «Германия» → გერმან-ულ-ი «немецкий (язык)»

От географических названий, основы которых оканчиваются на буквы ღ и ი, прилагательные на -ურ образуются путем присоединения суффикса к основе без каких-либо в ней изменений:

კონგო «Конго» → კონგო-ურ-ი «конголезский (леопард)»

დელი «Дели» → დელი-ურ-ი «делийский (шафран)»

Прочтя пример გერმან-ულ-ი двумя абзацами выше, вы, возможно, подумали, что мы допустили опечатку, указав суффикс -ულ, а не -ურ. Спешим

вас заверить, что опечатки не было. Действительно, в данном слове используется именно суффикс **-ულ**, вернее, даже не самостоятельный суффикс, а просто вариант суффикса **-ურ**.

Причину использования **-ულ** вместо **-ურ** следует искать в основе слова, от которого нужно образовать прилагательное. Если в ней есть буква **რ**, то в силу языкового правила, которое называется в языкознании (*прогрессивной*) *диссимиляцией*, должен быть использован суффикс **-ულ**. Приведем другие примеры:

რუს-ეთ-ი «Россия» → რუს-ულ-ი «русский (язык)/российский (фильм)»

აზერბაიჯან-ი «Азербайджан» → აზერბაიჯან-ულ-ი «азербайджанский (язык)»

ავსტრია «Австрия» → ავსტრი-ულ-ი «австрийский (штрудель)»

С другой стороны, если, помимо буквы **რ**, в основе также присутствует и буква **ლ**, то в таком случае используется основной суффикс, то есть **-ურ**:

ავსტრალია «Австралия» → ავსტრალი-ურ-ი «австралийский (доллар)»

ბრაზილია «Бразилия» → ბრაზილი-ურ-ი «бразильский (футбол)»

Послелог **წინ** «назад» и **შემდეგ** «через»

Применительно к обозначению времени послелог **წინ** означает «назад», а послелог **შემდეგ** — «через». Оба эти послелога следуют за существительным, стоящем в родительном падеже. Так, например, родительный падеж слов **წელი** «год» и **დღე** «день» выглядит как **წლის** «года» и **დღის** «дня», соответствен-

но. Таким образом, мы получаем следующие словосочетания и предложения:

ორი წლის წინ «два года назад»

სამი წლის შემდეგ «через три года»

თხუთმეტი წლის წინ «пятнадцать лет назад»

შვიდი წლის შემდეგ «через семь лет»

ხუთი წლის წინ ვცხოვრობდი ლონდონში. «Пять лет назад я жил в Лондоне».

ათი დღის წინ ვმუშაობდი მოსკოვში. «Десять дней назад я работал в Москве».

ორი დღის წინ ვსვამდი ლუდს მიუნხენში. «Два дня назад я пил пиво в Мюнхене».

Счет выше ста

Рассмотрим запись прописью следующих дат:

1990: ათას ცხრაას ოთხმოცდაათი «1000 900 4
×20+и+10»

2100: ორი ათას ასი «2 1000 100»

1778: ათას შვიდას სამოცდათვრამეტი «1000 700
3×20+и+18»

Для того, чтобы освоить образование таких числительных, вам нужно будет освежить в памяти материал Уроков IV и VII касательно счета, а также ознакомиться со сведениями, которые будут изложены в этом разделе.

Числительные, кратные ста, как и в русском языке, образуются посредством умножения целого числительного от 1 до 10 на 100. Обратите внимание, что в итоге получается единое слово, а не словосочетание, как в английском (*two hundred, three hundred*), в

результате чего окончание именительного падежа **-ო** в числительных от 2 до 7 и 10 выпадает (исключения составляют **რვა** «8» и **ცხრა** «9», которые фигурируют в полной форме в составе сложного слова).

Примеры:

ასი «100»

ორი «2» × ასი «100» → ორასი «200»

სამი «3» × ასი «100» → სამასი «300»

ოთხი «4» × ასი «100» → ოთხასი «400»

ხუთი «5» × ასი «100» → ხუთასი «500»

ექვსი «6» × ასი «100» → ექვსასი «600»

შვიდი «7» × ასი «100» → შვიდასი «700»

რვა «7» × ასი «100» → რვაასი «800»

ცხრა «8» × ასი «100» → ცხრაასი «900»

ათი «9» × ასი «100» → ათასი «1000»

При добавлении дополнительных числительных последние пишутся с числительными, кратными ста, отдельно:

ას ორმოცდაათი «150»

ორას ოთხმოცდახუთი «285»

სამას სამოცი «360»

ათას ას ოცი «1120»

Грамматика

Настоящее время: ცხოვრობს «он/она/оно живет», სწავლობს «он/она/оно учит/учится», მუშაობს «он/она/оно работает»

Прошедшее время несовершенного вида: ცხოვრობდა «он/она/оно жил/а/о», სწავლობდა «он/

она/оно учил/а/о//учился/лась/лось», მუშაობდა
«он/она/оно работал/а/о»

Сравните:

ზაზა სწავლობს ჩინურს ახლა. «Заза **учит** китай-
ский сейчас».

ზაზა სწავლობდა იაპონურს შარშან. «Заза **учил**
японский в прошлом году».

Прошедшее несовершенное образуется в грузинском от основы настоящего времени путем присоединения суффикса **-დ**. Как и в формах настоящего времени, показателем первого лица является префикс **ვ-**, а показателем множественного числа в первом и втором лицах является окончание **-თ**. Тем не менее, непосредственно после показателя прошедшего несовершенного **-დ** мы также видим суффикс **-ო**. Кроме того, по сравнению с настоящим временем отличия есть и в образовании форм третьего лица: в единственном числе сразу за **-დ** следует окончание **-ა**, а во множественном — окончание **-ნებ**. Ниже приведена схематическая структура парадигмы прошедшего несовершенного:

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ ---- დ-ო	ვ ---- დ-ო-თ
II лицо	----- დ-ო	----- დ-ო-თ
III лицо	----- დ-ა	----- დ-ნებ

**Прошедшее несовершенное глагола
სწავლა «учить/учиться»**

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-სწავლობ-დ-ი «я учился»	ვ-სწავლობ-დ-ი-თ «мы учились»
II лицо	სწავლობ-დ-ი «ты учился»	სწავლობ-დ-ი-თ «вы учились»
III лицо	სწავლობ-დ-ა «он/она/оно учился/лась/лось»	სწავლობ-დ-ნენ «они учились»

Прошедшее несовершенное глагола სმა «пить»

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-სვამ-დ-ი «я пил/а»	ვ-სვამ-დ-ი-თ «мы пили»
II лицо	სვამ-დ-ი «ты пил/а»	სვამ-დ-ი-თ «вы пили»
III лицо	სვამ-დ-ა «он/она/ оно пил/а/о»	სვამ-დ-ნენ «они пили»

**Прошедшее несовершенное глагола
ყურება «смотреть»**

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-ყურებ-დ-ი «я смотрел/а»	ვ-ყურებ-დ-ი-თ «мы смотрели»
II лицо	ყურებ-დ-ი «ты смотрел/а»	ყურებ-დ-ი-თ «вы смотрели»
III лицо	ყურებ-დ-ა «он/она/оно смотрел/а/о»	ყურებ-დ-ნენ «они смотрели»

**Прошедшее несовершенное глагола
გახეხვა «чистить»**

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-იხეხავ-დ-ი «я чистил/а себе»	ვ-იხეხავ-დ-ი-თ «мы чистили себе»
II лицо	იხეხავ-დ-ი «ты чистил/а себе»	იხეხავ-დ-ი-თ «вы чистили себе»
III лицо	იხეხავ-დ-ა «он/она/оно чистил/а/о себе»	იხეხავ-დ-ნენ «они чистили себе»

✓ **Запомните!**

Окончания глаголов, которые мы рассматриваем, в третьем лице выглядят так:

	настоящее время	прошедшее время несовершенного вида
единственное число	-ს	-ა
множественное число	-ენ	-ნენ

Конструкция предложения при глаголе в форме прошедшего несовершенного та же, что и при глаголе в настоящем времени: существительное-подлежащее стоит в именительном падеже:

ის იღვიძებს «он/она/оно просыпается» — ის იღვიძებდა «он/она/оно просыпался/лась/лось»

ის საუბრობს «он/она/оно беседует» — ის საუბრობდა «он/она/оно просыпался/лась/лось»

ის მუშაობს «он/она/оно работает» — ის მუშაობდა «он/она/оно работал/а/о»

— а дополнение — в дательном:

ის ჭამს მას (ვაშლ-ს) «он/она/оно ест его/ее (ябло-
ко)» — ის ჭამდა მას (ვაშლ-ს) «он/она/оно ел/а/о его/
ее (яблоко)»

ის იხეხავს მას (კბილ-ს) «он/она/оно чистит себе
его/ее (зуб[ы])» — ის იხეხავდა მას (კბილ-ს) «он/
она/оно чистил/а/о себе его/ее (зуб[ы])»

ის იღებს მას (შხაპ-ს) «он/она/оно принимает его/
ее (душ)» — ის იღებდა მას (შხაპ-ს) «он/она/оно при-
нимал/а/о его/ее (душ)»

ის კითხულობს მას (წიგნ-ს) «он/она/оно читает
его/ее (книгу)» — ის კითხულობდა მას (წიგნ-ს) «он/
она/оно читал/а/о его/ее (книгу)»

Глагол ცოდნა «знать»

Спряжение глагола ცოდნა «знать» в настоящем времени

	მხოლოდითი	მრავლობითი
I лицо	ვ-იცი «я знаю»	ვ-იცი-თ «мы знаем»
II лицо	იცი «ты знаешь»	იცი-თ «вы знаете»
III лицо	იცი-ს «он/она/ оно знает»	იცი-ან «они знают»

В отличие от глаголов, рассмотренных до сих пор, при глаголе **ცოდნა** «знать» подлежащее и дополнение имеют особое падежное оформление.

ვახტანგ-მა იცი-ს ქართულ-ი. «Вахтанг знает грузинский».

В подлежащем (**ვახტანგ-მა** «Вахтанг») мы видим показатель так называемого повествовательного,

или эргативного падежа **-ბს**. Мы еще отдельно коснемся конструкций с этим падежом в предложениях с глаголом-сказуемым в других временах, но использование данного падежа при глаголе в настоящем времени происходит только в конструкциях с глаголом со значением *знать* (другой глагол с тем же значением и падежным оформлением главных членов предложения, უწყობა «узнавать», უწყობს «он/она/оно знает» давно вышел из употребления, так что мы его здесь рассматривать не будем).

Показателями повествовательного падежа являются **-ბს** и **-ბ**. Выбор в пользу одного из них определяется тем, на что оканчивается основа существительного — т.е. на согласную или на гласную букву. У существительных с исходом основы на согласную мы видим показатель **-ბს**:

ვახტანგ-**ბს** «Вахтанг», კაცი-**ბს** «мужчина», ბავშვი-**ბს** «ребенок»

У существительных с основой на гласную — показатель **-ბ**:

პაშა-**ბ** «Паша», გოგო-**ბ** «девушка», დედა-**ბ** «мама»

Личные местоимения третьего лица также имеют форму повествовательного падежа, которая отличается от форм и именительного, и дательного падежей:

	единственное число	множественное число
именительный падеж	ის	ისინი
повествовательный падеж	<u>ბს</u>	<u>ბთ</u>
дательный падеж	მას	მათ

მან იცის რუსული. «Он/она/оно знает русский».

მათ იციან ფრანგული. «Они знают французский».

ვალერი-მ იცის იაპონური ენა. «Валерий знает японский язык».

ანზორ-მა იცის პორტუგალიური. «Анзор знает португальский».

— რა ენები იცი? რომელი ენა იცი? «Какие языки ты знаешь? Какой язык ты знаешь?» (дословно: «который»)

— ვიცი: ქართული, რუსული, ინგლისური და დანიური. «Я знаю: грузинский, русский, английский и датский».

— რა ენაზე ლაპარაკობ? «На каком языке ты говоришь?»

— ვლაპარაკობ ქართულად, რუსულად, ინგლისურად და დანიურად. «Я говорю по-грузински, по-русски, по-английски и по-датски».

✓ **Запомните!**

При глаголе **ცოდნა** «знать» слово *язык* (как и остальные существительные, используемые в роли дополнения) стоит в именительном падеже, а при глаголе **ლაპარაკი** «говорить» — в обстоятельственном падеже с показателем **-ად**:

მან იცის ქართულ-ი. «Он/она/оно знает грузинский».

ის ლაპარაკობს ქართულ-ად. «Он/она/оно говорит по-грузински».

როგორი? «какой?», როგორ? «как?»

Прочтите диалог и обратите внимание на употребление местоимений и местоименных слов:

- ის ვინ არის?
- ის ჩემი მეგობარია.
- სადაურია შენი მეგობარი?
- ჩემი მეგობარი იტალიელია.
- საიდან არის შენი მეგობარი? იტალიიდან?
- კი, იტალიიდან, ვენეციიდან.
- რა ენები იცის?
- იცის: რუსული, გერმანული და იტალიური?
- რუსული კარგად იცის?
- კი, კარგად იცის.
- როგორ იცის გერმანული?
- გერმანულიც კარგად იცის. გერმანულად კარგად ლაპარაკობს.
- ეს რა არის?
- ეს ჩემი მეგობრის პროექტია.
- როგორი პროექტია?
- კარგი პროექტია.

На вопрос **როგორი?** «какой?» мы отвечаем: კარგ-ი «хороший», ცუდ-ი «плохой», რთულ-ი «сложный», მშვენიერ-ი «замечательный».

На вопрос **როგორ?** «как?» мы отвечаем: კარგ-ად «хорошо», ცუდ-ად «плохо», რთულ-ად «сложно», მშვენიერ-ად «замечательно».

Вопрос **როგორი?** «какой?» задается к прилагательным. При помощи окончания **-ად**, как правило, от прилагательных образуются наречия. Они, в свою очередь, отвечают на вопрос **როგორ?** «как?» Например:

- როგორ ხარ? «Как у тебя дела?» (дословно: «Как ты есть?»)
 - კარგად. «Хорошо».

— როგორ ლაპარაკობ ქართულად? «Как ты говоришь/разговариваешь по-грузински?»

— ცუდად. «Плохо».

Примечание: В разговорной речи к вопросительному слову **როგორ?** часто добавляется частица **ა**, которая в данном случае не влияет на значение вопроса:

როგორა ხარ? «Как дела?»

Повседневный грузинский

ძაან (< ძალიან) «очень/сильно»

ახლა (< ახლა) «сейчас»

რას შვრები? «чем ты занят/а?» (дословно: «что ты делаешь?»)

კარგად «хорошо»

აბა, კარგად «ну, давай/пока» (дословно: «ну, хорошо»)

გაიხარე! «спасибо!» (с дополнительным значением «спасибо, что ты позаботился/вспомнил обо мне», «от души», «ах, молодец»)

გაიხარე, დიდი მადლობა! «от души, большое спасибо!»

მშვენივრად გამოიყურები «ты прекрасно выглядишь»

Упражнения

Упражнение 1. Заполните таблицу:

სტრანა	ნაციონალურობა	ილი
ფინეთი	ფინელი	
პოლონეთი		პოლონური
თურქეთი	თურქი	
დანია		
ბულგარეთი		ბულგარული
ირლანდია	ირლანდიელი	
ესპანეთი	ესპანელი	
ჩეხეთი		ჩეხური
ისლანდია		ისლანდიური
სომხეთი	სომეხი	

Упражнение 2. Ответьте на вопросы:

1. საიდან ხარ?

2. რა ენები იცი?

3. სად ცხოვრობ ახლა?

4. სად ცხოვრობდი ორი წლის წინ?

5. სწავლობ თუ მუშაობ?

6. სად სწავლობ?

7. სად სწავლობდი ათი წლის წინ?

8. ახლა სად მუშაობ?

9. როგორ იცი ქართული ენა?

10. როგორი ქალაქია თბილისი?

Упражнение 3. Замените в предложениях настоящее время на прошедшее несовершенное.

Образец:

მე ვცხოვრობ თბილისში. «Я живу в Тбилиси».

მე ვცხოვრობდი თბილისში. «Я жил/а в Тбилиси».

1. დედა მუშაობს სახლში.

2. მე ვიხეხავ კბილებს და ვიღებ შხაპს დილით.

3. ივანე იღვიძებს და იძინებს ადრე.

4. ჩვენ ვუყურებთ ტელევიზორს.

5. თქვენ სწავლობთ ამ უნივერსიტეტში?

6. მეგობრები სვამენ ყავას და ჭამენ ტორტს.

7. შვილიშვილები ლაპარაკობენ გერმანულად და შვედურად.

8. დეიდაჩემი იცვამს კარგად.

9. ეს კიტრი ღირს სამი ლარი.

10. მე დილით ადრე ვსაუზმობ, შემდეგ შუადღეს ვსადილობ და საღამოს ვვახშმობ.

Упражнение 4. Заполните пропуски глаголами из списка, поставив их в нужную форму.

სმა, ჭამა, ყურება, სწავლა, მუშაობა, საუბრობა, ცოდნა, მოხვლა, კითხვა, ნდობა, გასვლა

Образец:

ჩემი მეგობრები _____ ბიბლიოთეკაში.
«Мои друзья _____ в библиотеку».

ჩემი მეგობრები მიდიან ბიბლიოთეკაში. «Мои друзья идут в библиотеку».

1. მე დილით არ _____, ყავას კი ვსვამ.
2. შენ _____ რუსული კარგად?
3. როდის _____ სახლიდან სამსახურში?
4. ჩემი შვილები _____ პომიდორს და კიტრს.
5. თქვენ ღვინოს _____?
6. მისი ქმარი ყოველდღე _____
ტელევიზორს.
7. _____ ორი კილო ღორის ხორცი?
8. პაპაჩემი გუშინ საღამოს _____ ჟურნალებს.
9. ჩემი ძმა მოსკოვის უნივერსიტეტში _____
ხუთი წლის წინ.
10. მამაჩემი _____ კერძო კომპანიაში ათი
წლის წინ.

Упражнение 5. Поставьте слова в падежную форму, подходящую по контексту.

Образец:

მე მივდივარ კინოში (თერთმეტი) _____
საათზე. «Я иду в кино (одиннадцать) _____ ча-
сов».

მე მივდივარ კინოში თერთმეტ საათზე. «Я иду в кино в одиннадцать часов».

1. შარშან ვკითხულობდი (წიგნი) _____.

2. ახლა კარგად ვლაპარაკობ (ჩეხური) _____.
3. ოთხი (წელი) _____ წინ ვმუშაობდი ოფისში.
4. (რუსთაველი) _____ გამზირზე მდებარეობს (ოპერა) _____.
5. (ვალერი) _____ იცის ქართული ცუდად.
6. (ბაბუაჩემი) _____ დგება ადრე.
7. ჩემს (ქალიშვილი) _____ უნდა ყავა.
8. ბიძაჩემმა იცის (იაპონური) _____.
9. (ცხვარი) _____ ხორცი ღირს ოცი ლარი.
10. კონცერტი არის (შვიდი) _____ საათზე.

Упражнение 6. Запишите числительные прописью:

1. 1760 → _____
2. 200 → _____
3. 205 → _____
4. 1000 → _____
5. 1300 → _____
6. 1502 → _____
7. 2000 → _____
8. 2020 → _____
9. 2035 → _____
10. 760 → _____

11. 539 → _____

12. 289 → _____

13. 909 → _____

14. 999 → _____

15. 189 → _____

16. 137 → _____

17. 355 → _____

18. 576 → _____

19. 901 → _____

20. 1986 → _____

21. 1960 → _____

22. 1927 → _____

23. 1801 → _____

24. 1991 → _____

25. 1918 → _____

Урок X

Професии

Темы урока:

Который час?

Наречия времени

Глагол ყოფნა «быть» в прошедшем и настоящем времени

Повседневный грузинский

===== Новая лексика =====

პროფესორი «профессор»

ფეხბურთელი «футболист»

ფეხბურთი «футбол»

მორაგბე «регбист»

რაგბი «регби»

კალათბურთელი «баскетболист»

კალათბურთი «баскетбол»

თანამშრომელი «сотрудник»

კოლეგა «коллега»

ექიმი «врач»

ექთანი «медсестра»

პოლიციელი «полицейский»

მძღოლი «водитель»

მსახიობი «актер»

მხატვარი «художник»

მომღერალი «певец»

გამყიდველი «продавец»

ასისტენტი «ассистент»

იურისტი «юрист»

დიასახლისი «домохозяйка»

თამაში «играть»
 თამაშობს «он/она/оно играет»
 მართავს «управлять»
 მართავს «он/она/оно управляет»
 მანქანის ტარება «водить машину»
 მანქანას ატარებს «он/она/оно водит машину»
 დახმარება «помогать»
 ეხმარება «он/она/оно помогает»
 ასწავლის «он/она/оно учит/обучает»
 შეხვედრა «встреча»
 გალერეა «галерея»
 მოედანი «поле для игры»
 სკოლა «школа»

Прочтите и переведите текст:

ეს ქალბატონი მასწავლებელია. ის სკოლაში მუშაობს. ის ბატონი სკოლის დირექტორია. ჩვენ კარგი მენეჯერი გვყავს. ისინი იურისტის ასისტენტები არიან. ხვალ ჩვენი მძღოლი აქ იქნება. ჩვენი მძღოლი მანქანას კარგად ატარებს. ექთანი ეხმარება ექიმს. ექიმი კლინიკაში არის. ის გუშინ აქ არ იყო. ეს პროფესორი ორი წლის წინ ამერიკაში იყო. ფეხბურთელი მოედანზეა. ის ფეხბურთს კარგად თამაშობს. ჩემი ძმა მორაგბეა. შენი თანამშრომელი ოფისშია? არა, ჩემი თანამშრომელი ოფისში არ არის, ზეგ იქნება. მომავალ წელს სტუდენტი ვიქნები. კოლეგები შარშან ჰელსინკიში იყვნენ. მომღერალი და მხატვარი ოპერაში მუშაობენ.

✓ **Запомните!**

Настоящее время

ის «он/она/оно»	თამაშობს «играет»	მას «в него/в нее»
ის «он/она/оно»	მართავს «управляет»	მას «им/ею»
ის «он/она/оно»	ატარებს «водит»	მას «его/ее»

Прошедшее время несовершенного вида

ის «он/она/оно»	თამაშობდა «играл/а/о»	მას «в него/в нее»
ის «он/она/оно»	მართავდა «управлял/а/о»	მას «им/ею»
ის «он/она/оно»	ატარებდა «водил/а/о»	მას «его/ее»

ფეხბურთელ-ი თამაშობს ფეხბურთ-ს. «Футболист играет в футбол».

მორაგბე თამაშობს რაგბი-ს. «Регбист играет в регби».

დირექტორ-ი მართავს კომპანია-ს. «Директор управляет компанией».

მძღოლ-ი ატარებს მანქანა-ს. «Водитель водит машину».

ფეხბურთელ-ი თამაშობდა ფეხბურთ-ს. «Футболист играл в футбол».

მორაგბე თამაშობდა რაგბი-ს. «Регбист играл в регби».

დირექტორ-ი მართავდა კომპანია-ს. «Директор управлял компанией».

მძღოლ-ი ატარებდა მანქანა-ს. «Водитель водил машину».

- რად მუშაობ? «Кем ты работаешь?»
- მე ვარ ლექტორი. «Я лектор».
- მე ვმუშაობ ლექტორ-ად უნივერსიტეტში. «Я работаю лектором в университете».

Окончание -ად / -დ указывает на то, кем, в каком качестве или на какой должности вы работаете:

ჟურნალისტ-ად «журналистом»

მასწავლებლ-ად «учителем»

დირექტორ-ად «директором»

მენეჯერ-ად «менеджером»

✓ Запомните!

Если окончание -ად / -დ присоединяется к основе, которая оканчивается на буквосочетания -ალ, -ამ, -ან, -არ, -ელ, -ემ, -ენ, -ერ, -ოლ, -ომ, -ონ или -ორ, то, как правило, из указанных сегментов гласные ა, ე и ო выпадают. Например:

მასწავლებელ-ი «учитель» → მასწავლებლ-ად «учителем»

ექთან-ი «медсестра» → ექთნ-ად «медсестрой»

Однако если мы имеем дело с заимствованием или названием профессии, образованным от недавнего заимствования, то данное правило обычно не действует, и его основа не изменяется:

პროფესორ-ი «профессор» → პროფესორ-ად «профессором»

გამყიდვ-ელ-ი «продавец» → გამყიდველ-ად «продавцом»

ფეხბურთ-ელ-ი «футболист» → ფეხბურთელ-ად «футболистом»

მძღ-ლ-ი «водитель» → მძღლ-ად «водителем»

Если основа слова оканчивается на гласную, то вместо окончания **-ად** оно присоединяет окончание **-დ**:

მორაგბე «регбист» → მორაგბე-დ «регбистом»

სომელი «сомелье» → სომელი-დ «сомелье»

Грамматика

Глагол ყოფნა «быть»

в прошедшем и настоящем времени

В грузинском языке глагол **ყოფნა** «быть» неправильный, или супплетивный, что в принципе не является большой редкостью в языках мира. Это означает, что у него имеется несколько основ, выбор в пользу той или иной из которых определяется временем, в котором этот глагол употребляется. Напомним, что, как вы знаете из материала Урока II, основа, используемая в настоящем времени, — это **არ-** / **აი-**:

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-არ «я есть»	ვ-არ-თ «мы есть»
II лицо	ბ-არ «ты есть»	ბ-არ-თ «вы есть»
III лицо	აი-ს «он/она/оно есть»	აი-ან «они есть»

В прошедшем времени используется другая основа. У нее есть два варианта. Это **ოყვ-** для форм первого и второго лиц и **ოყ-** / **ოყვ-** для форм третьего лица. Кроме того, формы третьего лица также характеризуются другими окончаниями, нежели были в

формах настоящего времени. Это **-მ** в единственном числе и **-ბებ** во множественном. Полная парадигма прошедшего времени выглядит следующим образом:

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-ოყვძო «я был/а»	ვ-ოყვძო-თ «мы были»
II лицо	ოყვძო «ты был/а»	ოყვძო-თ «вы были»
III лицо	ოყ-მ «он/она/оно был/а/о»	ოყვ-ბებ «они были»

Наконец, в будущем времени глагол использует третью основу: **ოქებდო-** / **ოქებდ-**. Отличие личных показателей от парадигмы настоящего времени одно: вместо окончания **-ბ** в форме третьего лица единственного числа используется окончание **-ს**. Ниже представлена полная парадгма будущего времени:

	единственное число	множественное число
I лицо	ვ-ოქებდო «я буду»	ვ-ოქებდო-თ «мы будем»
II лицо	ოქებდო «ты будешь»	ოქებდო-თ «вы будете»
III лицо	ოქებდ-ს «он/она/оно будет»	ოქებდო-სბ «они будут»

Наречия времени

наречия прошедшего времени	наречия настоящего времени	наречия будущего времени
გუშინ «вчера» გუშინწინ «позавчера» გუშინწინისწინ «позапозавчера»	დღეს «сегодня»	ხვალ «завтра» ზეგ «послезав- тра» მაზეგ «послепо- слезавтра»
შარშან «в прошлом году» გასულ წელს «в прошлом году»	წელს «в этом году»	გაისად «в следу- ющем году» მომავალ წელს «в следующем году»
ორი / სამი / ათი წლის წინ «два/ три/десять лет назад»		ორი / სამი / ათი წლის შემდეგ «через два/три/ десять лет»

რომელი საათია? «Который час?»

Ниже приведены основные единицы измерения времени в сутках:

საათი «час»

წუთი «минута»

წამი «секунда»

Учитывая, что из материала Урока VIII вы уже знаете, как отвечать на вопрос «Который час?», когда часовая стрелка четко указывает на цифру от 1 до 12 на циферблате, давайте теперь обратимся к более точному описанию времени.

ნახევარი «половина»

Если, например, уже прошло полчаса после того, как часовая стрелка указала на час дня, мы говорим: «половина второго (исторически: часа)» или просто «полвторого». В грузинском языке вместо слова «второй» в данном случае используется числительное **ორი** «два» в форме родительного падежа: **ორ-ის**, а затем к нему добавляется слово **ნახევარი** «половина». Например:

ორ-ის ნახევარი «полвторого»

სამ-ის ნახევარი «полтретьего»

ოთხ-ის ნახევარი «полчетвертого»

რვ-ის ნახევარი «полвосьмого»

ცხრ-ის ნახევარი «полдевятого»

თერთმეტი-ის ნახევარი «полодиннадцатого»

Указание времени до половины

Если времени прошло меньше часа, а указать точное время нужно, то обычно говорят так:

ორ-ის ხუთ-ი წუთი «1:05/пять минут второго»

სამ-ის ათ-ი წუთი «2:10/десять минут третьего»

შვიდი-ის თხუთმეტი-ი წუთი «6:15/пятнадцать минут/четверть седьмого»

ცხრ-ის ოცდაექვს-ი წუთი «8:26/двадцать шесть минут девятого»

При этом числительное, обозначающее следующий час, как видно из приведенных примеров, снова стоит в родительном падеже, а числительное, обозначающее количество прошедших минут, как и само слово **წუთი** «минута», стоит в именительном падеже.

Указание времени после половины

Когда времени прошло больше часа, то используется принципиально другая конструкция: если числительное, относящееся к минутам, равно как и слово **წუთი** «минута», снова фигурирует в форме именительного падежа, то числительное, обозначающее наступающий час, приводится в форме уже не родительного, а дательного падежа. Кроме того, связывает эти числительные в тех падежах, в которых они в данном контексте употребляются, особый глагол **აკლია** «не хватает».

ორ-ს აკლია ათ-ი წუთი «1:50/без десяти (минут) два»

სამ-ს აკლია თხუთმეტი-ი წუთი «2:45/без пятнадцати (минут)/без четверти три»

ექვს-ს აკლია ოც-ი წუთი «5:40/без двадцати (минут) шесть»

თორმეტი-ს აკლია შვიდი-ი წუთი «11:53/без семи (минут) двенадцать»

პირველ-ს აკლია ხუთ-ი წუთი «12:55/без пяти (минут) час»

Обратите внимание, что аналогом русского слова *четверть (часá)* применительно к указанию времени, а именно словом **მეოთხედი** «четверть», в грузинском языке пользоваться не принято. Данное значение выражается исключительно термином **თხუთმეტი (წუთი)** «пятнадцать (минут)».

✓ **Запомните!**

— **რომელი საათია?** «Который час?»

– პირველი საათია. «Час». = პირველი. «Час». (в обоих случаях дословно: «первый»)

– შვიდის ნახევარია. «Половина седьмого».

– ექვსის ოცდახუთი წუთია. «5:25/двадцать пять минут шестого».

– რვას აკლია თხუთმეტი (წუთი). «7:45/без пятнадцати (минут)/без четверти восемь».

Как и в случае с полными часами, указание на точное время, в которое что-то начинается или заканчивается, нужно использовать послелог **-ზე**. Он присоединяется к последнему слову словосочетания «числительное+час/минута(/секунда)».

– რომელ საათზე შეხვედრა? «В котором часу встреча?»

– პირველ საათზეა. = პირველზე. «В час».

– შვიდის ნახევარზეა. «В половину седьмого».

– ექვსის ოცდახუთ წუთზეა. «В двадцать пять минут шестого».

– რვას რომ აკლია თხუთმეტი წუთი. = რვას რომ აკლია თხუთმეტი. «Без пятнадцати (минут)/без четверти восемь».

Обратите внимание, что в результате присоединения послелога **-ზე** падеж, в котором стоит числительное, изменился: у него отпало окончание **-ი**, которое является показателем именительного падежа:

ორ-ი საათ-ი «два часа́», но ორ საათ-ზე «в два часа́»

ორის ოც-ი წუთ-ი «двадцать минут второго», но ორის ოც წუთ-ზე «в двадцать минут второго»

Кроме того, перед глаголом **აკლია** появилось слово **რომ**:

ოთხს **აკლია** ჩვიდმეტი წუთი «3:43/без семнадцати (минут) четыре», но

ოთხს **რომ** **აკლია** ჩვიდმეტი წუთი «в 3:43/в (= когда будет) без семнадцати (минут) четыре»

Повседневный грузинский

Разберите диалоги

Диалог 1.

— სადამო მშვიდობისა!

— სადამო მშვიდობისა! მე თქვენი ახალი თანამშრომელი ვარ.

— ძალიან სასიამოვნოა, აქ ჩვენი კოლეგები არიან.

— სასიამოვნოა. მე თქვენი მენეჯერი ვიქნები.

Диалог 2.

— გამარჯობათ. რა კარგი სადამოა! გავიცნოთ ერთმანეთი.

— სადამო მშვიდობისა, მე პროფესიით მხატვარი ვარ. გალერეაში ვმუშაობ.

— ძალიან სასიამოვნოა, მე მომღერალი ვარ. ახლა არ ვმუშაობ. სამი წლის წინ ოპერაში ვმუშაობდი.

— ახლა დიასახლისი ხართ?

— კი, ორი შვილი მყავს, გოგო და ბიჭი.

— რა კარგია! გაგეზარდოთ!

Диалог 3.

— გამარჯობა, თქვენ პროფესორი იოსელიანი ბრძანდებით?

— დიახ, გისმენთ.

— მე თქვენი სტუდენტი ვარ. გუშინ ლექციაზე არ ვიყავი. ექიმთან ვიყავი.

- სამწუხაროა. ახლა როგორ ხართ?
- ახლა კარგად, გმადლობთ. ბოდიშს გიხდით.
- არა უშავს. დღეს მოდით ლექციაზე.

Использованные в диалогах слова и выражения

მალიან სასიამოვნოა «очень приятно»

სასიამოვნოა «приятно»

გავიცნოთ ერთმანეთი «познакомимся (друг с другом)»

პროფესიით «по профессии»

რა კარგია «как хорошо»

გაგეზარდოთ! «дай Бог здоровья!»

გისმენთ «я Вас слушаю»

ბოდიშს გიხდით «я приношу Вам свои извинения»

არა უშავს «ничего страшного»

მოდით «давайте»

Упражнения

Упражнение 1. Сопоставьте профессии и рабочие места:

	профессия		рабочее место
1	მსახიობი	a	მოედანი
2	პროფესორი	b	კლინიკა
3	ფეხბურთელი	c	ოფისი
4	ექთანი	d	ქუჩა
5	მძღოლი	e	თეატრი
6	მასწავლებელი	f	პოლიცია
7	მორაგბე	g	სკოლა
8	ექიმი	h	მოედანი

9	პოლიციელი	i	მაღაზია
10	მომღერალი	j	უნივერსიტეტი
11	ასისტენტი	k	კლინიკა
12	გამყიდველი	l	ოპერა

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

Упражнение 2. Добавьте к существительному окончание **-ად / -დ**.

Образец:

პოლიციელ-ი → პოლიციელ-ად

1. ექიმი → _____
2. მენეჯერი → _____
3. ყასაზი → _____
4. გამყიდველი → _____
5. იურისტი → _____
6. მორაგბე → _____
7. ფეხბურთელი → _____
8. ექთანი → _____
9. მომღერალი → _____
10. მხატვარი → _____

Упражнение 3. Переведите предложения в прошедшее и будущее время.

Образец:

ნიკა არის სახლში დღეს.

ნიკა იყო სახლში გუშინ.

ნიკა იქნება სახლში ხვალ.

1. ივანე და ლენა არიან ბიბლიოთეკაში ახლა.

2. ჩვენ ვართ პოლიციაში.

3. თქვენ ხართ მუზეუმში დღეს საღამოს.

4. ისინი არიან გალერეაში.

5. მე ვარ მოედანზე ახლა.

6. ნინა არის წელს პოლონეთში.

7. შენ ხარ წელს სტუდენტი.

8. დიმიტრი არის დღეს თეირანში.

9. მარინე და უნა არიან კლინიკაში.

10. მე არ ვარ დღეს შინ.

Упражнение 4. Запишите время прописью:

11:30	თორმეტის ნახევარი
10:00	
13:00	

2:30	
15:24	
6:45	
7:36	
14:16	
12:05	
17:07	
18:25	

Упражнение 5. Заполните пропуски таким образом, чтобы получился диалог:

- სადამო _____!
- გამარჯობა.
- მე ვარ თქვენი მენეჯერი.
- ძალიან _____!
- _____.
- თქვენ სად მუშაობთ?
- მე კლინიკაში _____.
- რად მუშაობთ?
- _____. ოთხი წლის წინ ექთნად ვმუშაობდი.
- რა კარგია. გუშინ _____ კლინიკაში?
- არა, გუშინ არ ვიყავი კლინიკაში.
- ხვალ _____ სახლში?
- კი, სახლში ვიქნები.
- ძალიან კარგი.
- აბა, კარგად.
- კარგად _____.

Урок XI

Внешность

Темы урока:

Цвета

Отыменные глаголы

Степени сравнения прилагательных

Прошедшее время у глаголов ქონა и ყოლა «иметь»

Новая лексика

სახე «лицо»

თავი «голова»

ტანი «тело»

პირი «рот»

ტუჩები «губы»

თვალი «глаз»

ცხვირი «нос»

ყური «ухо»

თმა «волосы»

ულვაში «усы»

ხელი «рука»

ფეხი «нога»

მუცელი «живот»

ლიპი «пузо»

მაღალი «высокий»

დაბალი «низкий/невысокий»

სქელი «толстый»

თხელი «тонкий»

გრძელი «длинный»

მოკლე «короткий»

მსუქანი «толстый (о человеке)»

გამხდარი «худой»

ახალგაზრდა «молодой»
შუახნის «среднего возраста»
მოხუცი «пожилой»
ქერა «белокурый»
შავგვრემანი «смуглый»
ჭალარა «седой»
მუქი «темный»
ღია «открытый»
კანი «кожа»
თუმცა «хотя/впрочем»
რომელიც «который»

Прочтите и переведите текст:

ეს მართა მეიერია, ოცდაერთი წლის. ის ძალიან ლამაზი ახალგაზრდა ქალია. აქვს გრძელი, ქერა თმა, ცისფერი თვალები, თეთრი სახე, თხელი ცხვირი და სქელი ტუჩები აქვს. მართა მაღალი და გამხდარია.

ის ქალბატონი მარინეა. მარინე შავგვრემანი, შუახნის ქალბატონია, მოკლე, შავი თმა აქვს და ყავისფერი თვალები. მარინეც არ არის მსუქანი, გამხდარია, პატარა პირი და დიდი ცხვირი აქვს.

ეს ბოაშვედეთიდან, რომელიც ახლასტოკჰოლმში ცხოვრობს. ბო მოხუცია, ბოს ჭალარა თმა, თხელი ცხვირი აქვს და მწვანე თვალები, ბო მაღალი კაცია, გამხდარია, თუმცა ღიპი აქვს. მისი მეუღლე კატრინიც მოხუცია, ის უფრო ჭალარაა, ვიდრე ბო. ლამაზი, შავი თვალები აქვს და მუქი კანი. კატრინი დაბალია ქალია.

Цвета

თეთრი «белый»
შავი «черный»
წითელი «красный»

ყვითელი «желтый»
 ლურჯი «синий»
 ცისფერი «голубой»
 მწვანე «зеленый»
 ყავისფერი «коричневый»
 ნაცრისფერი «серый»

В грузинском языке есть обычные названия цветов, не образованные от каких бы то ни было других слов (например, **თეთრი** «белый», **შავი** «черный», **მწვანე** «зеленый» и т.д.). Помимо них, название целого ряда цветов может содержать в себе собственно слово **ფერი** «цвет»:

ყავა «кофе» → ყავის «кофе» + ფერი «цвет» → ყავისფერი «коричневый»

Иными словами, можно взять любое слово, которое ассоциируется с тем или иным цветом, поставить его в форму родительного падежа (см. материал Урока VI) и прибавить к нему слово **ფერი** «цвет»:

ვარდი «роза» → ვარდისფერი «розовый»
 ოა «фиалка» → ოისფერი «лиловый/фиолетовый»
 ოსაშაზი «сирень» → ოსაშაზისფერი «сиреневый»

Отыменные глаголы

От названий цветов, равно как и от практически любых других прилагательных, можно образовывать глаголы двух базовых типов — непереходные и переходные. Непереходные глаголы образуются, как правило, при помощи присоединения сложного суффикса **-დ-ებ** к именной основе. Обратите внимание, что показателем третьего лица единственного числа в таких глаголах является **-ა**.

თეთრ-ი «белый» → თეთრ-დ-ებ-ა «он/она/ оно белеет»

შავ-ი «черный» → შავ-დ-ებ-ა «он/она/ оно чернеет»

იისფერ-ი «лиловый/фиолетовый» → იისფერ-დ-ებ-ა «он/она/ оно становится лиловым/ой/сиреневым/ой»

ლამაზ-ი «красивый» → ლამაზ-დ-ებ-ა «он/она/ оно хорошеет»

Приведем примеры употребления таких глаголов: კომპიუტერის მონიტორი შავდება. «Монитор компьютера **чернеет**».

ჩემი კანი თეთრდება. «Моя кожа **белеет (теряет загар)**».

ჩვენი შვილი ლამაზდება და ლამაზდება. «Наш ребенок (все) **хорошеет и хорошеет**».

Образование переходных глаголов от прилагательных, как правило, требует одновременного употребления префикса -ა и суффикса -ებ. Показателем третьего лица единственного числа выступает -ს. Например:

თეთრ-ი «белый» → ა-თეთრ-ებ-ს «он/она/ оно отбеливает/делает что-либо белым/ой»

შავ-ი «черный» → ა-შავ-ებ-ს «он/она/ оно/делает что-либо черным/ой»

იისფერ-ი «лиловый/фиолетовый» → ა-იისფერ-ებ-ს «он/она/ оно делает что-либо лиловым/ой/фиолетовым/ой»

ლამაზ-ი «красивый» → ა-ლამაზ-ებ-ს «он/она/ оно украшает/делает что-либо красивым/ой/»

Ниже приведены примеры употребления таких глаголов:

ეს კბილის პასტა კბილებს კარგად ათეთრებს. «Эта зубная паста хорошо **отбеливает** зубы».

ის კრემი კანს აშავებს. «Этот крем **делает** кожу **черной**».

დიზაინერი ოთახს ალამაზებს. «Дизайнер **украшает/делает** комнату (более) **красивой**».

Таким образом, сложный суффикс **-დებ** с окончанием **-ა** позволяет образовывать такие глаголы, которые характеризуют изменения, касающиеся подлежащего. Конструкция предложения при этом такая:

Подлежащее в именительном падеже + глагол

Например:

ქალი ლამაზდება. «Женщина **хорошеет/становится** (более) **красивой**».

С другой стороны, использование префикса **ა-** с суффиксом **-ებ** и окончанием **-ს** позволяет образовывать глаголы, действие которых затрагивает дополнение. Конструкция предложения при этом выглядит так:

Подлежащее в именительном падеже + глагол +
дополнение в дательном падеже

Например:

სტილისტი ალამაზებს ქალს. «Стилист **делает** женщину (более) **красивой**».

Степени сравнения прилагательных

Если мы хотим сказать, что тот или иной признак, который описывает прилагательное, проявляется у кого-либо или чего-либо в бóльшей степени,

чем у кого-либо или чего-либо другого, то наиболее подходящим способом является употребление конструкции со словами **უფრო** «более» и **ვიდრე** «чем».

Например:

ეს ეზო **უფრო** მწვანეა, **ვიდრე** ის ეზო. «Этот двор **более** зеленый, **чем** тот двор».

კატრინი **უფრო** მაღალია, **ვიდრე** ლალი. «Катрин выше/**более** высокая, **чем** Лали».

მართა **უფრო** ლამაზია, **ვიდრე** ირინა. «Марта красивее/**более** красивая, **чем** Ирина».

Также, в частности, в разговорной речи распространена еще одна конструкция. В ней используется прилагательное без слова **უფრო** «более», а тот человек или тот предмет, с которым производится сравнение, присоединяет суффикс **-ზე**. Например:

მართა ირინა-ზე ლამაზია. «Марта красивее Ирины».

В данном случае к имени *Ирина* мы прибавляем суффикс **-ზე**, а затем упоминаем качество, используя прилагательное, при помощи которого мы сравниваем двух носителей этого качества. Суффикс **-ზე**, таким образом, прибавляется к слову, которое является стандартом сравнения, на фоне которого оценивается проявление признака, выражаемого прилагательным, у другого объекта.

Приведем дополнительные примеры:

ეს სახლი იმ სახლ-ზე დიდია. «Этот дом выше того дома».

სვეტლანა ირინა-ზე მოხუცია. «Светлана более пожилая, **чем** Ирина».

მარინა ნანა-ზე მაღალია. «Марина выше Нины».

Если сравнить две рассмотренных выше конструкции, то получится, что их значение в общем и целом идентично:

მართა უფრო ლამაზია, ვიდრე ირინა. = მართა ირინაზე ლამაზია.

Что касается превосходной степени, то данное значение выражается при помощи слова **ყველაზე** «чем все»:

ირინა **ყველაზე** მაღალია. «Ирина **самая** высокая (дословно: «**выше всех**»)».

კირილი **ყველაზე** დაბალია. «Кирилл **самый** невысокий (дословно: «**ниже всех**»)».

ლევანს **ყველაზე** გრძელი თმა აქვს. «У Левана **самые** длинные (дословно: «**длиннее, чем у всех**») волосы».

ტიმოთის **ყველაზე** დიდი ფეხები აქვს. «У Тимо-
ти **самые** большие (дословно: «**больше, чем у всех**») ноги».

При этом в грузинском языке существует и другой способ образования превосходной степени прилагательных. В нем задействованы префикс **უ-** и суффикс **-ეს**. К прилагательному также прибавляется окончание **-ი**. Например:

ლამაზ-ი «красивый» → **უ-ლამაზ-ეს-ი** «самый красивый/наикрасивейший»

დიდი «большой» → **უ-დიდ-ეს-ი** «самый большой/наибольший»

Если же у прилагательного с основой, оканчивающейся на согласную букву, в последнем слоге основы мы видим гласную **ა**, **ე** или **ო**, а за нею следует согласная буква — **ნ**, **ლ**, **მ** или **რ**, — то при образовании

формы превосходной степени упомянутые гласные выпадают. Таким образом, если последним слогом является -**ალ**, -**ამ**, -**ან**, -**არ**, -**ელ**, -**ენ**, -**ერ**, то поставленная в нем гласная буква исчезает. Например:

ცისფერ-ი «голубой» → უ-ცისფერ-ეს-ი «самый голубой»

მაგარ-ი «крутой» → უ-მაგარ-ეს-ი «самый крутой»

დაბალ-ი «низкий/невысокий» → უ-დაბალ-ეს-ი «самый низкий/невысокий»

В некоторых случаях пропадает целый слог, например, -**ელ**:

გრძელ-ი «длинный» → უ-გრძ-ეს-ი «самый длинный»

სქელ-ი «полный» → უ-სქ-ეს-ი «самый полный»

Исключением из данного правила является несколько прилагательных, сравнительная и превосходная степени которых образуются от другой основы. Например:

Сравнительная степень:

კარგ-ი «хороший» → უ-კეთ-ეს-ი «лучший»

ცუდ-ი «плохой» → უ-არ-ეს-ი «худший»

Превосходная степень:

კარგ-ი «хороший» → სა-უ-კეთ-ეს-ო «самый лучший»

А вот у прилагательного ცუდი «плохой» превосходная степень образуется при помощи уже упомянутого слова ყველაზე «чем все»:

ცუდ-ი «плохой» → ყველაზე ცუდ-ი «самый худший»

Также следует упомянуть так называемую умерительную степень, формы которой образуются при

помощи присоединения к основе прилагательного префикса **მო-** и суффикса **-ო**:

დიდი-ო «большой» → მო-დიდი-ო «великоватый»

თეთრი-ო «белый» → მო-თეთრი-ო «беловатый»

Если в исходном прилагательном имеется суффикс **-ელ**, то при образовании форм умерительной степени, как и в случае с образованием форм сравнительной степени, этот суффикс выпадает:

გრძელ-ო «длинный» → მო-გრძ-ო «длинноватый»

Если же прилагательное оканчивается, например, на **-ალ**, то в формах умерительной степени гласная **ა** выпадает:

დაბალ-ო «низкий/невысокий» → მო-დაბლ-ო «низковатый»

У прилагательных, обозначающих цвета и имеющих суффикс **-ელ**, последний при образовании форм умерительной степени замещается суффиксом **-ალ**:

წითელ-ო «красный» → მო-წით-ალ-ო «красноватый»

ყვითელ-ო «желтый» → მო-ყვით-ალ-ო «желтоватый»

Значение умерительной степени также можно выразить при помощи присоединения к прилагательному наречия **ოდნავ** «чуть/едва/слегка»:

მოთეთრი «беловатый» ≈ **ოდნავ** თეთრი «слегка белый»

მოყვითალო «желтоватый» ≈ **ოდნავ** ყვითელი «слегка желтый»

Таким образом, система степеней сравнения прилагательных в грузинском может быть представлена следующим образом:

умерительная степень	положительная степень	сравнительная степень	превосходная степень
მოდიდო «великоватый» ოდნავ დიდი «слегка большой»	დიდი «большой»	უფრო დიდი «больший»	უდიდესი «самый большой» ყველაზე დიდი «больше всех»
მოშავო «черноватый» ოდნავ შავი «слегка черный»	შავი «черный»	უფრო შავი «чернее/более черных»	უშავესი «самый черный» ყველაზე შავი «чернее всех»
მოდაბლო «низковатый» ოდნავ დაბალი «слегка низкий/невысокий»	დაბალი «низкий/невысокий»	უფრო დაბალი «ниже/более низкий/невысокий»	უდაბლესი «самый низкий/невысокий» ყველაზე დაბალი «ниже всех»
მოგრძო «длинноватый» ოდნავ გრძელი «слегка длинный»	გრძელი «длинный»	უფრო გრძელი «длиннее/более длинный»	უგრძესი «самый длинный» ყველაზე გრძელი «длиннее всех»

	კარგი «хороший»	უკეთესი «лучший»	საუკეთესო «самый лучший»
	ცუდი «плохой»	უარესი «худший»	ყველაზე ცუდი «хуже всех»

✓ Это интересно!

Слово **თეთრი**, уже знакомое вам как прилагательное со значением «белый», также является названием грузинской монеты, чей номинал составляет одну сотую лари. Эту монету начали чеканить в 1995 году. Название **თეთრი** — как обозначение денег — вошло в употребление еще в XIII веке, поскольку в то время монеты, как правило, были из серебра. Таким образом, словом **თეთრი** именовались монеты цвета серебра.

Прошедшее время у глаголов ქონა и ყოლა «иметь»

Формы прошедшего времени у глагола **ქონა** «иметь (о неодушевленном)» образуются особым способом — не только при помощи уже частично знакомых вам суффиксов, но и от другой основы.

Глагол **ქონა** «иметь (о неодушевленном)» в прошедшем несовершенном:

утвердительная конструкция	отрицательная конструкция	вопросительная конструкция
მე მ-ქონ-დ-ა ის (სახლ-ი) «у меня было то (дом)»	მე არ მ-ქონ-დ-ა ის (სახლ-ი) «у меня не было того (дома)»	მ-ქონ-დ-ა მე ის (სახლ-ი)? «было ли у меня то (дом)?»

утвердительная конструкция	отрицательная конструкция	вопросительная конструкция
შენ გ-ქონ-დ-ა ის (სახლ-ი) «у тебя было то (дом)»	შენ არ გ-ქონ- დ-ა ის (სახლ-ი) «у тебя не было того (дома)»	გ-ქონ-დ-ა შენ ის (სახლ-ი)? «было ли у тебя то (дом)?»
მას ჰ-ქონ-დ-ა ის (სახლ-ი) «у него/у нее было то (дом)»	მას არ ჰ-ქონ- დ-ა ის (სახლ-ი) «у него/у нее не было того (дома)»	ჰ-ქონ-დ-ა მას ის (სახლ-ი)? «было ли у него/у нее то (дом)?»
ჩვენ გვ- ქონ-დ-ა ის (სახლ-ი) «у нас было то (дом)»	ჩვენ არ გვ-ქონ- დ-ა ის (სახლ-ი) «у нас не было того (дома)»	გვ-ქონ-დ-ა ჩვენ ის (სახლ-ი)? «было ли у нас то (дом)?»
თქვენ გ-ქონ- დ-ა-თ ის (სახლ-ი) «у вас было то (дом)»	თქვენ არ გ-ქონ-დ-ა-თ ის (სახლ-ი) «у вас не было того (дома)»	გ-ქონ-დ- ა-თ თქვენ ის (სახლ-ი)? «было ли у вас то (дом)?»
მათ ჰ-ქონ- დ-ა-თ ის (სახლ-ი) «у них было то (дом)»	მათ არ ჰ-ქონ- დ-ა-თ ის (სახლ-ი) «у них не было того (дома)»	ჰ-ქონ-დ- ა-თ მათ ის (სახლ-ი)? «было ли у них то (дом)?»

А вот у глагола **ყოლა** «иметь (об одушевленном)» формы прошедшего времени образуются от той же основы, а именно **ყავ-**, — что и формы настоящего времени.

Глагол **ყოფილა** в прошедшем несовершенном:

მე მ-ყავ-დ-ა ის (ძაღლ-ი) «у меня было то (собака)»	მე არ მ-ყავ-დ-ა ის (ძაღლ-ი) «у меня не было того (собаки)»	მ-ყავ-დ-ა მე ის (ძაღლ-ი)? «было ли у меня то (собака)?»
შენ გ-ყავ-დ-ა ის (ძაღლ-ი) «у тебя было то (собака)»	შენ არ გ-ყავ- დ-ა ის (ძაღლ-ი) «у тебя не было того (собаки)»	გ-ყავ-დ-ა შენ ის (ძაღლ-ი)? «было ли у тебя то (собака)?»
მას ჰ-ყავ-დ-ა ის (ძაღლ-ი) «у него/у нее было то (собака)»	მას არ ჰ-ყავ- დ-ა ის (ძაღლ-ი) «у него/у нее не было того (со- баки)»	ჰ-ყავ-დ-ა მას ის (ძაღლ-ი)? «было ли у не- го/у нее то (со- бака)?»
ჩვენ გვ-ყავ-დ-ა ის (ძაღლ-ი) «у нас было то (собака)»	ჩვენ არ გვ- ყავ-დ-ა ის (ძაღლ-ი) «у нас не было того (собаки)»	გვ-ყავ-დ-ა ჩვენ ის (ძაღლ-ი)? «было ли у нас то (собака)?»
თქვენ გ-ყავ-დ- ა-თ ის (ძაღლ-ი) «у вас было то (собака)»	თქვენ არ გ-ყავ-დ-ა-თ ის (ძაღლ-ი) «у вас не было того (собаки)»	გ-ყავ-დ-ა-თ თქვენ ის (ძაღლ-ი)? «было ли у вас то (собака)?»
მათ ჰ-ყავ-დ- ა-თ ის (ძაღლ-ი) «у них было то (собака)»	მათ არ ჰ-ყავ- დ-ა-თ ის (ძაღლ-ი) «у них не было того (собаки)»	ჰ-ყავ-დ- ა-თ მათ ის (ძაღლ-ი)? «было ли у них то (собака)?»

Упражнения

Упражнение 1. Распределите слова по группам:

თვალი, ფეხი, კბილი, ხელი, მუცელი, ყური, პირი, ტუჩი, თმა, თითი.

თავი «ГОЛОВА»	ტანი «ТЕЛО»

Упражнение 2. Образуйте глаголы от прилагательных при помощи сложного суффикса **-დ-ებ-ა**.

Образец:

თეთრი «белый» → თეთრდება «он/она/оно белеет»

- შავი → _____
- ყავისფერი → _____
- დიდი → _____
- ლამაზი → _____
- მწვანე → _____
- მოხუცი → _____
- მახინჯი → _____
- წითელი → _____
- გრძელი → _____
- მოკლე → _____

Упражнение 3. Переформулируйте предложения так, чтобы их значение не изменилось.

Образец:

ეს სახლი უფრო დიდია, ვიდრე ის სახლი. «Этот дом больше, чем тот дом».

ეს სახლი იმ სახლზე დიდია. «Этот дом больше того дома».

ეს ხე იმ ხეზე მაღალია. «Это дерево выше того дерева».

ეს ხე უფრო მაღალია, ვიდრე ის ხე. «Это дерево выше, чем то дерево».

1. ეს თმა უფრო თეთრია, ვიდრე ის.
_____.
2. ოპერა უფრო ლამაზია, ვიდრე პარლამენტი.
_____.
3. ფეხბურთელი უფრო დაბალია, ვიდრე კალათბურთელი.
_____.
4. მენეჯერი უფრო შავგვრემანია, ვიდრე თანამშრომელი. _____.
5. ვაშლი უფრო წითელია, ვიდრე მსხალი.
_____.
6. ბანანი ატამზე ყვითელია.
_____.
7. მანანა ვიქტორზე გამხდარია.
_____.
8. ქეთანი ექიმზე მაღალია.
_____.
9. ეს წიგნი ჟურნალზე კარგია.
_____.
10. მომღერალი მხატვარზე ახალგაზრდაა.
_____.

Упражнение 4. Переведите прилагательные в предложениях в сравнительную и превосходную степени.

Образец:

ნინას თმა გრძელია. «Волосы Нины длинные».

ნინას თმა უფრო გრძელია. «Волосы Нины длиннее».

ნინას თმა უგრძესია. «Волосы Нины самые длинные».

1. ეს ოპერა კარგია.

_____.

_____.

2. იაპონელი ტურისტი გამხდარია.

_____.

_____.

3. ფილმი ძალიან ცუდია.

_____.

_____.

4. ჩვენი ექიმი დაბალია.

_____.

_____.

5. ბებიაჩემი ქერაა.

_____.

_____.

6. დეიდაჩემი ლამაზია.

_____.

_____.

7. ჩეხი ფეხბურთელი მაღალია.

_____.

_____.

8. პარლამენტის შენობა ძველია.

_____.

_____.

9. მათი სტადიონი დიდია.

_____.

_____.

10. ჩვენი სახლი პატარაა.

_____.

_____.

Упражнение 5. Дополните таблицу:

умерительная степень	положитель- ная степень	сравнитель- ная степень	превосход- ная степень
მოდიდო / ოდნავ დიდი	დიდი	უფრო დიდი	უდიდესი / ყველაზე დიდი
მონაცრისფრო	ნაცრისფერი		
	შავი		
		უფრო წითელი	
მოგრძო			
		უკეთესი	
	თეთრი		
			ყველაზე ცუდი

Упражнение 6. Переведите предложения в прошедшее время.

Образец:

მე მყავს ლამაზი მეგობარი. «У меня есть краси-
вый друг».

მე მყავდა ლამაზი მეგობარი. «У меня был краси-
вый друг».

1. ბებიას აქვს გრძელი თმა.

_____.

2. მხატვრებს აქვთ გრძელი თითები.

3. ექიმს აქვს თეთრი კბილები.

4. ჩვენ გვყავს მოხუცი პაპა.

5. თქვენ გყავთ წითელი მანქანა.

6. გაქვს შენ ლექციები?

7. გყავს ბებია და პაპა?

8. ვალერიის აქვს დიდი მუცელი.

9. ალექსანდრეს აქვს ქერა თმა.

10. ჩვენ გვაქვს კონცერტი სადამოს.

Урок XII

Времена года

Темы урока:

Глаголы чувства и восприятия

Наречия частотности

Отмечание времени и даты

Склонение словосочетаний

Повседневный грузинский

Выбор

Новая лексика

სიყვარული «любить»

უყვარს «он/она/оно любит»

მოწონება «нравиться»

მოსწონს «ему/ей нравится»

სიძულვილი «ненавидеть»

სძულს «он/она/оно ненавидит»

სურვილი «желать»

სურს «он/она/оно желает»

ნდობა «хотеть»

უნდა «он/она/оно хочет»

ბაზარი «базар/рынок (постоянный)»

ბაზრობა «базар/рынок (временный)»

კენკრა «ягода»

ვაშლი «яблоко»

მსხალი «груша»

ყურძენი «виноград»

კომში «айва»

გაზაფხული «весна»

ზაფხული «лето»

შემოდგომა «осень»

ზამთარი «зима»
როველი «сбор винограда»
სოფელი «деревня»
ქალაქი «город»
ფერადი «цветной»
ხანდახან «иногда»
ამიტომაც «поэтому»
რადგანაც «поскольку»
ამინდი «погода»
ხშირად «часто»
აღვნიშნავთ «мы отмечаем»
იყიდება «он/она/оно продается»
ყველაფერი «все»
დასვენება «отдыхать»
იმართება (ღონისძიება) «про(ис)ходит (меропри-
ятие)»
მღერის «он/она/оно поет»
მოცეკვავე «танцор»
ცეკვავს «он/она/оно танцует»
ვერთობი «я развлекаюсь»
აყვავებული «цветущий»
ზღვა «море»
მთა «гора»
ცივა «холодно»
ცხელა «жарко»
ყოველთვის «всегда»
კურორტი «курорт»

Прочтите и переведите текст:

ძალიან მიყვარს შემოდგომაზე თბილისი. ის ძალიან ლამაზი და ფერადია. თუმცა ხანდახან წვიმს, ამიტომაც ხშირად ცუდი ამინდია. ოქტომბერში თბილისობას აღვნიშნავთ. თბილისობას ქალაქში დიდი ზაზრობა არის. იყიდება ყველაფერი: ხილი,

ბოსტნეული, კენკრა, ხორცი. კახეთიდან მოდის ყურძენი, რადგანაც შემოდგომაზე კახეთში რთველია.

ხალხი გარეთ გადის და ქუჩებში სეირნობს. იმართება კონცერტები. მომღერლები მღერიან. მოცეკვავეები ცეკვავენ.

ზამთარში მიყვარს გუდაურში დასვენება. გუდაურში თოვლია და კარგად ვერთობი.

გაზაფხულზე აყვავებული ხეები ძალიან ლამაზია, თუმცა მძულს წვიმები. გაზაფხულზე სულ წვიმს.

ზაფხულში კი ცხელა. ზაფხულში კარგია ზღვაზე დასვენება ან მთაში ასვლა. მომწონს ჩვენი კურორტები, ამიტომაც ყოველთვის ვისვენებ ზღვაზე.

✓ Запомните!

Уже известные вам послелогои **-ზე** «на» и **-ში** «в» по-разному используются при обозначении времен года. Поэтому мы говорим:

გაზაფხულ-**ზე** «весной» и შემოდგომა-**ზე** «осенью»,

ხო ზამთარ-**ში** «зимой» и ზაფხულ-**ში** «летом»

Послелог **-ზე** используется для обозначения мероприятий:

თბილისობა-**ზე** «**на** Тбилисоби/**на** Тбилисобе»

დაბადების დღე-**ზე** «**на** день/**на** дне рождения»

კონცერტი-**ზე** «**на** концерт/**на** концерте»

С другой стороны, для указания на месяц используется послелог **-ში**:

იანვარი «январь» → იანვარ-**ში** «**в** январе»

თებერვალი «февраль» → თებერვალ-ში «в феврале»

მარტი «март» → მარტ-ში «в марте»

აპრილი «апрель» → აპრილ-ში «в апреле»

მაისი «май» → მაის-ში «в мае»

ივნისი «июнь» → ივნის-ში «в июне»

ივლისი «июль» → ივლის-ში «в июле»

აგვისტო «август» → აგვისტო-ში «в августе»

სექტემბერი «сентябрь» → სექტემბერ-ში «в сентябре»

ოქტომბერი «октябрь» → ოქტომბერ-ში «в октябре»

ნოემბერი «ноябрь» → ნოემბერ-ში «в ноябре»

დეკემბერი «декабрь» → დეკემბერ-ში «в декабре»

Здесь также нужно отметить, что, если мы называем точную дату, когда то или иное событие происходило, происходит или будет происходить, мы в первую очередь указываем число и лишь затем — месяц. При этом название месяца стоит в форме датального падежа (окончание **-ს**):

2 მაისი (ორი მაისი) «2 (второе) мая» → 2 მაის-ს (ორ მაის-ს) «2 (второго) мая»

თბილისობა არის 5 (ხუთ) ოქტომბერ-ს. «Тбилисoba — 5 (пятого) октября».

პარიზში მივრფინავ 7 (შვიდ) აპრილ-ს. «Я лечу в Париж 7 (седьмого) апреля».

✓ **Запомните!**

1 მაისი = პირველი მაისი «первое мая»

1 მაისს = პირველ მაისს «первого мая»

Наречия, обозначающие частотность:

არასდროს «никогда»/ არასოდეს «никогда»/ ни разу»	იშვიათად «редко»	ხანდახან «время от вре- мени»/ ზოგჯერ «иногда»	ხშირად «часто»	სულ «по- стоянно»/ все время» / ყოველთვის «всегда»
--	---------------------	---	-------------------	--

Примеры:

საჰარაში არასოდეს წვიმს. «В Сахаре **никогда** не идет дождь».

ზამთარში სოფელში იშვიათად მივდივარ. «Зи-
мой я **редко** езжу в деревню».

ხანდახან ცივა, ხანდახან ცხელა. «Иногда/то хо-
лодно, иногда/то тепло».

ხშირად პარკში ვსეირნობთ. «Мы **часто** гуляем по
парку».

ისინი სულ ქუჩაში არიან. «Они **постоянно** на ули-
це».

Грамматика

При определенных глаголах, которые выражают эмоции и настроение, мы видим конструкцию сле-
дующего типа: подлежащее стоит в форме дательно-
го падежа, а дополнение — в форме именительного.

მე მ-ი- ყვარ-ს ის «я люблю его/ее»	ჩვენ გვ-ი- ყვარ-ს ის «мы любим его/ее»	მე მ-ი-ნდ-ა ის «я хочу его/ ее»	ჩვენ გვ-ი- ნდ-ა ის «мы хотим его/ее»
---	---	--	---

შენ გ-ი-ყვარ-ს ის «ТЫ лю-бишь его/ее»	თქვენ გ-ი-ყვარ-თ ის «ВЫ любите его/ее»	შენ გ-ი-ნდ-ა ის «ТЫ хочешь его/ее»	თქვენ გ-ი-ნდ-ა-თ ის «ВЫ хотите его/ее»
მას უ-ყვარ-ს ის «ОН/ОНА/ОНО любит его/ее»	მათ უ-ყვარ-თ ის «ОНИ любят его/ее»	მას უ-ნდ-ა ის «ОН/ОНА/ОНО любит его/ее»	მათ უ-ნდ-ა-თ ის «ОНИ ХОТЯТ его/ее»

Таким же образом ведут себя следующие глаголы: **მოწონება** «нравиться», **სიძულვილი** «ненавидеть» и **სურვილი** «желать».

მე მო-მ-წონს-ს ის «МНЕ нра-вится он/она/оно»	ჩვენ მო-გვ-წონს-ს ის «НАМ нра-вится он/она/оно»	მე მ-ძულ-ს ის «Я ненави-жу его/ее»	ჩვენ გვ-ძულ-ს ის «МЫ нена-видим его/ее»
შენ მო-გ-წონს-ს ის «ТЕБЕ нра-вится он/она/оно»	თქვენ მო-გ-წონ-თ ის «ВАМ нра-вится он/она/оно»	შენ გ-ძულ-ს ის «ТЫ нена-видишь его/ее»	თქვენ გ-ძულ-თ ის «ВЫ нена-видите его/ее»
მას მო-ს-წონს-ს ის «ЕМУ/ЕЙ нра-вится он/она/оно»	მათ მო-ს-წონ-თ ის «ИМ нра-вится он/она/оно»	მას ს-ძულ-ს ის «ОН/ОНА/ОНО нена-видят его/ее»	მათ ს-ძულ-თ ის «ОНИ нена-видят его/ее»

Обратите внимание, что глагол **მოწონება** «нравиться» не употребляется без приставки (в данном случае — **მო-**). Таким образом, личные префиксы присоединяются к глаголу уже после приставки. Далее: в формах третьего лица личным показателем является префикс **ს-**, которого нет в формах третьего лица глаголов, начинающихся на гласную (здесь: **უყვარს** «он/она/оно любит», **უნდა** «он/она/оно хочет»).

Примечание

Префиксальный показатель третьего лица **ს-** встречается в тех случаях, когда основа глагола начинается на следующие буквы: **დ, თ, ტ, ძ, ც, წ, ჯ, ჩ** и **ჭ**.

Прочтите предложения:

მე მიყვარს გაზაფხული.
მას უნდა მთაში წასვლა.
შენ გინდა ახალი მანქანა?
ჩვენ არ გვსურს კონცერტი.
მათ მოსწონთ ბათუმი.
მე არ მინდა ხილი და ბოსტნეული.
თქვენ გსურთ ეს ბილეთი?

- რა გიყვარს?
- მიყვარს სეირნობა.
- ცეკვა გიყვარს?
- არა, ცეკვა არ მიყვარს.
- ვინ გიყვარს?
- მიყვარს ჩემი მშობლები.
- (ახლა) რა გსურს?
- მინდა ყურძენი.
- ზღვაზე დასვენება არ გინდა?
- კი, ძალიან მინდა.

Союз თუ «или»

— ყავა გიბნდა თუ ჩაი? «Ты хочешь кофе **или** чая?»
 — ყავა. «Кофе».

Когда мы задаем уточняющий вопрос о том, что именно кто-либо любит, хочет или предпочитает, то при предложении выбора мы используем союз **თუ** «или». Например:

რძე თუ მაწონი? «Молоко **или** мацони?»
 შაქარი თუ მარილი? «Сахар **или** соль?»
 ყურძენი თუ ატამი? «Виноград **или** персик(и)?»
 ლონდონი თუ დუბლინი? «Лондон **или** Дублин?»

Характерной чертой для грузинского языка служит конструкция уточняющего вопросительного предложения, в которой сначала идет дополнение (первый вариант на выбор), затем глагол, затем союз **თუ** «или», и только потом — еще одно дополнение (второй вариант на выбор). Ниже представлена упорядоченная схема вопросительного предложения этого типа:

1	2	3	4
ყავა «кофе»	გსურს «ты желаешь»	თუ «или»	წყალი? «воду?»
ცეცვა «танцевать»	გიყვარს «ты любишь»	თუ «или»	ცურვა? «плавать»

Частицы -ჟე «же/все» и -ც «и/тоже»

Практически к любому слову в грузинском можно присоединить частицу **-ჟე** «же/все», и, когда дело касается ответа на уточняющий вопрос, эта частица

подчеркивает, что все предложенные в вопросе варианты подходят. Например:

– ცეკვა გოყვარს თუ ცურვა? «Ты любишь танцевать или плавать?»

– ორი-ვე. «И то, и другое». (дословно: «два-**все**/оба»)

Приблизительно так же можно использовать частицу **-ც** «и/тоже», переформулировав ответ. При этом данная частица присоединяется к каждому из вариантов ответа:

– ცეკვა-ც მიყვარს და ცურვა-ც. «**И** танцевать люблю, **и** плавать».

– ცეკვა-ც და ცურვა-ც. «**И** танцевать, **и** плавать».

Отметим, что частицу **-ვე** «же/все» можно присоединить к любому числительному:

ორი-ვე «оба/вдвоем»

სამი-ვე «втроем»

ოთხი-ვე «вчетвером»

ათი-ვე «вдесятером»

თორმეტი-ვე «вдвенадцатиром»

ასი-ვე «все сто»

Склонение словосочетаний типа <прилагательное + существительное>

именитель- ный падеж	ლამაზ-ი ქალაქ-ი «красивый город»	ღია კარ-ი «открытая дверь»
повество- вательный падеж	ლამაზ-მა ქალაქ-მა «красивый город»	ღია კარ-მა «открытая дверь»
дательный падеж	ლამაზ ქალაქ-ს «красивому городу»	ღია კარ-ს «открытой двери»

родитель- ный падеж	ლამზ-ი ქალაქ-ის «красивого города»	ღია კარ-ის «открытой двери»
творитель- ный падеж	ლამზ-ი ქალაქ-ით «красивым горо- дом»	ღია კარ-ით «открытой две- рю»
обстоя- тельствен- ный падеж	ლამზ ქალაქ-ად «красивым горо- дом/как красивый город»	ღია კარ-ად «открытой две- рю/как открытая дверь»
звательный падеж	ლამზ-ო ქალაქ-ო! «красивый город!»	ღია კარ-ო! «открытая дверь!»

Как видно из таблицы, если основа прилагательного оканчивается на гласную, то в словосочетании типа <прилагательное + существительное> падежные окончания к нему не присоединяются. С другой стороны, если прилагательное имеет основу, то в таком словосочетании к нему прибавляются полные окончания именительного, повествовательного и звательного падежей; в родительном и творительном падежах мы видим усеченное окончание **-ო**, а в дательном и обстоятельственном прилагательное предстает в форме чистой основы.

Обратите внимание, что во множественном числе, — которое морфологически выражается в существительном, — прилагательное в словосочетании остается в форме единственного числа.

именитель- ный падеж	ლამზ-ი ქალაქ- ებ-ი «красивые города»	ღია კარ-ებ-ი «открытые двери»
повество- вательный падеж	ლამზ-მა ქალაქ- ებ-მა «красивые города»	ღია კარ-ებ-მა «открытые двери»

дательный падеж	ლამაზ ქალაქ-ებს «красивым городам»	ღია კარ-ებს «открытым дверям»
родительный падеж	ლამაზ-ი ქალაქ-ების «красивых городов»	ღია კარ-ების «открытых дверей»
творительный падеж	ლამაზ-ი ქალაქ-ებით «красивыми городами»	ღია კარ-ებით «открытыми дверями»
обстоятельственный падеж	ლამაზ ქალაქ-ებ-ად «красивыми городами/как красивые города»	ღია კარ-ებ-ად «открытыми дверями/как открытые двери»
звательный падеж	ლამაზ-ო ქალაქ-ებ-ო! «красивые города!»	ღია კარ-ებ-ო! «открытые двери!»

Упражнения

Упражнение 1. Поставьте глаголы в надлежащую форму.

Образец:

ბინის _____ ლევანი (სიყვარული) «Нинი _____ Левана». (любить)

ბინის უყვარს ლევანი. «Нинი любит Левана».

1. მე _____ ზაფხულში ზღვა.
(სიყვარული)

2. ბებიას _____ ახალი ტელეფონი
(ნდომა)

3. ჩვენ _____ მთაში წასვლა. (ნდომა)
4. გიორგის _____ ქერა გოგოები.
(მოწონება)
5. ჩვენ _____ ჩვენი ახალი დირექტორი.
(მოწონება)
6. ვარლამს _____ მარინა. (სიყვარული)
7. მათ _____ ორი ყუთი ყავა. (ნდომა)
8. მე არ _____ ცეკვა. (სიყვარული)
9. მე _____ ეს ახალი ფილმი. (მოწონება)
10. თქვენ _____ ზამთარში მთა?
(სიყვარული)

Упражнение 2. Согласуйте прилагательное с существительным в словосочетании (обратите внимание, что в некоторых случаях вносить изменения в уже имеющуюся форму не требуется).

Образец:

ლამაზი მარიამმა

ლამაზმა მარიამმა

1. დიდი _____ ქალაქის
2. წითელი _____ თმით
3. მაღალი _____ ქმარმა
4. მშვენიერი _____ ექიმს
5. ოთხი _____ აპრილს
6. ყვითელი _____ ჟურნალად
7. თორმეტი _____ ნოემბერს
8. გრძელი _____ ფეხებმა
9. ყავისფერი _____ ბანანით
10. პატარა _____ ბაზრობას.

Упражнение 3. Исправьте порядок слов в предложениях.

Образец:

ყავა გიყვარს ჩაი თუ?

ყავა გიყვარს თუ ჩაი? «Ты любишь кофе или чай?»

1. გნებავთ რძე კაკაო თუ?

2. კილო მინდა ერთი შაქარი.

3. დღე ზაფხულში დაბადების მაქვს.

4. მივდივარ გაზაფხულზე არ თბილისში.

5. თუ სეირნობს მარი სახლშია?

6. ლამაზია ქუთაისი უფრო ვიდრე შემოდგომაზე
გაზაფხულზე.

7. გაზაფხულიც შემოდგომაც თბილისში მომწონს
და.

8. ყურძენიც კენკრაც შემოდგომაზე და მოდის.

9. რძეც ორივე ყავაც მინდა: და.

10. სამ მივფრინავ მაისს თურქეთში.

Упражнение 4. Запишите даты прописью.

Образец:

13.04.1986 → ცამეტი აპრილი, ათას ცხრაას
ოთხმოცდაექვსი წელი.

24.08.2003 →

25.02.1958 → _____

17.11.2008 → _____

08.08.2008 → _____

15.07.1876 → _____

01.01.2001 → _____

31.12.1895 → _____

01.01.1984 → _____

Упражнение 5. Прочтите текст и ответьте на вопросы:

ძალიან მიყვარს შემოდგომაზე თბილისი. ის ძალიან ლამაზი და ფერადია. თუმცა ხანდახან წვიმს, ამიტომაც ხშირად ცუდი ამინდია. ოქტომბერში თბილისობას აღვნიშნავთ. თბილისობას ქალაქში დიდი ბაზრობა არის. იყიდება ყველაფერი: ხილი, ბოსტნეული, კენკრა, ხორცი. კახეთიდან მოდის ყურძენი, რადგანაც შემოდგომაზე კახეთში რთველია.

ხალხი გარეთ გადის და ქუჩებში სეირნობს. იმართება კონცერტები. მომღერლები მღერიან. მოცეკვავეები ცეკვავენ.

1. როგორია შემოდგომაზე თბილისი?

2. როგორი ამინდია ხშირად?

3. როდის აღვნიშნავთ თბილისობას?

4. სად არის დიდი ბაზრობა?

5. რა იყიდება ბაზრობაზე?

6. როდის არის რთველი კახეთში?

7. სად არის ხალხი?

8. ვინ მღერიან?

9. ვინ ცეკვავენ?

10. გიყვარს შემოდგომაზე თბილისი?

Упражнение 6. Переведите предложения:

1. მე მძულს გარეთ სეირნობა.

2. მინდა სამი კილო კენკრა.

3. ზაფხულში არასოდეს ვისვენებ ზღვაზე.

4. გიყვარს დიდი ბაზრობები?

5. ხანდახან წვიმს, ხანდახან კი კარგი ამინდია.

6. მთაში ყოველთვის თოვლია.

7. მე ორივე მომწონს: ყავაც და ჩაიც.

8. ჩემი დაბადების დღე არის ათ აპრილს.

9. სუპერმარკეტში არ იყიდება ყურძენი.

10. საქართველოს კურორტები ყოველთვის ლამაზია.

Урок XIII

Погода и природа

Темы урока:

Дни недели

Будущее время

Выражение значений обладания и его отсутствия

Новая лексика

წვიმა «дождь»

თოვს «идет снег»

ქარი «ветер»

ქროლა «дует»

ქრის «дует»

ქარიანი «ветренный»

წვიმიანი «дождливый»

ღრუბელი «облако»

ღრუბლიანი «облачный»

მზე «солнце»

მზიანი «солнечный»

მთვარე «луна»

სეტყვა «град»

ვალი «долг»

ვალიანი «в долгах/имеющий долги»

უხალეკო «без осадков» (прилагательное)

ხალეკი «осадок/осадки»

ხალეკიანი «с осадками» (прилагательное)

ძირითადად «в основном»

მოსალოდნელია «(это) ожидаемо»

მოვითხან «я принесу/несу (сюда)»

მოაქვს «он/она/оно приносит/несет (сюда)»

სითბო «тепло»

ყინვა «мороз»

მშრალი «сухой»

ჰავა «климат»

ნესტი «влага/сырость»

ნესტიანი «влажный/сырой»

კვირის დღეები «дни недели»

ორშაბათი «понедельник»

სამშაბათი «вторник»

ოთხშაბათი «среда»

ხუთშაბათი «четверг»

პარასკევი «пятница»

შაბათი «суббота»

კვირა «воскресенье»

შაბათ-კვირა «выходные» (дословно: «суббота-воскресенье»)

Если нам нужно сказать, например, в какой день недели что-либо произошло, происходит или произойдет, то к основе слова, обозначающего день недели, мы прибавляем букву **-ს**:

ორშაბათ-**ს** «**в** понедельник»

სამშაბათ-**ს** «**во** вторник»

ოთხშაბათ-**ს** «**в** среду»

ხუთშაბათ-**ს** «**в** четверг»

პარასკევი-**ს** «**в** пятницу»

შაბათ-**ს** «**в** субботу»

კვირა-**ს** «**в** воскресенье»

შაბათ-კვირა-**ს** «**на** выходных» (дословно: «**в** субботу-воскресенье»)

При этом само слово **კვირა** используется и как название дня недели — *воскресенье*, — так и как название самой *недели*:

კვირას თბილისში მივფრინავ. «В **воскресенье** я лечу в Тбилиси».

ამ **კვირაში** თბილისში მივფრინავ. «На этой **неделе** я лечу в Тбилиси».

Прочтите текст:

პიკნიკი ბუნებაში

დღეს კარგი ამინდია. მზე ანათებს და არ წვიმს. თბილა. ტემპერატურა 25 გრადუსია. გაზაფხულზე აქ ყოველთვის კარგი ამინდია და სასიამოვნოა სეირნობა და ბუნებაში ყოფნა. დღესაც მე და ჩემი მეგობრები ტყეში მივდივართ პიკნიკზე.

პიკნიკზე წავალთ ველოსიპედებით, მერე ტყეში ფეხით ვივლით. იქ ცეცხლს ავანთებთ და მწვადს შევწვავთ. ღვინო გიორგის მოაქვს. ნინა კი წვენს და ნამცხვარს წამოიღებს. ჩემი მეუღლე სალათებს მოამზადებს, მე კი ხილს ვიყიდი და მოვიტან.

პიკნიკის შემდეგ ვითამაშებთ ბურთს, ალბათ ბადმინტონსაც ვითამაშებთ. ნინას უყვარს სიმღერა და ალბათ გიტარაზე დაუკრავს და იმღერებს. სადამოს სახლში დავბრუნდებით. დარწმუნებული ვარ, სასიამოვნო დროს გავატარებთ.

Грамматика

Будущее время

Существует несколько способов образования форм будущего времени. Перечислим здесь три наиболее распространенных из них.

Первый способ подразумевает присоединение приставки к глаголу в форме настоящего времени (как, например, в русском: *делает* → *сделает*, *ест* → *съест*, *пишет* → *напишет*):

აბთებს «он/она/оно освещает» → ა-აბთებს «он/она/оно осветит»

წვავს «он/она/оно жарит» → შე-წვავს «он/она/оно поджарит»

ამზადებს «он/она/оно готовит» → მო-ამზადებს «он/она/оно приготовит»

უკრავს «он/она/оно играет (на инструменте)» → და-უკრავს «он/она/оно сыграет (на инструменте)»

ბრუნდება «он/она/оно возвращается» → და-ბრუნდება «он/она/оно вернется»

Как правило, так выглядит будущее время у глаголов, в основе которых в настоящем времени имеется суффикс **-ებ**, **-ავ** или **-ამ** (а также некоторые другие). Наличие одного из этих суффиксов указывает на то, что подлежащее при таком глаголе является действующим участником ситуации.

Настоящее время	Будущее время
ვ-წვავ «я жарю»	შე-ვ-წვავ «я поджарю»
წვავ «ты жарить»	შე-წვავ «ты поджаришь»

წვ-ავ-ს «он/она/оно жарит»	შე-წვ-ავ-ს «он/она/оно поджарит»
ვ-წვ-ავ-თ «мы жарим»	შე-ვ-წვ-ავ-თ «мы поджарим»
წვ-ავ-თ «вы жарите»	შე-წვ-ავ-თ «вы поджарите»
წვ-ავ-ებ «они жарят»	შე-წვ-ავ-ებ «они поджарят»

Настоящее время	Будущее время
ვ-აკეთ-ებ «я делаю»	გა-ვ-აკეთ-ებ «я сделаю»
აკეთ-ებ «ты делаешь»	გა-აკეთ-ებ «ты сделаешь»
აკეთ-ებ-ს «он/она/оно делает»	გა-აკეთ-ებ-ს «он сделает»
ვ-აკეთ-ებ-თ «мы делаем»	გა-ვ-აკეთ-ებ-თ «мы сделаем»
აკეთ-ებ-თ «вы делаете»	გა-აკეთ-ებ-თ «вы сделаете»
აკეთ-ებ-ებ «они делают»	გა-აკეთ-ებ-ებ «они сделают»

Тем же способом образуется будущее время от глаголов, которые в третьем лице единственного числа оканчиваются на сложный суффикс -ებ-ს:

Настоящее время	Будущее время
ვ-თეთრდ-ებ-ი «я белею»	გა-ვ-თეთრდ-ებ-ი «я побелею»
თეთრდ-ებ-ი «ты белеешь»	გა-თეთრდ-ებ-ი «ты побелеешь»
თეთრდ-ებ-ს «он/она/оно белеет»	გა-თეთრდ-ებ-ს «он/она/оно побелеет»

ვ-თეთრდ-ებ-ი-თ «мы белеем»	გა-ვ-თეთრდ-ებ-ი-თ «мы побелеем »
ვ-თეთრდ-ებ-ი-თ «вы белеете»	გა-თეთრდ-ებ-ი-თ «вы побелеете »
თეთრდ-ებ-ი-ან «они белеют»	გა-თეთრდ-ებ-ი-ან «они побелеют »

Настоящее время	Будущее время
ვ-ბრუნდ-ებ-ი «я возвращаюсь»	და-ვ-ბრუნდ-ებ-ი «я вернусь »
ბრუნდ-ებ-ი «ты возвращаешься»	და-ბრუნდ-ებ-ი «ты вернешься »
ბრუნდ-ებ-ა «он/она/ оно возвращается»	და-ბრუნდ-ებ-ა «он/она/оно вернется »
ვ-ბრუნდ-ებ-ი-თ «мы возвращаемся»	და-ვ-ბრუნდ-ებ-ი-თ «мы вернемся »
ბრუნდ-ებ-ი-თ «вы возвращаетесь»	და-ბრუნდ-ებ-ი-თ «вы вернетесь »
ბრუნდ-ებ-ი-ან «они возвращаются»	და-ბრუნდ-ებ-ი-ან «они вернутся »

У глаголов, основа которых в настоящем времени оканчивается на **-ობ**, а также иногда на **-ი** и **-ავ**, формы будущего времени образуются за счет присоединения префикса **ო-** и замены конечного суффикса основы суффиксом **-ებ**. Это глаголы, которые, как правило, обозначают действие, продолжающееся во времени (например, *играть, петь, танцевать*).

Настоящее время	Будущее время
ვ-თამაშ-ობ «я играю»	ვ-ო-თამაშ-ებ «я сыграю/буду играть »

თამაშ-ობ «ты играешь»	ო-თამაშ-ებ «ты сыграешь/будешь играть»
თამაშ-ობ-ს «он/она/оно играет»	ო-თამაშ-ებ-ს «он/она/оно сыграет/будет играть»
ვ-თამაშ-ობ-თ «мы играем»	ვ-ო-თამაშ-ებ-თ «мы сыграем/будем играть»
თამაშ-ობ-თ «вы играете»	ო-თამაშ-ებ-თ «вы сыграете/будете играть»
თამაშ-ობ-ენ «они играют»	ო-თამაშ-ებ-ენ «они сыграют/будут играть»

Настоящее время	Будущее время
ვ-მღერ-ი «я пою»	ვ-ო-მღერ-ებ «я спою/буду петь»
მღერ-ი «ты поешь»	ო-მღერ-ებ «ты споешь/будешь петь»
მღერ-ი-ს «он/она/оно поет»	ო-მღერ-ებ-ს «он/она/оно споет/будет петь»
ვ-მღერ-ი-თ «мы поем»	ვ-ო-მღერ-ებ-თ «мы споем/будем петь»
მღერ-ი-თ «вы поете»	ო-მღერ-ებ-თ «вы споете/будете петь»
მღერ-ი-ან «они поют»	ო-მღერ-ებ-ენ «они споют/будут петь»

Настоящее время	Будущее время
ვ-ცეკვ-ავ «я танцую»	ვ-ო-ცეკვ-ებ «я станцую/буду танцевать»

ცეც-ავ «ты танцуешь»	ო-ცეც-ებ «ты станцуешь/будешь танцевать»
ცეც-ავ-ს «он/она/оно танцует»	ო-ცეც-ებ-ს «он/она/оно станцует/будет танцевать»
ვ-ცეც-ავ-თ «мы танцуем»	ვ-ო-ცეც-ებ-თ «мы станцуем/будем танцевать»
ცეც-ავ-თ «вы танцуете»	ო-ცეც-ებ-თ «вы станцуете/будете танцевать»
ცეც-ავ-ან «они танцуют»	ო-ცეც-ებ-ენ «они станцуют/будут танцевать»

Исключения:

სწავლ-ობ-ს «он/она/оно изучает» → ო-სწავლ-ო-ს «он/она/оно изучит»

ყიდულ-ობ-ს «он/она/оно покупает» → ო-ყიდ-ო-ს «он/она/оно купит»

გრძნ-ობ-ს «он/она/оно покупает» → ო-გრძნ-ობ-ს «он/она/оно почувствует»

Третий способ образования будущего времени встречается у неправильных глаголов, то есть у таких глаголов, которые в разных временах используют разные основы. Так, например, обстоит дело в случае с глаголами движения, в частности, წასვლა «уходить» и სიარული «ходить».

Настоящее время	Будущее время
მი-ვ-დი-ვარ «я ухожу»	წა-ვალ «я уйду»
მი-დი-ხარ «ты уходишь»	წა-ხ-ვალ «ты уйдешь»
მი-დი-ს «он/она/оно уходит»	წა-ვა «он/она/оно уйдет»

მი-ვ-დი-ვარ-თ «мы уходим»	წა-ვალ-თ «мы уйдем»
მი-დი-ხარ-თ «вы уходите»	წა-ხ-ვალ-თ «вы уйдете»
მი-დი-ან «они уходят»	წა-ვლ-ენ «они уйдут»

Настоящее время	Будущее время
და-ვ-დი-ვარ «я хожу»	ვ-ი-ვლ-ი «я буду ходить»
და-დი-ხარ «ты ходишь»	ი-ვლ-ი «ты будешь ходить»
და-დი-ს «он/она/оно ходит»	ი-ვლ-ი-ს «он/она/оно будет ходить»
და-ვ-დი-ვარ-თ «мы ходим»	ვ-ი-ვლ-ი-თ «мы будем ходить»
და-დი-ხარ-თ «вы ходите»	ი-ვლ-ი-თ «вы будете ходить»
და-დი-ან «они ходят»	ი-ვლ-ი-ან «они будут ходить»

Глаголы **ქონა** «иметь (о неодушевленном)» и **ყოლა** «иметь (об одушевленном)» (таблицы спряжения в настоящем времени приведены в материалах Уроков III и XI) также относятся к этому типу образования будущего времени:

Настоящее время	Будущее время
მ-ე-ქნ-ებ-ა «у меня будет»	მ-ე-ყოლ-ებ-ა «у меня будет»
გ-ე-ქნ-ებ-ა «у тебя будет»	გ-ე-ყოლ-ებ-ა «у тебя будет»
ე-ქნ-ებ-ა «у него/у нее будет»	ე-ყოლ-ებ-ა «у него/у нее будет»

გვ-ე-ქნ-ებ-ა «у нас будет»	გვ-ე-ყოლ-ებ-ა «у нас будет»
გ-ე-ქნ-ებ-ა-თ «у вас будет»	გ-ე-ყოლ-ებ-ა-თ «у вас будет»
ე-ქნ-ებ-ა-თ «у них будет»	ე-ყოლ-ებ-ა-თ «у них будет»

✓ **Запомните!**

При глаголе в форме будущего времени падежная конструкция предложения та же, что и при глаголе в форме настоящего или прошедшего несовершенного. Примеры:

მას ჰყავს ის (ძაღლი) «у него/у нее есть то (собака)»

მას ეყოლება ის (ძაღლი) «у него/у нее будет то (собака)»

ის თამაშობს მას (ფეხბურთს) «он/она/оно играет в то (в футбол)»

ის ითამაშებს მას (ფეხბურთს) «он/она/оно сыграет/будет играть в то (в футбол)»

ის ამზადებს მას (სადილს) «он/она/оно готовит то (еду)»

ის მოამზადებს მას (სადილს) «он/она/оно приготовит то (еду)»

ის ცხოვრობს «он/она/оно живет»

ის იცხოვრებს «он/она/оно проживет/будет жить»

Словообразование

Одним из основных способов образования прилагательных от существительных является присоединение к основе имени существительного суффикса **-იან**. При помощи этого суффикса прилагательное наделяется свойствами того существительного, от которого оно образовано. Например:

თოვლ-ი «снег» → თოვლ-იან-ი «снежный»

მარილ-ი «соль» → მარილ-იან-ი «солёный»

Если именная основа оканчивается на гласные **-ა** или **-ე**, то при присоединении суффикса **-იან** они выпадают:

მზე «солнце» → მზ-იან-ი «солнечный»

წვიმე «дождь» → წვიმ-იან-ი «дождливый»

მთვარე «луна» → მთვარ-იან-ი «лунный»

Как правило, при прибавлении суффикса **-იან** к основе с исходом на согласные **ლ, ნ, მ** и **რ** предшествующие им гласные **ა, ე** и **ო** выпадают:

წყალ-ი «вода» → წყლ-იან-ი «водный/водянистый»

ფოთლ-ი «лист (растения)» → ფოთლ-იან-ი «лиственный»

ატამ-ი «персик» → ატმ-იან-ი «персиковый/из персика»

ღრუბელ-ი «облако» → ღრუბლ-იან-ი «облачный»

შაქარ-ი «сахар» → შაქრ-იან-ი «сахарный/с сахаром»

Тем не менее, некоторые слова, особенно с односложной основой, данному правилу не подчиняются:

ქარ-ი «ветер» → ქარ-იან-ი «ветренный»
ვალ-ი «долг» → ვალ-იან-ი «в долгах/имеющий долги»

В образовании прилагательных со значением отсутствия какого-либо качества или обладания чем-либо (ср. в русском *земля — безземельный, страсть — бесстрастный* и т.д.) одновременно задействуются префикс **უ-** и суффикс **-ო**. Например:

მზე «солнце» → უ-მზე-ო «пасмурный»
ზღვა «море» → უ-ზღვა-ო «не имеющий моря/выхода к морю»
თოვლ-ი «снег» → უ-თოვლ-ო «бесснежный»
ქარ-ი «ветер» → უ-ქარ-ო «безветренный»

Что касается изменений, затрагивающих исходную основу, то здесь действуют те же правила, что и в случае присоединения суффикса **-იან**. Например:

წყალ-ი «вода» → უ-წყლ-ო «безводный»
ღრუბელ-ი «облако» → უ-ღრუბლ-ო «безоблачный»
ნალექი «осадок/осадки» → უ-ნალექ-ო «без осадков»

Прочтите прогноз погоды и найдите в нем формы будущего времени:

მოგესალმებით. გაგაცნობთ, როგორი ამინდი იქნება ამ კვირაში. ხვალ ორშაბათია, 22 დეკემბერი. აღმოსავლეთ საქართველოში ღრუბლიანი ამინდია. დღე, ძირითადად, უნალექო იქნება. საღამოს კი ითოვებს. ტემპერატურა იქნება 5 გრადუსი სითბო; დასავლეთ საქართველოში იწვიმებს, წვიმიანი ამინდი იქნება 23 დეკემბერსაც. 24 დეკემბერს კი ითოვებს მთელ საქართველოში.

Основные слова, характеризующие погоду:

წვიმა «дождь»	თოვლი «снег»	ქარი «ветер»	მზე «солнце»
წვიმს «идет дождь»	თოვს «идет снег»	(ქარი) ქრის «дует (ветер)»	(მზე) ანათებს «светит (солн- це)»
წვიმიანი «дождли- вый»	თოვლიანი «снежный»	ქარიანი «ветре- ный»	მზიანი «солнечный»

Повседневный грузинский

მუსიკალურ ინსტრუმენტზე (გიტარაზე, პიანოზე, როიალზე) დაკვრა «играть на музыкальном инструменте (на гитаре, на пианино, на рояле)»

დროის გატარება «проводить время»

კარგ დროს ვატარებ «я хорошо провожу время»

მანქანის ტარება «водить машину»

მანქანას ატარებს «он/она/оно водит машину»

გაგაცნობს «он/она/оно познакомит тебя»

გაგაცნობთ «он/она/оно познакомит вас/я по-
знакомлю вас/мы познакомим тебя/мы познакомим
вас»

აღმოსავლეთი «восток»

დასავლეთი «запад»

ჩრდილოეთი «север»

სამხრეთი «юг»

Грузинская пословица:

რაც უნდა ქნას თვალმა, წარბს ზევით ვერ წავაო.
«Что бы ни делал глаз, выше брови не поднимется».

Упражнения

Упражнение 1. Перепишите предложения, поставив глагол в форму будущего времени:

1. დღეს მთელი დღე წვიმს.

2. გუშინ ვლაპარკობდით ტელეფონზე.

3. ჩემი ცოლი წვავს ძროხის ხორცს.

4. ჩემი შვილიშვილები სწავლობენ უნივერსიტეტში.

5. შემოდგომაზე მივდივართ ქუთაისში.

6. დღეს მაქვს სამი ლექცია.

7. დედას ჰყავდა მოხუცი მშობლები.

8. თქვენ მუშაობთ ორშაბათს?

9. სამშაბათს და ხუთშაბათს არის ჩვენი კონცერტი.

10. ნინა დადის ოპერაში ყოველდღე.

Упражнение 2. Впишите антонимы.

Образец:

მზიანი «солнечный» → უმზეო «пасмурный»

მარილიანი	
	უშაქრო
ნალექიანი	
	უყავო
ღრუბლიანი	
	უთოვლო
ჩაიანი	

Упражнение 3. Прочтите текст и перепишите его от третьего лица:

მე ვარ ნინა. მე ვცხოვრობ სოფელში. ძალიან მიყვარს ბუნებაში სეირნობა. დღესაც მე და ჩემი მეგობრები ტყეში მივდივართ.

ტყეში წავალთ ველოსიპედებით, მერე ფეხით ვივლით. იქ ცეცხლს ავანთებთ და მწვადს შევწვავთ. შემოვამზადებ სალათებს. ჩვენ ერთად ვისადილებთ.

სადილის შემდეგ ვითამაშებთ ბურთს. მე დავუკრავ გიტარაზე და ვიმღერებ. სადამოს სახლში დავბრუნდებით. დარწმუნებული ვარ, სასიამოვნო დროს გავატარებთ.

Упражнение 4. Закончите предложения, раскрыв скобки.

Образец:

ავტობუსი მოვა (12:25)

ავტობუსი მოვა **თორმეტის ოცდახუთ წუთზე.**

1. ახალი გამყიდველი იმუშავებს _____
 _____ (ორშაბათი და ოთხშაბათი).

2. ჩემი ძმის დაბადების დღე არის _____
_____ (ორი ოქტომბერი).
3. ჩვენ ვიცხოვრებთ ბარსელონაში _____
_____ (2022 წელი).
4. თქვენ სად იყავით _____
(კვირა)?
5. კორეული ენის ლექცია იწყება _____
_____ (09:30).
6. თბილისობა იმართება _____
_____ (შემოდგომა).
7. ყველაფერი აყვავებულია _____
_____ (გაზაფხული).
8. ბებიჩემი და მამიდაჩემი საუზმოზე ადრე _____
_____ (დილა).
9. მე მექნება ახალი ტელეფონი _____
_____ (ორი კვირა).
10. შენ იყავი კურორტზე _____
_____ (ათი დღე)?

Упражнение 5. Поставьте существительные в форму подходящего по контексту падежа (в некоторых случаях изменять слово не требуется):

Образец:

ტყეში გავატარებთ საისამოვნო _____
(დრო).

ტყეში გავატარებთ საისამოვნო **დროს**.

1. დავითი შეწვავს _____ (მწვადი).
2. ნინა და პეტრე ითამაშებენ _____
(კალთაბურთი).
3. ჩემი ძმა _____ (რაგბი) კარგად
თამაშობდა.
4. _____ (ლევანი) ხვალ ადრე ადგება.
5. მამაჩემი _____ (მანქანა) ცუდად ატარებს.

6. _____ (გამყიდველი) უნდა
მუშაობა ყოველ დღე.

7. _____ (მართა) ექნება ლექციები ორი
კვირის შემდეგ.

8. _____ (შვილები) ჰყავდათ
კარგი თანამშრომლები.

9. პაპაჩემი აანთებს _____ (ცეცხლი).

10. დიმიტრი გაიხეხავს _____
(კბილები).

Урок XIV

Путешествие

Темы урока:

Глаголы ცხელა «жарко» и სცხელა «ему/ей жарко»

Склонение словосочетаний с указательными местоимениями

Множественное число указательных местоимений

Новая лексика

მოგზაურობა «путешествие»

სამოგზაუროდ წასვლა «отправиться в путешествие»

მგზავრი «пассажир/путник»

მგზავრობა «поездка»

ტურისტული კომპანია «туристическая компания»

შვებულება «отпуск»

არდადეგები «каникулы»

გიდი «гид»

ექსკურსიამდლოლი «экскурсовод»

ისტორიული «исторический»

ეკლესია «церковь»

მეჩეთი «мечеть»

ციხე-სიმაგრე «крепость/твердыня»

სასახლე «дворец»

კოშკი «башня»

მიმზიდველი «привлекательный»

ტურისტულად «по-туристски»

ომი «война»

ომის დროს «во время войны»

განადგურდა «он/она/оно был/а/о уничто-
 жен/а/о/разрушен/а/о»
 ცნობილი «известный»
 აღმოსავლური სტილი «восточный стиль»
 ახლახან «недавно»
 ჯერჯერობით «пока (что)»
 უკვე «уже»
 ჩატარდა «он/она/оно был/а/о проведен/а/о
 для него/для нее»
 სტუმრობს «он/она/оно гостит»
 ბევრი რამ «много всего»
 იცოდა «он/она/оно знал/а/о»
 შესახებ «о/про»
 დაქირავებული «нанятый»
 ხოლო «а/же»
 ულამაზესი «красивейший»
 ველი «поле/долина»
 აშენებული «построенный»
 კავკასიონის მთები «кавказские горы»
 ჩანს «его/ее видно»
 დღის ბოლოს «на исходе дня»
 დაბრუნდებიან «они вернутся»
 დარჩებიან «они останутся»
 დავრჩებით «мы останемся»
 ზოგადად «в общем»
 ადგილი «место»
 განსაკუთრებით «особенно»
 ცხელა «жарко»
 ცივა «холодно»
 მხოლოდ «только»
 მაისური «футболка»
 აცვია «на нем/на ней надет/а/о то»
 სცხელა «ему/ей жарко»
 კარავი «палатка»
 საძილე ტომარა «спальный мешок»

მეორე «второй»
გეგმავენ «они планируют»
დაგეგმა «он/она/оно спланировал/а/о»
დაგეგმილი «спланированный»
ხედი «вид»
დღისით «днем»
ღამით «ночью»
ხეობა «долина/ущелье»
იმედი «надежда»
დროს გაატარებენ «они проведут время»

Прочтите и переведите текст:

საქართველო პატარა ქვეყანაა, თუმცა ტურისტულად ძალიან მიმზიდველი. აქ ბევრი ისტორიული შენობაა, ძველი ეკლესიები, ციხე-სიმაგრეები. სასახლეები ბევრი არ არის, რადგან ომების დროს განადგურდა. ერთი ცნობილი სასახლე არის თელავში. ის ერეკლე მეფის სასახლეა. სასახლის არქიტექტურა აღმოსავლურ სტილშია. მას ახლახან ჩაუტარდა რესტავრაცია და უკვე ბევრი ტურისტი სტუმრობს.

ბო დამისი მეუღლე კატრინი ახლა საქართველოში არიან. ბოს სულ უნდოდა მოგზაურობა საქართველოში, რადგან ბევრი რამ იცოდა ამ ქვეყნის შესახებ. ახლა ის თელავში მიდის დაქირავებული მანქანით. მანქანაში არიან: ის, კატრინი, გიდი და მძღოლი. თელავში დაგეგმილი არის სასახლისა და მუზეუმის ნახვა, ასევე, თელავთან ახლოს წინანდლის მუზეუმში წასვლა, ხოლო შემდეგ ისინი ალავერდში მიდიან.

ალავერდის მონასტერი ულამაზესია. ის ალაზნის ველზეა აშენებული და კავკასიონის მთებიც კარგად ჩანს. დღის ბოლოს დაბრუნდებიან თელავში და იქ სასტუმროში დარჩებიან.

თელავში ცხელა, რადგან კახეთი, ზოგადად, ცხელი ადგილია, განსაკუთრებით, ზაფხულში. კატრინმა ეს კარგად იცოდა, ამიტომაც, მხოლოდ ერთი მაისური აცვია. მას არ სცხელა.

მეორე დღეს ისინი გეგმავენ თუშეთში ასვლას. თუშეთი მთებშია. იქ ბევრი კოშკია და ულამაზესი ხედები. თუშეთში ცივა ზაფხულშიც კი. დღისით ტემპერატურა +15 გრადუსია, ღამით კი +3. თუშეთში ღამე კარავში იქნებიან. დღისით კი მანქანით სხვადასხვა ხეობაში წავლენ. ცხენითაც ისეირნებენ. ბოს და კატრინს იმედი აქვთ, რომ საქართველოში კარგ დროს გაატარებენ. ეს ტური ერთმა ტურისტულმა კომპანიამ დაგეგმა და ჯერჯერობით მათ ძალიან მოსწონთ.

Глаголы ცხელა «жарко» и სცხელა «ему/ей жарко»

Обратите внимание:

ოთახში ცხელა «в комнате жарко», но
ოლეგს ს-ცხელა «Олегу жарко»

Когда мы описываем температуру вообще, мы используем слова **ცხელა** «жарко» и **ცივა** «холодно». С другой стороны, когда требуется описать ощущения конкретного человека, к этим глаголам присоединяются личные показатели, соотносящиеся с конкретным существительным или местоимением. Например:

Настоящее время

მე მ-ცხელა « мне жарко»	მე მ-ცივა « мне холодно»
შენ გ-ცხელა « тебе жарко»	შენ გ-ცივა « тебе холодно»

მას ს-ცხელა « ему/ей жарко»	მას ს-ცივა « ему/ей холодно»
ჩვენ გვ-ცხელა « нам жарко»	ჩვენ გვ-ცივა « нам холодно»
თქვენ გ-ცხელა-თ « вам жарко»	თქვენ გ-ცივა-თ « вам холодно»
მათ ს-ცხელა-თ « им жарко»	მათ ს-ცივა-თ « им холодно»

Прошедшее время несовершенного вида

მე მ-ცხელოდა « мне было жарко»	მე მ-ციოდა « мне было холодно»
შენ გ-ცხელოდა « тебе было жарко»	შენ გ-ციოდა « тебе было холодно»
მას ს-ცხელოდა « ему/ей было жарко»	მას ს-ციოდა « ему/ей было холодно»
ჩვენ გვ-ცხელოდა « нам было жарко»	ჩვენ გვ-ციოდა « нам было холодно»
თქვენ გ-ცხელოდა-თ « вам было жарко»	თქვენ გ-ციოდა-თ « вам было холодно»
მათ ს-ცხელოდა-თ « им было жарко»	მათ ს-ციოდა-თ « им было холодно»

✓ Запомните!

Если вы видите у глагола в форме третьего лица единственного числа настоящего времени окончание -ა, то при образовании форм прошедшего несовершенного нужно использовать суффикс -ოდ (а не -დ, как с глаголами с окончанием -ს). Например:

მე მ-ი-ნდ-ა «я хочу» → მე მ-ი-ნდ-ოდ-ა «я хотел/а»

შენ გ-ი-ნდ-ა «ты хочешь» → შენ გ-ი-ნდ-ოდ-ა «ты хотел/а»

მას უ-ნდ-ა «он/она/оно хочет» → მას უ-ნდ-ოდ-ა
«он/она/оно хотел/а/о»

ჩვენ გვ-ო-ნდ-ა «мы хотим» → ჩვენ გვ-ო-ნდ-ოდ-ა
«мы хотели»

თქვენ გ-ო-ნდ-ა-თ «вы хотите» → თქვენ გ-ი-ნდ-
ოდ-ა-თ «вы хотели»

მათ უ-ნდ-ა-თ «они хотят» → მათ უ-ნდ-ოდ-ა-თ
«они хотели»

✓ Запомните!

Несмотря на то, что глагол **ცოდნა** «знать» в треть-
ем лице единственного числа настоящего времени
оканчивается на **-ს**, формы прошедшего несовер-
шенного у него, тем не менее, образуются при помо-
щи суффикса **-ოდ**, а не **-დ**:

ვ-იც-ოდ-ო «я знал/а»

იც-ოდ-ო «ты знал/а»

იც-ოდ-ა «он/она/оно знал/а/о»

ვ-იც-ოდ-ო-თ «мы знали»

იც-ოდ-ო-თ «вы знали»

იც-ოდ-ნენ «они знали»

Склонение словосочетаний с указательными местоимениями

Из материала Урока XII вам уже известно, каким
образом склоняются словосочетания типа <прила-
гательное + существительное>. Следует отметить,
что так же выглядит склонение словосочетаний типа
<числительное + существительное>: **ორ-ი სახლ-ი**
«два дома», **ორ-მა სახლ-მა** «два дома», **ორ-ი სახლ-
ის** «двух домов» и т.д.

Теперь мы рассмотрим другой тип словосочета-
ний, а именно тот, в котором вместо прилагательно-

го употребляется указательное местоимение. Ниже приведена таблица с примером склонения:

именительный падеж	ეს ხელ-ი «эта рука»	ეს ხელ-ებ-ი «эти руки»
повествовательный падеж	ამ ხელ-მა «эта рука»	ამ ხელ-ებ-მა «эти руки»
дательный падеж	ამ ხელ-ს «этой руке»	ამ ხელ-ებ-ს «этим рукам»
родительный падеж	ამ ხელ-ის «этой руки»	ამ ხელ-ებ-ის «этих рук»
творительный падеж	ამ ხელ-ით «этой рукой»	ამ ხელ-ებ-ით «этим руками»
обстоятельственный падеж	ამ ხელ-ად «этой рукой»	ამ ხელ-ებ-ად «этим руками»
звательный падеж	-----	-----

✓ **Запомните!**

У указательных местоимений нет форм звательного падежа.

Как видно из таблицы, у указательного местоимения **ეს** «этот», когда оно употребляется в качестве определения, имеется всего две падежных формы, а именно — **ეს** в именительном падеже и **ამ** во всех остальных падежах.

То же касается и других указательных местоимений: **ეგ** «этот/тот (рядом с тобой)» в именительном падеже → **მაგ** в косвенных падежах, **ის** «тот» в именительном падеже → **იმ** в косвенных падежах.

ეგ წიგნ-ი «эта книга»
მაგ წიგნ-მა (წიგნ-ს, წიგნ-ის, წიგნ-ით, წიგნ-ად)
 (остальные падежи)

ის ტელეფონ-ი «этот телефон»
 იმ ტელეფონ-მა (ტელეფონ-ს, ტელეფონ-ის,
 ტელეფონ-ით, ტელეფონ-ად). (остальные падежи)

При этом рассматриваемые падежные формы одинаково употребляются при существительном как в единственном, так и во множественном числе:

ის კაცი, ის კაცები, იმ კაცმა, იმ კაცებმა...
 ეგ ქალი, ეგ ქალები, მაგ ქალის, მაგ ქალების...
 ეს კოლეგა, ეს კოლეგები, ამ კოლეგი, ამ კოლეგები....

Если же указательные местоимения употребляются самостоятельно, то в единственном и множественном числах их формы различаются. Так, вам уже известны формы: ის «тот» → ისინი «те». В таблице ниже представлены формы местоимений ეს «этот» и ეგ «этот/тот (рядом с тобой)»:

	един- ственное число	множе- ственное число	един- ственное число	множе- ственное число
имени- тельный падеж	ეს	ესენი	ეგ	ეგენი
повество- вательный падеж	ამან	ამათ	მაგან	მაგათ
дательный падеж	ამას	ამათ	მაგას	მაგათ

Прочтите и переведите предложения:

ეს ტურისტები თუშეთში ცხენით მიდიან.
 ხვალ ესენი თელავში წავლენ.
 მაგ წიგნს მე ვკითხულობ.

ამ სტუდენტებს უნდათ სამოგზაუროდ წასვლა.
ეგენი ვინ არიან? ესენი ჩემი სტუმრები არიან.
ამ მაისურში ძალიან მცხელა.
ჩვენ არ ვიცოდით ეს გზა.
ამ ქუჩაზე არის დიდი სასახლე.
გუშინ სადამოს ძალიან ციოდა.
იმ კოშკში ცხოვრობდა ჩვენი მეფე.
ეს სახლები ისტორიულია.

Прочтите и переведите диалоги:

Диалог 1.

**ტურისტულ კომპანიაში
«В туристической компании»**

- გამარჯობა.
- გამარჯობა, მობრძანდით, დაბრძანდით. რით შემიძლია დაგეხმაროთ?
- მე მინდა ტურის დაგეგმვა კახეთში.
- ძალიან კარგი, რამდენდღიანი ტური გნებავთ?
- ორდღიანი.
- მარტო ხართ თუ ჯგუფი იქნებით?
- ჯგუფი ვიქნებით.
- რამდენი კაცი?
- ხუთი მეგობარი ვართ.
- მაშინ თქვენ დაგჭირდებათ ჯიპი ან მინივენის გიდი გინდათ?
- კი, გიდიც გვინდა.
- რა ენაზე ლაპარაკობთ?
- ჩვენ ვლაპარაკობთ რუსულად და ინგლისურად.
- გიდმა იცის ორივე ენა.
- ძალიან კარგია.
- სასტუმროში დარჩებით თუ კარავი გაქვთ?

– არა, ჩვენ კარვები გვაქვს და კარვებში დავრჩებით.

– ინებეთ თქვენი ორი დღის გეგმა.

– ძალიან საინტერესოა.

– ეს ტური ღირს 600 ლარი. ფასში შედის მანქანა, მძღოლი და გიდი.

– კარგი. როგორ გადავიხადო?

– შეგიძლიათ გადაიხადოთ ბარათით.

– სამწუხაროდ, ბარათი არ მაქვს.

– მაშინ ნაღდი ფულით გადაიხადეთ.

– აიღეთ ფული.

– გმადლობთ. სასიამოვნო მოგზაურობას გისურვებთ.

– დიდი მადლობა. ნახვამდის.

Диалог 2.

ტელეფონზე «Телефонный разговор»

– გამარჯობა.

– ტურისტული კომპანია «ნიუ ლაიფი» გისმენთ.

– მე ვარ ალექს ივანოვი. უკვე საქართველოში ვარ.

– დიახ.

– მე ახლა აეროპორტში ვარ. სად არის მძღოლი?

– ვინ მძღოლი?

– თქვენი მძღოლი, რომელიც აქ უნდა იყოს.

– არ ვიცი.

– მე დაგეგმილი მაქვს ტური საქართველოში. ტური თქვენმა კომპანიამ დაგეგმა. სამწუხაროდ, მძღოლი აქ არ არის და არ ვიცი, რომელ სასტუმროში ვჩერდები.

– ბოდიშს გიხდით. ახლავე გავარკვევ... სამწუხაროდ, სასტუმრო არ არის დაჯავშნილი თქვენს სახელზე.

– ეს როგორ?

— კი, სამწუხაროდ, არც მძღოლი და არც სასტუმრო არ არის.

— აბა, რა ვქნა?

— შემიძლია შემოგთავაზოთ ახალი სასტუმრო.

— დიდი მადლობა.

— კარგი, დამელოდეთ.

Повседневный грузинский (выражения, использованные в диалогах)

რით შემიძლია დაგეხმაროთ? «Чем я могу Вам помочь?»

რამდენდღიანი ტური გნებავთ? «На сколько дней Вы желаете (взять) тур?»

დაგჭირდებათ «Вам понадобится»

კარვებში დავრჩებით «мы остановимся в палатках»

ინებეთ «вот, пожалуйста»

აიღეთ «возьмите»

ფასში შედის «он/она/оно входит в стоимость»

როგორ გადავიხადო? «Как мне заплатить?»

შეგიძლიათ გადაიხადოთ ბარათით. «Вы можете заплатить картой».

ბარათი «карта»

ნაღდი ფულით გადაიხადეთ. «Заплатите наличными деньгами».

სასიამოვნო მოგზაურობას გისურვებთ! «Желаю Вам приятного путешествия!»

გისმენთ «я Вас слушаю»

(ის) აქ უნდა იყოს. «(Он/она/оно) должен/а/о быть здесь».

ბოდიშს გიხდით. «Приношу Вам свои извинения».

ახლავე გავარკვევ «Я сейчас же узнаю».

თქვენს სახელზე «на Ваше имя»

აბა, რა ვქნა? «Ну, и что мне делать?»

შემიძლია შემოგთავაზოთ «я могу Вам предложить»

დამელოდეთ «подождите меня»

სასტუმროში ვჩერდები «я остановился в гостинице» (დოსლოვნო: «останавливаюсь»)

Упражнения

Упражнение 1. Перепишите предложения, используя прошедшее несовершенное.

Образец:

მე ძალიან მცხელა. «Мне очень жарко».

მე ძალიან მცხელოდა. «Мне было очень жарко».

1. ნინას უნდა მოგზაურობის დაგეგმვა.

2. არიზონაში ახლა ძალიან ცხელა.

3. მე ვიცი ქართული კარგად.

4. ამ ოთახში ცივა.

5. ჩვენ გვინდა პარიზში.

6. მე ვკითხულობ ამ წიგნს.

7. ჟირაფებს სცივათ ზამთარში.

8. ირაკლი პარკში ცხენით სეირნობს.

9. მათ არ უნდათ კარავში.

10. რა ენაზე ლაპარაკობდით გუშინ სადამოს?

_____.

Упражнение 2. Поменяйте порядок слов так, чтобы получить правильные предложения:

1. ტურისტი კვირა ზღვაზე ეს ისვენებს ორი.

_____.

2. ესენი ხვალ წავლენ არ აბასთუმანში.

_____.

3. წასვლა სტუდენტებს იმ უნდათ სამოგზაუროდ.

_____.

4. ფულით შეიძლება გადაიხადეთ ნაღდი თუ.

_____.

5. ქალაქში ამ იყო ციხე—სიმაგრე დიდი.

_____.

6. ძალიან გუშინ ციოდა აქ.

_____.

7. და ლამაზია ეს სახლები პატარა ისტორიულია.

_____.

Упражнение 3. Определите антонимы:

1	კარავი	a	მასპინძელი
2	სცხელა	b	სასტუმრო
3	ამ	c	ლამით
4	სტუმარი	d	შიგნით
5	ცხელა	e	ბარათით
6	გარეთ	f	ისინი
7	მთაში	g	ცივა
8	ნაღდი ფულით	h	ზღვაზე
9	ესენი	i	სცივა
10	დღისით	j	იმ

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	

Упражнение 4. Заполните пропуски в диалоге:

- გამარჯობა.
 - გამარჯობა, მოზრძანდით, _____. რით შემიძლია დაგეხმაროთ?
 - გვინდა ტურის _____ აბასთუმანში.
 - ძალიან კარგი, _____ ტური გნებავთ?
 - ათდღიანი.
 - რამდენი კაცი ხართ?
 - ჩვენ _____ შვიდი კაცი, მეგობრები.
 - გნებავთ _____?
 - არა, ექსკურსიამძღოლი არ გვინდა.
 - კარგი, სასტუმრო გნებავთ?
 - კი, _____ სამი ოთახი.
 - _____ თქვენი ათი დღის გეგმა.
 - ძალიან _____.
 - ეს ტური _____ 1000 ლარი. _____
- შედის მანქანა, მძღოლი და სასტუმრო.
- ძალიან _____.
 - ბარათით თუ ნაღდი _____?
 - ბარათით გადავიხდით.
 - გმადლობთ. სასიამოვნო _____
- გისურვებთ.
- დიდი მადლობა. აბა, კარგად.

Урок XV

Здоровье

Темы уроков:

Спряжение глаголов, связанных с темой здоровья

Образование начальной формы глагола

Частица არც «даже не»

Сложный союз არც ... არც ... «ни ... ни ...»

Новая лексика

სისხლი «кровь»

ანალიზი «анализ»

პირადი ექიმი «личный врач»

მცივა «мне холодно»

მცხელა «мне жарко»

მშია «я хочу есть»

მწყურია «я хочу пить/испытываю жажду»

მტკივა «мне больно/у меня болит»

მწყენს «мне плохо (от)»

მაწუხებს «меня беспокоит»

მაციებს «меня знобит»

მაცხელებს «меня лихорадит»

სიცხე «температура/жар»

წამალი «лекарство»

რეცეპტი «рецепт»

გავზომოთ «(давайте) измерим»

სურდო «насморк»

გრიპი «грипп»

გაგსინჯავთ «я Вас осмотрю»

დალიეთ «выпейте»

ჯანმრთელობას გისურვებთ! «скорейшего выздоровления!» (дословно: «желаю Вам здоровья!»)

გამოგიწერთ «я Вам выпишу»
სამედიცინო დაზღვევა «медицинская страховка»
ექიმთან ჩაწერა «запись к врачу»
მიმართვა «направление»
ცხელება «горячка/жар»
ხველება «кашель»
ღებინება «тошнота»

Прочтите и переведите диалоги:

Диалог 1.

- რა გაწუხებთ?
- მაციებს, თავი მტკივა და მახველებს.
- ძალიან ცუდი, მაღალი ტემპერატურა გაქვთ თუ დაბალი?
- არ ვიცი.
- გავზომოთ... სიცხე 37,8 გაქვთ (ოცდაჩვიდმეტი და რვა). ეს მაღალი ტემპერატურაა.
- სურდოც მაქვს.
- მოდით, გაგსინჯავთ.
- ექიმო, რას ფიქრობთ?
- ვფიქრობ, გრიპი გაქვთ. ახლა წამლებს გამოგიწერთ. აი, ეს წამლები დალიეთ და სახლში იყავით.
- კარგი, დიდი მადლობა.
- ერთი კვირის შემდეგ მობრძანდით.
- კარგად ბრძანდებოდეთ!
- ჯანმრთელობას გისურვებთ!

Диалог 2.

- გამარჯობა!
- გამარჯობა. მობრძანდით. რით შემოიძლია დაგეხმაროთ?
- პირადი ექიმი მინდა.

- ჩაწერილი ხართ?
- არა ჩაწერა მინდა.
- კარგი, ექიმს თავისუფალი დრო აქვს ხუთშაბათს, ორ საათზე.
- ოთხშაბათს არ შეიძლება?
- არა, სხვა დღეებში დაკავებულია.
- კარგი, მაშინ ჩამწერეთ ხუთშაბათს, ორ საათზე.
- ჩაწერილი ხართ.

Заучите эти выражения:

სიცხის გაზომვა «измерять температуру»

სიცხე გავზომოთ «(давайте) измерим температуру»

სურდოს, გრიპის ქონა «иметь насморк, грипп»

სურდო მაქვს «у меня насморк»

წამლის, რეცეპტის გამოწერა «выписывать лекарство, рецепт»

წამალს გამოგიწერთ «я Вам выпишу лекарство»

წამლის დაღევა «пить лекарство»

წამალი დალიეთ! «Выпейте лекарство!»

მაღალი/დაბალი ტემპერატურა «высокая/низкая температура»

კბილის/თავის ტკივილი «зубная/головная боль»

კბილი/თავი მტკივა «у меня болит зуб/голова»

ეს საჭმელი (იოგურტი / ღვინო / წვენი) მწყენს.

«Мне плохо от этой еды (йогурта/вина/сока)».

ჩაწერილი ხართ. «Вы записаны».

ჩამწერეთ. «Запишите меня».

არ შეიძლება? «Нельзя?»

Грамматика

Спряжение глаголов ტკივილი «болеть»,
შიმშილი «испытывать голод»
и წყურვილი «испытывать жажду»
в настоящем времени

ტკივილი «болеть»	შიმშილი «испытывать голод»	წყურვილი «испытывать жажду»
მტკივა (ყელი) «у меня болит (горло)»	მშია «я хочу есть»	მწყურია «я хочу пить»
გტკივა (ყელი) «у тебя болит (горло)»	გშია «ты хочешь есть»	გწყურია «ты хочешь пить»
სტკივა (ყელი) «у него/у нее болит (горло)»	შია «он/она/оно хочет есть»	სწყურია «он/она/оно хочет пить»
გვტკივა (ყელი) «у нас болит (горло)»	გვშია «мы хотим есть»	გვწყურია «мы хотим пить»
გტკივათ (ყელი) «у вас болит (горло)»	გშიათ «вы хотите есть»	გწყურიათ «вы хотите пить»
სტკივათ (ყელი) «у них болит (горло)»	შიათ «они хотят есть»	სწყურიათ «они хотят пить»

Спряжение глаголов ტკივლი «болеть», შიმშილი «испытывать голод» и წყურვილი «испытывать жажду» в прошедшем времени несовершенного вида

ტკივლი «болеть»	შიმშილი «испытывать голод»	წყურვილი «испытывать жажду»
მტკიოდა (ყელი) «у меня болел/а/о (горло)»	მშიოდა «я хотел/ а есть»	მწყუროდა «я хотел/а пить»
გტკიოდა (ყელი) «у тебя болел/а/о (горло)»	გშიოდა «ты хотел/а есть»	გწყუროდა «ты хотел/а пить»
სტკიოდა (ყელი) «у него/у нее болел/а/о (горло)»	შიოდა «он/она/оно хотел/а/ о есть»	სწყუროდა «он/она/оно хотел/а/о пить»
გვტკიოდა (ყელი) «у нас болел/а/о (горло)»	გვშიოდა «мы хотели есть»	გვწყუროდა «мы хотели пить»
გტკიოდათ (ყელი) «у вас болел/а/о (горло)»	გვშიოდათ «вы хотели есть»	გვწყუროდათ «вы хотели пить»
სტკიოდათ (ყელი) «у них болел/а/о (горло)»	შიოდათ «они хотели есть»	სწყუროდათ «они хотели пить»

Глаголы სცხელა «ему/ей жарко» – აცხელებს «его/ее лихорадит» и სცივა «ему/ей холодно» – აციებს «его/ее знобит»

Разница между глаголами სცხელა «ему/ей жарко» и სცივა «ему/ей холодно», с одной стороны, и აცხელებს «его/ее лихорадит» и აციებს «его/ее зно-

бит», с другой, заключается в том, что первые два указывают на состояние, а вторые — на процесс и, в частности, симптомы.

ოთახში ცხელა და ოლეგს სცხელა. «В комнате жарко, и Олегу жарко».

წინას სცივა, რადგან, გარეთ ცივია. «Нине холодно, потому что на улице холодно».

წინას აცხელებს, ალბათ ცხელება აქვს. «Нину лихорадит, наверное, у нее жар».

ოლეგს აციებს, ალბათ სიცხე აქვს. «Олега знобит, наверное, у него температура».

Обратите внимание: Подлежащее при таких глаголах стоит в форме дательного падежа.

Настоящее время

მაცხელებს «меня лихорадит»	მაციებს «меня знобит»	მაწუხებს (ფეხი) «меня беспокоит (нога)»	მახველებს «я кашляю»	მწყენს (საჭმელი) «мне плохо (от еды)»
გაცხელებს «тебя лихорадит»	გაციებს «тебя знобит»	გაწუხებს (ფეხი) «тебя беспокоит (нога)»	გახველებს «ты кашляешь»	გწყენს (საჭმელი) «тебе плохо (от еды)»
(მას) აცხელებს «(его/ее) лихорадит»	(მას) აციებს «его/ее знобит»	(მას) აწუხებს (ფეხი) «его/ее беспокоит (нога)»	ახველებს «он/она/ оно кашляет»	(მას) სწყენს (საჭმელი) «ему/ей плохо (от еды)»

გვაცხელებს «нас лихо- радит»	გვაციებს «нас зно- бит»	გვაწუხებს (ფეხი) «нас бес- покоит (нога)»	გვახველებს «мы кашля- ем»	გვწყენს (საჭმელი) «нам плохо (от еды)»
გაცხელებთ «вас лихора- дит»	გაციებთ «вас зно- бит»	გაწუხებთ (ფეხი) «вас бес- покоит (нога)»	გახველებთ «вы кашля- ете»	გწყენთ (საჭმელი) «вам плохо (от еды)»
(მათ) აცხელებთ «их лихора- дит»	(მათ) აციებთ «их зно- бит»	(მათ) აწუხებთ (ფეხი) «их беспокоит (нога)»	ახველებთ «они кашляют»	(მათ) სწყენთ (საჭმელი) «им плохо (от еды)»

Прошедшее время несовершенного вида

მაცხელებდა «меня лихора- дило»	მაციებდა «меня зно- било»	მაწუხებდა (ფეხი) «меня бес- покоил/а/о (нога)»	მახველებდა «я кашлял/а»	მწყენდა (საჭმელი) «мне было плохо (от еды)»
გაცხელებდა «тебя лихора- дило»	გაციებდა «тебя зно- било»	გაწუხებდა (ფეხი) «тебя бес- покоил/а/о (нога)»	გახველებდა «ты кашлял/а»	გწყენდა (საჭმელი) «тебе было плохо (от еды)»
(მას) აცხელებდა «его/ее лихора- дило»	(მას) აციებდა «его/ее знобило»	(მას) აწუხებდა (ფეხი) «его/ ее беспо- коил/а/о (нога)»	(მას) ახველებდა «он/она/оно кашлял/а/о»	(მას) სწყენდა (საჭმელი) «ему/ей было плохо (от еды)»
გვაცხელებდა «нас лихора- дило»	გვაციებდა «нас зно- било»	გვაწუხებდა (ფეხი) «нас бес- покоил/а/о (нога)»	გვახველებდა «мы кашляли»	გვწყენდა (საჭმელი) «нам было плохо (от еды)»

გაცხელებდათ «вас лихора- дило»	გაციებდათ «вас зноби- ло»	გაწუხებდათ (ფეხი) «вас беспо- койт/ა/ო (нога)»	გახველებდათ «вы кашляли»	გწყენდათ (საჭმელი) «вам было плохо (от еды)»
(მათ) აცხელებდათ «их лихоради- ло»	(მათ) აციებდათ «их зноби- ло»	(მათ) აწუხებდათ «их беспо- койт/ა/ო (нога)» (ფეხი)	(მათ) ახველებდათ «они кашляли»	(მათ) სწყენდათ (საჭმელი) «им было плохо (от еды)»

მაცხელებს «меня лихорадит» ≈ ცხელება მაქვს «у
меня горячка/жар»

ფეხი მაწუხებს «меня беспокоит нога» ≈ ფეხი
მტკიოვა «у меня болит нога»

Образование начальной формы некоторых глаголов

В грузинском языке нет прямого аналога русско-
го инфинитива (ср. в русском *знобить*, *беспокоить*,
кашлять). В его функции, в частности, в словарях за-
частую используется так называемая начальная фор-
ма глагола, которую также принято называть *масда-*
ром. По своему значению это нечто среднее между
инфинитивом и отглагольным именем в русском
языке (данное обстоятельство отражено в переводе
примеров, приведенных ниже).

Начальная форма некоторых глаголов образует-
ся при помощи суффикса **-ოლ**, присоединяемого к
основе. Следует отметить, что при этом в некоторых
случаях основа претерпевает изменения (в частно-
сти, к ней могут прибавляться некоторые гласные и
согласные буквы).

ს-ტკივ-ა «ему/ей больно/у него/у нее болит» → ტკივ-ილ-ი «болеть; боль»

ს-წყურ-ი-ა «он/она/оно хочет пить» → წყურვ-ილ-ი «испытывать жажду; жажда»

ში-ა «он/она хочет есть» → შიმშილ-ი «испытывать голод; голод»

წუხ-ს «его/ее беспокоит» → წუხ-ილ-ი «беспокоить; беспокойство»

В качестве другого показателя начальной формы выступает суффикс **-ა**, присоединяемый к основе глагола:

ა-ხველებ-ს «он/она/оно кашляет» → ხველებ-ა «кашлять; кашель»

ა-ცხელებ-ს «его/ее лихорадит» → ცხელებ-ა «лихорадить; горячка/жар»

ა-ციებ-ს «его/ее знобит» → ციებ-ა «знобить; озноб»

ს-წყენ-ს «ему/ей плохо от того» → წყენ-ა «досаждать/обижать; досада/обида»

ა-წუხებ-ს «его/ее беспокоит то» → შეწუხებ-ა «беспокоить(ся)»

В предложении начальная форма, как правило, функционирует как существительное:

მტკივა ყელი. «У меня болит горло». → მაქვს ყელის ტკივილი. «У меня **боль** в горле».

ძალიან მშია. «Я очень голоден/хочу есть». → შიმშილი მაწუხებს. «Меня беспокоит голод/чувство голода».

გრძნობს სიმპტომები: ხველება და ცხელება. «Симптомы гриппа: **кашель** и **жар**».

Тем не менее, в некоторых случаях начальную форму лучше переводить на русский именно инфинитивом:

არ მინდა თქვენი შეწუხება. «Я не хочу Вас **беспокоить**».

თქვენთან მინდოდა შეხვედრა. «Я хотел **встретиться** с Вами».

Частица არც «даже не»

Как вы помните, при отрицании используется частица არ «не». При присоединении к этой частице еще одной частицы, -ც «тоже», возникает составная отрицательная частица არც, значение которой можно приблизительно передать как *даже не*. Приведем примеры:

— არ გაქვს კომპიუტერი? «У тебя **нет** компьютера?»

— არა, არ მაქვს. «Нет, **нет**».

— არც ლეპტოპი? «**Даже** ноутбука **нет**?»

— არა, არც ლეპტოპი. «Нет, **даже** ноутбука **нет**».

В тех случаях, когда частица არც отрицает один член предложения, при глаголе в обязательном порядке употребляется и простая отрицательная частица არ «не»:

არც კომპიუტერი არ მაქვს. «У меня нет **даже** компьютера».

არც ექიმთან არ ვარ ჩაწერილი. «Я **даже** к врачу не записан/а».

Сложный союз არც ... არც «ни ... ни ...»

В тех случаях, когда мы отрицаем более одного члена предложения, мы используем сложный союз **არც ... არც ... «ни ... ни ...»**:

არც ლეპტობი მაქვს და **არც** კომპიუტერი. «У меня нет **ни** ноутбука, **ни** компьютера».

არც თავი მტკივა და **არც** მახველებს. «У меня **и** голова **не** болит, **и** кашля **нет**». (дословно: «**и даже** не кашляю».

Если же мы хотим подчеркнуть более одного члена предложения, то вместо **არც** перед словом мы присоединяем к нему частицу **-ც**:

ლეპტობი-**ც** მაქვს და კომპიუტერი-**ც**. «У меня есть **и** ноутбук, **и** компьютер».

თავი-**ც** მტკივა, ყელი-**ც** და მუცელი-**ც**. «У меня **и** голова болит, **и** горло, **и** живот».

Примечание: частицу **-ც** нельзя присоединить к глаголу в личной форме. В случае необходимости выразить то же значение, т.е. подчеркнуть глагол, — после него можно использовать частицу **კიდევ** и **კიდევაც** «при этом/ко всему прочему»:

თავიც მტკივა და მახველებს **კიდევ**. «У меня и голова болит, и **при этом** я кашляю».

მზია და მწყურია **კიდევაც**. «Я голоден, и **при этом** меня мучит жажда».

Грузинская поговорка:

არც მწვადს წვავს და არც შამფურს. «Он ни шашлык не жарит, ни шампур».

Упражнения

Упражнение 1. Подберите пациенту врача-специалиста в соответствии с симптомами:

პაციენტი 1

სიმპტომები: ყელის ტკივილი, სურდო, მაღალი ტემპერატურა, ხველება

პაციენტი 2

სიმპტომები: სიცხე, კბილის ტკივილი, თავის ტკივილი

პაციენტი 3

სიმპტომები: დაბალი ტემპერატურა, ტკივილი მუცელში, ღებინება

ექიმები: პირადი ექიმი, სტომატოლოგი, კარდიოლოგი, გასტროენტეროლოგი, უროლოგი

Упражнение 2. Сформулируйте предложения в соответствии с симптомами, упомянутыми в Упражнении 1.

Образец:

ყელის ტკივილი «боль в горле»

ყელი სტკივა «у него/у нее болит горло».

1. სურდო

2. მაღალი ტემპერატურა

3. ხველება

4. სიცხე

5. კბილის

6. ტკივილი

7. თავის ტკივილი

8. დაბალი ტემპერატურა

9. ტკივილი მუცელში

10. ღებინება

Упражнение 3. Переведите предложения:

1. ეს სახლი დიდია.

2. იმ საძინებელში ცივა.

3. ამ ექიმს ვალოდია ჰქვია.

4. მტკივა ეს თვალი და ეს ყური.

5. მაგ ბინაში ვინ ცხოვრობს? იმ წამლის სახელი
იცი? _____

6. იმ სახლში მივდივართ.

7. ამ ქალბატონს ნინა ჰქვია.

8. ის ბატონი ვინ ბრძანდება?

9. ის ჩვენი პროფესორია, ბატონი ირაკლი.

10. ეს არ არის ჩემი ექიმი.

11. ჩემი ექიმი ის არის.

12. ესენი ვინ არიან? ესენი ჩვენი ახალი ექთნები არიან.

13. ბატონმა გიორგიმ იცის ჩინური. ამან იცის ჩინურიც და კორეულიც.

14. ეგ კბილი გტკივა? არა, ეს კბილები მტკივა.

15. ძალიან მაწუხებს თავის ტკივილი. მთელი დღე თავი მტკივა.

Упражнение 4. Заполните пробелы в диалогах словами из списка:

გაგსინჯავთ – შემიძლია – გაწუხებთ – საათზე –
მადლობა – ოთხშაბათს მოზრძანდით – სიცხე –
დღე – მტკივა – არაფრის – ვარ – გამარჯობა –
თავისუფალი – გისურვებთ – ჩაწერა – ჩაწერა –
გრადუსი

Диалог 1.

– გამარჯობა!

– _____ . რით _____ დაგეხმაროთ?

– პირადი ექიმთან მინდა _____ .

– ძალიან კარგი. როდის გნებავთ _____ ?

– სამშაბათს.

– სამწუხაროდ, სამშაბათს _____ დრო არ
აქვს ექიმს. გნებავთ _____ ?

– არა, ოთხშაბათს არ შემიძლია.

– მაშინ მოზრძანდით პარასკევს.

– რომელ _____ ?

- სამ საათზე.
- კარგი, დიდი მადლობა.

Диалог 2.

- გამარჯობა, თქვენ ხართ ნინო ექიმი?
- დიახ, მე _____, _____, დაბრძანდით.
- გმადლობთ.
- რა გაწუხებთ?
- ყელი _____.
- კიდეც რა _____?
- თავიც და ყურიც მტკივა.
- _____ გაქვთ?
- არა, არ მაქვს ტემპერატურა. მაგრამ გუშინ მექონდა.
- რამდენი _____?
- 37,5.
- მოდით, _____.
- კარგი.
- წამლებს გამოგიწერთ. ეს წამალი დალიეთ სამჯერ დღეში.
- რამდენი დღე?
- ორი _____. შემდეგ მობრძანდით.
- დიდი _____.
- _____. ჯანმრთელობას _____.

Упражнение 5. Соотнесите начальные формы с личными формами глагола:

1	ტკივილი	a	სწყურია
2	წუხილი	b	შია
3	შეწუხება	c	აცეებს
4	ცხელება	d	მტკივა
5	ციება	e	სწყენს
6	წყურვილი	f	აწუხებს

7	შიმშილი	g	წუხს
8	წყენა	k	მაქვს
9	ქონა	q	მაცხელებს

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	

Упражнение 6. Перепишите предложения, используя прошедшее несовершенное:

1. დედას თავის ტკივილი აწუხებს.

2. მარინა სტომატოლოგთან მიდის, რადგან კბილი სტკივა.

3. მახველებს და მაცხელებს. ალბათ, სიცხე მაქვს.

4. ბებიას მაღალი ტემპერატურა აქვს.

5. ოლეგი სახლში მიდის, რადგან ძალიან შია.

6. წყალი მწყურია.

7. ლუდი ყოველთვის მწყენს.

8. ექიმი ფიქრობს, რომ შენ ფეხები გტკივა.

9. მინდა ექიმთან ჩაწერა.

10. მათ მუცელი სტკივით და აცხელებთ.

Упражнение 7. Перепишите утвердительные предложения, используя частицу **არც**, чтобы получить отрицательные.

Образец:

მშია და მწყურია. «Я хочу есть и пить».

არც მშია და **არც** მწყურია. «Я не хочу **ни** есть, **ни** пить».

1. ჩემს ძმას ახველებს და აცხელებს.

2. ფეხებიც გტკივა და ხელებიც?

3. მინდა ყავაც და რძეც.

4. მოგზაურობაც გვინდოდა და დასვენებაც.

5. ეს ქალბატონი ექიმიც არის და ექთანიც.

6. წამალიც არის და რეცეპტიც.

7. ექიმთანაც არის ჩაწერილი.

8. მას სახლიც აქვს და აგარაკიც.

9. შეხვედრებია თორმეტ საათზეც და პირველზეც.

10. კინოში მეც მივდივარ, ნინოც და ნანაც.

Урок XVI

Вчерашний день

Темы урока:

Аорист

Неправильные глаголы

Порядковые числительные

Послелог -თვის «для»

Биография

Новая лексика

ბოლო «последний»

სამუშაო დღე «рабочий день»

ჩვეულებრივ «обычно/обыкновенно»

სამსახური «работа»

სამუშაო «рабочий/работа»

მუშაობა «работа»

იმუშავა «он/она/оно отработал/а/о»

რამდენიმე «несколько»

უცხოელი «иностранный (человек)/иностранец»

უცხოური «иностранный (предмет)»

ხელშეკრულება «договор»

გაფორმება «оформление»

გააფორმა «он/она/оно оформил/а/о»

ხოლმე «обычно/бывает/бывало»

თუმცა «хотя/впрочем»

დაღლილი «усталый»

წავიდა «он/она/оно ушел/а/о»

გზად «по дороге/по пути»

შევიდა «он/она/оно вошел/а/о»

იყიდა «он/она/оно купил/а/о»

დახვდნენ «они встретили»
დამთავრება «заканчивать»
დაამთავრა «он/она/оно закончил/а/о»
გასეირნება «выгуливать»
გაასეირნა «он/она/оно выгулял/а/о»
მომზადება «готовить»
ამზადებდა «он/она/оно готовил/а/о»
დაჯდომა «садиться (о двух и более людях»
დასხდა «все сели»
ვახშმობა «ужинать»
ივახშმა «он/она/оно поужинал/а/о»
უყურეს «они посмотрели»
მალე «скоро»
დაძინება «засыпать»
დაიძინეს «они заснули»
დალაგება «наводить порядок/убирать»
დაალაგა «он/она/оно навел/а/о порядок»
შხაპი მიიღო «он/она/оно принял/а/о душ»
თავისუფალი «свободный»
აპირებენ «они собираются»
ქალაქგარეთ «за город/за городом»

Прочтите и переведите текст:

გუშინ

გუშინ პარასკევი იყო, კვირის ბოლო სამუშაო დღე. ნინა, ჩვეულებრივ, სამსახურში იყო. დილიდან სლამომდე მუშაობდა. მან სულ 6 საათი იმუშავა. სამსახურში რამდენიმე შეხვედრა ჰქონდა. უცხოელი სტუმრები იყვნენ. უცხოურ კომპანიასთან მისმა სამსახურმა ხელშეკრულება გააფორმა. ნინა სახლში, ჩვეულებრივ, მეტროთი მიდის ხოლმე, თუმცა გუშინ ძალიან დაღლილი იყო და ტაქსით წავიდა. გზად

სუპერმარკეტში შევიდა. იყიდა საჭმელი, ხილი და ბოსტნეული. სახლში 8 საათისთვის მივიდა. სახლში დახვდნენ მეუღლე და ბავშვები. მეუღლეს მთელი დღე მუშაობდა. მან წინაზე ადრე დაამთავრა სამუშაო და ბავშვებიც გაასეირნა პარკში.

წინა სახლში რომ მივიდა, მისი მეუღლე, ნიკოლოზი ვახშამს ამზადებდა. 9 საათისთვის ყველა დასხდა მაგიდასთან და ივახშმა. შემდეგ ტელევიზორში კომედიას უყურეს. ბავშვებმა მალე დაიძინეს. წინამ სამზარეულო დაალაგა, შხაპი მიიღო და მანაც დაიძინა.

დღეს შაბათია. ყველა თავისუფალია. წინა და მისი ოჯახი სასეირნოდ აპირებენ წასვლას. ალბათ თერთმეტი საათიდან ხუთ საათამდე ქალაქგარეთ, აგარაკზე იქნებიან, სადამოს კი კონცერტზე წავლენ. წინას მეუღლემ კონცერტის ბილეთები ორი თვის წინ იყიდა.

Грамматика

Образование форм аориста

Аорист представляет собой прошедшее время, характеризующее действие или состояние как уже завершившееся в прошлом. Сравните следующие примеры:

მე **ვისწავლობ** ახალ სიტყვებს დღეს. «Я **учу** новые слова сегодня». (настоящее время)

მე **ვისწავლე** ახალი სიტყვები გუშინ. «Я **выучил** новые слова вчера». (аорист)

С одной стороны, форма аориста противопоставлена формам настоящего (и будущего) времени в том

смысле, что описываемое ею действие произошло в прошлом, а с другой стороны – формам прошедшего времени несовершенного вида, поскольку аорист описывает действие как уже завершившееся в прошлом, а не как длившееся в нем. Например:

მე გუშინ მთელი დღე ამ ლექსს ვსწავლობდი.
«Вчера я весь день **учил** это стихотворение». (прошедшее несовершенное)

მე გუშინ ვისწავლე ეს ლექსი. «Я **вчера выучил** это стихотворение». (аорист)

При этом оба рассматриваемых прошедших времени могут быть употреблены в одном и том же предложении:

როდესაც ნინა სახლში მივიდა, მისი მეუღლე საჭმელს ამზადებდა. «Когда Нина **пришла** домой, ее супруг **готовил** еду».

В этом предложении глагол **მივიდა** – это форма аориста, а глагол **ამზადებდა** – это форма прошедшего несовершенного. Другой пример:

როცა გერმანიაში ვცხოვრობდი, გერმანული ენა ვისწავლე. «Когда я **жил** в Германии, я **выучил** немецкий язык».

Здесь мы также видим форму прошедшего несовершенного, **ვცხოვრობდი**, и форму аориста, **ვისწავლე**.

Форму аориста можно образовать от формы будущего времени при помощи двух несложных действий. Во-первых, от формы настоящего времени отсекается суффикс, если таковой есть (а именно **-ავ**, **-ობ**, **-ებ**, **-ები**, **-ი...**). Во-вторых, вместо окончаний,

которые употребляются в формах (настоящего и) будущего времени, необходимо присоединить другие, собственно аористные окончания. Так, например, в первом и втором лицах обоих чисел используется окончание -ჟ:

настоящее время	будущее время	аорист
ვ-წერ «я пишу»	და-ვ-წერ «я напишу»	და-ვ-წერ-ჟ «я написál»
ვ-ხატ-ავ «я рисую»	და-ვ-ხატ-ავ «я нарисую»	და-ვ-ხატ-ჟ «я нарисовал»
ვ-ცხოვრ-ობ «я живу»	ვ-ი-ცხოვრ-ებ «я буду жить»	ვ-ი-ცხოვრ-ჟ «я жил»
ვ-ამზად-ებ «я готовлю»	მო-ვ-ამზად-ებ «я приготовлю»	მო-ვ-ამზად-ჟ «я приготовил»
ვ-იბად-ებო «я рождаюсь»	და-ვ-იბად-ებო «я рожусь»	და-ვ-იბად-ჟ «я родился»
ვ-იყიდუ-ლობ «я покупаю»	ვ-იყიდ-ი «я куплю»	ვიყიდ-ჟ «я купил»

Если же в формах (настоящего и) будущего времени основа — наряду с суффиксами -ავ, -ამ или -ებ — включает в себя суффикс -დ (ვთეთრ-დ-ებო «я белею»), то в первом и втором лицах аориста мы видим окончание -ი:

настоящее время	будущее время	аорист
ვ-თეთრ-დ-ებო «я белею»	გა-ვ-თეთრ-დ-ებო «я побелею»	გა-ვ-თეთრდ-ი «я побелел»
ვ-ჩერ-დ-ებო «я останавливаюсь»	გა-ვ-ჩერ-დ-ებო «я остановлюсь»	გა-ვ-ჩერ-დ-ი «я остановил-ся»

То же окончание **-ო** в аористе мы встречаем в следующих глаголах:

настоящее время	будущее время	аорист
ვ-რჩ-ები «я остаюсь»	და-ვ-რჩ-ები «я останусь»	და-ვ-რჩ-ო «я остался»
ვ-წვ-ავ «я жарю»	შე-ვ-წვ-ავ «я поджарю»	შე-ვ-წვ-ო «я поджарил»
ვ-ასხ-ამ «я наливаю»	და-ვ-ასხ-ამ «я налью»	და-ვ-ასხ-ო «я налил»

Некоторые глаголы в аористе отступают от упомянутых правил:

- ვ-წვ-ები «я ложусь» → და-ვ-წვე-ო «я лег/ла»
 ვ-ჯდ-ები «я сажусь» → და-ვ-ჯდე-ო «я сел/а»
 ვ-დგ-ები «я встаю» → ა-ვ-დექ-ო «я встал/а»

В формах третьего лица аориста мы снова сталкиваемся с новыми окончаниями. Это либо **-ა**, либо **-ო** в единственном числе и либо **-ეს**, либо **-ნენ** во множественном.

Согласно общему правилу, если у глагола в третьем лице единственного числа настоящего времени окончание **-ს**, то в третьем лице множественного числа аориста у него будет окончание **-ეს**. Если же в настоящем времени окончание **-ა**, то в форме третьего лица множественного числа аориста мы увидим окончание **-ნენ**. Например:

- ფიქრობ-ს «он/она/оно думает» → იფიქრ-ა «он/она/оно подумал/а/о» → იფიქრ-ეს «они подумали»
 სწავლობ-ს «он/она/оно учит» → ისწავლ-ა «он/она/оно выучил/а/о» → ისწავლ-ნენ «они выучили»

შავ-დ-ებ-ა «он/она/оно чернеет» → გაშავ-დ-ა «он/она/оно почернел/а/о» → გაშავ-დ-ენ «они почернели»

წვ-ებ-ა «он/она/оно жарится» → და-წვ-ა «он/она/оно поджарился/лась/лось» → და-წვ-ენ «они поджарились»

Обратите внимание, что у некоторых глаголов (в частности, у неправильных) формы аориста могут отсутствовать. Таков, например, глагол **ქონა** «иметь (о неодушевленном)». От него образуется только прошедшее несовершенное.

✓ **Запомните!**

Глаголу в форме аориста значение завершенности действия придает именно приставка.

Помимо этого, при глаголе в форме аориста подлежащее и дополнение могут менять свое падежное оформление. Если глагол является переходным, то оба упомянутых члена предложения оказываются вовлеченными в смену падежного оформления. Например:

Настоящее время: ნინა ამზადებს სადილ-ს. «Нина готовит обед».

Будущее время: ნინა მოამზადებს სადილ-ს. «Нина приготовит обед».

Прошедшее несовершенное: ნინა ამზადებდა სადილ-ს. «Нина готовила обед».

Аорист: ნინა-მ მოამზადა სადილ-ი. «Нина приготовила обед».

При таких глаголах в настоящем, будущем и прошедшем несовершенном подлежащее стоит в именительном падеже, а прямое дополнение — в дательном. В аористе же подлежащее меняет свой падеж на повествовательный, а дополнение — на именительный.

Если же в настоящем времени подлежащее при таких глаголах стоит в форме именительного падежа, а косвенное дополнение — в дательном, то мена падежа происходит только у подлежащего. Например:

Настоящее время: ის უყურებს ფილმ-ს. «Он/она/оно смотрит фильм».

Аорист: მან უყურა ფილმ-ს. «Он/она/оно посмотрел/а/о фильм».

При других глаголах, в частности, у которых мы видим в третьем лице единственного числа настоящего времени сложное окончание **-ებ-ს**, падежное оформление подлежащего и дополнения в аористе не изменяется:

Настоящее время: ის ესაუბრება მას «он/она/оно беседует с ним/с нею»

Аорист: ის ესაუბრა მას «он/она/оно побеседовал/а/о с ним/с нею»

Настоящее время: ის ლამაზდება «он/она/оно хорошеет»

Аорист: ის გალამაზდა «он/она/оно похорошел/а/о»

У некоторых глаголов без естественных дополнений при глаголе в аористе, тем не менее, изменяется падеж подлежащего:

Настоящее время: ის ცხოვრობს «он/она/оно живет»

Аорист: მან იცხოვრა «он/она/оно жил/а/о»

Настоящее время: ის მუშაობს «он/она/оно работает»

Аорист: მან იმუშავა «он/она/оно работал/а/о»

Глаголы, при которых в настоящем времени — равно как и в будущем и прошедшем несовершенном — подлежащее стоит в форме дательного падежа, а дополнение (если таковое есть) — в именительном, также не требуют изменения падежного оформления членов предложения. Поэтому конструкция предложения остается неизменной:

Настоящее время: მას უნდა ის «он/она/оно хочет того»

Аорист: მას მოუწდა ის «он/она/оно захотела/о того»

Настоящее время: მას მოსწონს ის «ему/ей нравится то»

Аорист: მას მოეწონა ის «ему/ей понравилось то»

Настоящее время: მას სცივა «ему/ей холодно»

Аорист: მას შესცივდა «ему/ей стало холодно»

Такие глаголы зачастую при образовании форм совершенного вида в будущем времени и аористе заимствуют форму других глаголов:

ნასთ- აწესე ვრეა	ბუდუშე ვრეა	აორისტ	ნასთ- აწესე ვრეა	ბუდუშე ვრეა	აორისტ
მინდა «я хочу»	მომინდება «мне захо- чется»	მომინდა «мне захо- телось»	მიყვარს «я лю- блю»	შემიყვარდება «я полюблю»	შემიყვარდა «я полюбил»
გინდა «ты хо- чешь»	მოგინდება «тебе захо- чется»	მოგინდა «тебе захо- телось»	გიყვარს «ты лю- бишь»	შეგიყვარდება «ты полюбишь»	შეგიყვარდა «ты полю- бил/а»
უნდა «он/ она/оно хочет»	მოუნდება «ему/ей захо- чется»	მოუნდა «ему/ей за- хотелось»	უყვარს «он/она/ оно лю- бит»	შეუყვარდება «он/она/оно полюбит»	შეუყვარდა «он/она/оно полюбил/а/о»
გვინდა «мы хотим»	მოგვინდება «нам захо- чется»	მოგვინდა «нам захо- телось»	გვიყვარს «мы лю- бим»	შეგვიყვარდება «мы полюбим»	შეგვიყვარდა «мы полюби- ли»
გინდათ «вы хо- тите»	მოგინდებათ «вам захо- чется»	მოგინდათ «вам захо- телось»	გიყვართ «вы лю- бите»	შეგიყვარდებათ «вы полюбите»	შეგიყვარდათ «вы полюби- ли»
უნდათ «они хотят»	მოუნდებათ «им захочет- ся»	მოუნდათ «им захо- телось»	უყვართ «они любят»	შეუყვარდებათ «они полюбят»	შეუყვარდათ «они полю- били»

Теперь давайте рассмотрим аорист уже известных нам правильных глаголов:

წერა «писать»	ყურება «смотреть»	ცხოვრება «жить»	მოწონება «нравиться»
მე დაწვერე ის «я напи- сал/а то»	მე ვუყურე მას «я посмо- трел/а то»	მე ვიცხოვრე «я про- жил/а»	მე მომეწონა ის «мне понра- вилось то»
შენ დაწვერე ის «ты напи- сал/а то»	შენ უყურე მას «ты посмо- трел/а то»	შენ იცხოვრე «ты про- жил/а»	შენ მოგეწონა ის «тебе понра- вилось то»

მან დაწერა ის «он/она/ оно напи- сал/а/о то»	მან უყურა მას «он/она/ оно посмо- трел/а/о то»	მან იცხოვრა «он/она/оно прожил/а/о»	მას მოეწონა ის «ему/ей по- нравилось то»
ჩვენ დავწერეთ ის «мы напи- сали то»	ჩვენ ვუყურეთ მას «мы посмо- трели то»	ჩვენ ვიცხოვრეთ «мы прожи- ли»	ჩვენ მოგვეწონა ის «нам понра- вилось то»
თქვენ დაწერეთ ის «вы написа- ли то»	თქვენ უყურეთ მას «вы посмо- трели то»	თქვენ იცხოვრეთ «вы прожи- ли»	თქვენ მოგეწონათ ის «вам понра- вилось то»
მათ დაწერეს ის «они напи- сали то»	მათ უყურეს მას «они посмо- трели то»	მათ იცხოვრეს «они прожи- ли»	მათ მოეწონათ ის «им понрави- лось то»

Примечание: у глагола **ყურება** «смотреть» формы настоящего и будущего времени омонимичны, и потому конкретное временное значение – либо настоящего, либо будущего времени – можно определить только по контексту:

ის ახლა **უყურებს** ფილმს. «Он/она/оно сейчас **смотрит** фильм».

ის ხვალ **უყურებს** ფილმს. «Он/она/оно завтра **посмотрит/будет смотреть** фильм».

Супплетивные глаголы

Выше уже упоминались глаголы, которые образуют различные временные формы от разных основ. Такие глаголы принято называть супплетивными.

Начнем с глагола **დალევს / სმა** «пить», у которого в настоящем времени одна основа, а в будущем и аористе — другая.

настоящее время	будущее время	аорист
მე ვ-სვ-ამ «Я пью»	მე და-ვ-ლ-ევს «Я выпью»	მე და-ვ-ლი-ე «Я выпил/а»
შენ სვ-ამ «Ты пьешь»	შენ და-ლ-ევს «Ты выпьешь»	შენ და-ლი-ე «Ты выпил/а»
ის სვ-ამ-ს «он/она/оно пьет»	ის და-ლ-ევ-ს «он/она/оно выпьет»	ის და-ლი-ა «он/она/оно выпил/а/о»
ჩვენ ვ-სვ-ამ-თ «мы пьем»	ჩვენ და-ვ-ლ- ევ-თ «мы выпьем»	ჩვენ და-ვ- ლი-ე-თ «мы выпили»
თქვენ სვ-ამ-თ «вы пьете»	თქვენ და-ლ- ევ-თ «вы выпьете»	თქვენ და-ლი- ე-თ «вы выпили»
ისინი სვ-ამ-ენ «они пьют»	ისინი და-ლ- ევ-ენ «они выпьют»	ისინი და-ლი- ეს «они выпили»

Примечание: к форме настоящего времени данного глагола все-таки можно присоединить приставку и получить таким образом формы будущего времени и аориста: სვამს «он/она/оно пьет» → **შე-**სვამს «он/она/оно **вы**пьет» → **შე-**სვა «он/она/оно **вы**пил/а/о». Однако полученные формы используются крайне редко и, как правило, только в художественных текстах. Исключением является ситуация, когда в роли дополнения мы видим слово **სადღეგრძელო** «тост»:

შენს სადღეგრძელოს შევსვამ! «Я подниму за тебя тост!»

შენი სადღეგრძელო შევსვი! «Я поднял за тебя тост!»

Также можно отметить, что у глагольной формы будущего времени **და-ვლევ** «я выпью» исторически существует бесприставочное соответствие в настоящем времени – **ვლევ** «я пью», однако эта форма сохранилась только в диалектах, а в литературном грузинском не употребляется.

Теперь перейдем к глаголам **ჯდობა** «сидеть» и **დაჯდობა** «садиться».

✓ **Запомните!**

Глагол **ჯდობა** «сидеть» обозначает состояние (то есть его можно назвать стативным), а глагол **დაჯდობა** «садиться» описывает действие (то есть его можно назвать динамическим).

Спряжение глагола **ჯდობა** «сидеть»

настоящее время	будущее время	аорист
მე ვ-ზი-ვარ «я сижу»	მე ვ-ი-ჯდ-ებ-ი «я буду сидеть»	მე ვ-ი-ჯექ-ი «я сидел/а»
შენ ზი-ხარ «ты сидишь»	შენ ი-ჯდ-ებ-ი «ты будешь сидеть»	შენ ი-ჯექ-ი «ты сидел/а»
ის ზი-ს «он/ она/оно сидит»	ის ი-ჯდ-ებ-ა «он/она оно будет сидеть»	ის ი-ჯდ-ა «он/она/оно сидел/а/о»
ჩვენ ვ-სხედ- ვარ-თ «мы сидим»	ჩვენ ვ-ი-სხდ-ებ- ი-თ «мы будем сидеть»	ჩვენ ვ-ი- სხედ-ი-თ «мы сидели»

თქვენ სხედ- ხარ-თ «вы сидите»	თქვენ ი-სხედ-ებ- ი-თ «вы будете сидеть»	თქვენ ი-სხედ-ი-თ «вы сидели»
ისინი სხედ-ან «они сидят»	ისინი ი-სხედ-ებ- ი-ან «они будут сидеть»	ისინი ი-სხედ- ნენ «они сидели»

Как вы, наверное, заметили, мена основ в данном глаголе не ограничивается различием между **ზი-** в настоящем времени и **ჯდ-** / **ჯექ-** в будущем времени и аористе. Оказывается, это противопоставление обнаруживается только в единственном числе, а вот во множественном его нет: все формы образуются от одной основы – **სხედ-** / **სხდ-**.

Последней стратегии формообразования придерживается и глагол **დაჯდობა** «садиться», в котором мы видим разные основы лишь в единственном и множественном числах, соответственно, а противопоставления основ по времени нет:

Спряжение глагола **დაჯდობა** «садиться»

настоящее время	будущее время	аорист
მე ვ-ჯდ-ებ-ი «я сажусь»	მე და-ვ-ჯდ- ებ-ი «я сяду»	მე და-ვ-ჯექ-ი «я сел/а»
შენ ჯდ-ებ-ი «ты садишься»	შენ და-ჯდ-ებ-ი «ты сядешь»	შენ და-ჯექ-ი «ты сел/а»
ის ჯდ-ებ-ა «он/она/оно са- дится»	ის და-ჯდ-ებ-ა «он/она/оно ся- дет»	ის და-ჯდ-ა «он/она/оно сел/а/о»
ჩვენ ვ-სხედ-ებ- ი-თ «мы садимся»	ჩვენ და-ვ-სხედ- ებ-ი-თ «мы сядем»	ჩვენ და-ვ- სხედ-ი-თ «мы сели»

თქვენ სხდ-ებ- ო-თ «ВЫ садитесь»	თქვენ და-სხდ- ებ-ო-თ «ВЫ сядете»	თქვენ და- სხედ-ო-თ «ВЫ сели»
ისინი სხდ-ებ- ო-ან «Они садятся»	ისინი და-სხდ- ებ-ო-ან «Они садут»	ისინი და-სხდ- ნენ «Они сели»

Порядковые числительные

Порядковые числительные образуются посредством одновременного присоединения префикса **მე-** и суффикса **-ე** к основе количественного числительного. Так, мы видим следующие пары:

ორ-ო «два» → მე-ორ-ე «второй»

სამ-ო «три» → მე-სამ-ე «третий»

ოთხ-ო «четыре» → მე-ოთხ-ე «четвертый»

ხუთ-ო «пять» → მე-ხუთ-ე «пятый»

ექვს-ო «шесть» → მე-ექვს-ე «шестой»

ათ-ო «десять» → მე-ათ-ე «десятый»

თერთმეტი «одиннадцать» → მე-თერთმეტი-ე «одиннадцатый»

თვრამეტი-ო «восемнадцать» → მე-თვრამეტი-ე «восемнадцатый»

ოც-ო «двадцать» → მე-ოც-ე «двадцатый»

ორმოც-ო «сорок» → მე-ორმოც-ე «сороковой»

სამოც-ო «шестьдесят» → მე-სამოც-ე «шестидесятый»

ოთხმოც-ო «восемьдесят» → მე-ოთხმოც-ე «восемидесятый»

ას-ო «сто» → მე-ას-ე «сотый»

Исключением является числительное со значением *первый*. В нем используется другая основа:

ერთ-ო «один» → პირველ-ო «первый».

В сложных числительных, которые мы рассматривали в ходе Урока VII, как вы помните, может быть несколько компонентов, включая суффикс **-და** «и». При образовании порядковых числительных от таких количественных числительных префикс **მე-** и суффикс **-ე** присоединяются к последнему компоненту основы:

ოც-და-ათ-ი «тридять» → ოცდა-მე-ათ-ე «тридцатый»

ოც-და-რვა «двадцать восемь» → ოცდა-მე-რვა-ე «двадцать восьмой»

ორმოც-და-თხუთმეტი-ი «пятьдесят пять» → ორცმოც-და-მე-თხუთმეტი-ე «пятьдесят пятый»

სამოც-და-ათ-ი «семьдесят» → სამოც-და-მე-ათ-ე «семидесятый»

Тот же принцип лежит в основе образования еще более сложных числительных:

ას ორმოც-ი «сто сорок» → ას მე-ორმოც-ე «сто сороковой»

ათას რვაას ოთხმოც-და-ხუთ-ი «тысяча восемьсот восемьдесят пять» → ათას რვაას ოთხმოც-და-მე-ხუთ-ე «тысяча восемьсот восемьдесят пятый»

ორას სამოც-ი «двести шестьдесят» → ორას მე-სამოც-ე «двести шестидесятый»

✓ **Запомните!**

От сложных количественных числительных, оканчивающихся на единицу, порядковые образуются при помощи компонента **მე-ერთ-ე** «... первый» (а не **პირველი** «первый»). Например:

ოც-და-ერთ-ი «двадцать один» → ოც-და-მე-ერთ-ე «двадцать первый»

ოთხმოც-და-ერთ-ი «восемьдесят один» →
ოთხმოც-და-მე-ერთ-ე «восемьдесят первый»

Послелог -თვის «для»

Послелог -თვის «для» присоединяется к форме родительного падежа:

ეს საჩუქარი ვიყიდე ჩემი შვილ-ის-თვის. «Этот подарок я купил для своего ребенка».

При использовании послелога со словами, обозначающими время (*час, день, месяц* и т.д.), он меняет свою функцию и указывает на срок, до достижения которого что-либо должно произойти. Например:

მე მივედი სახლში ცხრა საათ-ის-თვის, საღამო-ს-თვის. «Я пришел/а домой к девяти часам, к вечеру».

ნინა ხვალ-ის-თვის ამზადებს სადილს. «Нина готовит обед на завтра».

Прочтите текст и переведите его при помощи словаря:

ნიკო ფიროსმანი

ნიკო ფიროსმანი ცნობილი ქართველი მხატვარია. ის არის პრიმიტივიზმის ფუძემდებელი. მისი ნამდვილი სახელი და გვარია ნიკოლოზ ფიროსმანაშვილია. იგი დაიბადა 1856 წელს კახეთში, სოფელ მირზაანში. მეგობრები მხატვარს ნიკალას ეძახდნენ.

ნიკო ფიროსმანი რვა წლის იყო, როდესაც მამამისი გარდაიცვალა. დაქვრივებულმა ავადმყოფმა დედამ იგი გააგზავნა საქართველოს დედაქალაქში, თბილისში ერთ-ერთი შეძლებული სომეხი

ვაჭრის კალანტარ კალანტაროვის ოჯახში. აქ იგი მსახურობდა. ნიკომ აქ დახატა თავისი პირველი ბავშვური ნახატები. ხატავდა კედლებზე, ქუჩაში, ყველაფერზე. ნიკოს კალანტარ კალანტაროვის და შეუყვარდა, რაც არ მოეწონა ვაჭრის ოჯახს და ნიკო სამსახურიდან დაითხოვა.

ნიკო სულ ცდილობდა ამხანაგებთან ერთად სახელოსნო გახსნას და საკუთარი ნახატების გაყიდვას. თუმცა შემკვეთები არ იყვნენ. იმ დროს თბილისში ბევრი სააბრო სახელოსნო იყო გახსნილი. ნიკო კი უცნობი მხატვარი იყო და არავის აინტერესებდა მისი ნამუშევრები.

ღარიბი და ობოლი ნიკო მუშაობდა რკინიგზაზე, ხან ლიანდაგებს აგებდა, ხან დარაჯი იყო, ხან - კონდუქტორი. ამავე დროს, სულ ხატავდა აბრებს და ეს აბრები თბილისში, დუქნებს ამშვენებდა.

1911 წელს მიკიტანმა ტიტჩევმა მიიწვია ნიკო თავისი სამიკიტნოს მოსახატად. მან იქ დახატა “ორთაჭალის ტურფები”, “ქირაფი” და “შავი ლომი”.

ის სიღარიბეში და მარტოობაში გარდაიცვალა 1918 წელს. სამწუხაროდ, მისი საფლავი დღემდე უცნობია.

ნიკო ფიროსმანი, როგორც მხატვარი აღმოაჩინეს მხატვარმა ძმებმა ზდანევიჩებმა. პირველად მისი ნახატები დიდ გამოფენაზე 1918 წელს მოხვდა. სულ უფროდაუფროდაინტერესდნენ მისი შემოქმედებით და დღეს ნიკო ფიროსმანი მსოფლიოში ცნობილი მხატვარია.

(თემო ჯაფარიძის «ნიკო ფიროსმანის» მიხედვით)

Лексика к тексту:

ცნობილი «ИЗВЕСТНЫЙ»

მხატვარი «ХУДОЖНИК»

პრიმიტივიზმი «примитивизм»
 ფუძემდებელი «основоположник»
 ნამდვილი «настоящий»
 დაიბადა «он родился»
 ეძახდნენ «они называли»
 გარდაიცვალა «он скончался»
 დაქვრივებული «овдовевшая»
 გააგზავნა «она отправила»
 ერთ-ერთი «один (из)»
 შეძლებული «зажиточный»
 ვაჭარი «купец»
 მსახურობდა «он прислуживал»
 დახატა «он нарисовал»
 თავისი «свой»
 საკუთარი «собственный»
 ბავშვური «дестский»
 ნახატი «картина»
 სამსახურიდან დაითხოვა «он уволил с работы»
 ცდილობდა «он пытался»
 ამხანაგები «приятели»
 სახელოსნო «мастерская»
 სააბრო სახელოსნო «мастерская по изготовлению
 вывесок»
 აბრა «вывеска»
 დუქანი «духан»
 სამიკიტნო «кабачок»
 მიკიტანი «кабатчик/трактирщик»
 გახსნა «открывать; открытие»
 გახსნილი «открытый»
 შემკვეთები «заказчики»
 იმ დროს «в то время»
 უცნობი «неизвестный»
 აინტერესებდა «его интересовал(и)»
 ნამუშევარი «работа»

ღარიბი «бедный»
სიღარიბე «бедность»
მარტოობა «одиночество»
ობოლი «сирота»
რკინიგზა «железная дорога»
ლიანდაგი «рельсы»
ხან ... ხან ... «то ... то ...»
აგებდა «он укладывал»
დარაჯი «сторож»
კონდუქტორი «кондуктор»
ამავე დროს «в это же время»
ამშვენებდა «он украшал»
მიიწვია «он пригласил»
მოსახატად «чтобы расписать»
ორთაქალის ტურები «Ортачалские красави-
цы»
ჟირაფი «Жираф»
შავი ლომი «Черный лев»
საფლავი «могила»
დღემდე «по сей день»
აღმოაჩინეს «они обнаружили»
აღმოჩენა «открывать; открытие»
პირველად «впервые»
გამოფენა «выставка»
მოხვდა «он(и) появился(-лись)»
უფრო და უფრო «больше и больше»
შემოქმედება «творчество»
მსოფლიო «мир»

Упражнения

Упражнение 1: Измените форму глаголов с будущего времени на аорист.

Образец:

მივიღებ «я приму» → მივიღე «я принял»

ვიცხოვრებ	
ვითამაშებ	
ვისაუბრებ	
ვილაპარაკებ	
ვიცეკვებ	
ვიმღერებ	
გავაკეთებ	
მოვამზადებ	
ვუყურებ	
ვიმუშავებ	
დავბრუნდები	
გავლამაზდები	
გავთეთრდები	
დავბერდები	
გავშავდები	
შემაციებს	
შემაწუხებს	
დამახველებს	
შევჭამ	
დავწერ	
ვიყიდი	
შევკერავ	
დავხატავ	
მომეწონება	

Упражнение 2. Проспрягайте глаголы:

მე დავხატე ქირაფი	მე ვიყიდე კარაქი	მე მომინდა ყავა
----------------------	---------------------	--------------------

შენ		
მან		
ჩვენ		
თქვენ		
მათ		

Упражнение 3. Переведите предложения в аорист:

1. მე ვარ ახალი თანამშრომელი.
_____ .
2. ნიკო ფიროსმანი არის დიდი მხატვარი.
_____ .
3. ჩვენ გვინდა ახალი პური და ყველი.
_____ .
4. მას მოსწონს საქართველოს ბუნება.
_____ .
5. ნინა და ნანა მუშაობენ დილიდან საღამომდე.
_____ .
6. ნიკოლოზი ცხოვრობს პეტერბურგში.
_____ .
7. დედა ამზადებს ვახშამს.
_____ .
8. ბებია და ბაბუა აკეთებენ თათარას.
_____ .
9. ლენა თამაშობს ეზოში.
_____ .
10. ჩემი ძმა უყურებს რუსულ ფილმს
ტელევიზორში.
_____ .

Упражнение 4. Перепишите предложения, поставив глагол в форму аориста.

Образец:

სტუდენტი კითხვა ახალი რომანი.

სტუდენტმა წაიკითხა ახალი რომანი.

1. ვიქტორი სწავლა ქართული ერთი წლის წინ.

2. ნინა წასვლა კინო კვირა.

3. დედა მზადება ვახშამი სადამო.

4. მხატვარი ნდომა პარიზი.

5. ჩვენ მოგზაურობა კატმანდუ.

6. ბავშვები დასვენება ზღვა.

7. მე ყიდვა საჩუქარი ჩემი ძმა.

8. სუპერმარკეტი გახსნა შვიდი საათი.

9. შენ სმა უმაქრო ყავა.

10. ჩვენ ყურება კარგი ფილმი.

Упражнение 5. Заполните таблицу:

Число	Количественно числительное	Порядковое числительное
22	ოცდაორი	ოცდამეორე
25		
31		
40		
43		
78		
100		
20		

Грузинский язык без репетитора

9		
19		
1		
21		
57		
90		
105		
400		

Ключи к упражнениям

Урок I

Упражнение 2.

2.1.

გიორგი, თბილისი, კიევი,
მარიამი, თამარა, ჩაი,
ტოკიო, ლონდონი, ვარშავა.

2.2. ფირმა, ლამპა, პასპორტი, ტელეფონი,
ბიზნესი, კოვბოი.

2.3. ტელეფონი, ტორტი, თბილისი, ტრაქტორი,
ტრამვაი, ქუთაისი, ტოკიო, ფინიკი, ტაქსი.

Упражнение 3.

ხიროსიმა, ჰომეროსი, ჰაიდნი, ფირმა, ფოტო,
ლამპა, მოსკოვი, თბილისი, ტელეფონი, ფანარი,
გიორგი, გივი, ოპერა, ტრამვაი, ტროლეიბუსი,
მეტრო, კონცერტი, კამერა, პასპორტი, სტუდენტი,
ტურისტი, ლონდონი, ბერლინი, ვარშავა, რიგა,
პეკინი, უნივერსიტეტი, ინსტიტუტი, პარკი, კორპუსი.

Упражнение 4.

Имя	Фамилия
ნინო	ჭკადუა
თემური	აგიაშვილი
ნუნუ	ლაბაძე

ვატო	ბაგრატიონი
ვალერი	თილილაური
ქეთევანი	კუკავა
თინათინი	ნავერიანი
გიორგი	ბარათაშვილი
ზაირა	ხოსიტაშვილი
ნათია	შანიძე

Упражнение 5.

კაფე, ტრამვაი, ტაქსი, ტურისტი, სტუდენტი, ფირმა, სპორტი

Урок II

Упражнение 1.

1. მე ვარ გიორგი.
2. შენ ხარ დირექტორი?
3. არა, მე დირექტორი არ ვარ.
4. ის ვინ არის?
5. ის არის ლექტორი.
6. ჩვენ ვართ უნივერსიტეტში.
7. ისინი არიან ოპერაში.
8. თქვენ ხართ ბატონი ირაკლი?
9. ხარ შენ სტუდენტი?
10. ის არ არის ტაქსისტი.

Упражнение 2.

1. ის არის ბატონი ლევანი.
ის არ არის ბატონი ლევანი.
ის არის ბატონი ლევანი?
2. შენ ხარ ჟურნალისტი.
შენ არ ხარ ჟურნალისტი?

ხარ შენ ჟურნალისტი? / შენ ხარ ჟურნალისტი?

3. მე ვარ მარინე.

მე არ ვარ მარინე.

მე ვარ მარინე? / ვარ მე მარინე?

4. თქვენ ხართ ვარშავაში.

თქვენ არ ხართ ვარშავაში.

თქვენ ხართ ვარშავაში? / ხართ თქვენ ვარშავაში?

5. ისინი არიან თბილისში.

ისინი არ არიან თბილისში.

ისინი არიან თბილისში?

6. ჩვენ ვართ პარკში.

ჩვენ არ ვართ პარკში.

ჩვენ ვართ პარკში? / ვართ ჩვენ პარკში?

7. ის არის ტურისტი.

ის არ არის ტურისტი.

ის არის ტურისტი? / არის ის ტურისტი?

8. ჩვენ ვართ უნივერსიტეტში.

ჩვენ არ ვართ უნივერსიტეტში.

ჩვენ ვართ უნივერსიტეტში? / ვართ ჩვენ უნივერსიტეტში?

9. ისინი არიან ბატონი გიორგი და ქალბატონი მაია.

ისინი არ არიან ბატონი გიორგი და ქალბატონი მაია.

ისინი არიან ბატონი გიორგი და ქალბატონი მაია?

10. მე ვარ დირექტორი.

მე არ ვარ დირექტორი.

მე ვარ დირექტორი? / ვარ მე დირექტორი?

Упражнение 3.

1. ის არის პაშა → ის პაშაა.
2. ის არის სტუდენტი → ის სტუდენტია.
3. ვინ არის ლექტორი → ვინაა ლექტორი?
4. ეს არის ჟურნალი? → ესაა ჟურნალი?
5. ის არის ქალბატონი თამარი? → ისაა ქალბატონი თამარი?
6. ეგ არის ტელეფონი → ეგაა ტელეფონი.

Урок III

Упражнение 1.

1. ჩემი ტელეფონი. (მე)
2. შენი დაბადების დღე. (შენ)
3. თქვენი პროფესორი. (თქვენ)
4. ჩვენი დირექტორი. (ჩვენ)
5. მისი ჟურნალი. (ის)
6. ვისი წიგნი. (ვინ)
7. მათი მეგობარი. (ისინი)

Упражнение 2.

1. ჩვენი ბებია → ბებიაჩვენი
2. თქვენი პაპა → პაპათქვენი
3. მისი მამა → მამამისი
4. შენი მამიდა → მამიდაშენი
5. ჩემი ბიძა → ბიძაჩემი
6. მისი ბაბუა → ბაბუამისი
7. შენი დეიდა → დეიდაშენი
8. ჩვენი დედა → დედაჩვენი
9. შენი ბებია → ბებიაშენი
10. ჩემი პაპა → პაპაჩემი

Упражнение 3.

мужской род: ბაბუა, პაპა, მამა, ბიძა, ძმა,
ვაჟიშვილი, კაცი, ბიჭი.

женский род: ბებია, დეიდა, მამიდა, და, დედა,
გოგო, ქალი, ქალიშვილი.

Упражнение 4.

1. მე მაქვს ტელევიზორი.
2. მას აქვს ტელეფონი.
3. ჩვენ გვყავს ბებია.
4. მათ ჰყავთ დირექტორი.
5. შენ გაქვს სახლი.
6. თქვენ გყავთ და—ძმა.
7. მას ჰყავს ქალიშვილი.
8. მათ ჰყავთ შვილიშვილი.
9. მე მაქვს ფოტო.
10. ზაზას ჰყავს დედა და მამა.

Упражнение 5.

1. მე მყავს კოლეგა.
მყავს მე კოლეგა?
მე არ მყავს კოლეგა.

2. შენ გყავს ძმა.
გყავს შენ ძმა?
შენ არ გყავს ძმა.

3. მას აქვს ახალი წიგნი.
აქვს მას ახალი წიგნი?
მას არ აქვს ახალი წიგნი.

4. ჩვენ გვაქვს ველოსიპედი.
გვაქვს ჩვენ ველოსიპედი?
ჩვენ არ გვაქვს ველოსიპედი.

5. მათ ჰყავთ ვაჟიშვილი.
ჰყავთ მათ ვაჟიშვილი?
მათ არ ჰყავთ ვაჟიშვილი.

6. მე მაქვს პასპორტი.
მაქვს მე პასპორტი?
მე არ მაქვს პასპორტი.

7. მას ჰყავს შვილი.
ჰყავს მას შვილი?
მას არ ჰყავს შვილი.

8. ნინას ჰყავს დეიდა.
ჰყავს ნინას დეიდა?
ნინას არ ჰყავს დეიდა.

9. მარიამს აქვს ჟურნალი.
აქვს მარიამს ჟურნალი?
მარიამს არ აქვს ჟურნალი.

10. თედოს ჰყავს პაპა.
ჰყავს თედოს პაპა?
თედოს არ ჰყავს პაპა.

Упражнение 5.

აი, მე. ჩემი სახელია გიორგი. მე პროფესორი ვარ. მე ვარ უნივერსიტეტში. მე არ ვარ სახლში. მე მყავს სტუდენტი. მე მაქვს ახალი წიგნი. მე არ მაქვს ველოსიპედი. მე მყავს დიდი ოჯახი. დღეს არის ჩემი დაბადების დღე. მე მყავს სახლში მეგობარი და მშობლები. დედაჩემი არის ჟურნალისტი, მამაჩემი არის ინჟინერი. მე მყავს და—ძმა. მე მყავს უფროსი და და უმცროსი ძმა. მე არ მყავს შვილი.

Упражнение 6.

1	b
2	g
3	a
4	c
5	e
6	d
7	f

Упражнение 7.

- გამარჯობა!
- გამარჯობა!
- როგორ ხართ, ბატონო ვიქტორ?
- გმადლობთ, კარგად, თქვენ როგორ ხართ?
- მეც კარგად, მადლობა.
- ეს ვინ არის?
- ეს ჩვენი ახალი დირექტორია, ქალბატონი თამარი.
- ძალიან სასიამოვნოა.

Урок IV

Упражнение 1.

1. შენ ჟურნალისტი ხარ?
დიახ, მე ჟურნალისტი ვარ.
არა, მე ჟურნალისტი არ ვარ.
2. ის კაცი აქ ცხოვრობს?
დიახ, აქ ის კაცი აქ ცხოვრობს.
არა, აქ არ ცხოვრობს.
3. ეს თქვენი ცოლია?
კი, ჩემი ცოლია.

არა, ჩემი ცოლი არ არის.

4. შენ სწავლობ ქართულს?

ჰო, ვსწავლობ.

არა, არ ვსწავლობ.

5. თქვენ გაქვთ ველოსიპედი?

კი, მე მაქვს ველოსიპედი.

არა, მე არ მაქვს ველოსიპედი.

Упражнение 2.

1. ცხოვრობს

2. ცხოვრობს

3. ცხოვრობენ

4. ცხოვრობთ

5. ვცხოვრობ

6. ცხოვრობენ

7. ცხოვრობს

8. ცხოვრობს

9. ვცხოვრობთ

10. ცხოვრობენ

Упражнение 3.

1. სწავლობ

2. ცხოვრობს

3. ცხოვრობენ, ვცხოვრობ

4. ვსწავლობთ

5. მუშაობთ

6. სწავლობს

7. ვსწავლობ

8. ვცხოვრობთ

9. მუშაობენ

10. ცხოვრობენ

Упражнение 4.

1. ლევანი სწავლობს ქართულს.
2. შვილები ცხოვრობენ მოსკოვში.
3. პეტრე მუშაობს ინსტიტუტში.
4. ბებიას აქვს წიგნები.
5. ჩემი ცოლი არის სახლში.

Упражнение 5.

ველოსიპედები
 ჟურნალები
 ცოლები
 შვილიშვილები
 დეიდები
 მამები
 პაპები
 დები
 სახელები
 გვარები

Упражнение 6.

1	d
2	j
3	b
4	i
5	h
6	g
7	c
8	f
9	a
10	e

Урок V

Упражнение 1.

მიხტომა	მოხტომა
მე მივხტივარ	მე მოვხტივარ
შენ მიხტიხარ	შენ მოხტიხარ
ის მიხტის	ის მოხტის
ჩვენ მივხტივართ	ჩვენ მოვხტივართ
თქვენ მიხტიხართ	თქვენ მოხტიხართ
ისინი მიხტიან	ისინი მოხტიან
მიცურვა	მოცურვა
მე მივცურავ	მე მოვცურავ
შენ მიცურავ	შენ მოცურავ
ის მიცურავს	ის მოცურავს
ჩვენ მივცურავთ	ჩვენ მოვცურავთ
თქვენ მიცურავთ	თქვენ მოცურავთ
ისინი მიცურავენ	ისინი მოცურავენ

Упражнение 2.

1. მივდივარ.
2. მივცურავს.
3. მიდიხართ.
4. მირბიან.
5. მიფრინავ.
6. მიდის.
7. მოდის.
8. მოვფრინავ.
9. მოდიხართ.
10. მიცურავ.

Упражнение 3.

1	e
2	h
3	a
4	d
5	b
6	c
7	f
8	g

Упражнение 4.

1. მეტროთი
2. ფეხით
3. თვითმფრინავით
4. ველოსიპედით
5. ტრამვაით
6. მანქანით

Упражнение 5.

1. Госпожа Карина улетает из Варшавы в Хельсинки.
2. Я иду туда, где ты.
3. Где (находятся) Ваши супруг и ребенок?
4. Моя жена и ребенок (находятся) в Греции, они плывут на корабле в Италию.
5. Где здесь автобусная остановка?
6. Если можно, остановите здесь!
7. Ты улетаешь на самолете в Уругвай?
8. Конь скачет в парк(е).
9. Откуда ты едешь на такси?
10. Я еду на такси из дома.

Упражнение 6.

1. შენ მიდიხარ კომპანიაში?
2. თქვენ მოდიხართ აქ?
3. პაპაჩემი მოდის შინ ფეხით.
4. მე მყავს ახალი მანქანა.
5. მას აქვს კინოს ბილეთები.
6. დეიდა არის კინოში.
7. ჩვენ ვცხოვრობთ ტოკიოში.
8. ისინი მუშაობენ კერძო კომპანიაში.
9. თქვენ ცხოვრობთ რუსეთში.
10. ფრანგი სწავლობს ქართულს.

Урок VI

Упражнение 1.

დღე → დღის
ცოლი → ცოლის
ქმარი → ქმრის
შვილიშვილი → შვილიშვილის
ბაბუა → ბაბუის
მამა → მამის
ავტობუსი → ავტობუსის
ველოსიპედი → ველოსიპედის
თვითმფრინავი → თვითმფრინავის
მატარებელი → მატარებლის
კაშნე → კაშნეს
კაფე → კაფეს
ღვინო → ღვინის
კონგო → კონგოს
რუსეთი → რუსეთის
კანადა → კანადის
იაპონია → იაპონიის
თურქეთი → თურქეთის
ოპერა → ოპერის

კინო → კინოს
კომპანია → კომპანიის
დედა → დედის
სახლი → სახლის
ქალაქი → ქალაქის
სოფელი → სოფლის
ვაჟიშვილი → ვაჟიშვილის
გოგო → გოგოს

Упражнение 2.

1. კინოს გვერდით
2. კორპუსის უკან
3. უნივერსიტეტის მოპირდაპირედ
4. კონცერტის წინ
5. კომპანიის პირდაპირ

Упражнение 3.

- გამარჯობა!
- გამარჯობა!
- თუ შეიძლება, მითხარით, სად არის კინო?
- წადით პირდაპირ, შემდეგ მარცხნივ და იქ არის.
- დიდი მადლობა.
- არაფრის, რა მადლობა.
- ნახვამდის!
- ნახვამდის!

Упражнение 4.

1. ეს ვისი უბანია? ეს ჩვენი უბანია.
2. ჩვენ ვართ ა. ჭავჭავაძის ქუჩაზე ახლა.
3. დიახ, ეს ლამაზი შენობა კონსერვატორიაა.
4. ონსერვატორიის მოპირდაპირედ სავაჭრო ცენტრია.
5. ახლოს არის სუპერმარკეტი.

6. სავაჭრო ცენტრს შესასვლელი და გასასვლელი აქვს რუსთაველის გამზირზე.

7. ოპერა მდებარეობს რუსთაველის გამზირზე.

8. ოპერის მარჯვნივ თეატრია.

9. პარკი არის პარლამენტის უკან.

10. კი, ავტობუსის გაჩერებაც აქ არის.

Упражнение 5.

1. ეს შენობა მდებარეობს ვარშავაში.

2. ოპერის წინ მდებარეობს სავაჭრო ცენტრი.

3. ვიქტორს ჰყავს ორი და და ორი ძმა.

4. სადგურს აქვს ლამაზი შესასვლელი.

5. ბებია ცხოვრობს ამ შენობაში.

6. სუპერმარკეტში მივდივარ მანქანით.

7. ჩემი კოლეგა ოფისში ფეხით მოდის.

8. კინოს გვერდით არის პარლამენტი.

9. მე მაქვს ღვინის სახლი.

10. ეს არის მეგობრის კორპუსი.

Упражнение 6.

1. შენც

2. ისინიც

3. ჩვენც

4. მარინაც

5. ისიც

Урок VII

Упражнение 1.

ვაშლი → ვაშლები

მსხალი → მსხლები

ცხვარი → ცხვრები

ძროხა → ძროხები

ხბო → ხბოები

ატამი → ატმები
კორპუსი → კორპუსები
მეგობარი → მეგობრები
მშობელი → მშობლები
ბებია → ბებიები
დეიდა → დეიდები
თხა → თხები
დღე → დღეები
ოპერა → ოპერები
კონცერტი → კონცერტები
ქუჩა → ქუჩები
ქალაქი → ქალაქები
ქვეყანა → ქვეყნები
სახელი → სახელები
გვარი → გვარები
სოფელი → სოფლები

Упражнение 2.

12 → თორმეტი
25 → ოცდახუთი
10 → ათი
15 → თხუთმეტი
40 → ორმოცი
42 → ორმოცდაორი
47 → ორმოცდაშვიდი
60 → სამოცი
61 → სამოცდაერთი
68 → სამოცდარვა
50 → ორმოცდაათი
53 → ორცმოცდაცამეტი
17 → ჩვიდმეტი
90 → ოთხმოცდაათი
94 → ოთხმოცდათოხმეტი
99 → ოთხმოცდაცხრამეტი

- 100 → ასი
33 → ოცდაცამეტი
36 → ოცდათექვსმეტი
49 → ორმოცდაცხრა
51 → ორმოცდათერთმეტი
8 → რვა
18 → თვრამეტი
19 → ცხრამეტი
20 → ოცი

Упражнение 3.

1. მინდა
2. უნდათ
3. გვინდა
4. უნდათ
5. უნდა

Упражнение 4.

1	j
2	c
3	h
4	i
5	b
6	f
7	g
8	d
9	c
10	e

Упражнение 5.

1. რა უნდა ვიქტორს?
2. რით მიდიხართ სახლიდან უნივერსიტეტში?
3. სად არის ცხვრის ხორცი?
4. რამდენი კვერცხი გინდა?

5. ვინ მიფრინავს ბუქარესტში?
7. საიდან მოფრინავს რატი?
8. კიტრი ღირს კილო ორი ლარი. რა ღირს კიტრი?
9. ჟურნალისტი მიდის იქით. საით მიდის
ჟურნალისტი?
10. ნინო არის იტალიელი. სადაური არის ნინო?

Урок VIII

Упражнение 1.

მე ვსაუზმობ
შენ საუზმობ
ის საუზმობს
ჩვენ ვსაუზმობთ
თქვენ საუზმობთ
ისინი საუზმობენ

მე ვსადილობ
შენ სადილობ
ის სადილობს
ჩვენ ვსადილობთ
თქვენ სადილობთ
ისინი სადილობენ

მე ვლაპარაკობ
შენ ლაპარაკობ
ის ლაპარაკობს
ჩვენ ვლაპარაკობთ
თქვენ ლაპარაკობთ
ისინი ლაპარაკობენ

Упражнение 2.

Георгий — грузинский студент. Он каждый день ходит в университет. И сегодня у Георгия лекции.

Он сегодня в университете. Георгий встает в семь часов, принимает душ, чистит зубы, завтракает, одевается и выходит из дома. Георгий идет на остановку рядом с домом. Он ждет автобус. Автобус приходит в восемь часов. Георгий садится в автобус. Берет один билет. Через три остановки — университет. Георгий выходит на этой остановке и переходит через дорогу. В восемь тридцать Георгий заходит в аудиторию. Лекция начинается. Георгий приходит домой в середине дня.

Упражнение 3.

1. გიორგი ქართველია.
2. გიორგი ყოველდღე დადის უნივერსიტეტში.
3. დიახ, გიორგის დღესაც ლექციები აქვს.
4. გიორგი შვიდ საათზე დგება.
5. შემდეგ გიორგი იღებს შხაპს, იხეხავს კბილებს, საუზმობს, იცვამს ტანსაცმელს.
6. გიორგი სახლთან ახლოს, გაჩერებაზე ელოდება ავტობუსს.
7. ავტობუსი რვა საათზე მოდის.
8. სამი გაჩერების შემდეგ არის უნივერსიტეტი.
9. ლექცია იწყება ცხრის ნახევარზე.
10. გიორგი შინ შუადღეს მოდის.

Упражнение 4.

მე ქართველი სტუდენტი ვარ. მე ყოველდღე დავდივარ უნივერსიტეტში. დღესაც ლექციები მაქვს. მე დღეს უნივერსიტეტში ვარ. მე 7 საათზე ვდგები, ვიღებ შხაპს, ვიხეხავ კბილებს, ვსაუზმობ, ვიცვამ ტანსაცმელს და სახლიდან გავდივარ. მე სახლთან ახლოს, გაჩერებაზე მივდივარ. მე ავტობუსს ველოდები. ავტობუსი 8 საათზე მოდის. მე ავტობუსში ავდივარ. ერთ ბილეთს ვიღებ. სამი

გაჩერების შემდეგ უნივერსიტეტია. მე ამ გაჩერებაზე ჩავდივარ და ქუჩაზე გადავდივარ. 8:30-ზე მე აუდიტორიაში შევდივარ. ლექცია იწყება. მე სახლში შუადღეს მოვდივარ.

Упражнение 5.

ზევით	ა—
შიგნით	შე—
ქვემოთ	ჩა—
ქუჩაზე	გადა—
აქეთ	მო—
გარეთ	გა—
იქით	მი—
ზემოთ	ა—

Упражнение 6.

1. დილა მშვიდობისა, ქალბატონო ვიქტორია!
2. საუზმეზე ვჭამ ვაშლს და ვსვამ რძეს.
3. ტურისტები სავაჭრო ცენტრისკენ მივბიძგებ.
4. დილით ვიხეხავ კბილებს და ვიღებ შხაპს.
5. კონცერტი იწყება საღამოს 9 საათზე.
6. კაფედან გამოდის ჩვენი მეგობარი.
7. ჩვენ დილიდან საღამომდე ვმუშაობთ ოფისში.
8. ეს მატარებელი ჩადის ვოლგოგრადში დღეს საღამოს.
9. ჩვენი ახალი მენეჯერი ინგლისიდან ჩამოდის.

Упражнение 7.

1	c
2	h
3	a

4	f
5	d
6	g
7	b
8	i
9	e
10	j

Урок IX

Упражнение 1.

страна	национальность	язык
ფინეთი	ფინელი	ფინური
პოლონეთი	პოლონელი	პოლონური
თურქეთი	თურქი	თურქული
დანია	დანიელი	დანიური
ბულგარეთი	ბულგარელი	ბულგარული
ირლანდია	ირლანდიელი	ირლანდიური
ესპანეთი	ესპანელი	ესპანური
ჩეხეთი	ჩეხი	ჩეხური
ისლანდია	ისლანდიელი	ისლანდიური
სომხეთი	სომეხი	სომხური

Упражнение 2.

1. მე მოსკოვიდან ვარ.
2. ვიცი: რუსული, ინგლისური და გერმანული.
3. ახლა ვცხოვრობ თბილისში.
4. ორი წლის წინ ვცხოვრობდი მოსკოვში.
5. ვსწავლობ.
6. მე ვსწავლობ უნივერსიტეტში.
7. ათი წლის წინ ვსწავლობდი სკოლაში.

8. ახლა არ ვმუშაობ.
9. ქართული ენა კარგად ვიცი.
10. თბილისი ლამაზი ქალაქია.

Упражнение 3.

1. დედა მუშაობდა სახლში.
2. მე ვიხეხავდი კბილებს და ვიღებდი შხაპს დილით.
3. ივანე იღვიძებდა და იძინებდა ადრე.
4. ჩვენ ვუყურებდით ტელევიზორს.
5. თქვენ სწავლობდით ამ უნივერსიტეტში?
6. მეგობრები სვამდნენ ყავას და ჭამდნენ ტორტს.
7. შვილიშვილები ლაპარაკობდნენ გერმანულად და შვედურად.
8. დეიდაჩემი იცვამდა კარგად.
9. ეს კიტრი ღირდა სამი ლარი.
10. მე დილით ადრე ვსაუზნობდი, შემდეგ შუადღეს ვსადილობდი და საღამოს ვვახშმობდი.

Упражнение 4.

1. მე დილით არ ვჭამ, ყავას კი ვსვამ.
2. შენ იცი რუსული კარგად?
3. როდის მიდიხარ სახლიდან სამსახურში?
4. ჩემი შვილები ჭამენ პომიდორს და კიტრს.
5. თქვენ ღვინოს სვამთ?
6. მისი ქმარი ყოველდღე უყურებს ტელევიზორს.
7. გინდათ ორი კილო ღორის ხორცი?
8. პაპაჩემი გუშინ საღამოს კითხულობდა ჟურნალებს.
9. ჩემი ძმა მოსკოვის უნივერსიტეტში სწავლობდა ხუთი წლის წინ.
10. მამაჩემი მუშაობდა კერძო კომპანიაში ათი წლის წინ.

Упражнение 5.

1. შარშან ვკითხულობდი წიგნს.
2. ახლა კარგად ვლაპარაკობ ჩეხურად.
3. ოთხი წლის წინ ვმუშაობდი ოფისში.
4. რუსთაველის გამზირზე მდებარეობს ოპერა.
5. ვალერიმ იცის ქართული ცუდად.
6. ბაბუაჩემი დგება ადრე.
7. ჩემს ქალიშვილს უნდა ყავა.
8. ბიძაჩემმა იცის იაპონური.
9. ცხვრის ხორცი ღირს ოცი ლარი.
10. კონცერტი არის შვიდ საათზე.

Упражнение 6.

1. 1760 → ათას შვიდას სამოცი
2. 200 → ორასი
3. 205 → ორას ხუთი
4. 1000 → ათასი
5. 1300 → ათას სამასი
6. 1502 → ათას ხუთას ორი.
7. 2000 → ორი ათასი.
8. 2020 → ორი ათას ოცი.
9. 2035 → ორი ათას ოცდათხუთმეტი.
10. 760 → შვიდას სამოცი.
11. 539 → ხუთას ოცდაცხრამეტი.
12. 289 → ორას ოთხმოცდაცხრა.
13. 909 → ცხრაას ცხრა.
14. 999 → ცხრაას ოთხმოცდაცხრამეტი.
15. 189 → ას ოთხმოცდაცხრა.
16. 137 → ას ოცდაჩვიდმეტი.
17. 355 → სამას ორმოცდათხუთმეტი.
18. 576 → ხუთას სამოცდათექვსმეტი.
19. 901 → ცხრაას ერთი.
20. 1986 → ათას ცხრაას ოთხმოცდაექვსი.
21. 1960 → ათას ცხრაას სამოცი.

22. 1927 → ათას ცხრაას ოცდაშვიდი.
 23. 1801 → ათას რვაას ერთი.
 24. 1991 → ათას ცხრაას ოთხმოცდათერთმეტი.
 25. 1918 → ათას ცხრაას თვრამეტი.

Урок X

Упражнение 1.

1	e
2	j
3	h
4	b
5	d
6	g
7	a
8	k
9	f
10	l
11	c
12	i

Упражнение 2.

1. ექიმი → ექიმად
 2. მენეჯერი → მენეჯერად
 3. ყასაზი → ყასაზად
 4. გამყიდველი → გამყიდველად
 5. იურისტი → იურისტად
 6. მორაგბე → მორაგბედ
 7. ფეხბურთელი → ფეხბურთელად
 8. ექთანი → ექთნად
 9. მომღერალი → მომღერლად
 10. მხატვარი → მხატვრად

Упражнение 3.

1. ივანე და ლენა არიან ბიბლიოთეკაში ახლა.
ივანე და ლენა იყვნენ ბიბლიოთეკაში.
ივანე და ლენა იქნებიან ბიბლიოთეკაში.

2. ჩვენ ვართ პოლიციაში.
ჩვენ ვიყავით პოლიციაში.
ჩვენ ვიქნებით პოლიციაში.

3. თქვენ ხართ მუზეუმში დღეს საღამოს.
თქვენ იყავით მუზეუმში დღეს საღამოს.
თქვენ იქნებით მუზეუმში დღეს საღამოს.

4. ისინი არიან გალერეაში.
ისინი იყვნენ გალერეაში.
ისინი იქნებიან გალერეაში.

5. მე ვარ მოედანზე ახლა.
მე ვიყავი მოედანზე.
მე ვიქნები მოედანზე.

6. ნინა არის წელს პოლონეთში.
ნინა იყო წელს პოლონეთში.
ნინა იქნება წელს პოლონეთში.

7. შენ ხარ წელს სტუდენტი.
შენ იყავი წელს სტუდენტი.
შენ იქნები წელს სტუდენტი.

8. დიმიტრი არის დღეს თეირანში.
დიმიტრი იყო გუშინ თეირანში.
დიმიტრი იქნება ხვალ თეირანში.

9. მარინე და უნა არიან კლინიკაში.
მარინე და უნა იყვნენ კლინიკაში.

მარინე და უნა იქნებიან კლინიკაში.

10. მე არ ვარ დღეს შინ.

მე არ ვიყავი შინ.

მე არ ვიქნები შინ.

Упражнение 4.

11:30	თორმეტის ნახევარი
10:00	ათი საათი
13:00	პირველი საათი
2:30	სამის ნახევარი
15:24	ოთხის ოცდაოთხი წუთი
6:45	შვიდს აკლია თხუთმეტი წუთ
7:36	რვას აკლია ოცდაოთხი წუთი
14:16	სამის თექვსმეტი წუთი
12:05	პირველის ხუთი წუთი
17:07	ექვსის შვიდი წუთი
18:25	შვიდის ოცდახუთ წუთი

Упражнение 5.

– სადამო მშვიდობისა!

– გამარჯობა.

– მე ვარ თქვენი მენეჯერი.

– ძალიან სასიამოვნოა!

– ჩემთვისაც.

– თქვენ სად მუშაობთ?

– მე კლინიკაში ვმუშაობ.

– რად მუშაობთ?

– ექიმად. ოთხი წლის წინ ექთნად ვმუშაობდი.

– რა კარგია. გუშინ იყავით კლინიკაში?

– არა, გუშინ არ ვიყავი კლინიკაში.

– ხვალ იქნებით სახლში?

- კი, სახლში ვიქნები.
- ძალიან კარგი.
- აბა, კარგად.
- კარგად ბრძანდებოდეთ.

Урок XI

Упражнение 1.

თავი «ГОЛОВА»	ტანი «ТЕЛО»
თვალი	ფეხი
ყური	ხელი
კბილი	მუცელი
პირი	თითი
ტუჩი	
თმა	

Упражнение 2.

1. შავი → შავდება
2. ყავისფერი → ყავისფერდება
3. დიდი → დიდდება
4. ღამაზი → ღამაზდება
5. მწვანე → მწვანდება
6. მოხუცი → მოხუცდება
7. მახინჯი → მახინჯდება
8. წითელი → წითლდება
9. გრძელი → გრძელდება
10. მოკლე → მოკლდება

Упражнение 3.

1. ეს თმა იმ თმაზე თეთრია.
2. ოპერა პარლამენტზე ღამაზია.

3. ფეხბურთელი კალათბურთელზე დაბალია.
4. მენეჯერი თანამშრომელზე შავგვრემანია.
5. ვაშლი მსხალზე წითელია.
6. ბანანი უფრო ყვითელია, ვიდრე ატამი.
7. მანანა უფრო გამხდარია, ვიდრე ვიქტორი.
8. ექთანი უფრო მაღალია, ვიდრე ექიმი.
9. ეს წიგნი უფრო კარგია ვიდრე ჟურნალი.
10. მომღერალი უფრო ახალგაზრდაა, ვიდრე მხატვარი.

Упражнение 4.

1. ეს ოპერა კარგია.
ეს ოპერა უკეთესია.
ეს ოპერა საუკეთესოა.
2. იაპონელი ტურისტი გამხდარია.
იაპონელი ტურისტი უფრო გამხდარია.
იაპონელი ტურისტი ყველაზე გამხდარია //
- უგამხდრესია.
3. ფილმი ძალიან ცუდია.
ფილმი უარესია.
ფილმი ყველაზე ცუდია.
4. ჩვენი ექიმი დაბალია.
ჩვენი ექიმი უფრო დაბალია.
ჩვენი ექიმი უდაბლესია// ყველაზე დაბალია.
5. ბეზიაჩემი ქერაა.
ბეზიაჩემი უფრო ქერაა.
ბეზიაჩემი ყველაზე ქერაა.
6. დეიდაჩემი ლამაზია.
დეიდაჩემი უფრო ლამაზია.
დეიდაჩემი ულამაზესია.
7. ჩეხი ფეხბურთელი მაღალია.
ჩეხი ფეხბურთელი უფრო მაღალია.
ჩეხი ფეხბურთელი ყველაზე მაღალია//
უმაღლესია.

8. პარლამენტის შენობა ძველია.
 პარლამენტის შენობა უფრო ძველია.
 პარლამენტის შენობა უძველესია.
9. მათი სტადიონი დიდია.
 მათი სტადიონი უფრო დიდია.
 მათი სტადიონი უდიდესია.
10. ჩვენი სახლი პატარაა.
 ჩვენი სახლი უფრო პატარაა.
 ჩვენი სახლი უპატარავესია. // ყველაზე პატარაა.

Упражнение 5.

умерительная степень	положи- тельная сте- пень	сравнитель- ная степень	превосход- ная степень
მოდიდო / ოდნავ დიდი	დიდი	უფრო დიდი	უდიდესი / ყველაზე დიდი
მონაცრისფრო	ნაცრისფერი	უფრო ნაცრისფერი	ყველაზე ნაცრისფერი
მოშავო	შავი	უფრო შავი	უშავესი
მოწითალო	წითელი	უფრო წითელი	უწითლესი
მოგრძო	გრძელი	უფრო გრძელი	უგრძესი
	კარგი	უკეთესი	საუკეთესო
მოთეთრო	თეთრი	უფრო თეთრი	უთეთრესი
	ცუდი	უარესი	ყველაზე ცუდი

Упражнение 6.

- ბებიას ჰქონდა გრძელი თმა.
- მხატვრებს ჰქონდათ გრძელი თითები.
- ექიმს ჰქონდა თეთრი კბილები.
- ჩვენ გვყავდა მოხუცი პაპა.

5. თქვენ **გყავდათ** წითელი მანქანა.
6. **გქონდა** შენ ლექციები?
7. **გყავდა** ბებია და პაპა?
8. ვალერის **ჰქონდა** დიდი მუცელი.
9. ალექსანდრეს **ჰქონდა** ქერა თმა.
10. ჩვენ **გვქონდა** კონცერტი საღამოს.

Урок XII

Упражнение 1.

1. მე **მიყვარს** ზაფხულში ზღვა.
2. ბებიას **უნდა** ახალი ტელეფონი.
3. ჩვენ **გვინდა** მთაში წასვლა.
4. გიორგის **მოსწონს** ქერა გოგოები.
5. ჩვენ **მოგვწონს** ჩვენი ახალი დირექტორი.
6. ვარლამს **უყვარს** მარინა.
7. მათ **უნდათ** ორი ყუთი ყავა.
8. მე არ **მიყვარს** ცეკვა.
9. მე **მომწონს** ეს ახალი ფილმი.
10. თქვენ **გიყვართ** ზამთარში მთა?

Упражнение 2.

1. დიდი ქალაქის
2. წითელი თმით
3. მაღალმა ქმარმა
4. მშვენიერ ექიმს
5. ოთხ აპრილს
6. ყვითელ ჟურნალად
7. თორმეტ ნოემბერს
8. გრძელმა ფეხებმა
9. ყავისფერი ბანანით
10. პატარა ბაზრობას

Упражнение 3.

1. რძე გნებავთ თუ კაკაო?
2. მინდა ერთი კილო შაქარი.
3. დაბადების დღე ზაფხულში მაქვს.
4. გაზაფხულზე არ მივდივარ თბილისში.
5. მარი სეირნობს თუ სახლშია?
6. ქუთაისი უფრო ლამაზია შემოდგომაზე ვიდრე გაზაფხულზე.
7. თბილისში მომწონს გაზაფხულიც და შემოდგომაც.
8. შემოდგომაზე ყურძენიც მოდის და კენკრაც.
9. ორივე მინდა: ყავაც და რძეც.
10. სამ მაისს მივფრინავ თურქეთში.

Упражнение 4.

- 24.08.2003 → ოცდაოთხი აგვისტო, ორი ათას სამი წელი.
- 25.02.1958 → ოცდახუთი თებერვალი, ათას ცხრაას ორმოცდათვრამეტი წელი.
- 17.11.2008 → ჩვიდმეტი ნოემბერი, ორი ათას რვა წელი.
- 08.08.2008 → რვა აგვისტო, ორი ათას რვა წელი.
- 15.07.1876 → თხუთმეტი ივლისი, ათას რვაას სამოცდათექვსმეტი წელი.
- 01.01.2001 → პირველი იანვარი, ორი ათას ერთი წელი.
- 31.12.1895 → ოცდათერთმეტი დეკემბერი, ათას რვაას ოთხმოცდათხუთმეტი წელი.
- 01.01.1984 → პირველი იანვარი, ათას ცხრაას ოთხმოცდაოთხი წელი.

Упражнение 5.

1. შემოდგომაზე თბილისი ძალიან ლამაზი და ფერადია.

2. ხშირად ცუდი ამიდნია.
3. ოქტომბერში აღვნიშნავთ თბილისობას.
4. ქალაქში არის დიდი ბაზრობა.
5. ბაზრობაზე იყიდება ყველაფერი: ხილი, ბოსტნეული, კენკრა, ხორცი.
6. რთველი კახეთში არის შემოდგომაზე.
7. ხალხი არის გარეთ.
8. მომღერლები მღერიან.
9. მოცეკვავეები ცეკვავენ.

Упражнение 6.

1. Я ненавижу/терпеть не могу гулять на улице.
2. Ч хочу три килограмма ягод.
3. Летом я никогда не отдыхаю на море.
4. Ты любишь большие базары?
5. Иногда идет дождь, а иногда — хорошая погода.
6. В горах всегда (лежит) снег.
7. Мне нравится и то, и другое: и кофе, и чай.
8. Мой/у меня день рождения десятого апреля.
9. Виноград в супермаркете не продается.
10. Курорты Грузии всегда красивы.

Урок XIII

Упражнение 1.

1. ხვალ მთელი დღე იწვიმებს.
2. ხვალ ვილაპარაკებთ ტელეფონზე.
3. ჩემი ცოლი შეწვავს ძროხის ხორცს.
4. ჩემი შვილიშვილები ისწავლიან უნივერსიტეტში.
5. შემოდგომაზე წავალთ ქუთაისში.
6. ხვალ მექნება სამი ლექცია.
7. დედას ეყოლება მოხუცი მშობლები.
8. თქვენ იმუშავებთ ორმაბათს?

9. სამშაბათს და ხუთშაბათს იქნება ჩვენი კონცერტი.

10. ნინა ივლის ოპერაში.

Упражнение 2.

მარილიანი	უმარილო
შაქრიანი	უშაქრო
ნალექიანი	უნალექო
ყავიანი	უყავო
ღრუბლიანი	უღრუბლო
თოვლიანი	უთოვლო
ჩაიანი	უჩაიო

Упражнение 3.

ის არის ნინა. ის ცხოვრობს სოფელში. ძალიან უყვარს ბუნებაში სეირნობა. დღესაც ის და მისი მეგობრები ტყეში მიდიან.

ტყეში წავლენ ველოსიპედებით, მერე ფეხით ივლიან. იქ ცეცხლს აანთებენ და მწვადს შეწვავენ. ის მოამზადებს სალათებს. ისინი ერთად ისადილებენ.

სადილის შემდეგ ითამაშებენ ბურთს. ის დაუკრავს გიტარაზე და იმღერებს. სადამოს სახლში დაბრუნდებიან. დარწმუნებული არის, სასიამოვნო დროს გაატარებენ.

Упражнение 4.

1. ორშაბათს და ოთხშაბათს
2. ორ ოქტომბერს
3. 2022 წელს
4. კვირას
5. ათის ნახევარზე
6. შემოდგომაზე
7. გაზაფხულზე
8. დილით

9. ორი კვირის შემდეგ
10. ათი დღის წინ

Упражнение 5.

1. დავითი შეწვავს მწვადს.
2. ნინა და პეტრე ითამაშებენ კალთაბურთს.
3. ჩემი ძმა რაგბის კარგად თამაშობდა.
4. ლევანი ხვალ ადრე ადგება.
5. მამაჩემი მანქანას ცუდად ატარებს.
6. გამყიდველს უნდა მუშაობა ყოველ დღე.
7. მართას ექნება ლექციები ორი კვირის შემდეგ.
8. შვილებს ჰყავდათ კარგი თანამშრომლები.
9. პაპაჩემი აანთებს ცეცხლს.
10. დიმიტრი გაიხეხავს კბილებს.

Урок XIV

Упражнение 1.

1. ნინას უნდოდა მოგზაურობის დაგეგმვა.
2. არიზონაში ძალიან ცხელოდა.
3. მე ვიცოდი ქართული კარგად.
4. ამ ოთახში ციოდა.
5. ჩვენ გვინდოდა პარიზში.
6. მე ვკითხულობდი ამ წიგნს.
7. ჟირაფებს სციოდათ ზამთარში.
8. ირაკლი პარკში ცხენით სეირნობდა.
9. მათ არ უნდოდათ კარავში.
10. რა ენაზე ლაპარაკობდით სალამოს?

Упражнение 2.

1. ეს ტურისტი ზღვაზე ისვენებს ორი კვირა.
2. ესენი ხვალ არ წავლენ აბასთუმანში.
3. იმ სტუდენტებს უნდათ სამოგზაუროდ წასვლა.
4. თუ შეიძლება გადაიხადეთ ნაღდი ფულით.

5. ამ ქალაქში იყო დიდი ციხე-სიმაგრე.
6. აქ გუშინ ძალიან ციოდა.
8. ეს პატარა სახლები ისტორიულია და ლამაზია.

Упражнение 3.

1	b
2	i
3	j
4	a
5	g
6	d
7	h
8	e
9	f
10	c

Упражнение 4.

- გამარჯობა.
- გამარჯობა, მობრძანდით, **დაბრძანდით**. რით შემიძლია დაგეხმაროთ?
- გვინდა ტურის **დაგეგმვა** აბასთუმანში.
- ძალიან კარგი, **რამდენდღიანი** ტური გნებავთ?
- ათდღიანი.
- რამდენი კაცი ხართ?
- ჩვენ **ვიქნებით/ვართ** ვშვიდი კაცი, მეგობრები.
- გნებავთ **ექსკურსიამძღოლი/გიდი?**
- არა, **ექსკურსიამძღოლი** არ გვინდა.
- კარგი, **სასტუმრო** გნებავთ?
- კი, **გვინდა** სამი ოთახი.
- **ინებეთ** თქვენი ათი დღის გეგმა.
- ძალიან **საინტერესოა**.
- ეს ტური **ღირს** 1000 ლარი. **ფასში** შედის მანქანა, მძღოლი და სასტუმრო.

- ძალიან კარგი.
- ბარათით თუ ნაღდი ფულით?
- ბარათით გადავიხდით.
- გმადლობთ. სასიამოვნო მოგზაურობას გისურვებთ.
- დიდი მადლობა. აბა, კარგად.

Урок XV

Упражнение 1.

პაციენტი 1 – პირადი ექიმი

პაციენტი 2 – სტომატოლოგი

პაციენტი 3 – გასტროენტეროლოგი

Упражнение 2.

1. სურდო აქვს.
2. მაღალი ტემპერატურა აქვს.
3. ახველებს.
4. სიცხე აქვს.
5. კბილი სტკივა.
7. თავი სტკივა.
8. დაბალი ტემპერატურა აქვს.
9. სტკივა მუცელი.
10. ალერგიებს.

Упражнение 3.

1. Этот дом большой.
2. В той спальне холодно.
3. Этого врача зовут Володя.
4. У меня болят (вот) этот глаз и (вот) это ухо.
5. Кто живет в этой квартире рядом с тобой?
6. Мы идем в тот дом.
7. Эту даму/госпожу зовут Нина.
8. Кем является тот господин?

9. Он наш профессор, господин Ираклий.

10. Это не мой врач.

11. Мой врач – (вон) тот (человек)

12. Кто эти люди? Эти люди/они наши новые медсестры.

13. Господин Георгий знает китайский. Этот человек знает и китайский, и корейский.

14. У тебя болит этот зуб? Нет, у меня болят (вот) эти зубы.

15. Меня сильно беспокоит головная боль. У меня болит голова весь день.

Упражнение 4.

Диалог I

– გამარჯობა!

– ***გამარჯობა.*** რით შემოძლია დაგეხმაროთ?

– პირადი ექიმთან მინდა ***ჩაწერა.***

– ძალიან კარგი. როდის გნებავთ ***ჩაწერა?***

– სამშაბათს.

– სამწუხაროდ, სამშაბათს ***თავისუფალი*** დრო არ აქვს ექიმს. გნებავთ ***ოთხშაბათს?***

– არა, ოთხშაბათს არ შემოძლია.

– მაშინ მობრძანდით პარასკევს.

– რომელ ***საათზე?***

– სამ საათზე.

– კარგი, დიდი მადლობა.

Диалог II

– გამარჯობა, თქვენ ხართ ნინო ექიმი?

– დიახ, მე ***ვარ, მობრძანდით,*** დაბრძანდით.

– გმადლობთ.

– რა გაწუხებთ?

– ყელი ***მტკივა.***

– კიდევ რა ***გაწუხებთ?***

- თავიც და ყურიც მტკივა.
- **სიცხე** გაქვთ?
- არა, არ მაქვს ტემპერატურა. მაგრამ გუშინ მეონდა.
- რამდენი **გრადუსი**?
- 37,5.
- მოდით, გაგსინჯავთ .
- კარგი.
- წამლებს გამოგიწერთ. ეს წამალი დალიეთ სამჯერ დღეში.
- რამდენი დღე?
- ორი **დღე**. შემდეგ მობრძანდით.
- დიდი **მადლობა**.
- არაფრის . ჯანმრთელობას გისურვებთ.

Упражнение 5.

ტკივილი	მტკივა
წუხილი	წუხს
შეწუხება	აწუხებს
ცხელება	მაცხელებს
ციება	აციებს
წყურვილი	სწყურია
შიმშილი	შია
წყენა	სწყენს
ქონა	მაქვს

Упражнение 6.

1. დედას თავის ტკივილი **აწუხებდა**.
2. მარინა სტომატოლოგთან **მიდიოდა**, რადგან კბილი **სტკიოდა**.
3. მახველებდა და მაცხელებდა. ალბათ, სიცხე მეონდა.

4. ბეზიას მაღალი ტემპერატურა ჰქონდა.
5. ოლეგი სახლში მიდიოდა, რადგან ძალიან შიოდა.
6. წყალი მწყუროდა.
7. ლუდი ყოველთვის მწყენდა.
8. ექიმი ფიქრობდა, რომ შენ ფეხები გტკიოდა.
9. მინდოდა ექიმთან ჩაწერა.
10. მათ მუცელი სტკიოდათ და აცხელებდათ.

Упражнение 7.

1. ჩემს ძმას არც ახველებს და არც აცხელებს.
2. არც ფეხები გტკივა და არც ხელები?
3. არც ყავა მინდა და არც რძე.
4. არც მოგზაურობა გვინდოდა და არც დასვენება.
5. ეს ქალბატონი არც ექიმი არის და არც ექთანი.
6. არც წამალი არის და არც რეცეპტი.
7. არც ექიმთან არ არის ჩაწერილი.
8. მას არც სახლი აქვს და არც აგარაკი.
9. შეხვედრებია არც თორმეტ საათზე და არც პირველზე.
10. კინოში არც მე მივდივარ, არც ნინო და არც ნანა.

Урок XVI

Упражнение 1.

ვიცხოვრებ	ვიცხოვრე
ვითამაშებ	ვითამაშე
ვისაუბრებ	ვისაუბრე
ვილაპარაკებ	ვილაპარაკე
ვიცეკვებ	ვიცეკვე
ვიმღერებ	ვიმღერე
გავაკეთებ	გავაკეთე

მოვამზადებ	მოვამზადე
ვუყურებ	ვუყურე
ვიმუშავე	ვიმუშავე
დავბრუნდები	დავბრუნდი
გავლამაზდები	გავლამაზდი
გავთეთრდები	გავთეთრდი
დავბერდები	დავბერდი
გავშავდები	გავშავდი
შემაციებს	შემაცია
შემაწუხებს	შემაწუხა
დამახველებს	დამახველა
შევჭამ	შევჭამე
დავწერ	დავწერე
ვიყიდი	ვიყიდე
შევკერავ	შევკერე
დავხატავ	დავხატე
მომეწონება	მომეწონა

Упражнение 2.

მე დავხატე ჟირაფი	მე ვიყიდე კარაქი	მე მომინდა ყავა
შენ დახატე	იყიდე	მოგინდა
მან დახატა	იყიდა	მოუნდა
ჩვენ დავხატეთ	ვიყიდეთ	მოგვინდა
თქვენ დახატეთ	იყიდეთ	მოგინდა
მათ დახატეს	იყიდეს	მოუნდათ

Упражнение 3.

1. მე ვიყავი ახალი თანამშრომელი.
2. ნიკო ფიროსმანი იყო დიდი მხატვარი.
3. ჩვენ მოგვინდა ახალი პური და ყველი.
4. მას მომეწონა საქართველოს ზუნება.
5. ნინა და ნანა იმუშავეს დილიდან საღამომდე.

6. ნიკოლოზი იცხოვრა პეტერბურგში.
7. დედა მოამზადა ვახშამს.
8. ბებია და ბაბუა გააკეთეს თათარას.
9. ლენა ითამაშა ეზოში.
10. ჩემი ძმა უყურა რუსულ ფილმს ტელევიზორში.

Упражнение 4.

1. ვიქტორმა ისწავლა ქართული ერთი წლის წინ.
2. ნინა წავიდა კინოში კვირას.
3. დედამ მოამზადა ვახშამი სადამოს.
4. მხატვარს მოუნდა პარიზი.
5. ჩვენ ვიმოგზაურეთ კატმანდუში
6. ბავშვებმა დაისვენეს ზღვაზე.
7. მე ვიყიდე საჩუქარი ჩემი ძმისათვის.
8. სუპერმარკეტი გაიხსნა შვიდ საათზე.
9. შენ დალიე უმაქრო ყავა.
10. ჩვენ ვუყურეთ კარგ ფილმს.

Упражнение 5.

число	количествен- ное числительное прописью	порядковое числительное прописью
22	ოცდაორი	ოცდამეორე
25	ოცდახუთი	ოცდამეხუთე
31	ოცდათერთმეტი	ოცდამეთერთმეტე
40	ორმოცი	მეორმოცე
43	ორცმოდასამი	ორმოცდამესამე
78	სამოცდათვრამეტი	სამოცდამეთრვაამეტე
100	ასი	მეასე
20	ოცი	მეოცე
9	ცხრა	მეცხრე
19	ცხრამეტი	მეცხრამეტე
1	ერთ	პირველი

Ключи к упражнениям

21	ოცდაერთი	ოცდამეერთე
57	ორმოცდაჩვიდმეტი	ორმოცდამეჩვიდმეტე
90	ოთხმოცდაათი	ოთხმოცდამეათე
105	ას ხუთი	ას მეხუთე
400	ოთხასი	მეოთხასე

Словник

ა	есть (частица)
აბა	ну
აბა, კარგად	ну, давай/пока
აბა, რა ვქნა?	ну, и что мне делать?
აბრა	вывеска
აგება	строить/воздвигать
აგებდა	он укладывал
აგებს	он/она/оно строит/воздвигает
აგვისტო	август
ადგილი	место
ადვილი	простой
ადის	он/она/оно поднимается (мы пока внизу)
ადრე	рано
აეროპორტი	аэропорт
ავდექი	я встал/а
ავსტრალია	Австралия
ავსტრალიური	австралийский
ავსტრია	Австрия
ავსტრიული	австрийский
ავტობუსი	автобус
ავტობუსის გაჩერება	автобусная остановка
აზერბაიჯანი	Азербайджан
აზერბაიჯანული	азербайджанский (язык)
ათი	десять
აი	вот
აინტერესებდა	его интересовал(и)

აიღეთ	возьмите
ალამაზებს	он/она/оно украшает/делает что-либо красивым/ой/
ამ	этот (в косвенных падежах)
ამავე დროს	в это же время
ამათ	эти (в косвенных падежах)
ამან	этот (в повествовательном падеже)
ამერიკა	Америка
ამერიკელი	американец/американка
ამზადებდა	он/она/оно готовил/а/о
ამინდი	погода
ამიტომ	поэтому
ამიტომაც	и поэтому
ამოდის	он/она/оно поднимается к нам (мы уже наверху)
ამშვენებდა	он украшал
ამხანაგი	приятел
ანალიზი	анализ
აპირებენ	они собираются
აპრილი	апрель
არ	не
არ შეიძლება?	Нельзя?
არა	нет
არა უშავს	ничего страшного
არავინ	никто
არაჟანი	сметана
არასოდეს	никогда
არაფერი	ничто/ничего
არაფრის	не за что
არაყი	водка
არდადეგები	каникулы
არც ... არც ...	ни ... ни ...
ასეთი	такой

ასი	сто
ასისტენტი	ассистент
ასწავლიან	они учат/обучают
ასწავლის	он/она/оно учит/обучает
ატამი	персик
ატარებს მანქანას	он/она/оно водит машину
ატმიანი	персиковый/из персика
აქ	здесь
აქ უნდა იყოს	(он/она/оно) должен/а/о быть здесь.
აქეთ	сюда
აღვნიშნავთ	мы отмечаем
აღმოაჩინეს	они обнаружили
აღმოსავლეთი	восток
აღმოსავლური სტილი	восточный стиль
აღმოჩენა	открывать; открытие
აღნიშნავენ	они отмечают
აყვავებული	цветущий
აშენებული	построенный
აცვია	на нем/на ней надет/а/о то
აციებს	его/ее знобит
აციხლებს	его/ее лихорадит
აწუხებს	его/ее беспокоит то
ახალგაზრდა	молодой
ახალი	новый
ახლა	сейчас
ახლავე გავარკვევ	я сейчас же узнаю
ახლახან	недавно
ახლოს	близко
ბაბუა	дедушка
ბავშვური	детский
ბაზარი	базар/рынок
ბაზრობა	базар/рынок
ბანანი	банан

ბარათი	карта
ბატონი	господин
ბებია	бабушка
ბებიაშენი	твоя бабушка
ბევრი რამ	много всего
ბელგია	Бельгия
ბერძენი	грек/гречанка
ბიბლიოთეკა	библиотека
ბიძა	дядя
ბიძამისი	его/ее дядя
ბიჭი	мальчик
ბოდიში	простите (извинение по факту)
ბოდიშს გიხდით	я приношу Вам свои извинения
ბოთლი	бутылка
ბოლო	последний
ბოსტნეული	овощ(и)
ბრაზილია	Бразилия
ბრაზილიური	бразильский
ბრინჯი	рис
ბროწეული	гранат
ბულგარეთი	Болгария
ბულგარელი	болгарин/болгарка
გააგზავნა	она отправила
გაასეირნა	он/она/оно выгулял/а/о
გააფორმა	он/она/оно оформил/а/о
გააჩერეთ გაჩერებაზე	остановите на остановке
გაგაცნობთ	он/она/оно познакомит вас/я познакомлю вас/ мы познакомим тебя/мы познакомим вас
გაგაცნობს	он/она/оно познакомит тебя
გაგეზარდოთ	дай Бог здоровья
გაგსინჯავთ	я Вас осмотрю

გადადის	он/она/оно переходит (мы еще не перешли)
გადის	он/она/оно выходит наружу (мы остаемся внутри)
გადმოდის	он/она/оно переходит к нам
გავდივარ	я выхожу
გავზომოთ	(давайте) измерим
გავიცნოთ ერთმანეთი	познакомимся (друг с другом)
გაზაფხული	весна
გაზომვა სიცხის	измерять температуру
გაიხარე	спасибо (с дополнительным значением)
გაიხარეთ	не за что
გალერეა	галерея
გამაგრილებელი	прохладительный
გამზირი	проспект
გამიჩერეთ	остановите для меня (автобус/маршрутное такси/такси)
გამოგიწერთ	я Вам выпишу
გამოდის	он/она/оно выходит наружу (мы уже снаружи)
გამოფენა	выставка
გამყიდველი	продавец
გამხდარი	худой
განადგურდა	он/она/оно был/а/о уничтожен/а/о/разрушен/а/о
განსაკუთრებით	особенно
გარდაიცვალა	он скончался
გარეთ	на улицу/на улице
გასასვლელი	выход
გასეირნება	выгуливать
გაფორმება	оформление
გაფრენა	вылет
გახსნა	открывать; открытие

გახსნილი	открытый
გეგმავენ	они планируют
გემი	корабль
გერმანელი	немец/немка
გერმანია	Германия
გვარი	фамилия
გვერდით	рядом/сбоку
გვიან	поздно
გზა	дорога
გზად	по дороге/по пути
გზაზე	через дорогу
გიდი	гид
გილოცავ დაბადების	я поздравляю тебя с днем
დღეს	рождения
გილოცავთ დაბადების	я поздравляю Вас с днем
დღეს	рождения
გისმენთ	я Вас слушаю
გმადლობთ	благодарю Вас
გოგო	девушка
გრამი	грамм
გრიპი	грипп
გრძელი	длинный
გქვია	тебя зовут
და 1	и
და 2	сестра
დაალაგა	он/она/оно навел/а/о порядок
დაამთავრა	он/она/оно закончил/а/о
დაბადების დღე	день рождения
დაბალი	низкий/невысокий
დაბრუნდებიან	они вернутся
დაგეგმვა	он/она/оно спланировал/а/о
დაგეგმილი	спланированный
დაგჭირდებათ	Вам понадобится
დავლევ	я выпью

დავრჩებით	мы останемся
დავწექი	я лег/ла
დავჯექი	я сел/а
დაიბადა	он родился
დაიძინეს	они заснули
დაკვრა მუსიკალურ ინსტრუმენტზე (გიტარაზე, პიანინოზე, როიალზე)	играть на музыкальном инструменте (на гитаре, на пианино, на рояле)
დალაგება	наводить порядок/убирать
დალევა	пить
დალიეთ	выпейте
დამელოდეთ	подождите меня
დამთავრება	заканчивать
დან	из/от (послелог)
დარაჯი	сторож
დარჩებიან	они останутся
დასავლეთი	запад
დასვენება	отдыхать
დასხდა	все сели
დაქვრივებული	овдовевшая
დაქირავებული	нанятый
დაღესტანი	Дагестан
დაღესტნელი	дагестанец/дагестанка
დაღლილი	усталый
დაძინება	засыпать
და-ძმა	брат-сестра
დახატა	он нарисовал
დახვდნენ	они встретили
დახმარება	помогать
დაჯდომა	садиться (о двух и более людях)
დედა	мать
დედაჩემი	моя мама
დედ-მამა	родители

დევს	лежит
დეიდა	тетя (по матери)
დეიდათქვენი	ваша тетя (по матери)
დეკემბერი	декабрь
დიასახლისი	домохозяйка
დიახ	да
დიდი	большой
დიდი მადლობა	большое спасибо
დილა	утро
დილა მშვიდობისა	доброе утро
დილით / დილას	утром
დირექტორი	директор
დრო	время
დროის გატარება	проводить время
დროს გაატარებენ	они проведут время
დუქანი	духан
დღე	день
დღემდე	по сей день
დღეს	сегодня
დღის ბოლოს	на исходе дня
დღისით	днем
ებ	этот/тот рядом с тобою/вами
ეგენი	эти
ეზო	двор
ეი	эй
ეკლესია	церковь
ერთად	вместе
ერთ-ერთი	один (из)
ერთი	один
ეს	этот
ესენი	эти
ესპანეთი	Испания
ესპანელი	испанец
ესპანური	испанский (язык)

ექვსი	шесть
ექთანი	медсестра
ექიმთან ჩაწერა	запись к врачу
ექიმი	врач
ექსკურსიამძღოლი	экскурсовод
ეძახდნენ	они называли
ეხმარება	он/она/оно помогает
ვაი	вай/эх
ვაიმე	Боже мой
ვალი	долг
ვალიანი	в долгах/имеющий долги
ვაჟიშვილი	сын
ვარდი	роза
ვარდისფერი	розовый
ვაშლი	яблоко
ვაჭარი	купец
ვახშამი	ужин
ვახშმობა	ужинать
ვდგები	я встаю
ვე	же (послелог)
ველი	поле/долина
ველოსიპედი	велосипед
ვერთობი	я развлекаюсь
ვვახშმობ	я ужинаю
ვიბან	я мою (себе)
ვინ	кто
ვის	кому
ვისი	чей
ვიღვიძებ	я просыпаюсь
ვიყიდი	я купил
ვიცვამ	я одеваюсь/надеваю на себя
ვკითხულობ	я читаю
ვსადილობ	я обедаю
ვსაუზმობ	я беседую

ვსვამ	я пью
ვუყურებ	я смотрю
ვყიდულობ	я покупаю
ვწერთ	мы пишем
ვწვები	я ложусь
ვჭამ	я ем
ვჯდები	я сажусь
ზამთარი	зима
ზაფხული	лето
ზევით	наверх
ზემოთ	выше
ზოგადად	в общем
ზღვა	море
თავი	голова
თავისი	свой
თავისუფალი	свободный
თამაში	играть
თამაშობს	он/она/оно играет
თანამშრომელი	сотрудник
თაფლი	мед
თბილი	теплый
თბილისელი	тбилисец/тбилиска
თბილისი	Тбилиси
თეატრი	театр
თებერვალი	февраль
თეთრდება	он/она/оно белеет
თეთრი	белый
თერთმეტი	одиннадцать
თექვსმეტი	шестнадцать
თვალი	глаз
თვითმფრინავი	самолет
თვის	для (последлог)
თვრამეტი	восемнадцать
თითქმის	почти

თმა	волосы
თოვლიანი	снежный
თოვს	идет снег
თოთხმეტი	четырнадцать
თორმეტი	двенадцать
თუ შეიძლება	если можно
თუმცა	хотя/впрочем
თქვენი	ваш
თქვენს სახელზე	на Ваше имя
თხა	коза
თხელი	тонкий
თხუთმეტი	пятнадцать
ია	фиалка
იანვარი	январь
იაპონელი	японец/японка
იაპონია	Япония
იაპონური	японский (язык)
იასამანი	сирень
იასამნისფერი	сиреневый
იაფი	дешевый
იდან	из/от (послелог)
ივახშმა	он/она/оно поужинал/а/о
ივლისი	июль
ივნისი	июнь
ისფერდება	он/она/оно становится
	лиловым/ой/сиреневым/ой
ისფერი	лиловый/фиолетовый
იმ	тот (в косвенных падежах)
იმ დროს	в то время
იმათ	те (в косвенных падежах)
იმაწ	тот (в повествовательном
	падеже)
იმართება (ღონისძიება)	про(ис)ходит (мероприятие)
იმედი	надежда

იმერეთი	Имеретия
იმერელი	имеретинец/имеретинка
იმუშავა	он/она/оно отработал/а/о
ინგლისი	Англия
ინდაური	индейка
ინდაურის ხორცი	индюшати́на
ინებეთ	вот, пожалуйста
ინსტიტუტი	институт
იოგურტი	йогурт
ის	он/она/оно, тот
ისევ	снова
ისინი	те/они
ისტორიული	исторический
იტალია	Италия
იტალიელი	итальянец/итальянка
იურისტი	юрист
იქ	там
იქით	туда
იყიდა	он/она/оно купил/а/о
იყიდება	он/она/оно продается
იყიდის	он/она/оно купит
იშვიათად	редко
იცის	он/она/оно знает
იცოდა	он/она/оно знал/а/о
იწყება	оно начинается
კავკასიონის მთები	кавказские горы
კალათბურთელი	баскетболист
კალათბურთი	баскетбол
კანადა	Канада
კანი	кожа
კარავი	палатка
კარაქი	сливочное масло
კარგ დროს ვატარებ	я хорошо провожу время
კარგად	хорошо

კარგად ბრძანდებოდეთ	всего Вам доброго
კარგი	хороший
კარვებში დავრჩებით	мы остановимся в палатках
კარტოფილი	картофель
კაფე	кафе
კაშნე	кашне
კაცი	Мужчина
კახეთი	Кахетия
კახელი	кахетинец/кахетинка
კბილების გახეხვა	чистка зубов
კბილი	зуб
კენ	к (послелог)
კენგურუ	кунгуру
კენკრა	ягода
კერძო	частный
კვერცხი	яйцо
კვირა	воскресенье
კი 1	ა/же
კი 2	да
კილო	кило
კილოგრამი	килограмм
კინო	кино
კინოთეატრი	кинотеатр
კიტრი	огурец
კოლეგა	коллега
კომპანია	компания
კომში	айва
კონგო	Конго
კონგოელი	конголезец/конголезка
კონდუქტორი	кондуктор
კორპუსი	корпус
კოშკი	башня
კურორტი	курорт
კურსი	курс

ლამაზდება	он/она/оно хорошеет
ლამაზი	красивый
ლექტორი	лектор
ლიანდაგი	рельсы
ლიტრი	литр
ლუდი	пиво
ლურჯი	синий
მაგ	этот/тот (в косвенных падежах)
მადლობა	спасибо
მათ	эти/те/они (в косвенных падежах)
მათი	их
მაისი	май
მაისური	футболка
მალე	скоро
მალიბუ	Малибу
მამა	отец
მამაჩემი	мой папа
მამიდა	тетя (по отцу)
მამიდაჩვენი	наша тетя (по отцу)
მან	тот/он (в повествовательном падеже)
მანდ	там (близко к тебе/вам)
მანდეთ	туда (ближе к тебе/вам)
მანქანა	машина
მართავს	он/она/оно управляет
მართვა	управлять
მარილი	соль
მარილიანი	соленый
მარტი	март
მარტობა	одиночество
მარცხენა	левый
მარცხენივ	налево/слева
მარჯვენა	правый

მარჯვნივ	направо/справа
მასწავლებელი	учитель
მატარებელი	поезд
მაღალი	высокий
მაციებს	меня знобит
მაცხელებს	меня лихорадит
მაწონი	мацони
მაწუხებს	меня беспокоит
მგზავრი	пассажир/путник
მგზავრობა	поездка
მდებარეობა	расположение
მდებარეობს	располагается
მეგობარი	друг
მეგობრები	друзья
მენეჯერი	менеджер
მეორე	второй
მესამე	третий
მეტრო	метро
მეტროსადგური	станция метро
მეუღლე	супруг/супруга
მეჩეთი	мечеть
მზე	солнце
მზიანი	солнечный
მთა	гора
მთელი დღე	весь день
მთვარე	луна
მთვარიანი	лунный
მიდის	он/она/оно уходит
მითხარით	скажите мне
მიიწვია	он пригласил
მიკიტანი	кабатчик/трактирщик
მიკრორაიონი	микрорайон
მიმართვა	направление
მიმზიდველი	привлекательный

მინდორი	поле
მირბენა	убегать/бежать туда
მირბის	он/она/оно убегает
მისამართი	адрес
მისვლა	приходить туда/уходить
მისი	его/ее
მიფრენა	улетать/лететь туда
მიხტის	он/она/оно прыгает/ упрыгивает туда
მოაქვს	он/она/оно приносит/несет (сюда)
მოგზაურობა	путешествие
მოგრძო	длинноватый
მოდაბლო	низковатый
მოდიდო	великоватый
მოდიოთ	давайте
მოდის	он/она/оно приходит сюда
მოედანი	площадь
მოედანი	поле для игры
მოვიტან	я принесу/несу (сюда)
მოთეთრო	беловатый
მოკლე	короткий
მომზადება	готовить
მომღერალი	певец
მონაკო	Монако
მოპირდაპირედ	напротив
მორაგბე	регбист
მორბენა	прибегать/бежать сюда
მორბის	он/она/оно бежит/прибегает сюда
მოსალოდნელია	(это) ожидаемо
მოსახატად	чтобы расписать
მოსვლა	приходить (сюда)
მოსვლა	приходить сюда

მოსკოველი	москвич/москвичка
მოსკოვი	Москва
მოსწონს	ему/ей нравится
მოფრენა	прилетать/лететь сюда
მოყვითალო	желтоватый
მოცეკვავე	танцор
მოწითალო	красноватый
მოწონება	нравиться
მოხვდა	он(и) появился(-лись)
მოხტის	он/она/оно прыгает/ припрыгивает сюда
მოხუცი	пожилой
მსახიობი	актер
მსახურობდა	он прислуживал
მსოფლიო	мир
მსუქანი	толстый (о человеке)
მსხალი	груша
მტკივა	мне больно/у меня болит
მტკივა კბილი/თავი	у меня болит зуб/голова
მუქი	темный
მუშაობა	работать
მუშაობს	я работаю
მუცელი	живот
მქვია	меня зовут
მღერის	он/она/оно поет
მშვენიერი	прекрасный
მშვენივრად	прекрасно
მშვენივრად	ты прекрасно выглядишь
გამოიყურები	
მშია	я хочу есть
მშობლები	родители
მშრალი	сухой
მცივა	мне холодно
მცხელა	мне жарко

მძღოლი	водитель
მწვანე	зеленый
მწყენს	мне плохо (от)
მწყურია	я хочу пить/испытываю жажду
მხატვარი	художник
მხოლოდ	только
ნალექი	осадок/осадки
ნალექიანი	с осадками (прилагательное)
ნამდვილი	настоящий
ნამუშევარი	работа
ნაღდი	наличный
ნაღდი ფულით	заплатите наличными деньгами
გადაიხადეთ	
ნაცრისფერი	серый
ნახატი	картина
ნახევარი	половина
ნახვამდის	до свидания
ნდომა	хотеть
ნესტი	влага/сырость
ნესტიანი	влажный/сырой
ნოემბერი	ноябрь
ობოლი	сирота
ოდნავ	чуть/едва/слегка
ოთხი	четыре
ოთხმოცი	восемьдесят
ოთხშაბათი	среда
ომი	война
ომის დროს	во время войны
ოპერა	опера
ორთაჭალის ტურფები	ортачальские красавицы
ორი	два
ორმოცი	сорок
ორშაბათი	понедельник
ოქტომბერი	октябрь

ოცი	двадцать
ოჯახი	семья
პაკეტი	упаковка
პალმა	пальма
პალტო	пальто
პაპა	дедушка
პაპამისი	его/ее дедушка
პარასკევი	пятница
პარკი	парк
პასპორტი	паспорт
პატარა	маленький
პეპელა	бабочка
პერუ	Перу
პერუელი	перуанец/перуанка
პირადი ექიმი	личный врач
პირდაპირ	прямо/напротив
პირველად	впервые
პირველი	первый
პირი	рот
პოლიგლოტი	полиглот
პოლიცია	полиция
პოლიციელი	полицейский
პოლონეთი	Польша
პოლონელი	поляк/полька
პოლონური	польский (язык)
პომიდორი	помидор
პრიმიტივიზმი	примитивизм
პროფესიით	по профессии
პროფესორი	профессор
პური	хлеб
ჟირაფი	жираф
ჟურნალი	журнал
ჟურნალისტი	журналист
რა	что

რა კარგია	как хорошо
რა მადლობა	спасибо ни к чему
რაგბი	регби
რადგან	так как
რადგანაც	поскольку
რაიონი	район (уезд)
რამდენდღიანი	на сколько дней (прилагательное)
რამდენიმე	несколько
რას შვრები	чем ты занят/а?
რატომ	почему
რბენა	бегать
პრეზიდენტი	президент
რეცეპტი	рецепт
რვა	восемь
რთველი	сбор винограда
რთული	сложный
რიგითი	обычный
რით შემიძლია	чем я могу Вам помочь?
დაგეხმაროთ	
რკინიგზა	железная дорога
როგორ	как
როგორ გადავიხადო?	как мне заплатить?
როგორ მივიდე ***-ში	как мне пройти в/к/на ***
როგორი	какой?
რომელიც	который
რუმინეთი	Румыния
რუსეთი	Россия
რუსი	русский/русская/россиянин/ россиянка
რუსული	русский (язык)/российский (фильм)
რქმევს	называться
რძე	молоко

სააბრო სახელოსნო	мастерская по изготовлению вывесок
საათი	час
საბერძნეთი	Греция
სად	где
სადაური	откуда
სადგური	станция
სადილი	обед
სადლეგრძელო	тост
სავაჭრო ცენტრი	торговый центр
საიდან	откуда
საით	куда
საინტერესო	интересный
საკუთარი	собственный
სამედიცინო	медицинский
სამედიცინო დაზღვევა	медицинская страховка
სამი	три
სამიკიტნო	кабачок
სამოგზაუროდ წასვლა	отправиться в путешествие
სამოცი	шестьдесят
სამსახური	работа
სამსახურიდან	он уволил с работы
დაითხოვა	
სამუშაო	рабочий/работа
სამუშაო დღე	рабочий день
სამშაბათი	вторник
სამწუხაროდ	к сожалению
სამხრეთი	юг
სასახლე	дворец
სასიამოვნო	желаю Вам приятного
მოგზაურობას	путешествия
გისურვებთ	
სასიამოვნოა	приятно
სასმელი	питье/напиток

სასტუმროში ვჩერდები	я остановился в гостинице
საუზმე	завтрак
საუკეთესო	самый лучший
საფლავი	могила
საფრანგეთი	Франция
საქართველო	Грузия
საქმე	дело
საქონელი	скот
სადამო	вечер
სადამო მშვიდობისა	добрый вечер
სადამოს	вечером
საყიდელი	то, что нужно купить
სამილე ტომარა	спальный мешок
საჭმელი	еда
სახე	лицо
სახელი	имя
სახელოსნო	мастерская
სახლი	дом
სეტყვა	град
სექტემბერი	сентябрь
სვანეთი	Сванетия
სვლა	ходить
სითბო	тепло
სისხლი	кровь
სიღარიბე	бедность
სიყვარული	любить
სიცხე	температура/жар
სიცხე გავზომოთ	(давайте) измерим температуру
სიძულვილი	ненавидеть
სკოლა	школа
სლოვაკეთი	Словакия
სლოვაკი	словак/словачка
სმა	пить
სომეხი	армянин/армянка

სომხეთი	Армения
სოფელი	деревня
სპორტი	спорт
სტუდენტი	студент
სტუმრობს	ონ/ონა/ონო გოსტიტ
სულ	постоянно
სულელი	глупый
სუპერმარკეტი	супермаркет
სურდო	насморк
სურდოს, გრიპის ქონა	иметь насморк, грипп
სურვილი	желать
სურს	ონ/ონა/ონო жელает
სქელი	толстый
სცხელა	ему/ей жарко
სძულს	ონ/ონა/ონო ненавидит
სწავლა	учиться/изучать
სწავლება	учить/обучать
სწავლობს	я учусь/изучаю
სწყურია	ონ/ონა/ონო хочет пить
ტანი	тело
ტანსაცმელი	одежда
ტარება მანქანის	водить машину
ტარება მანქანის	водить машину
ტაქსი	такси
ტაქსისტი	таксист
ტელეფონი	телефон
ტემპერატურა	температура
ტკივილი კბილის/თავის	зубная/головная боль
ტრამვაი	трамвай
ტრანსპორტი	транспорт
ტრაქტორი	трактор
ტროლეიბუსი	троллейбус
ტუალეტი	туалет
ტურისტები	турист

ტურისტულად	по-туристски
ტურისტული კომპანია	туристическая компания
ტუჩები	губы
უარესი	худший
უბანი	район
უგრძესი	самый длинный
უზმოზე	натошак
უზღვაო	не имеющий моря/выхода к морю
უთოვლო	бесснежный
უკან	назад/позади
უკაცრავად	извините (извинение заранее)
უკეთესი	лучший
უკვე	уже
უკრაინელი	украинец
ულამაზესი	красивейший
ულვაში	усы
უმზეო	пасмурный
უმცროსი	младший
უნალექო	без осадков (прилагательное)
უნდა	он/она/оно хочет
უნივერსიტეტი	университет
უსქესი	самый полный
უფრო და უფრო	больше и больше
უფროსი	старший
უქარო	безветренный
ულრუბლო	безоблачный
უყვარს	он/она/оно любит
უყურეს	они посмотрели
უცნობი	неизвестный
უცხო ენა	иностранный язык
უცხოელი	иностранный (человек)/ иностранец
უცხოური	иностранный (предмет)

უწყება	узнавать
უწყის	он/она/оно знает
უწყლო	безводный
ფაკულტეტი	факультет
ფასში შედის	он/она/оно входит в стоимость
ფერადი	цветной
ფეხბურთელი	футболист
ფეხბურთი	футбол
ფეხი	нога
ფეხით	пешком
ფინეთი	Финляндия
ფინელი	финн/финка
ფინიკი	финик
ფირმა	фирма
ფოთლიანი	лиственный
ფოთოლი	лист
ფოთოლი	лист (растения)
ფორთოხალი	апельсин
ფრანგი	француз/француженка
ფრენა	летать
ფუძემდებელი	основоположник
ქათამი	курица
ქათმის ხორცი	курятина
ქალაქგარეთ	за город/за городом
ქალაქი	город
ქალბატონი	госпожа
ქალი	женщина
ქალიშვილი	дочь
ქართველი	грузин/грузинка
ქარი	ветер
ქარიანი	ветренный
ქარხანა	завод
ქერა	белокурый
ქვევით	ниже

ქვემოთ	вниз
ქვეყანა	страна
ქილა	банка
ქინძმარაული	Киндзмараული
ქლიავი	слива
ქმარი	муж
ქონა	иметь (о неодушевленном)
ქრის	дует
ქროლა	дуть
ქუჩა	Улица
ღამე 1	ночь
ღამე 2	ночью
ღამე მშვიდობისა	спокойной ночи
ღამით	ночью
ღარიბი	бедный
ღებინება	тошнота
ღვინო	вино
ღია	открытый
ღიპი	пузо
ღირს	стоит
ღორი	свинья
ღორის ხორცი	свинина
ღრუბელი	облако
ღრუბლიანი	облачный
ყავისფერი	коричневый
ყველა	все
ყველაფერი	все
ყველი	сыр
ყვითელი	желтый
ყიდვა	покупать
ყიდულობს	он/она/оно покупает
ყინვა	мороз
ყოველდღე	каждый день
ყოველთვის	всегда

ყოლა	иметь (об одушевленном)
ყოფნა	быть
ყუთი	ящик
ყური	ухо
ყურძენი	виноград
შაბათი	суббота
შაბათ-კვირა	выходные
შავგვრემანი	смуглый
შავდება	он/она/оно чернеет
შავი	черный
შავი ლომი	черный лев
შარშან	в прошлом году
შაქარი	сахар
შაქრიანი	сахарный/с сахаром
შეგიდლიათ	Вы можете заплатить картой
გადაიხადოთ ბარათით	
შედის	он/она/оно заходит внутрь (мы пока снаружи)
შევიდა	он/она/оно вошел/а/о
შემდეგ 1	затем/после
შემდეგ 2	через
შემიძლია	я могу Вам предложить
შემოგთავაზოთ	
შემკვეთები	заказчики
შემოდგომა	осень
შემოდის	он/она/оно заходит внутрь (мы уже внутри)
შემოქმედება	творчество
შენი	твой
შენობა	здание
შესასვლელი	вход
შესახებ	о/про
შესახვევი	Переулок
შეუხვიეთ	поверните

შეძლებული	зажиточный
შეწუხება	беспокоить(ся)
შეხვედრა	встреча
შვებულება	отпуск
შვედეთი	Швеция
შვედი	швед/шведка
შვედური	шведский (язык)
შვიდი	семь
შვილი	ребенок
შვილიშვილი	внук
ში	в (послелог)
შია	он/она хочет есть
შიგნით	внутри
შიმშილი	испытывать голод; голод
შინ	домой/дома
შორს	далеко
შუადღე	полдень/середина дня
შუადღე მშვიდობისა	добрый день
შუახნის	среднего возраста
შხაპი მიიღო	он/она/оно принял/а/о душ
შხაპს ვიღებ	я принимаю душ
ჩადის	он/она/оно спускается вниз (мы еще наверху)
ჩაი	чай
ჩამოდის	он/она/оно спускается к нам
ჩამოსვლა	прилет/прибытие
ჩამწერეთ	запишите меня
ჩანს	его/ее видно
ჩართული	включенный
ჩაუტარდა	он/она/оно был/а/о проведен/ а/о для него/для нее
ჩაწერილი ხართ	Вы записаны
ჩემი	мой
ჩეჩენი	чеченец/чеченка

ჩეჩნეთი	Чечня
ჩეხეთი	Чехия
ჩეხი	чех/чешка
ჩვენი	наш
ჩვეულებრივ	обычно/обыкновенно
ჩვიდმეტი	семнадцать
ჩილე	Чили
ჩილელი	чилиец/чилийка
ჩინეთი	Китай
ჩრდილოეთი	север
ც	тоже (частица)
ცამეტი	тринадцать
ცდილობდა	он пытался
ცეკვავს	он/она/оно танцует
ციება	знобить; озноб
ცივა	холодно
ცისფერი	голубой
ციხე-სიმაგრე	крепость/твердыня
ცნობილი	известный
ცოდნა	знать
ცოლი	жена
ცოლიანი	женатый
ცუდად	плохо
ცუდი	плохой
ცურვა	плавать
ცურვა	плавать/плыть
ცხელა	жарко
ცხელემა	горячка/жар
ცხენი	лошадь
ცხვარი	овца
ცხვირი	нос
ცხვრის ხორცი	баранина
ცხოვრება	жить
ცხოვრობს	я жил

ცხრა	девять
ცხრამეტი	девятнадцать
ძალიან	очень/сильно
ძალიან სასიამოვნოა	очень приятно
ძვირი	дорогой
ძირითადად	в основном
ძმა	брат
ძროხა	корова
ძროხის ხორცი	говядина
წადით	идите
წავიდა	он/она/оно ушел/а/о
წამალი	лекарство
წამალი დალიეთ	выпейте лекарство
წამალს გამოგიწერთ	я Вам выпишу лекарство
წამი	секунда
წამლის დალევა	пить лекарство
წამლის, რეცეპტის გამოწერა	выписывать лекарство, рецепт
წვენი	сок
წვიმა	дождь
წვიმიანი	дождливый
წიგნი	книга
წითელი	красный
წინ 1	вперед/впереди
წინ 2	назад
წუთი	минута
წუხილი	беспокоить; беспокойство
წუხს	его/ее беспокоит
წყალი	вода
წყენა	досаждать/обижать; досада/ обида
წყლიანი	водный/водянистый
წყურვილი	испытывать жажду; жажда
ჰალარა	седой

ჰკვიანი	умный
ხან ... ხან ...	то ... то ...
ხანდახან	иногда
ხზო	теленок
ხზოს ხორცი	телятина
ხე	дерево
ხედი	вид
ხელი	рука
ხელშეკრულება	договор
ხეობა	долина/ущелье
ხველება	кашель
ხველება	кашлять; кашель
ხიდზე	через мост
ხილი	фрукт(ы)
ხო	да
ხოლმე	обычно/бывает/бывало
ხოლო	а/же
ხორვატია	Хорватия
ხორცი	мясо
ხოხვა	ползать/ползти
ხტომა	прыгать
ხუთი	пять
ხუთშაბათი	четверг
ხშირად	часто
ხშირი	частый
ჯანმრთელობას	скорейшего выздоровления
გისურვებთ	
ჯერჯერობით	пока (что)
ჰავა	климат
ჰო	да
ჰქვია	его/ее зовут

Содержание

Дорогие читатели!	3
Урок I	5
Учимся читать и писать по-грузински	
Грузинский алфавит:	
написание и произнесение	5
Часть I	5
Как пишутся грузинские буквы?	7
Часть II	8
Повседневный грузинский	9
Часть III	10
Часть IV	14
Урок II	24
Знакомство	
Новая лексика	24
Грамматика	25
Личные местоимения	25
Указательные местоимения	29
Формальное и неформальное обращение	
на грузинском	30
Именительный и звательный падежи	31
Употребление имени и фамилии вместе	33
Повседневный грузинский	34
Урок III	38
Друзья и семья	
Новая лексика	38
Грамматика	40

Выражение значения обладания	39
Притяжательные местоимения	45
Послелogi - ში «в» и - ზე «на»	48
Повседневный грузинский:	48
Урок IV	54
Географические названия	
Новая лексика	54
Грамматика	57
Образование форм множественного числа	59
Выражение происхождения из какой-либо страны, местности или населенного пункта в грузинском	60
Урок V	70
Передвижение	
Новая лексика	70
Обозначение местоположения и направления	71
Грамматика	73
Глагол სვლა «ходить»	73
Глагол მოსვლა «приходить сюда»	73
Глагол მირბენა «убегать/бежать туда»	75
Глагол მორბენა «прибегать/бежать сюда»	75
Окончание - ით как показатель способа передвижения	77
Повседневный грузинский	79
Урок VI	84
Направление и расположение	
Новая лексика	84
Грамматика	86
Родительный падеж	86
Как уточнить направление?	91

Где я живу?	92
Частица -ც «и/тоже»	93
Частица ჯო «а/же»	94
Повседневный грузинский	95
Урок VII	100
Покупки	
Новая лексика	100
Грамматика	103
Меры веса и объема	104
Множественное число (продолжение)	104
Счет от 10 до 100	108
Повседневный грузинский	111
Урок VIII	117
Мой день	
Новая лексика	117
Как сказать, который час?	119
Грамматика	121
Спряжение глаголов с суффиксами	
-ებ, -ამ и -ავ в настоящем времени	121
Глагольная приставка და-	124
Послелог -კებ «(по направлению) к»	125
Глагольные приставки	125
Повседневный грузинский	128
Урок IX	132
Изучение языка	
Новая лексика	132
რა ენა იცი? «Какой язык ты знаешь?»	134
Счет выше ста	137
Грамматика	138
Глагол ცოდნა «знать»	142
Повседневный грузинский	146

Урок X	152
Профессии	
Новая лексика	152
Настоящее время	153
Грамматика	156
Глагол ყოფნა «быть»	
в прошедшем и настоящем времени	156
რომელი საათია? «Который час?»	158
ნახევარი «половина»	159
Указание времени до половины	159
Указание времени после половины	160
Повседневный грузинский	162
Урок XI	167
Внешность	
Новая лексика	167
Цвета	168
Отыменные глаголы	169
Степени сравнения прилагательных	171
Урок XII	185
Новая лексика	185
Грамматика	189
Союз თუ «или»	192
Частицы -ჰე «же/все» и -ც «и/тоже»	192
Склонение словосочетаний типа	
«прилагательное + существительное»	193
Урок XIII	201
Новая лексика	201
Грамматика	204
Будущее время	204
Словообразование	210
Повседневный грузинский	213

Урок XIV	218
Времена года	
Новая лексика	218
Настоящее время	221
Прошедшее время несовершенного вида	222
Склонение словосочетаний	
с указательными местоимениями	223
Повседневный грузинский	
(выражения, использованные в диалогах)	228
Урок XV	232
Здоровье	
Новая лексика	232
Грамматика	235
Настоящее время	237
Прошедшее время несовершенного вида	238
Образование начальной формы	
некоторых глаголов	239
Частица ანც «даже не»	241
Урок XVI	249
Вчерашний день	
Новая лексика	249
Грамматика	251
Образование форм аориста	251
Супплетивные глаголы	259
Спряжение глагола ჯდობა «сидеть»	261
Спряжение глагола დაჯდობა «садиться»	262
Порядковые числительные	263
Послелог -თვის «для»	265
Ключи к упражнениям	273
Словник	315

12+

Издание для дополнительного образования
Для широкого круга читателей

ИНОСТРАННЫЙ БЕЗ РЕПЕТИТОРА

Ростовцев-Попель Александр Александрович
Тетрадзе Мака Ивановна

ГРУЗИНСКИЙ ЯЗЫК БЕЗ РЕПЕТИТОРА.
САМОУЧИТЕЛЬ ГРУЗИНСКОГО ЯЗЫКА

Зав. редакцией *Е.И. Козлова*
Руководитель направления *К.В. Игнатьев*
Ведущий редактор *П.Ю. Дергачева*
Дизайн обложки *А.А. Воробьева*
Технический редактор *Н.А. Чернышева*
Компьютерная верстка *И.В. Гришина*

Подписано в печать 10.09.2020. Формат 84х108/32.
Печать офсетная. Гарнитура Newton. Бумага офсетная.
Усл. печ. л. 18,48. Тираж экз. Заказ .

Произведено в Российской Федерации
Изготовлено в 2020 г.

Изготовитель: ООО «Издательство АСТ»
129085, Российская Федерация, г. Москва,
Звездный бульвар, д. 21, стр. 1,
комн. 705, пом. I, этаж 7
Наш электронный адрес: www.ast.ru
E-mail: lingua@ast.ru
Наша страница Вконтакте: vk.com/lingua_ast

Ищите новинки редакции здесь: <http://ast.ru/redactions/lingua>

Общероссийский классификатор продукции ОК-034-2014
(КПЕС 2008); 58.11.1 - книги, брошюры печатные

lingua_ast

«Баспа Аста» деген ООО
129085, г. Мәскеу, Жұлдызды гүлзар,
д. 21, 1 құрылым, 705 бөлме, пом. 1, 7-қабат
Біздің электрондық мекенжайымыз: www.ast.ru
E-mail: lingua@ast.ru
Интернет-магазин: www.book24.kz
Интернет-дүкен: www.book24.kz
Импорттер в Республику Казахстан
и Представитель по приему претензий
в Республике Казахстан — ТОО РДЦ Алматы, г. Алматы.
Қазақстан Республикасына импорттаушы және Қазақстан
Республикасында наразылықтарды қабылдау бойынша өкіл —
«РДЦ-Алматы» ЖШС, Алматы қ.,
Домбровский көш., 3«а», Б литері офис 1.
Тел.: 8(727) 251 59 90,91, факс: 8(727) 251 59 92 ішкі 107;
E-mail: RDC-Almaty@eksmo.kz, www.book24.kz
Тауар белгісі: «АСТ» Өндірілген жылы: 2020
Өнімнің жарамдылық;
мерзімі шектелмеген.